

Serry, Jacques-Hyacinthe,

Augustinus a calumnia vindicatus

Colonia 1704

P.lat. 258

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10742757-2

VD18 14589389-001

P. Lat. 258

Patres latini

Augustinus

Sec IV. fol. 387.

pag. 919.

Ad Conventum Monasterium O.E.S. Aug. 1713.

D I V U S
AUGUSTINUS
S U M M U S
PRÆDESTINATIONIS ET GRATIÆ
D O C T O R
A C A L U M N I A
V I N D I C A U S.

Adversus Joannis Launoii Traditionem, fœtu
posthumum recens editam, & peculiari
CLEMENTIS XI. Pontificis Ma-
ximi Decreto nupèr inustam.

Auctore FR. JACOBO HIACINTO SERRY
Ordinis Prædicatorum, Doctore Sorbo-
nico, & in Serenissimæ Reipublicæ
Venetæ Academiâ Patavinâ
Theologo primario.

C O L O N I Æ
Apud NICOLAUM SCHOUTEN.
M. D C C IV.

ILLUSTRISSIMO
EXCELLENTISSIMOQUE D.
SEBASTIANO
FOSCARENO
D. MARCI PROCURATORI
ET EQUI TI

ACADEMIÆ PATAVINÆ
MODERATORI.

F. Hiacintus Serry Theologus
FELICITATEM.

*Uti Te, SENATOR
AMPLISSIME, non
semel venerabundus ad-
ierim, ut studiorum meo-
rum, quibus autoritate ac patrocinio
præes, rationem inirem; nunquàm
tamen*

tamen ita votis meis indulsi, aut literaria meditamenta tanti feci, ut ea digna judicarem, quæ tuis oculis sisterentur. Verum cum primum de adornandis *AUGUSTINI Vindicis* cogitavi, spes mihi largior affulsit, non indignum, in quem oculos flecteres, visum iri conatum hunc qualemcumque meum, cui saltè estimationem pretiumque faceret dignitas argumenti. Si minùs gratum accidet Operis artificium, quod scio quàm sit exiguum, indignumque putabis, cui favorem ac patrocinium impendas; at Doctorum, quos prisca tulit ætas, omnium maximum, à calumnia vindicatum ea veneratione excipies, qua sacras divinasque litteras foves: strenuum Ecclesiæ Catholicæ Defensorem ea pietate admittes, qua Ecclesiæ jura dignitatemque tueris: summum Divine Gratiæ Vindicem eo animo studioque recipies, quo rei sacræ tuendæ, ubicumquè occasio tulerit, sedulus excubas; & quidquid ex divini Numinis

minis majestatem est, id fidei tuæ ac patrocinio creditum putas. Hæc una MECÆNAS OPTIME, ad præsens voti summa est, ac etiam voti fiducia. In tuas prætereà laudes excurrere religio mihi fuerit, qui Theologus, non laudator accessi; ne sacrum opus ab assentatione videar auspicari; à qua tantum fortunæ tuæ magnitudo, quantum genii mei simplicitas abest. Itaque non obitas ad Reges maximos Legationes percensebo, procerum comitatu, aulæ pompa, familiæ stipatu, cultuque propè regio, omnium quas sol viderit splendidissimas; queis Venetæ Majestatis nomen ad exteras quoque gentes, ac mundi ultima extendisti. Non mentem res humanas moderaturam prædicabo, imperitantium artes, jura Principum, arcana dominationum edoctam; intimis æternæ Reipublicæ consiliis exercitam, perpetuoque rerum usu insignitèr perpolitam. Non supremarum dignitatum obitorumque Magistratum fastos executiam,

* 3

cutiam, quorum vel soli tituli defatigare Lectorem possent, in quibus te sola virtute, ac benefaciendi potestate Principem demonstrasti. Non demum, quæ in tanto honorum culmine cæteris præstat, cunctis obviam facilitatem commendabo, effusam in omnes atque obviam comitatem, singulorum vota ac studia provocantem. Hæc præclara ingenia quondam expedient, ac posterorum memoriæ commendabunt: ego fati melioris auspex, ut perennent, vota facio. Vale mearum grande decus columenque rerum; pro quo nisi vita decidere superi dederint, debitor moriar.

* * * * *

PRÆFATIO.

Alter annus est , ex quo infaustus Launoii Liber , in Augustinum miserè confarcinatus , invisam per annos fermè triginta lucem aspexit. Abortivum foetum natalitiis tenebris damnaverat Scriptor infelix , ne publicam subiret invidiam , nevé famæ suæ in orbe litterario jacturam faceret. Verùm (quæ sæculi nostri ingeniorum licentia est) inventus est tandèm , qui scriptum tot annos claustris ac ferâ cohibitum typis committendum existimavit : seu Launoio humanis jam dudùm rebus exempto , nihil ab hominum invidiâ timendum crediderit ; seu fortè publicatum Li-

bellum sustinendæ Scriptoris famæ
non imparem judicavit.

Hujus hæc summa est: Primò,
Augustinum de Gratiâ & Prædesti-
natione disputantem in extremos
errores abiisse, novam in veteri
spatio viam calcasse, ignotos pri-
scis Ecclesiæ Patribus calles ape-
ruisse, fidelium animos turbasse,
motus totâ passim Africâ, Galliâ,
Italiâ dedisse; Vvitkleffo, Zuin-
glio, Luthero, Calvino horridis
dogmatibus prælusisse. Secundò,
Prosperum, Hilarium, Cæsarium,
Prudentium, Remigium, cæte-
rosque Augustini discipulos, san-
ctitatis & eruditionis laude præci-
puos, pessimè apud æquos æsti-
matores audiisse, Romanis Pon-
tificibus illusisse, Decreta malis
artibus extorsisse, æmulos suos
falsis criminationibus onerasse, ju-
stam demùm damnationis senten-
tiam subiisse. Tertiò, Semipela-
gianos è contrario meliori jure
usos,

usos, antiquæ Majorum Traditioni hæsisse firmiter, Augustino ejusque discipulis firmis rationibus obstitisse.

Id ut exequatur, tenuem opellam in duas veluti partes distribuit. Priori, superiorum Augustino sæculorum Traditionem de Gratiâ & Prædestinatione texendam instituit, Augustinianæ doctrinæ, ut autumat, repugnantem. Quocircà nudas ac sparsas Veterum sententias colligit, tanquàm arenam, ut Suetonius loquitur, sine calce; nullius scilicèt distincta verba oculis subjiciens, sed dicti summam, eamque restrictam admodum gallicè reddens; nullius Librum aliamve lucubrationem indigitans: seu fortè ut faciliùs quæ lubet illis affingat, seu etiàm ut Lectorum in conferendis testimoniis diligentiam exerceat. Alterâ Operis parte, posteriorum Augustino sæculorum Traditionem
exequi-

exequitur, seu veriùs Historicam
Narrationem, de adversâ, ut lo-
quitur, Augustinianæ doctrinæ for-
tunâ; quam ex quo primùm vul-
gari coëpta est, ad nostra usque
tempora, in Ecclesiâ catholicâ
passa sit.

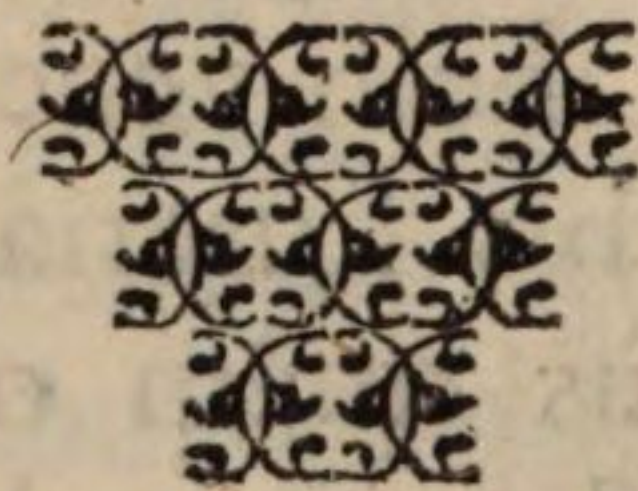
Nos inverso ordine, ac conti-
nuatâ serie partem utramque dis-
pungimus. Quâ veneratione quo
cultu, sancti Augustini, de gratiâ
se ipsa victrici deque gratuitâ præ-
destinatione, doctrina, dum vive-
ret, ac secutis indè sæculis exce-
pta sit, primùm ostendimus: tum
quàm benè cum priorum Ecclesiæ
sæculorum Traditione consentiat,
demonstramus. Quæ duo dum
agimus, spuria Traditionis erro-
res, fabulas, lapsus, anachro-
nismos, calumnias, mendacia,
pro re natâ atque ex ordine tem-
porum, confutamus.

In hanc porrò aleam descendi-
mus eò lubentiùs, quòd ad eam
Aposto-

Apostolicæ Sedis judicio invite-
mur, quo infaustus Launoii Liber
diris devotus est, gravissimisque
infamiae notis inustus. Hoc nos
sanctius oraculum, uti Prologum
galeatum *Scriptioni nostræ præ-*
mittimus, quo vel uno univèrsa
Adversarii tela feliciter eludemus.

Addit animos Illustrissimi Re-
mensium Archiepiscopi Decretum
gallicè editum, in modum pasto-
ralis *Institutionis*, ut suos adversus
malè-nati Libelli venena commu-
niret. Nobis Lutetiâ procùl dis-
sitis, *serius quàm optabamus*,
redditum est; tametsi jam indè à
Mense Octobri vulgatum esset.
Nonnulla, quæ ultrò nobis occur-
rerant, ab erudito Præsule occu-
pata deprehendimus; quæ tamen,
ut potè viro cuilibet erudito idem
argumentum pertractanti fati
obvia, circuncidere religio fuit.
Quamquàm vel spicilegium face-
re . vel à doctissimo Galliarum
nostra-

nostrarum Archiepiscopo doceri,
nulla nobis invidia foret. Excul-
tæ eruditionis documentum, à
Viro Augustinianæ doctrinæ stu-
dioſo latinè redditum damus in
Appendice; ne eo fortè defrau-
dentur, queis gallicum idioma
peregrinum eſt.

SS. D.N.

SS.^{MI} D. N.

CLEMENTIS

Divinâ Providentiâ Papæ XI.

Damnatio, & prohibitio Libelli typis editi
sub titulo: *Veritable Tradition de l'Egli-
se, sur la predestination, & la grace
&c. Par Mr. de Launoy Docteur
en Theologie, de la Maison
& Societè de Navarre.
A Liege M. DCC II.*

CLEMENS PAPA XI.

Ad perpetuam rei mèmoriam.

CUM, sicut Nobis innotuit, in
lucem prodierit Libellus qui-
dam, cui titulus: *Veritable Tradi-
tion de l'Eglise, sur la predestination,
& la grace &c. Par Mr. de Launoy
Docteur en Theologie, de la Maison, &
Societè de Navarre. A Liege chez
Nicolas le François, proche les Carmes
en Isle, à la prudence. MDCCII.*
Nuperrimè verò venerabiles fratres
nostri

nostri S. R. E. Cardinales in totâ
Republicâ Christianâ contra hære-
ticam pravitatem Generales Inqui-
sitores, à Sede Apostolicâ speciali-
tèr deputati, auditâ Libelli hujus-
modi censurâ, illum ad minùs tan-
quàm impium, blasphemum, nec-
non fulgidissimo Ecclesiæ lumini,
maximoque Doctori sancto Augu-
stino, quinimò ipsimet Ecclesiæ,
atque Apostolicæ Sedi injuriosum,
damnandum, & prohibendum esse
censuerint: Hinc est, quod Nos
pro commissâ Nobis divinitùs gre-
gis Dominici curâ, animarum peri-
culis, atque detrimentis, quæ ex
præfati Libelli lectione, & usu pro-
venire possent; pastoralis sollicitu-
dine, quantum cum Domino pos-
sumus, occurrere cupientes, nec-
non Romanorum Pontificum Præ-
decessorum nostrorum, qui ejus-
dem sancti Doctoris præcelsam do-
ctrinam magno semper in pretio
habuerunt, totoque mentis affectu
amplexi

amplexi fuerunt, laudabilibus vestigiis firmiter inhærere volentes, de memoratorum Cardinalium consilio, Libellum prædictum auctoritate Apostolicâ, tenore præsentium damnamus, & reprobamus, ac legi, seu retineri prohibemus, ipsiusque Libelli impressionem, descriptionem, lectionem, retentionem, & usum, omnibus & singulis Christi fidelibus, etiam specificâ, & individuâ mentione, & expressione dignis, sub poenâ excommunicationis per contrafacientes ipso facto, absque alia declaratione, incurrendâ, à qua nemo à quoquam, præterquàm à Nobis, seu Romano Pontifice pro tempore existente, nisi in mortis articulo constitutus, absolutionis beneficium obtinere valeat, omninò inrerdicimus. Volentes, & auctoritate præfatâ mandantes, ut quicumque Libellum huiusmodi penès se habuerint, illum, statim atque præsentem Litteræ eis innotuerint, locorum

locorum Ordinariis, vel hæreticæ
pravitatis Inquisitoribus tradere,
atque consignare teneantur; hi verò exem-
plaria sibi sic tradita illicò flammis aboleri
curent: In contrarium facientibus non ob-
stantibus quibuscumque. Ut autem eædem
præsentēs litteræ ad omnium notitiam faci-
lius perducantur, nec quisquam illarum ig-
norantiam allegare possit, volumus, & auto-
ritate prædictâ decernimus, illas ad valvas
Basilicæ Principis Apostolorum, ac Can-
cellariæ Apostolicæ, nec non Curiae Gene-
ralis in Monte Citatorio, & in acie Campi
Floræ de Urbe per aliquem ex Cursoribus
nostris, ut moris est, publicari, illarumque
exempla ibidem affixa relinqui; sic verò pu-
blicas, omnes & singulos, quos concer-
nunt, perindè afficere, ac si unicuique illo-
rum personalitèr notificatæ, & intimatæ
fuiſſent: Ipsarum autem præsentium litte-
rarum transumptis, seu exemplis, etiam
impressis, manu alicujus Notarii publici
subscriptis, & sigillo personæ in Ecclesiasti-
ca dignitate constitutæ munitis, eandem
prorsus fidem tam in judicio, quàm extrâ
illud, ubique locorum haberi, quæ habere-
tur eisdem præsentibus, si exhibitæ forent,
vel ostensæ. Datum Romæ, apud
Sanctum Petrum sub annulo Pesca-
toris, die xxviii. Januarii MDCCIV.
Pontificatus nostri anno quarto.

F. Oliverius.

DIVUS

D I V U S
AUGUSTINUS

A
C A L U M N I A
V I N D I C A T U S

ADVERSUS JOANNIS LAUNOII
TRADITIONEM.

C A P U T I.

*Launoius jam indè à Libelli proludio,
suam in Augustino erroris insimu-
lando audaciam nequicquàm
excusat, sed pinguioribus
erroribus auget.*

St illud Augustini in Ecclesiâ
Catholicâ nomen, ea trium-
phati erroris & assertæ Fi-
dei fama, ut opus invidiæ
& periculosæ aleæ plenum
moliri se fati intelligant,
quotquot ad eum erroris insimulandum,
animum inducunt. Idcirco Launoius, cui
A petulans

petulans audaxque consilium infedit animo, jam inde ab initio excusationes obtendit, occupatque pro viribus quæ putat opponi, ut omnem à se suscepti operis invidiam amoveat. Cùm enim Augustinum, adoratum terris ac cælo caput, gentium omnium linguis ferri videat, quod illo nemo melius Divinæ Gratiæ vires expertus sit, nemo felicius explicarit: ejusque doctrinam à viris omni retrò ætate sanctissimis, doctissimisque propugnatam certò sciat; quæ duo infauti illi ominis præjudicia videbantur: incommodis istis statim occurrit audacissimus criminator, lectoremque primo ingressu præclaris hisce monitis occupat; ut omni in Augustinum affectu vacuus ad legendum accedat.

Pag. 1. „ 1 Doctores, quanti quanti sint, non
 „ aliam sibi dictorum fidem conciliare,
 „ quàm quæ illis, ex rationum queis nituntur,
 „ tur, momentis accedit: atque adeò magnam
 „ illam, qua totâ Ecclesiâ Catholicâ valet Augustinus,
 „ existimationem nihil obesse, quominus, si causa subest, erroris
 „ à viro Theologo postulari queat, nullâ debitæ
 „ venerationis injuriâ.

Pag. 4. „ 2 Nemini mirum videri posse, errorem
 „ de gratuitâ Prædestinatione, Gratiâque se ipsâ
 „ victrici, tandiù in Ecclesia pernasce. Cùm alterutram
 „ hoc de argumento opinionem, seù Augustini illa sit, seù
 „ partis adversæ, erroris nomine censerinecesse sit,
 „ qui tamèn ab annis mille ducentis, & quod excurrit,
 „ in Ecclesiâ perstat. Maximè verò, cùm Papiæ, de novo post

vo post extremi iudicii diem, Christi „
 Domini Regno, spissus error, per an- „
 nos ferme trecentos perduravit, donec „
 damnaretur.

3 Neque id exemplo vacare, ut per- „ *Pag. 5.*
 multi magni nominis viri in errorem con- „
 junctis animis conspirarint. Quandoqui- „
 dem memorata Papiæ sententia, tametsi „
 reapse hæretica, à Sanctissimis doctissimis „
 que priorum sæculorum Patribus propu- „
 gnata probataque sit, quoto tempore per- „
 stitit: nec absimili forte Origenis error „
 infinitam eruditorum hominum, San- „
 ctorumque Martyrum multitudinem as- „
 sentientem habuerit: ut interim, in- „
 quit, Arianam hæresim missam faciam, „
 quæ universum pervasit Orbem, si quæ „
 D. Hieronymo, & Vincentio Lirinenfi „
 fides est.

4 Augustinianæ Doctrinæ Professores „ *Pref.*
 eidem ad hanc usque diem adhæsisse, nulli „
 animadversioni obnoxios, ac violatæ fi- „
 dei minimè reos: quòd nondum ex formâ „
 juris damnati sint.

Ita novus occultorum hætenùs errorum
 Inquisitor, quem, ut sibi ipse blanditur,
 ad hæc usque tempora, liberanda veritas
 expectavit. Ecquis porro non videat, oc-
 cultos Augustini errores retegere meditan-
 tem, apertis erroribus viam sternere? Ni-
 hil quippè tam lubricum, tamque errori
 patens, quàm summos quosque Ecclesiæ
 Doctores omni demùm nominis autoritate
 exuere: nec aliam illis fidem adjungere vel-
 le, quàm quæ momentis illorum ac ratio-

nibus datur. Id si liceat, tota pessum ibit Theologica res: nec jam petitum à Patrum autoritate argumentum, cui Theologi maxime fidunt, ab altero quod à ratione est, secernetur. Immò nihil Patrum maximus, præ vili & extremæ concionis homunculo obtinebit, ex famâ nominis: cum eam nemini fidem negemus, quam rationum momenta conciliant. Procùl ab inconsulto illo Launoii monito Ecclesia Catholica, quæ uti Patres non meros simplicesque disputatores agnoscit, sed Traditionis suorum temporum testes adhibet; ita (nisi illis, quodam fortasse doctrinæ capite, auctoritatem ademerit) rationum etiàm quibus nituntur consideratione sepositâ, fidem illis adjungit: majorem utique minoremve, pro variâ quâ florere ætate temporum: iisque omnium maximam, qui in eo quod agitur argumento, summam operam posuere, ut Catholicas partes adversus Hæreticos tuerentur. Hæc certa Ecclesiæ de Patrum autoritate sententia, Conciliorum cum recentium, tum antiquorum usu consecrata. Neque tamèn id moneo, quasi Augustino meo, à momentis queis inniti solet, aliquid timeam: sed ut intelligat audacissimus criminator, toto se ostio jam inde à prologo aberrare: eaque commentitiæ Traditionis fundamenta ponere, quæ Theologiam ab imo suffodiant, & in errorem inducant.

Alterum de errore tot annos in Ecclesiâ grassante Launoii monitum, uti & tertium, de tam multis magni nominis viris, in ejusdem defen-

dem defensionem conspirantibus, minus profectò ferendum est. Aliud quippè, in Augustini de gratiâ & prædestinatione sententiâ, fidei est, aliud opinionis. Fidei caput nunquàm non Ecclesia tenuit, uti probabitur loco suo: tametsi errorem oppositum, rebus nondùm ad liquidum perductis, in nonnullis aliquandiù passa sit. Alterum opinione liberum, in quamlibet partem etiàm hodie pro arbitrio disputatur, citrà erroris periculum: licet ii potiori jure censeantur esse, qui Augustino vel in liberis tenaciùs hærent. Nec Launoium juvant Papiæ, Origenis, Arii errorum exempla. Quamquàm enim ultrò daremus ut libet, nonnullos olim errores, longo temporis tractu, in Ecclesiâ perdurasse, virosque etiàm maximos, ac numero plures iisdem aliquandiù adfuisse; nihil indè ad institutum. Aliud namquè est, errorem in nonnullis ab Ecclesiâ tolerari, donèc eliquatâ ultimò veritate proscribatur; aliud expressè probari & commendari. Det Launoius, si potis est, Romanorum Pontificum seriem, qui Papiæ, Origenis, Arii errores suo calculo comprobarint, qui editas ab iis lucubrationes laudibus extulerint, qui fideles ad illorum libros, Ecclesiæ Romanæ doctrinam percepturos, miserint; quod Augustinianæ Doctrinæ occasione factum nemo nescit: & gradum ultrò referemus.

Sed & illud à vero longiùs abit, quod tantâ fiduciâ pronunciat, Ecclesiasticæ quam laudat historiæ, Hieronymi ac Vin-

centii Lirinenfis fide turpiter abufus. Sane Papiæ errorem nec univerfim receptum, tribus prioribus Ecclefiæ fæculis, quamquam quæftioni diu fuerit; nec à quibusque Sanctiffimis doctiffimisque illius ætatis Patribus propugnatum, evincunt Patrum illius ævi graviffimorum testimonia: Iuftini in primis, qui *multos, etiam qui puræ piæque erant Christianorum fententiæ*, novum illud Chrifti Domini Regnum, à Papiâ excogitatum (cui ipfemet favit) non agnoviffe, profitetur, in Dialogo cum Tryphone Judæo: Irenæi lib. 5. adverfùs hærefes cap. 33. ubi non paucos hanc Præceptoris fui opinionem, quâ & ipfe imbutus eft, oppugnaffe testatur: Caii in fragmento apud Eufebium lib. 3. Hiftoriæ Ecclefiæ Cap. 22. Sancti Dionyfii Alexandrini libro de Promiffionibus, fabulam hanc ceu errorem pestilentiffimum confutantium, tertio vertente Ecclefiæ fæculo. Quibus fubindè dexterarum contulere Eufebius lib. 3. Hiftoriæ cap. 33. D. Hieronymus Præfatione Libri 18. Commentariorum in Ifaiam: Sanctus Epiphanius hærefi 77. Sanctus Auguftinus libro 20. de Civitate Dei cap. 7. Sanctus Bafilius Magnus Epiftolâ 74. ad Occidentales Epifcopos: aliique fecutis fæculis penè omnes. Quatuor ut ut maxime huic errori adftipulati perhibentur, tribus prioribus Ecclefiæ fæculis: Papias fabulæ parens, Iuftinus, Irenæus, Tertullianus: quos omnes sanctiffimos doctiffimosque perperam Launoius appellat. Nec enim doctiffimi viri nomine celebrandus

Papias,

Papias, quem Eusebius libro 3. Historiæ Ecclesiasticæ Capite ultimo, *mediocri admodum ingenio præditum* notat, colligitque ex ejus, quas tunc ad manum habebat, Commentationibus. Nec sanctissimi titulo exornandus Tertullianus, publicâ hæreseos professione, ab Ecclesiæ Catholicæ communione sejunctus.

Nihilo felicius Origenis errores infinitæ eruditorum hominum, Sanctorumque Martyrum multitudini probatos effutit. Equidem habuit ille eruditionis minimè vulgaris laudatores, sanctissimos ac doctissimos viros, Gregorium utrumque, Neocæsariensem & Nazianzenum, Athanasium, Hieronymum, Basilium Magnum. Eundem doctrinæ integrum, errorisque purum opinati sunt alii, sanctitatis & eruditionis famâ celebres; seu errore facti; seu benigniori scriptorum interpretatione; seu demum quòd libros ejus spuris assumentis ab Arianis infartos existimarent; externâque quorundam Origenistarum pietatis specie delusi, in suam illos fidem atque tutelam receperunt: quod ultimum Sancto Joanni Chrysostomo per obreptionem accidisse notum est. Cæterum errores ipsos nonnisi notati ab Ecclesiâ viri propugnarunt; Eusebius Cæsariensis, Arianæ factionis signifer: Rufinus Aquilejensis, ab Anastasio Romano Pontifice hac ipsa de causa damnatus: Dydimus Alexandrinus, ab Ecclesiâ, ut loquitur Hieronymus lib. 2. Apologiæ Capite 4. *reprobatus*: Evagrius in quintâ œcumenicâ Synodo iniustus: ob-

scuri, immò nullius nominis Autor, apud
 Photium Codice 117. Joannes Hierosoly-
 mitanus, ob defensos Origenis errores, à
 Patribus benè multis exagitatus: qui de-
 mùm ut illam à se labem depelleret, ador-
 nato Libello, se *Origenis ingenium non fi-
 dem securum* ostendit, ut testatur Genna-
 dius in Catalogo Scriptorum Ecclesiastico-
 rum capite 30. Queis non paucos alios ad-
 jeceris solo capite censos, Palladium, Isi-
 dorum, Avitum, Nonnium, Leontium
 &c. At Sanctissimos Martyres, quales Lau-
 noius comminiscitur, planè nullos. Nisi
 fortè veterem nœniam revocare lubeat,
 quâ Pamphilus Martyr, quo tempore car-
 cere teneretur, libros apologeticos pro Ori-
 gene concinnasse ferebatur. Verùm fuit
 hæc Rufini impia fraus, qui ut hæresim
 Martyris nomine celebrem faceret, libros
 in Origenis defensionem ab Eusebio con-
 farcinatos, Pamphilo supposuerat. Au-
 diendus ea de re Sanctus Hieronymus, qui
 ut nondùm detectâ fraude, libros illos Pam-
 philo Martyri, cujus nomen fronte præfe-
 rebant, adjudicaverat, dùm Scriptorum
 Ecclesiasticorum Catalogum ederet; ita de-
 tectis subindè dolis, ex Mss. Codicum fi-
 de, impostorem multo sale defricuit lib. 2.
 Apologiæ capite 6. *Perspicuum est*, inquit,
te idcirco librum hunc disseminare voluisse,
ut sub personâ Martyris hæresim introduceres.
 „ Et libro 3. capite 4. [Ergo, frater, sive à
 „ te falsatus est liber, ut multi putant: si-
 „ vè ab altero, ut forsitan persuadere co-
 „ naberis: & temerè credidisti hæretici ho-
 minis

VINDICATUS. 9

minis syntagma, esse Martyris: muta ti-
tulum, & Romanam simplicitatem tanto
periculo libera. Non tibi expedit, ut per
te clarissimus Martyr hæreticus judice-
tur: ut qui effudit pro Christo sanguinem,
contrarius fidei Christi approbetur. Dic
potius, inveni librum, putavi illum
Martyris: ne timeas poenitentiam. Jam
te non urgebo, non quæram à quo acce-
peris. Vel mortuorum aliquem nomina-
to: vel in plateâ ab aliquo ignoto homine
te emisse dicito. Non enim damnatio-
nem tuam quærimus, sed conversionem.
Melius est enim, ut tu erraveris, quàm
ut Martyr hæreticus fuerit.]

Jam illud cuius frontis est quod adiicit
Criminator, Arianam hæresim universum
orbem pervasisse? Quasi verò id accidere
tandem possit, ut Ecclesia toto orbe diffusa
in hæresim prolabatur, contra Christi Do-
mini pollicitationem: aut id significatum Mar. 16
voluerit Hieronymus, dum inquit in dia-
logo contra Luciferianos: *Ingemuit uni-
versus Orbis, & Arianum se esse miratus est?*
Id Ariminensis Concilii occasione dictum
nemo nescit: dum Valentis & Ursatii arti-
bus circumventi religiosissimi Patres, fidei
formulæ subscribere, nihil quidem hære-
ticum ex verborum superficie præferenti;
sed quâ interim, ob prætermisum *Consub-
stantialis* vocabulum, Arianus petulantius
abusi sunt, peregrinos sensus ac mente ab-
ditos obtrudentes. Improperia igitur & hy-
perbolica Hieronymi locutio est, Orbis
nomine maximam Orbis partem, ex qua
erat

erat conflata Synodus, intelligentis. Arianus autem orbis ab eo dictus, non erroris professione, sed incautâ cum errantibus communione: quatenus probatâ per obreptionem dolosâ fidei formulâ, sibi ab Arianis exhibitâ, eorumdem communione maculati censebantur Ariminensis Synodi Patres.

Hanc Hieronymi mentem esse, ex hoc ipso Dialogo contra Luciferianos, unde laudata verba excerpta sunt, apertè liquet. Quandoquidem narratâ fraude Patribus Ariminensibus factâ, eorumdem innocentiam, & alienum ab hæresi animum probat.

„[Concurrebant, inquit, Episcopi, qui
 „Ariminensibus dolis irretiti, sine con-
 „scientiâ hæretici ferebantur; contestan-
 „tes Corpus Domini, & quicquid in Ec-
 „clesiâ sanctum est, se nihil mali in suâ fi-
 „de suspicatos. Putavimus, aiebant, sen-
 „sus congruere, verbis: nec in Ecclesiâ
 „Dei ubi simplicitas, ubi pura confessio
 „est, aliud in corde clausum esse, aliud la-
 „biis proferri timuimus. Decepit nos bo-
 „na de malis existimatio. Non sumus ar-
 „bitrati, Sacerdotes Christi adversus Chri-
 „stum pugnare. Multaque alia, quæ bre-
 „vitatis studio prætereo, flentes asseriebant;
 „parati & subscriptionem pristinam, &
 „omnes Arianorum blasphemias condem-
 „nare.] Nec alius Vincentii Lirinensis sen-
 sus est, *Arianorum venenum non jam par-
 ticulam quandam, sed penè orbem totum con-
 taminasse* scribentis, capite 6. Commoni-
 torii. Contaminatum scilicet orbem intel-
 ligit, non erroris utiquè professione, sed
 osci-

oscitantia, quā fraudem sibi ab hæreticis fieri, passi fuerant Occidentis Episcopi. Unde subjungit è vestigio: adeo ut prope cunctis latini sermonis Episcopis, partim vi, partim fraude deceptis, caligo quædam mentibus offunderetur. Certè nec universum orbem, nec partem illius maximam, in Arianam hæresim consensisse, sed longè admodum plures toto orbe Catholicos extitisse, hac ipsa ætate temporum, quàm Arianos, testis est locupletissimus Athanasius, Epistolâ Synodicâ de Fide, ad Jovinianum Imperatorem datâ, apud Eusebium libro 4. Historiæ Ecclesiasticæ capite 3. cujus sunt hæc ipsa verba. [Scias igitur, Religiosissime Auguste, hanc esse fidem, quæ à læculo prædicata est: & quam confessi sunt Patres Nicææ congregati: in quam deniquè consentiunt omnes ubiquè terrarum Ecclesiæ, quæ sunt in Hispania, & in Britannia, & Galliis: quæ sunt per universam Italiam, & Campaniam: quæ sunt in Dalmatiâ, Daciâ, Mæsiâ, Macedoniâ, & universâ Achaiâ: itèm quæ sunt per universam Ægyptum, & Lybiam: quæ sunt in Ponto & Cappadociâ, & vicinis regionibus: omnes deniquè per Orientem Ecclesiæ; paucis exceptis, qui Arii opinionem sectantur. Horum enim omnium, quos commemoravimus, sententiam experimento ipso cognovimus, & litteras scriptas habemus. Ac licet pauci quidam huic fidei contradicant, scimus, tamèn, Religiosissime Auguste, eos orbi terrarum præjudicare non posse.]

Quàm

Quàm gravem Ecclesiasticæ Traditioni, quæ altera fidei nostræ regula est, labem inurant audaces illæ Launoii assertiones; quibus pingues errores, trium priorum sæculorum spatio, in Ecclesiâ latè grassantes, & à Sanctissimis doctissimisque viris, communi calculo probatos effutit, demonstrare facile fuerit; nisi sui statim immemor hæc ipsa paradoxa, jàm tunc à primo Opelæ capitulo, subvertisset: *Ecclesiam*, inquiens, *ex Traditione nusquam intermissa, falsas comperisse tot illas opinationes: Papiæ quidem, de terreno Christi Domini Regno, post generalem mortalium omnium ad vitam reditum: Cypriani, de iterando hæreticorum Baptismo: Arii de abnegata Christi Divinitate: seque tunc maximè Divino Spiritu afflatam probasse.* Ecquo verò pacto nusquam intermissæ Traditionis purissima lux Ecclesiæ affulsisset, si per annos fermè trecentos, Sanctissimos quosque doctissimosque Magistros, ac Martyres contrarius error invaserat; totusque demùm orbis in Arianam hæresim conspiraverat? Germanæ siquidem veræque Traditionis terna dos est, Antiquitas, Universitas, & Consensio: idque unum à Christo & Apostolis traditum censi jure potest; ut loquitur Vincentius Lirinensis, quod Ecclesiæ Doctores atque Magistri, *uno eodemque consensu, aperte, frequenter, perseveranter tenuerunt, scripserunt, docuerunt.* Commonitorii capite 4.

Esset profectò, unde Launoio revocata tam citò immania prolusionis suæ paradoxa gratularer, nisi extremam tunc viam
adiens,

adiens , palinodiam illam suam graviore errore depravasset : dum inquit, Ecclesiam difficultè admodum memoratos errores damnaturam fuisse , nisi ad Traditionis regulas confugisset : *quòd ii ita sacris litteris inniti videantur , ut vero non secus ac veritas ipsa simillimi sint.* O verbum minimè ferendum ! Non ergo , si penès Launojum fides est , in Scripturæ subsidium Traditio venit , sed altera in alteram pugnat : ut quod ex unius sententiâ , vero non secus ac veritas ipsa simillimum est , alterius judicio hæreticum censeatur. Jàmque si sacras litteras unicè consulamus , de Ecclesiâ Catholicâ Millenarii , Origenistæ , Rebaptizantes , Ariani , Launoio judice triumpharunt. Cùm tamèn qui in iis erroribus debellandis principem operam posuerunt Ecclesiæ Patres , potissimum Catholicæ causæ præsidium sacris in litteris collocarint.

Verùm quid supinam in Traditionis Investigatore aberrationem miramur ? Mensuram cumulat , multasque unà complectitur ultimum Præfationis monitum , quo Augustinianæ Doctrinæ Professores , eisdem ad hanc usque diem inculpatè adhæsisse dictitat , *quòd necdum ex formâ juris damnati sint.* Quisquis id legit , & librum nondum evoluit , Launoium retracti duntaxat in Augustinum animi reum putat ; quòd veris illius discipulis satis consultum existimet , si modò indemnati censeantur. At qui evolutò Libello , Prædestinatianos , Vvitklefistas , Lutheranos , Calvinistas ,
Bayanos,

Bayanos, Jansenistas quinque famosarum Propositionum defensores, Augustini discipulos poni ab eo videt; immò vix alios eo titulo totâ passim Scriptione percenferi: violatæ Catholicæ Fidei reum habet; quòd tam multos illorum errores uno verbo instauret, aut certè excuset, dum eos nondùm ex juris formâ damnatos effutit: tametsi sacrorum Conciliorum ac Romanorum Pontificum Decretis iniusti sint.

De celebri Celestini I. Rescripto ad Gallos Episcopos, quo probatam Augustini Doctrinam inficiatur Traditionis Investigator, nono capite sermo erit.

C A P U T II.

Launius in proferendo Augustiniana, quam oppugnet, Doctrinae specimine, ignorantia, calumniæ, fallaciæ revincitur.

TAmetsi gratuitæ prædestinationis, gratiæque se ipsa victricis gemina dogmata duntaxat appetere Launius primâ fronte videatur: universam tamèn Augustini doctrinam, de altissimo Prædestinationis Mysterio, de fractis lapsæ naturæ viribus, de medicinalis gratiæ necessitate, censuris ac maledictis aggreditur: quòd eam, quanta quanta est, ab geminis illis dogma-

dogmatibus fluere, persuasissimum habeat. Immo pro audaci obtrectandi libidine, nihil veritus est affirmare, Augustinum bi- Pag. 24
na illa doctrinæ suæ fundamenta jacentem, Orbem Catholicum graviter quidem offendisse, at multo gravius cunctorum animos perturbasse, dum fluentia inde dogmata publicavit. Utque Sanctissimo Doctore invidiam conflet, hæc ipsa statim in summam colligit, ac singulis ferme capitibus inculcat, auget, amplificat pro arbitrio, nullis Sanctissimi Doctoris verbis distinctè prolatis, nullo certo librorum loco adnotato.

In hanc fluentium inde dogmatum summam, quâ totius Augustinianæ Doctrinæ specimen, ut ipse quidem autumat, continetur, cum primum oculos fleximus, inepti Censoris inscitiam, calumniam, fallaciamprehendimus. Inscitiam inquam, quod in hac promiscuâ & indiscretâ congerie, bene multa doctrinæ capita, ex sacris litteris ab Augustino delibata, ac Romanorum subindè Pontificum, Conciliorumque decretis definita, perindè sugillet, carpat, censuris inurat: Calumniam, quod horrida interdum paradoxa Sanctissimo Doctore affingat, à quibus remotissimus fuit: Fallaciam demùm, quod assertiones non paucas, quæis multiplex notio subjecta est, sed ab Augustino in rectam semper sententiam accipiuntur, indiscretè criminetur; omnia ex æquo miscens, ac infima summis paria faciens. Ea nos Augustinianæ Doctrinæ capita, ab inficeto Censore promiscuè congesta, ac tota passim

passim scriptione sugillata, triplici ordine disponimus, brevemque unicuique dogmati in invidiam traducto notam appingimus: (nec enim cuilibet Launoii figmento refellendo, prolixam commentationem dicare vacat,) ut omnes unà nobiscum indignam Viro Theologo censuram, nullo negotio deprehendant.

Propositiones ex Augustino ab Launoio summatim excerptæ, errorisque per summam ignorantiam insimulatæ.

I. Propositio. *Electi Divinæ voluntatis*
 Pag. 24 *decreto vocantur.*

Fidei caput est, sacris in litteris syllabatim expressum. Ad Ephesios capite I. v. 5. *Qui prædestinavit nos, in adoptionem filiorum, per Jesum Christum in ipsum, secundum propositum voluntatis suæ, in laudem gloriæ gratiæ suæ.* Et versu II. *Sorte vocati sumus, prædestinati secundum propositum ejus, qui operatur omnia, secundum consilium voluntatis suæ.* Secundæ ad Timotheum cap. I. v. 9. *Vocavit nos vocatione sua sancta, non secundum opera nostra, sed secundum propositum suum, & gratiam.* Ad Romanos 8. v. 28. *Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum, iis qui secundum propositum vocati sunt sancti.* Quisquis ergo primam illam propositionem, Sancto Augustino familiarem, invidiosis notis inurit,

inurit, Ecclesiasticis censuris inurendus est, tanquam Dei verbo palam apertèque injurius.

II. Propositio. *Deus nulla futurorum* Pag. 24
operum ratione habita, Jacob elegit, Esau reprobavit.

Apostolica sententia est, ad Romanos 9. v. 11. & sequentibus. *Cum nondum nati fuissent, aut aliquid boni egissent aut mali, ut secundum electionem propositum Dei maneret, non ex operibus, sed ex vocante dictum est ei: quia major serviet minori; sicut scriptum est, Jacob dilexi, Esau autem odio habui. Quid ergo dicemus, nunquid iniquitas apud Deum? Absit. Moysi enim dicit, miserebor cui misereor, & misericordiam prestabo cui miserebor. Igitur non volentis, neque currentis, sed miserentis est Dei. Quare, plura dabimus ad Propositionem xv.*

III. Propositio. *Cum Deus vitam æternam largitur, nil nisi munera sua coronat:* Pag. 24
gratiamque pro gratia largitur.

Sacrarum Scripturarum, Romanorum Pontificum, ac Synodi Tridentinæ conceptissima verba sunt. Psalmo 102. v. 4. *Qui coronat te in misericordia & miserationibus.* Joannis capite 1. v. 16. *De plenitudine ejus omnes accepimus, & gratiam pro gratia.* Ad Romanos cap. 1. v. 3. *Gratia Dei vita æterna.* Cælestinus Romanus Pontifex, seu quisquis alius celeberrimorum Capitulorum Auctor, quæ ejus datis ad Gallos Episcopos litteris adnexa sunt, summo totius Ecclesiæ assensu cultuque recepta: *Tanta est erga* Cap. 9.
homines bonitas Dei, ut nostra velit esse me-
B *rita, quæ*

rita, quæ sunt ipsius dona, & pro his quæ largitus est, æterna præmia sic donaturus. Concilium Tridentinum Sessione 6. de Justificatione cap. 16. Bene operantibus usque in finem, & in Deo sperantibus proponenda est vita æterna, & tanquam gratia filiis Dei, per Christum Jesum misericorditer repromissa: & tanquam merces, ex ipsius Dei promissione, bonis ipsorum operibus, & meritis fideliter reddenda Dei tanta est erga omnes homines bonitas, ut eorum velit esse merita, quæ sunt ipsius dona. Cur porro gratia simul & merces, æterna vita vocitetur, rationem disertissimam reddit Synodus Arausica II. Canone 18. Quia debetur quidem merces bonis operibus si fiant, sed gratia quæ non debetur, præcedit ut fiant. Quod Augustini dogma est, Epistola 105. ad Sixtum, & Libro de gratia & libero arbitrio cap. 6. hæc verò ignorasse Theologum Parisiensem, an non monstro simillimum est?

Pag. 25

IV. Deus nunc & velle & agere nos facit. Nihil æquè sacris Litteris & Canonibus familiare. Isaïæ capite 26. v. 12. Omnia opera nostra operatus es in nobis Domine. Ad Philippenfes cap. 2. v. 13. Operatur in nobis velle & perficere, pro bona voluntate. II. ad Corinthios cap. 3. v. 5. Non quòd simus sufficientes cogitare aliquid à nobis, quasi ex nobis, sed sufficientia nostra ex Deo est. Cælestinus Capitulo 9. Agit quippe in nobis, ut quod vult & velimus & agamus. Concilium Arausicanum II. Canone 9. Quoties bona agimus, Deus in nobis atque nobiscum, ut operemur, operatur. Et Canone 20.

Multa

Multa Deus facit in homine bona, quæ non facit homo: nulla verò facit homo bona, quæ non præstet Deus, ut faciat homo. Concilium Tridentinum Sessione 6. de Justificatione cap. 13. Deus, nisi illius gratiæ defuerimus, sicut cœpit opus bonum, ita perficiet, operans velle & perficere. Qui secùs statuatur, uti profectò Launoïus tota passim scriptione factitat, an non Ecclesiæ iudicio prædamnatus est?

V. Universis hominibus in massam perditionis Adæ peccato prolapsis, alios quidè eripere, alios deferere, Deo libuit. Pag. 30

Apostoli phrasis est omnium disertissima, in Epistolâ ad Romanos capite 9. v. 21. & sequentibus: An non habet potestatem figulus luti, ex eadem massa facere aliud quidè vas in bonorem, aliud verò in contumeliam? Quòd si Deus volens ostendere iram, & notam facere potentiam suam, sustinuit in multa patientia vasa iræ, apta in interitum, ut ostenderet divitias gloriæ suæ, in vasa misericordiæ, quæ præparavit in gloriam. Et paulò supra: Ergo cuius vult miseretur, & quem vult indurat. Dicis itaque mihi, quid adhuc queritur? voluntati enim eius quis resistit? O homo, tu quis es, qui respondeas Deo! Apostoli phrasim, cæteris quibusque Patribus familiarem, ab Augustino usurpari patiatur Launoïus; nec suam in ea sugillandâ prodat inscitiam & audaciam.

VI. Deus electos vocat vocatione peculiari, quæ nusquam effectu suo vacua est. Pag. 30

Utraque assertionis pars æquè constat. Priorem tradit Apostolus, locis superiùs

appellatis, ubi de vocatione secundum propositum sermo fieret: hanc enim peculiarem esse nemo negaverit. Alteram Christus ipse declarat, Joannis capite 10. v. 27. *Oves meae vocem meam audiunt, & cognosco eas, & sequuntur me: & ego vitam eternam do eis, & non peribunt in eternum, & non rapiet eas quisquam de manu mea.* Et capite 6. v. 39. *Omne quod dedit mihi Pater non perdam ex eo.* Cui geminum est illud Apostoli ad Romanos 9. v. 11. *Ut secundum electionem propositum Dei maneret.* Uti & illud dilecti Discipuli Epistolâ 1. cap. 2. v. 19. *Ex nobis exierunt, sed non erant ex nobis: si enim fuissent ex nobis, mansissent utique nobiscum.* Qua loquendi ratione significat, nusquam contingere, ut electus ab æternâ sorte excidat. Et quidem cum peculiaris electio, efficacis Dei voluntatis actus sit; quomodo fieri tandem posset, ut in irritum caderet? De efficaci siquidem voluntate legitur Esther capite 13. *Non est qui possit tuæ resistere voluntati, si decreveris salvare Israel.* Psalmo 134. *Omnia quaecumque voluit fecit.* Ecclesiastis cap. 8. *Omne quod voluerit faciet, & sermo illius potestate plenus est.* Quibus sacrarum Scripturarum oraculis erudita Synodus Valentina, ex tribus Galliarum Provinciis, Lugdunensi, Viennensi, Arelateni coacta, sæculo nono, hanc D. Augustini sententiam capite 3. consecravit. *Apud Deum de omnibus omnino rebus, tam fixa sententia, quam certa præscientia est.* Ac tanquam fidei caput decernit *immobilitatem præscientiæ &*

tia & prædestinationis Dei, per quam apud eum futura jam facta sunt : quam sanè qui negat, ne quidè ex limine Theologicam scholam videtur salutasse.

VII. *Deus non modo perseverandi potestatem, sed perseverantiam ipsam largitur electis.* Pag. 30

Citra fidei periculum negari propositio illa non potest. Ad Philippenfes capite 1. v. 6. *Qui cœpit in vobis opus bonum, perficiet usque in diem Christi Jesu.* Ad Philippenfes 2. v. 3. *Operatur in nobis velle & perficere.* Cœlestinus Romanus Pontifex Capitulo 3. [Nemo etiam Baptismatis, gratiâ renovatus, idoneus est, ad superandas diaboli insidias, & ad vincendas, carnis concupiscentias, nisi per quotidianum adjutorium Dei, perseverantiam, bonæ conversationis acceperit.] Et Capitulo 8. [Beatissimæ & Apostolicæ Sedis inviolabiles sanctiones, & bonæ conversationis exordia & incrementa probabilem studiorum, & in eis usque in finem, perseverantiam, ad Christi gratiam referre docuerunt.] Synodus Arausicana, II. Canone 10. [Adjutorium Dei etiam, renatis ac sanctis semper est implorandum, ut ad finem bonum pervenire, vel in bono possint opere perdurare.] Synodus demùm Tridentina Canone 22. [Si quis dixerit justificatum, vel sine specialia auxilio Dei, in acceptâ justitiâ perseverare posse, vel cum eo non posse, anathema sit.] Quæ quidem geminæ Synodi verba, non de nudâ perseverandi potestate ab actu sejunctâ, sed de ipsa præser-

tum actui conjuncta perseverantia, intelligenda esse, inde maxime liquet, quod prior justis quibusque communis fit, nec speciale Dei donum censeatur.

Pag. 30 VIII. *Electi nondum regenerati sacro Baptismate, imò necdum nati, ad id destinantur, ut filii Dei sint.*

Ita planè Gentium Apostolus, ad Ephesios capite 1. v. 4. *Elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, ut essemus sancti & immaculati, in conspectu ejus, in charitate. Qui prædestinavit nos in adoptionem filiorum, per Jesum Christum, in ipsum.* Ad Romanos capite 9. v. 11. *Cum nondum nati fuissent, aut aliquid boni egissent aut mali, non ex operibus, sed ex vocante dictum est ei, quia major serviet minori, sicut scriptum est, Jacob dilexi, Esau autem odio habui.* Hinc D. Gregorius magnus libro 1. Dialogorum capite 8. [*Ipsa quoque perennis regni prædestinatio, ita est ab omnipotenti Deo disposita, ut ad hoc electi pio labore perveniant: quatenus postulando mereantur accipere, quod eis omnipotens Deus ante sæcula disposuit donare.*] Certè quid sibi Launoïus velit, dum eam in Augustino propositionem cavillatur, haud satis capio. Nùm fortè prædestinationem, ex tempore factam existimat, ac non potiùs æterno Dei consilio? Id si velit, dignum Theologicæ eruditionis specimen edit.

Pag 31 IX. *Deus reprobos cordis ipsorum desideriis tradit.*

Spiritu sancto autore nititur Propositio.
Ad

Ad Romanos I. v. 24. *Tradidit illos Deus in desideria cordis eorum, in immunditiam, ut contumeliis afficiant corpora sua in semet-ipsis.....* Versu 26. *Propterea tradidit illos Deus in passionem ignominiae.* Versu 28. *Tradidit illos Deus in reprobum sensum, ut faciant ea quae non conveniunt.* Tam ergo censurâ vacat Propositio in Augustino, quàm in Apostolo.

X. Homo lapsus indeclinabili & insuperabili gratia eget, ut bonum agat, ob eam naturæ infirmitatem, in quam primi Parentis peccato incurrit. Pag. 32

Indeclinabilem & insuperabilem gratiam, qualem astruit Augustinus capite 12. libri de Correptione & Gratiâ, evincunt Scripturæ loca, quæ absolutam Dei voluntatem, efficacissimam & insuperabilem innuunt: hæc enim istius instrumentum est. Esther capite 13. v. 9. *Non est qui possit tuæ resistere voluntati, si decreveris salvare Israel.* Isaïæ 14. v. 27. *Dominus exercituum decrevit, & quis poterit infirmare? Et manus ejus extenta, & quis avertet eam?* Ad Romanos 9. v. 19. *Voluntati ejus quis resistit?* Quam utique gratiam à Deo precatur Ecclesia, dum ait: *Nostros etiâ rebelles compelle propitiis voluntates.* Hujus porrò insuperabilis, ut loquitur Augustinus, auxilii necessitatem, ex naturæ præsertim originali peccato fauciata infirmitate, originem ducere, (quæ altera propositionis in invidiam traductæ pars est) decernit Arausica Synodus II. Canone 25. [Secundum superscriptas sacrarum Scriptu-

„rarum sententias , & antiquorum Pa-
 „trum definitiones , hoc, Deo propitiante,
 „& prædicare debemus & credere , quòd
 „per peccatum primi Hominis , ita incli-
 „natum & attenuatum fuerit liberum ar-
 „bitrium , ut nullus postea aut diligere
 „Deum sicut oportet , aut credere in De-
 „um , aut operari propter Deum quod
 „bonum est possit; nisi gratia eum & mi-
 „sericordia Divina prævenierit.] Quibus
 paria habent Leo magnus Epistolâ 86. ad
 Nicetam Aquileiensem Episcopum: Con-
 cilium Valentinum trium Provinciarum
 cap. 6. Concilium Tridentinum Decreto
 de peccato originali , & Sessione 6. de Ju-
 stificatione cap. 1.

Pag. 25 XI. *Qui ex electorum numero non sunt ,
 vasa iræ reputantur , in interitum destinata.*

Loquendi formula est ab eodem Apo-
 stolo consecrata , loco ad quintam Propo-
 sitionem adnotato , ductâ comparatione ,
 ac petitâ figurâ , ex veteris Instrumenti
 codicibus. Isaia cap. 64. v. 8. *Et nunc Do-
 mine , pater noster es tu , nos verò lutum ,
 & fictor noster es tu.* Jeremia cap. 18. v. 6.
*Nunquid sicut figulus iste non potero vobis
 facere domus Israel , ait Dominus ? Ecce sicut
 lutum in manu figuli , sic vos in manu mea ,
 domus Israel.* Threnorum cap. 4. v. 2. *Fi-
 lli Sion incliti , & amicti auro primo , quomo-
 dò reputati sunt in vasa testea , opus manuum
 figuli ? Cui ista non placent , universam
 Theologiam refingat , necesse est : nihil enim
 habet illa sanctius , nihil antiquius , quàm
 sacras illas loquendi formulas usurpare.*

XII. *Omne*

XII. *Omne electorum meritum à gratia Christi est.* Pag. 32

Evangelica veritas est in sacros Ecclesiæ Canones transfusa. Joannis capite 15. v. 4. *Sicut palme non potest ferre fructum à semetipso, nisi manserit in vite, sic nec vos nisi in me manseritis. Ego sum vitis, vos palmites: qui manet in me, & ego in eo, hic fert fructum multum; quia sine me nihil potestis facere.* Cœlestinus I. Capitulo 5. [Omnia studia, & omnia opera, ac merita Sanctorum ad Dei gloriam laudemque referenda sunt: quia nemo aliundè ei placet, nisi ex eo quod ipse donaverit.] Et Capitulo 9. [His ergo Ecclesiasticis regulis, & ex Divinâ sumtis autoritate documentis, ita adjuvante Domino conformati sumus, ut omnium bonorum affectuum, & omnium studiorum, omniumque virtutum, quibus ab initio fidei ad Deum tenditur, Deum profiteamur auctorem: & non dubitemus ab ipsius gratiâ omnia hominis merita præveniri; per quem fit ut aliquid boni & vel le incipiamus, & facere.] Leo magnus Epistola 86. ad Nicetam Aquileiensem Episcopum: [Gratia unicuique principium justitiæ, & bonorum fons, & origo meritorum est.] Concilium Tridentinum Sessione 6. de Justificatione cap. 16. [Cum ille ipse Christus Jesus, tanquàm caput, in membra, & tanquàm vitis in palmites, in ipsos justificados jugiter virtutem influat: quæ virtus bona eorum opera, semper antecedit, & comitatur, & subsequitur,

„sequitur, & sine qua nullo pacto Deo
 „grata, & meritoria esse possent: &c.....
 „Dei tanta est erga omnes homines bonitas,
 „ut eorum velit esse merita, quæ sunt ip-
 „sius dona.] An non quæso Theologi no-
 mine indignus, qui isthæc vertat in dubium?

Pag. 32

XIII. *Voluntas humana tanto liberior cen-
 senda est, quanto Divinae gratiae subjectior.*

Et hoc Christi oraculum est, Pontifi-
 cum & Conciliorum definitionibus expli-
 catum. Joannis 8. v. 36. *Si vos filius libe-
 raverit, verè liberi eritis.* Cœlestinus lauda-
 „to supra Capitulo 9. [Quo utique auxilio
 „& munere Dei, non aufertur liberum
 „arbitrium, sed liberatur: ut de tenebro-
 „so lucidum, de pravo rectum, de lan-
 „guido sanum, de imprudente sit provi-
 „dum.] Synodus verò Arausicana II. Ca-
 „none 13. [Arbitrium voluntatis in pri-
 „mo homine infirmatum, nisi per gratiam
 „Baptismi non potest reparari: quod a-
 „missum, nisi à quo potuit dari, non potest
 „reddi.]

Pag. 47

XIV. *Hominum merita in Adam periere.*
 Catholici dogmatis, quo omnes in A-
 dam periisse, vasaque iræ & contumeliæ
 factos esse profitemur, consuetarium istud
 est. Ad Romanos cap. 5. v. 12. cap. 9. v. 21.
 & 22. Quomodò enim in eo non periere
 hominum merita, in quo omnes homines
 periere? Non sic tamèn merita periisse pu-
 tanda sunt, quasi nulla, etiam ex Christi
 gratiâ sobolescant; quæ Calvinii stultitia
 est: sed quòd nulla, ex primævæ institu-
 tionis & creationis honore, relicta sint.

XV. Non

XV. *Non ideò electi sumus , quòd nos sanctos futuros præ viderit Deus : sed ideo sancti erimus , quia ex æternitate electi sumus.* Pag. 42

Id profectò significatum voluit Apostolus , ad Ephesios capite i. v. 4. dum inquit : *Elegit nos in ipso ante mundi constitutionem , ut essemus sancti & immaculati.* Non igitur , quia tales futuri eramus , electi sumus , sed ut tales tandèm essemus. Idcirco æterna electorum vocatio fortis nomine designatur sacris in litteris : ut quemadmodum quæ forte nobis obveniunt , nullâ meritum ratione habitâ , nobis dicuntur obtingere ; ita æterna felicitas , nondùm exploratis meritis , destinatur à Deo , sed ut merita consequamur. Ad Ephesios i. v. 11. *Sorte vocati sumus.* Ad Colossenses i. v. 12. *Dignos nos fecit in partem sortis sanctorum in lumine.* Quibus robur addit Christi Domini sententia , de extremâ persecutione , Matthæi cap. 24. v. 23. *Nisi breviati fuissent dies illi , non fieret salva omnis caro ; sed propter electos breviabuntur dies illi :* Imò quia illos elegit , ut innuit Marcus cap. 13. v. 20. *Propter electos quos elegit , breviauit dies.* Ideò ergò removen- tur à Deo impedimenta salutis , quia electi sunt : quid ni quoque hac ipsâ de causâ , salutis media conferantur , ut ideò quoque sancti sint , quia electi ? Una quippè eademque ratio subest , & removendis impedimentis , & mediis conferendis. Quocirca Synodus Valentina cap. 3. [Fidentèr fatemur prædestinationem electorum , ad vitam , & prædestinationem impio- rum

rum ad mortem: in electione tamèn salvandorum, misericordiam Dei præcedere justum Dei judicium.] Quo nempe reprobi æternis tandèm suppliciis addicuntur. At de his suprà, ad Propositionem secundam, ac tota passim Scriptione hac nostrâ.

Pag. 47 XVI. *Deus corda hominum ut libet inflectit, ut quæ æterno consilio statuit, executioni demandet.*

Quis id neget, nisi in sacris Litteris peregrinus & hospes? Proverbiorum cap. 21. v. 1. *Cor Regis in manu Domini, quocumquè voluerit inclinabit illud.* Esther cap. 14. v. 13. sic Deum interpellat religiosa mulier: *Transfer cor illius (nimirum Regis Assueri) in odium hostis nostri, ut & ipse pereat, & ceteri qui ei consentiunt.* Ezechielis 36. v. 26. *Dabo vobis cor novum, & spiritum novum ponam in medio vestri; & auferam cor lapideum de carne vestra, & dabo vobis cor carneum.* Et spiritum meum ponam in medio vestri, & faciam ut in præceptis meis ambuletis, & iudicia mea custodiatis, & operemini. Lib. 2. Machabæorum cap. 1. v. 3. *Deus det vobis cor omnibus, ut colatis eum, & faciatis ejus voluntatem corde magno, & animo volenti.* Adaperiat cor vestrum in lege sua & in præceptis suis, & faciat pacem. Actorum 16. v. 14. de Lydia purpuraria legitur: *Cujus dominus aperuit cor, intendere bis quæ dicebantur à Paulo.* Aliaque id genus numero multa: secundùm quæ in Capitulis adnexis Epistolæ Cœlestini ad Gallos Episcopos, brevi compendio scriptum est:

Agit

Agit in nobis, ut quod vult & velimus & agamus: eâ videlicet potestate, quâ hominum corda quocumquè libet inflectit.

XVII. *Dei gratia & prædestinatione fit, Pag.47 ut æterna salute digni simus, non merito voluntatis nostræ. & 91.*

Et id ex Apostolo sumtum. Ad Titum cap. 3. v. 5. *Non ex operibus iustitiæ quæ fecimus nos, sed secundum suam misericordiam salvos nos fecit.* II. ad Timotheum cap. 1. v. 9. *Vocavit nos vocatione sua sancta, non secundum opera nostra, sed secundum propositum suum, & gratiam.* Ad Romanos 9. v. 16. *Non volentis, neque currentis, sed miserentis est Dei.* Ad Colossenses cap. 1. v. 12. *Dignos nos fecit in partem sortis Sanctorum in lumine: qui eripuit nos de potestate tenebrarum, & transtulit in Regnum filii dilectionis suæ.* Hæc nusquam legisse Launoium credere malim, quàm si legerat, sugillasse.

XVIII. *Totum Deo tribuendum.*

Sacrum oraculum est, à nemine, cui aliquis religionis sensus fuerit, vertendum in dubium. Primæ ad Corinthios cap. 4. v. 7. *Quid habes quod non accepisti? Si autem accepisti, quid gloriaris quasi non acceperis?* Jacobi cap. 1. v. 17. *Omne datum optimum, & omne donum perfectum desursum est, descendens à Patre luminum.* Ad Ephesios cap. 1. v. 11. *Operatur omnia in omnibus.* Isaia 26. v. 12. *Omnia opera nostra operatus es in nobis Domine.* Zozimus Romanus Pontifex, Epistolâ ad totius Orbis Episcopos datâ, cujus fragmentum Cœle-

Pag.48

Cœlestini Capitulis insertum est: *Omnia bona inquit, ad suum autorem referenda sunt, unde nascuntur.* Episcopi Africani, Epistolâ eidem Pontifici Maximo inscriptâ: *In bonis quibusque voluntatis humanæ singulis motibus, magis illius valere non dubitemus auxilium.* Cœlestinus I. Capitulo 8. *Adeo totum Divini operis esse sentitur, ut hæc effici-
cienti Deo gratiarum semper actio, laudisque
confessio, pro illuminatione talium, vel cor-
rectione referantur.* In clausula verò iis-
dem Capitulis subjectâ: *Gratiæ operi ac di-
gnationi nihil penitus subtrahendum est.* Sy-
nodus Arausica II. contra Semipelagia-
nos errores celebrata, Canone 16. *Nemo
ex eo quod videtur habere gloriatur, tanquam
non acceperit..... A Deo habet quicum-
que habet. Quisquis autem inde se habere ne-
gat, aut verè non habet, aut id quod habet
auferetur ab eo.* Sanctus Cyprianus Mar-
tyr (ut reliquos Patres missos faciam) li-
bro 3. Testimoniorum ad Quirinum: *In-
nullo gloriandum, quando nostrum nihil sit.*
Quo Sanctissimi Martyris testimonio uti-
tur identidem Augustinus, ut Pelagianis
ac Massiliensibus ad veterum sententiam
provocantibus ora præcludat.

Pag. 90 XIX. Bonus usus gratiæ à gratia est.

Ex superioribus Propositionibus, ma-
ximè vero 4. 7. 10. 12. 16. & 18. spontè fluit.
Quandoquidem enim bonus gratiæ usus,
voluntatis actus est, meritum præ se fe-
rens; non est virtuti gratiæ subtrahendus.
Ad hæc: Gratia efficacia, indeclinabilis
& insuperabilis minimè censeretur, si ejus-
dem

dem usus ab ipsa non esset, sed ex voluntatis nutu suspenderetur : nec totum Deo adscriberetur, si quod optimum est, imò sine quo totum irritum est, hoc sibi liberum arbitrium arrogaret.

Propositiones D. Augustino ab Lanoio perperam affictæ.

I. Propositio. Non ob aliud reprobicre-
antur à Deo, quàm ut ejus justitiæ pœnas
subeant, atque eterno igne cum demonibus
ardeant. Pag. 25
61.

Atrocissima calumnia est, jam olim gratiæ Vindici, ab Auctore Vincentianarum objectionum impacta, & à Divo Prospero deditâ operâ confutata, in celebri Responso ad Capitula objectionum Vincentianarum : quas uti ineptissimarum blasphemiarum prodigiosa mendacia propulsavit. Ita quippè ferebat tertia Semipelagiani calumniatoris objectio: Quòd Deus (ex Augustini sententiâ) majorem partem generis humani ad hoc creet, ut illam perdat in æternum. Cui gemina erat quæ proximè sequebatur, numero 4. Quòd major pars generis humani ad hoc creatur à Deo, ut non Dei, sed diaboli faciat voluntatem. Quòd etiàm collimabat septima, his verbis expressa: Quòd hæc sit voluntas Dei, ut magna pars Christianorum salva esse nec velit, nec possit. A quibus opinionum monstris abhorrere D. Augustinum, multis ostendit doctissimus Aquitanus, ab hac præclarâ aurea-

„aureaque sententiâ ducto exordio. [Om-
 „nium quidè̃m hominum Deus creator
 „est, sed nemo ab eo ideò creatus est, ut
 „periret: quia alia est causa nascendi, &
 „alia est pereundi. Utenim nascantur ho-
 „mines, Conditoris est beneficium; ut
 „autèm pereant, prævaricatoris est meri-
 „tum. Nimis ergo impius & indo-
 „ctus est, qui vitium naturæ non discernit
 „ab Auctore naturæ: à quo prorsus alie-
 „num est quicquid in unoquoque dam-
 „nandum est. Creat enim homines, ut
 „sint homines: nec multiplicandis gene-
 „rationum successionibus, opificium suum
 „subtrahit: secundùm consilium bonæ vo-
 „luntatis suæ, reparaturus in multis quod
 „ipse fecit, puniturus in multis, quod ipse
 „non fecit.]

Pag. 25
 & 31.

II. Propositio. *Ad mundi duntaxat or-
 natum, aliorumque utilitatem nascuntur re-
 probi.*

Et hæc decima tertia Gallorum objectio
 fuit. *Quidam homines non ad hoc à Deo
 creati sunt, ut vitam adipiscerentur eter-
 nam, sed ut habitum tantummodò sæculi præ-
 sentis ornarent, & ad utilitatem nascerentur
 aliorum.* Quam quidè̃m ex eo capite falsi
 & calumniæ postulat D. Prosper, quòd ad
 id tantummodò, ex Augustini sententiâ,
 reprobi nati dicantur: cùm illos ad id etiàm
 natos, simpliciter dixerit Sanctissimus Do-
 ctor. Porro quod unum in propositione
 dolo malo confictâ, Augustini re vera est,
 nulli subesse calumniæ, hac eruditâ obser-
 vatione demonstrat, qua Launoii simul ac
 Semipe-

Semipelagianorum maledicentia elisa est,
 Capite 13. Responsionis ad Capitula Gallo-
 rum. [Ornari etiã talium conditione, ,
 mundi hujus varietatem, quis non intel- ,
 ligat, qui videat studiis & operibus, quo- ,
 rundam impiorum, tot commoda vitæ ,
 præsentis instructa, in inventione ar- ,
 tium, in extructione urbium, in con- ,
 stitutione legum, in confœderatione ,
 populorum? Quod si quæritur, an de ,
 istis, quos à verâ Religione impius error ,
 avertit, aliquid boni profectibus Sancto- ,
 rum, & incrementis Ecclesiæ providen- ,
 tia Divina contulerit: inspiciatur pri- ,
 mum ipsa Crux Christi, in qua magno ,
 scelere Judæorum, misericors voluntas ,
 Dei, ut pro redemptione nostrâ, unicus ,
 filius ejus occideretur, impleta est. In- ,
 spiciatur Apostolorum gloriosa toleran- ,
 tia, inter persequentium fremitus, hac ,
 animi voce ad Deum clamantium: *Conve-* *Act. 4.*
nerunt verè in Civitate ista, adversus san- *v. 27.*
ctum puerum tuum Jesum, quem unxisti,
Herodes & Pilatus, cum gentibus & popu-
lis Israel, ut facerent quæ manus tua & con-
silium prædestinavit fieri. Inspiciantur de- ,
 niquè innumerabilium Martyrum pal- ,
 mæ, quibus de crudelissimâ infidelium ,
 sævitiâ, felix est collata victoria. Au- ,
 diatur etiam Apostolus, Ecclesiam Dei ,
 ad perseverantiam pietatis instituens. *In*
nullo, inquit, terreamini ab adversariis, *Ad*
quæ est illis causa perditionis, vobis autem *Phil. 1.*
salutis, & hoc à Deo. Vobis enim donatum
est pro Christo, non solum ut in eum credatis,
 C sed

sed etiam ut pro illo patiamini. De illis quoque erroribus consulens nobis Dei bonitas sentiatur, quos Deus in Ecclesia contra Ecclesiam permittit exurgere: non utique eos creans, aut fovens, sed per ipsos diligentiam filiorum suorum, ad inquisitionem & custodiam veritatis exercens &c.] Haftenus D. Prosper. Tametsi nil juvat exempla congerere, ut perspectum cuique fiat, in electorum quoque utilitatem & gloriam, cedere reproborum ortum, & vitam. Brevi verbo rem totam conficit Apostolus, & Augustinum ab æmulis traductum absolvit: Ad Romanos capite 9. v. 22. *Sustinuit in multa patientia vasa iræ apta in interitum, ut ostenderet divitias gloriæ suæ, in vasa misericordiæ, quæ præparavit in gloriam.*

Pag. 31

III. Propositio. *Tales Deus in hanc lucem reprobos edit, ut aliud omnino esse non possint.*

In decimam quartam, & decimam quintam objectionem Vincentianam recidit ea Launoii calumnia. Prior quippè sic habet: *Quod magna pars illa Christianorum Catholicorum fidelium atque Sanctorum, quæ ad ruinam & perditionem prædestinata est, etiamsi petat à Deo sanctitatis perseverantiam, non impetrabit; eò quod mutari non potest Divina prædestinatio, quæ illos præordinavit, præparavit, præaptavit, ut caderent.* Altera verò sic: *Quod omnes illi fideles & sancti, qui ad æternam mortem prædestinati sunt, postquam crediderint, sic à Deo dispensentur, ne possint vel velint per pœnitentiam*

sentiam liberari. Calumniam ex ambiguis Augustini verbis conflata ita diluit D. Prosper : [Nemini Deus correctionis,, adimit viam, nec quemquam boni possi-,, bilitate despoliat. Quia qui se à Deo,, avertit, ipse & velle quod bonum est, &,, posse sibi sustulit. Non est ergo conse-,, quens, sicut putant qui talia objiciunt,, ut Deus quibus pœnitentiam non dede-,, rit, resipiscentiam abstulerit : & quos,, non levaverit, alliserit : cùm aliud sit,, infontem in crimen egisse, quod alienum,, est à Deo : aliud criminoso veniam non,, dedisse, quod de peccatorum est merito.]

Neminem igitur Deus in lucem edit, juxta Augustini principia, ut reprobis sit, tametsi quos reprobavit in lucem edat. Tales quidèm certissimè erunt ii, non quia aliud esse non poterunt, sed quia aliud esse nolent, quàm quod illos futuros ipse præscivit. [Neque enim ideò peccat homo,, (libri 5. de Civitate Dei cap. 10. verba sunt) quia Deus illum peccaturum esse præscivit,, imò ideo non dubitatur ipsum peccare,, cum peccat, quia ille cujus præscientia,, falli non potest, non fatum, non fortu-,, nam, non aliquid aliud, sed ipsum pec-,, caturum esse præscivit. Sed si peccare,, noluerit, hoc etiam ille præscivit.]

Quàm præposterè verò, ex indeficien-
tiâ divinæ præscientiæ, sublatum hominis
arbitrium colligerent aliqui invictâ planè
ratione, superiori capite demonstraverat,
quam omnibus altâ mente defixam apto.
,, [Non est consequens, ut si Deo certus

„est ordo omnium causarum, ideo nihil
 „sit in nostræ voluntatis arbitrio. Ipsæ
 „quippe nostræ voluntates in causarum
 „ordine sunt, qui certus est Deo, ejus-
 „que præscientiâ continetur: quoniam &
 „humanæ voluntates humanorum operum
 „causæ sunt. Atque ita, qui omnes re-
 „rum causas præcivit, profectò in eis
 „causis etiam nostras voluntates ignorare
 „non potuit, quas nostrorum operum caus-
 „as esse præcivit.] lib. 5. de Civitate Dei
 cap. 9.

P. 3. 47

IV. Propositio. *Deus justis non præde-*
stinatis gratias subtrahit, ut obedire desistant.

Hanc sibi à Massiliensibus structam sy-
 cophantiam depellit Augustinus ipse, Li-
 bro de dono perseverantiæ capite 22. *Fam-*
verò quod illis verbis connectitur, miror si
ullo modo potest in populo Christiano quisquam
infirmus patienter audire, cum dicitur eis:
si qui obeditis, si prædestinati estis rejiciendi,
subtrahentur obediendi vires, ut obedire ces-
setis. Hoc enim dicere quid videtur aliud es-
se, quàm maledicere aut mala quodammodo
prophetare? Et què quæso, ex Augustini sen-
tentiâ, justis aliquibus gratiam subtrahe-
ret Deus, ut obedire desistant: cum con-
trà nemini justo gratiam à Deo subtrahi
doceat, nisi prius obedire destiterit? Deus,
inquit ille Libro de Naturâ & Gratiâ capi-
te 43. sua gratia semel justificatos non deserit,
nisi prius ab eis deseratur. Et Libro de dono
perseverantiæ capite 6. Voluntate sua quisque
deserit Deum, ut meritò deseratur à Deo.

Eandem, vocato ad superos Augustino,
 novis

novis tibiis decantarunt æmuli obtrectatores, quorum hæc erat objectio, numero duodecima, inter Capitula Gallorum: *Quod quibusdam vocatis & piè justèque viventibus obedientia subtrahatur, ut obedire desistant*: Et hæc rursus, inter objectiones Vincentianas, ordine decima tertia: *Quod omnes illi fideles & sancti, qui ad æternam mortem prædestinati sunt, quando ad vomitum suum relabuntur, vitio quidem suo hoc facere videntur; sed ipsius vitii causa est divina prædestinatio, quæ illis latentèr subtrahit bonas voluntates*. Quo probro Magistrum liberat doctissimus Aquitanus: illosque sycophantiæ ac mendacii postulat, qui tam insana paradoxa ex ejusdem principiis derivarent.

Propositiones ancipites, recto sensu ab Augustino propugnata, sed in prævum à Launoio per invidiam detorta.

I. Propositio. *Deus non omnes homines universim salvos fieri vult.* Pag. 24

In varios sensus distrahi propositio illa 29. 48. potest, juxta quorum intelligentiam, eadem recipienda vel reprobanda judicatur. Namque si de voluntate efficaci & absolutâ, quam Theologi de Scholâ consequentem appellant, intelligatur, catholica est, & Christi Domini sententiæ consona, quæ se non pro mundo, sed pro electis dunta-

xat orare professus est, Joannis 17. v. 9. *Non pro mundo rogo, sed pro his quos dedisti mihi, quia tui sunt.* Atque de ea duntaxat locutus est Augustinus, quoties celebre Apostoli dictum I. ad Timotheum cap. 2. v. 4. *Deus vult omnes homines salvos fieri,* non de singulis generum, sed de generibus singulorum exposuit. Verum si de generali & inefficaci voluntate, quam antecedentem Schola vocitat, accipiatur propositio, hæresis est, ab ipsomet Augustino damnata, Libro de Spiritu & Litterâ capite 33. Ubi Deum ipsos etiam infideles, extremo judicio damnandos, salvos fieri vel, le disertissimè docet. [Vult Deus, inquit, omnes homines salvos fieri, & in agnitionem veritatis venire: non sic tamèn ut in eis adimat liberum Arbitrium, quo vel benè vel malè utentes, justissimè judicentur. Quod cum fit, infideles contra voluntatem Dei faciunt, cum ejus Evangelio non credunt. Nec ideo tamèn eam vincunt, verum se ipsos fraudant magno & summo bono, malisque pœnalibus implicant, experturi in suppliciis potestatem ejus, cujus in donis misericordiam contemserunt.

Quare cum alias Augustini phrasés, in invidiam traherent Massilienses, ut negatam prorsus ab eo generalem illam salutis omnium voluntatem objicerent, Magistri mentem aperuit doctissimus Aquitanus, hac præclarâ sententiâ, octavo Gallorum Capitulo oppositâ. [Qui dicit, quòd non omnes homines velit Deus salvos fieri, sed certum

sed certum numerum prædestinatorum, „
durius loquitur, quàm loquendum est, „
de altitudine inscrutabilis gratiæ Dei, qui „
& omnes vult salvas fieri, atque in agni- „
tionem veritatis venire : & voluntatis „
suæ propositum in eis implet, quos præ- „
scitos prædestinavit, prædestinatos voca- „
vit, vocatos iustificavit, iustificatos glo- „
rificavit.] Hæc ille, quæ generalem vo-
luntatem ad omnes prorsus homines, etiam
extra numerum prædestinatorum exten-
dit; eam verò quæ secundum propositum
est, erga solos prædestinatos agnoscit.

II. Propositio. *Non omnes à Christo re-* Pag. 24
demti sunt. 29. 48.

Priori Propositioni affinis est ista, ac
perindè versatilis. Eo accepta sensu, quòd
non omnes mortis Christi fructum perci-
piant, & à captivitate non omnes eruti
sint, quo pacto ab Augustino frequentius
accipitur, Concilii Tridentini doctrina
est, Sessione 6. de Justificatione cap. 3. *Non
omnes mortis ejus beneficium recipiunt.* In
eum verò sensum translata, ut sanguis ejus
non fuerit pro singulis sufficientè effusus,
non modò sufficientiâ pretii, verùm etiam
sufficientiâ voluntatis, hæretica est, ab
Augustino proscripta, locis benè multis
capite 7. proferendis.

III. Propositio. *Deus homines prædesti-*
nat sine meritis.

Duplex huic propositioni notio subjici-
tur. Vel enim de æternâ electione sermo
venit, vel de supernæ gloriæ largitione,
quæ transacto mortalis vitæ spatio, fit à

Deo. Si de æternâ electione, Apostolica sententia est, locis paulò antè laudatis ad 1. 2. & 13. Propositionem prioris Indiculi. Si de gloriæ largitione sermo fiat, quasi homines æternâ gloriâ donari dicantur, sine meritis, error est, à Sancto Doctore datâ operâ confutatus, Libro de Naturâ & gratiâ cap. 8. Epistolâ 105. ad Sixtum, Libro de Gratiâ & libero arbitrio cap. 6.

Quamquàm autem iis ipsis in libris obiter innuat, Dei dona coronari, dum nostra merita coronantur; non idcirco coronam meritis rependi diffitetur: sed ipsa quibus rependitur merita, Dei dona esse contendit. *Cui enim redderet coronam justus iudex, si non donasset gratiam misericors pater? Et quomodo esset ista corona justitiæ, nisi præcessisset gratia quæ justificat impium? Quomodo debita redderetur, nisi prius illa gratuita donaretur?* Lib. de Naturâ & gratiâ cap. 6.

Pag. 24
C 25. IV. Propositio. *Gratia sola electos secer-*
nit à reprobis.

Bifariam efferri potest: Primò, quasi gratia discretionis origo sit, ac totius meriti prima radix, quo sensu & Augustini decretum, & Apostoli oraculum est, Primæ ad Corinthios capite 4. v. 7. *Quis te discernit? Quid habes quod non accepisti? Si autem accepisti, quid gloriaris, quasi non acceperis?* Secundò quasi nihil in electis reperire sit, præter gratiam, non studium, non industriam, non laborem, non operæ collationem; quo pacto horrendum paradoxum est, in quod stylum acuit Augu-
stinus

stinus Libro de dono perseverantiæ capite 15. & Sermone 13. de verbis Apostoli.

V. *Adam libero malè usus arbitrio libertatem amisit.*

Pag. 25

Duplicem habet intelligentiam; Augustinianam unam & orthodoxam, ab Innocentio I. Cœlestino I. Leone I. & à Synodis Arausicanâ & Tridentinâ, de quibus capite 7. sermo incidet, propugnata: hominem scilicet, felici ac pacatâ illa, quâ fruebatur in Paradiso, libertate devolutum esse: hæreticam alteram, ab Augustino ante & post exortos Pelagianos, constantèr ac peculiari studio confutata: ita nempe hominem, admissio peccato, libertate exutum esse, ut nec eligendi in præsentia facultate polleat, nec ad utrumlibet flecti queat. In quem errorem totis lacertis depugnat Sanctissimus Doctor libro 3. de libero arbitrio capp. 18. & 19. Libro de duabus animabus capp. 2. & 12. Libro de Actis cum Felice Manichæo capp. 3. & 4. Libro de verâ Religione cap. 14. lib. 2. de nuptiis & concupiscentiâ cap. 3. Libro de Naturâ & gratiâ capp. 32. 43. 64. 65. 67. Libro de Spiritu & Littera capp. 3. 33. & 34. Libro de Gratia & libero arbitrio capp. 2. & 15.

VI. *Post peccatum primi Parentis, liberum arbitrium ad bonum, nullum est: nec nisi ad peccandum valet.*

Pag. 25

In duas sententias accipi potest. Si enim de libero arbitrio, sibi ipsi & contractæ infirmitati relicto, & de bono naturam superante accipiatur, Arausicanæ Synodi defi-

definitio est, Canone 22. *Homo non habet de suo nisi mendacium & peccatum* : Si de libero arbitrio divinâ gratiâ adjuto explicetur , ut nec in bonum opus nullâ ex parte vitiatum possit unquàm assurgere ; Lutheri commentum est, ab Augustino in antecessum occupatum Sermone 18. de Diversis. *Sub gratia sanante, juvante, delectante implet legem : quæ non est ei pondus, sed decus : nec rimenti tormentum, sed amanti ornamentum.*

Pag. 25 VII. *Ita Deus velle & perficere operatur in nobis, ut ei liberum arbitrium obsistere nequeat.*

Patitur & ista duplicem sententiam. Aut enim de obsistendi potestate actui conjunctâ, sermo fit; ut nimirum contingere reapse non possit, ut Deo efficaci gratiâ moventi resistat homo : estque Augustiniana, eademque probatissima doctrina, laudatis Prop. 6. paulò suprâ Scripturarum, Conciliorum, & 9. atque Pontificum testimoniis confirmata. Aut de potestate ab actu sejunctâ, quam Scholæ Magistri antecedentem appellant, sermo venit; quasi ne dissentienti quidè potentiam fervet homo, sub imperio divinæ gratiæ: estque Lutheri detestandus error, ab Augustino apertissimè prædamnat, cùm alibi sæpè, tùm maximè Libro de Spiritu & Litterâ cap. 34. *Quando Deus agit cum anima rationali, ut ei credat (nec enim credere potest aliquo libero arbitrio, si nulla sit suasio, vel vocatio cui credat) profecto & ipsum velle credere Deus operatur in homine: & in omnibus misericordia ejus prævenit*

venit nos : consentire autem vocationi Dei, vel ab ea dissentire, sicut dixi, propria voluntatis est.

VIII. *Prædestinati perire omnino non possunt, quidquid demum accadat, quia Deus* Pag. 30
nequidem à libero hominis arbitrio vinci potest. 31.

Anceps Propositio est, eodem planè modo, atque superior exponenda. Si velis prædestinatum damnari non posse, quòd potestate consequenti id accidere nequeat, ob divini consilii indeficientiam; cum Augustino & Ecclesià Catholicà loqueris: *Deus cujus providentia in sui dispositione non fallitur*: idque planè evincunt laudata ad 1. & 6. Propositionem prioris Indiculi testimonia. At si prædestinatum damnari non posse contendas, quòd æterna dispositio dissentendi facultatem abstulerit, absolutamque necessitatem indiderit; impiam vocem emittis, & Augustinum adversarium experiris, loco ante appellato.

Hoc triplici Propositionum Indiculo, adjectâque cuique notatione, satîs opinor intelligis, quàm deformatum Augustinianæ Doctrinæ specimen exhibuerit audacissimus criminator: non paucis per invidiam affictis, pluribus iniquè detortis, reliquis nulla ratione, imò contra disertissima Scripturarum, Pontificum, Conciliorum oracula, vellicatis. Retusa jam dudum Semipelagianorum tela recudi ab eo vides, veteres nænias novam in scenam induci: quodque dolendum magis, per Augustini latus, Ecclesiam Catholicam peti, fideique

que capita longè multa, ex Sanctissimi Præfulis scriptis, in sacros transfusa canones, erroris petulantèr insimulari. Et hæc tamèn prima Bellatoris nostri velitatio est, prima impressio, imò nuda belli in Augustinum denunciatio. Quid futurum, ubi totum triariorum robur emittet?

C A P U T III.

Prima Launoianæ narrationis calumnia depellitur. Quo cultu Augustini de gratia & prædestinatione doctrina, ab Innocentio, Zozimo, & Episcopis Africanis, ut primùm vulgari cœpit, excepta sit.

Historicam narrationem, de adversâ Augustinianæ Doctrinæ fortunâ, quam, ut primùm lucem aspexit, in Ecclesiâ Catholicâ passa sit, daturus Launoius, ut hanc omnibus invisam, despectam, rixarumque ac turbinum fontem ostenderet, haud modicum temporis intervallum silentio mittit. Tacito enim Innocentii I. ac Zozimi Pontificatu, quo ex tempore sua jam dogmata vulgaverat Sanctissimus Doctor, à Bonifacii I. temporibus exordium ducit: unum duntaxat innuens, Augustini doctrinam, statim atque vulgari cœpta est, omnium in se odia concitasse, quòd antiquæ Majorum Traditioni adversa esset.

Nos

Nos ne quid integræ Augustinianæ Doctrinæ defensioni defuit, tacita Launoio tempora retractamus; & quantum illi ab Innocentio, Zozimo, & Præsulibus Africanis, autoritatis ac dignitatis accesserit, hoc integro capite palàm facimus: in reliquis Criminatoris vestigia infecuturi; ac suam illam, quam comminiscitur, superiorum Augustino sæculorum contrariam Traditionem, omnium ultimò confutaturi.

Et quidèmm Innocentium I. Zozimum, & Præsules Africanos, quorum judiciis hæresis Pelagiana prostrata est, in Augustini de gratiâ & Prædestinatione sententiam descendisse, eidemque calculum adjecisse, neminem arbitror negaturum, qui rerum ea ætate gestarum seriem diligentius observarit. Hanc Lectorum oculis subjicere satîs fuerit, ut si quis ea parte scrupulus supersit, eximatur.

Librum in primis *de Natura & gratia*, quò malè natum Pelagii libellum, à religiosis adolescentibus Timasio & Jacobo anno 415. transmissum confutaverat Augustinus, fecere suum sanctissimi Præsules, Aurelius, Alipius, Evodius, & Possidius: ac velut commune responsum, totiusque venerandi Ordinis, adversùs nascentem hæresim, instrumentum, ad Innocentium I. transmisere: dum unà cum Augustino, Litteras illi religionem ac zelum spirantes dedere; quò summum Ecclesiæ Pastorem in subeuntes lupos communibus studiis excitarent. [Misimus, in-
quiebant,

„ quiebant, Reverentiæ tuæ librum, quem
 „ dederunt quidam religiosi & honesti ado-
 „ lescentes servi Dei, quorum etiam no-
 „ mina non tacemus, nam Timasius &
 „ Jacobus vocantur: qui, sicut audivimus,
 „ & nosse dignaris, ipsius Pelagii exhorta-
 „ tione, spem quam habebant in sæculo
 „ reliquerunt, & nunc continentèr Deo
 „ serviunt. Qui cum eodem errore tan-
 „ dem aliquando, per qualemcumque ope-
 „ ram nostram, Domino inspirante, ca-
 „ ruisse, protulerunt eundem Librum,
 „ Pelagii esse dicentes, & ut ei respondere-
 „ tur, impendio rogaverunt. Factum est:
 „ Ad eosdem rescripta est ipsa Responsio:
 „ agentes gratias rescripserunt. Utrumque
 „ misimus, & cui responsum est, & quod
 „ responsum est. Et ne nimium essemus
 „ onerosi, signa fecimus his locis, ubi peti-
 „ mus inspicere non graveris &c.] Extat
 Epistola hæc inter Augustinianas numero
 95. veterum Editionum, quas solas ad ma-
 num habeo.

Quin & hunc *de Natura & gratia* trans-
 missum librum ab Sanctitate sua mutuo Re-
 scripto probari postularunt Præfules Afri-
 cani, sub Epistolæ finem. *Dabit sane nobis*
veniam suavis mitissima Cordis tui, quòd
prolixiorẽ epistolam fortassis quàm velles,
tuæ misimus Sanctitati. Non enim rivulum
nostrum tuo largo fonti augendo refundimus:
sed in hac non parva tentatione temporis,
unde nos liberet, cui dicimus: ne nos infe-
ras in tentationem: Utrum etiam noster licet
exiguus, ex eodem quo etiam tuus abundans
emanet

emanet capite fluentorum , hoc à te probari volumus ; tuisque Rescriptis de communi participatione unius gratiæ consolari.

Quid ad hæc Innocentius? Descendit in supplicum vota : susceptas à Sanctissimis Præsulibus divinæ gratiæ vindicias laudibus extulit , directas epistolas absolutissimas dixit , seque eadem cum ipsis sentire , dato Rescripto significavit. *Fraternitatis vestræ litteras plenas fidei , totoque religionis Catholicæ vigore firmatas , à duobis missas Conciliis , per fratrem & Coepiscopum nostrum Julium pergrato suscepimus animo : quod earum tenor , omnisque contextio est in consideratione quotidianæ gratiæ Dei , & in eorum correctione , qui contra sentiunt , integra ratione consistit : ut & illis omnem tollere possit errorem , & idoneum dato cuivis nostræ legis exemplo , quem sequi debeat , dignum possit præbere Doctorem.* Et multis interjectis , queis Divinam gratiam commendat : *Nam hoc loco , inquit , latius de lege disputare , velut coram posito repugnanteque Pelagio , necessarium esse non duximus : cum vobiscum totum sciencibus , PARIQUE NOBISCUM ASSENSIONE GAUDENTIBUS colloquamur.*

Nihil itaque dubitandum , Præsules illos Africanos , & Innocentium I. Ecclesiæ Romanæ Pontificem , contenta Libro illo de *Natura & gratia* doctrinæ capita , non modo ab omni erroris suspicione libera censuisse ; verum etiam uti sua concordii suffragio statuisset , defendisset , publicasse. Porro gratiam se ipsâ victricem , gratuitamque prædestinationem eo volumine defendi ;

fendi; easdemque loquendi formulas, gratiæ ac prædestinationis explicandæ modos, Apostolicorum oraculorum interpretationes, phrasas, principia, confectaria, primo ac tertio Indiculo repræsentata, quibus duo illa dogmata stare contendit audacissimus criminator, eodem illo *de Natura & gratia* Libro contineri, ne ipse quidem, si sensum habet, ibit inficias.

Ingens enim illud innocentis hominis ac lapsi discrimen, unde diversæ gratiæ necessitas orta est, ab Augustino Libro de *Correptione & gratia*, fusè latèque constitutum, ut lapsum hominem, gratiâ *indeclinabiliter & insuperabiliter* agi demonstraret, (quo uno universam Sanctissimi Doctoris de gratia doctrinam uti cardine volui, à plerisque creditum est) toto fermè hoc libro *de Natura & gratia* inculcatur; & Pelagio solam *possibilitatis* gratiam ingerenti, in faciem illiditur. Capite 43. *Verum est autem quod ait Pelagius* : quod Deus tam bonus quàm justus talem hominem fecerit, qui peccati malo carere sufficeret, sed si voluisset. *Quis eum nescit sanum & inculpabilem factum, & libero arbitrio, atque ad justè vivendum potestate libera constitutum?* Sed nunc de illo agitur, quem semivivum latrones reliquerunt : qui gravibus saucius confossusque vulneribus, non ita potest ad justitiæ culmen ascendere, sicut potuit inde descendere. Capite 48. *Si de integra & sana hominis natura loqueretur, quam modò non habemus, nec sic rectè diceret, quod non peccare, nostrum tantummodò sit, quamvis*
peccare

peccare nostrum esset: nam & ibi esset adiutorium Dei, & tanquam lumen sanis oculis, quo adjuti valeant se præbere volentibus. Quia verò de hac vita disputat, ubi corpus quod corrumpitur aggravat animam, & deprimit terrena inhabitatio sensum multa cogitantem, miror quo corde, etiam sine adiutorio medicinæ Salvatoris nostri, nostrum putat esse non peccare; posse verò non peccare naturæ esse contendat; quam sic apparet esse vitiatam, ut hoc majoris vitii sit, non videre. Hæc ibi, quibus similia habet capite 49. & 51.

Pari animi sententiâ, amissam per peccatum originale bene agendi potestatem, libris ab Launoio in invidiam traductis, toties inculcatam, quam ut impium gratiæ se ipsa efficacis confectarium fugillat audacissimus criminator, isto etiam Libro data operâ demonstrat Sanctissimus Doctor: & Pelagio eandem naturæ insitam dictitanti ora verberat inclementius. Capite 49. De homine, inquit, sanis pedibus tolerabiliter dici potest, velit nolit, habet ambulandi possibilitatem: confractis verò, si velit, non habet. Vitiata est natura de qua loquitur, quid superbit terra & cinis? vitiata est, medicum implorat. Capite 51. Cæcus puto quod velit videre, sed non potest; Si autem vult & non potest, inest voluntas, sed amissa est possibilitas. Capite 53. Quid tantum de naturæ possibilitate præsumitur? Vulnerata, sauciata, vexata, perdita est.

Non absimiliter excisam Protoparentis vitio humani arbitrii libertatem, quam

libris ab Launoio vellicatis tradidit Augustinus, uti gratiæ se ipsâ efficacis necessarium corollarium, cuius præsertim occasione, erroris illi dicam superciliosus Censor affricuit, totis viribus adstruit capite 55.
 „Quæro autem, ubi natura istam perdidit
 „libertatem, quam sibi dari exoptat cum
 „dicit; *quis me liberabit de corpore mortis*
 „*hujus?* Porro si ab istis vel hoc
 „impetramus, ut nondum baptizati implorent auxilium gratiæ Salvatoris; non
 „est hoc quidem parum adversus illam falsam defensionem, tanquam sibi sufficientis naturæ, & potestatis liberi arbitrii.
 „Neque enim sibi sufficit qui dicit: *Infelix*
 „*ego homo, quis me liberabit de corpore mortis*
 „*hujus?* Aut plenam libertatem habere
 „dicendus est, qui se adhuc postulat liberari.] Cujus quidem loquendi formulæ rectam intelligentiam dedimus capite superiori.

Gratiam facientem ut faciamus, ipsiusque cooperationis humanæ prævenienti efficaciam operatricem, quam se ipsâ efficacem Launoius appellat, & à Sancto Doctore traditam criminatur, hoc ipso quem expendimus Libro defendit, capite 31. *Operamur quidem & nos, sed illo operante cooperamur, quia misericordia ejus prævenit nos. Prævenit autem ut sanemur, quia & subsequitur ut etiam sanati vegetemur. Prævenit ut vocemur, subsequitur ut glorificemur: prævenit ut pie vivamus, quia sine illo nihil possumus facere. Utrumque enim scriptum est: & Deus Deus meus misericordia ejus præve-*

præveniet me : & misericordia ejus subsequetur me per omnes dies vitæ meæ.

Quid tandem ? Altum illud & inscrutabile divinæ prædestinationis , nullorum meritorum exploratricis arcanum, ab Lau-noio fati gentilitii & erroris audacter in-simulatum ; (quo videlicet pueros nullâ propriæ voluntatis aut parentum incuriâ , Sacramenti regenerationis exsortes , æter-næ tamèn damnationi obnoxios , postremis elucubratis operibus asseruit Augustinus , tametsi à perditionis massâ minimè discre-ti , Christiani esse non possint ,) luculen-tèr adstruitur capite 8. *Ego autem dico , parvulum natum in eo loco , ubi ei non potuit per Christi Baptismum subveniri , morte præ-ventum , ideo talem esse , id est , sine lavacro regenerationis exiisse , quia aliud esse non po-tuit. Absolvat ergo eum Pelagius , & ape-riat ei contra sententiam Domini Regnum Cæ-lorum , sed eum non absolvit Apostolus , qui ait : per unum hominem peccatum intravit in mundum , & per peccatum mors ; & ita in omnes homines pertransiit , in quo omnes peccaverunt. Rectè ergo ea damnatione , quæ per universam massam currit , non admitti-tur in Regnum Cælorum , quamvis Christianus non solum non fuerit , sed nec esse potuerit.*

Præsulibus igitur Africanis , qui Librum de Naturâ & gratiâ fecêre suum , eandem , ac Augustino , erroris notam inurat auda-cissimus Criminator. Inurat & Innocen-tio , pari cum ipsis assensione gaudenti , qui in Sanctissimi Divinæ gratiæ vindicis sen-tentiam Rescripto concessit.

Neque verò indiscretâ duntaxât ac vagâ suffragatione, Augustino assensisse putandus est Innocentius : sed quæ duo in gratiæ se ipsâ victricis systemate potissimum damnat Launoïus, atque ab Augustino sæpiùs inculcata queritur arrogantius, dato ad Concilium Carthagenensè Pontificio Rescripto, confirmat ac probat : lapsum scilicet hominem pristinâ libertate devolutum, secutamque originis vitio peccandi necessitatem, nisi tot inter præsentis vitæ tentationes, divino auxilio muniatur. Quæ quo sensu, latis non ita pridem ab Innocentio X. & Alexandro VII. Definitionibus congruente, sumenda veniant, nihil hîc attinet explicare; satisque ex antea dictis intelligitur. [Liberum arbitrium (Innocentii I. verba sunt) olim ille perpeffus, dum suis inconsultiùs utitur bonis, cadens in prævaricationis profunda demersus, nihil quemadmodum inde surgere posset invenit : suaque in æternum libertate deceptus, hujus ruinæ jacuisset oppressu, nisi eum post Christi pro sua gratiâ relevasset adventus : qui per novæ regenerationis purificationem, omne præteritum vitium sui Baptismatis lavacro purgavit ; & ejus firmans statum, quò rectiùs stabiliùsque procederet, tamen suam gratiam in posterum non negavit. Nam quamvis redemisset hominem à præteritis ille peccatis, tamen sciens iterum posse peccare, ad reparationem sibi, quemadmodum posset illum & post ista corrigere, multa servavit : quo-

quotidiana præstat ille remedia, quibus, nisi freti confisque nitamur, nullatenus, vincere humanos poterimus errores. Necesse est enim, ut quo auxiliante vincimus, eo iterum non adjuvante vinamur.]

Certè si quo jure Augustino insultare Launoius potuit, quòd eas loquendi rationes, gratiæ se ipsâ victricis assertoribus familiares frequentius usurparit, tametsi catholicum earundem sensum identidem exposuerit, poterit Innocentio: poterit & ipsis Carthaginensis Concilii Patribus, quorum is consultationibus respondebat: quippè qui voluntatis arbitrium, non nisi Divinæ gratiæ subsidio vera libertate donari (quod Augustini erroribus Launoius accenset) professi sunt. *Gratia Dei, qua Christiani sumus, ipsum nostræ voluntatis arbitrium verè fit liberum; dum à carnalium concupiscentiarum dominatione liberatur: dicente Domino: Si vos filius liberaverit, tunc verè liberi eritis.* Insultare & Zozimo poterit, qui licèt cum Pelagio & Cœlestio, nondum detectis initio fraudibus, mitius egerit, Innocentii tamen, & Africanorum Præsulum judicia ultimò confirmavit, Epistolâ ad totius Orbis Episcopos datâ; atque illas ipsas loquendi formulas æmulatus est, quæ supercilioso Censori stomachum movent. Pag. 32

Quamquàm quid ego his immoror? Augustinum eam oppugnandæ hæreseos Pelagianæ viam iniisse; geminaque gratiæ se ipsâ victricis, & gratuita Prædestinationis dog-

mata, cæteraque indè fluentia consecra-
ria, adornatis jam tunc operibus statuisse,
haud dubiè noverant Carthaginensis ac
Milevitanae Synodi Patres. Neque enim
latebat eos, illas ipsas exponendæ electio-
nis & efficaciae modos, queis horum dog-
matum summam, ultimis Augustini libris
delineatam Launoius agnoscit, prioribus
eiusdem operibus usurpari. Notum scili-
cet illud ex Libro 1. de peccatorum meritis
& remissione, quem primum in Pelagia-
nos concinnaverat, jam tum ab anno 412.
„capite 21. [Valde ergo parvum sensum
„habemus ad discutiendam justitiam judi-
„ciorum Dei; ad discutiendam gratiam
„gratuitam nullis meritis præcedentibus
„non iniquam; quæ non tam movet cum
„præstatur indignis, quàm cum æque in-
„dignis aliis denegatur. Nam & hi quibus
„videtur injustum, ut parvuli sine gratiâ
„Christi de corpore exeuntes, non solum
„Regno Dei, quò & ipsi fatentur, nisi
„per Baptismum renatos intrare non pos-
„se, verum etiam vitâ æternâ & salute
„priventur: quærentes quomodò justum
„sit, ut alius ab originali impietate solva-
„tur, alius non solvatur, cum eadem sit
„utriusque conditio: ipsi respondeant se-
„cundum suam sententiam, quomodò
„identidè iustum sit, ut huic præstetur
„Baptismus, quo intret in Regnum Dei,
„illi non præstetur, cum sit utriusque par
„causa. Si enim movet, curex his duo-
„bus, cum ex æquo ambo sint originalitèr
„peccatores, alius ab hoc vinculo solvi-
tur,

tur , cui conceditur Baptismus ; alius , non solvitur , cui talis gratia non conceditur : cur non pariter movet , cur ex duobus originaliter innocentibus , alius accipit Baptismum , quo in Regnum Dei possit intrare , alius non accipit ne ad Regnum Dei possit accedere ? Nempe in utraque causa , ad illam exclamationem , reditur : *O altitudo divitiarum ! &c.*]

Notum & istud capitis 18. libri 2. [Quare istos velit convertere , illos pro aversione punire , quamquam & in beneficio retribuendo nemo justè reprehendat misericordem , & in vindictâ exercendâ nemo justè reprehendat veracem ; sicut in illis Evangelicis operariis , aliis placitam mercedem reddentem , aliis etiam non placitam largientem , nullus justè culpaverit : Consilium tamen occultioris justitiæ penes ipsum est.]

Notum hoc alterum ex Libro de Spiritu & Litterâ , sub idem tempus elaborato , capite 33. *Si quis me interroget , cur illi ita suadeatur , ut persuadeatur , illi autem non ; duo solum occurrunt , quæ respondere placeat : O altitudo divitiarum ! & nunquid iniquitas apud Deum ? Cui hæc responsio non placet , quærat doctiores , sed caveat , ne inveniat presumptores.*

Nec ignotum pervulgatum illud ex Quæstione 2. libri 1. ad Simplicianum , quem sub Episcopatus initium , ac post emendatum errorem de vocatione ad fidem intuitu meritorum , anno 396. adornaverat , Pelagio necdum mussitante : *Si rectè dictum*

est: non volentis neque currentis, sed miserentis est Dei, quia id voluntas hominis sola non implet: cur non è contrario rectè dicitur, non miserentis est Dei, sed volentis est hominis, quia id misericordia sola non implet? Porro si nullus Christianus dicere audebit, non miserentis est Dei, sed volentis hominis, ne Apostolo apertissimè contradicat: restat ut propterea rectè dictum intelligatur, non volentis neque currentis, sed miserentis est Dei, ut totum Deo detur, qui hominis voluntatem & præparat adjuvandam, & adjuvat præparatam.

Hæc inquam, aliaque multa ex Libro de Naturâ & gratiâ paulò antè memorata, haud ignota venerandis geminæ Synodi Patribus. At tantum abest, ut Augustinum idcirco erroris aut novitatis insimularint, quasi qui minùs cautâ Pelagianæ hæreseos confutatione in extremos errores abiret, novamque in veteri spatio calcaret viam; discretionem bonorum à reprobis, uni misericordiæ adscribens, *totumque Deo tribuendum definiens*; (quod Launoius audacissimè criminatur) ut contrà potiùs, in magnam editorum operum admirationem traducti, Sanctissimo Præfuli novis scriptis Divinæ gratiæ hostes exagitandi provinciam concordi suffragio demandarint. Rei fidem locupletissimam facit Epistolâ 110. ad Populum Hipponensem, quâ sibi Eradium successorem designat, in quem Episcopalis oneris partem devolvat, ut à publicis negotiis feriatus, injunctæ provinciae faciliùs insudaret. *Placuit mihi & vobis*

vobis (scribit Augustinus) propter curam
Scripturarum, quam mihi Patres & fratres
 mei Coepiscopi, in duobus Conciliis Numidiæ
 & Carthaginis imponere dignati sunt, ut per
 quinque dies nemo mihi molestus esset. Gesta
 confecta sunt, placuit, acclamastis : recita-
 tur placitum vestrum, & acclamatio vestra.
 Parvo tempore servatum est circa me; & po-
 stea violenter irruptum est, & non permittor
 ad quod volo vacare. Ante meridiem, &
 post meridiem occupationibus hominum teneor.
 Obsecro vos, & obstringo per Christum, ut
 huic juveni, huic Presbytero Eradio, quem
 bodie in nomine Christi designo Episcopum, Suc-
 cessorem mihi, patiamini me refundere onera
 occupationum mearum.

Sed neque novarum duntaxat Scriptio-
 num curam Augustino impositam voluere
 Carthaginensis & Milevitanæ Synodi Pa-
 tres : eundem cœtum suorum os, inge-
 niumque venerati sunt, primumque in-
 structi adversus Pelagianos exercitus Im-
 peratorem suspexere : quod ejus, inter tot
 enatæ nupèr hæreseos oppugnatores, ma-
 jor enituiſſet industria, majus opus. Næ
 illi, si penès Launoium quidem judicium
 est, imprudentes, qui quem primâ velita-
 tione modum excessisse noverant, & hu-
 manæ libertatis arbitrium, per speciem vin-
 dicandæ gratiæ, plus nimio depresso; vi-
 rum sententiis ampliore, pensi nihil ac
 moderati habentem, erroremque errore
 confutantem; Conciliorum nihiloseciùs
 doctrinâ & Magisterio præsidem agnove-
 runt; fidei defensores absolutissimum, cu-
 jus ore

jus ore omnium oracula funderentur?
 Quàm feliciter autem res ipsa cesserit, bre-
 vi Epinicio cecinit D. Prosper, in Carmi-
 ne contra ingratos.

*An alium in finem posset procedere sanctum
 Concilium, cui Dux Aurelius, ingeniumque
 Augustinus erat: quem Christi gratia cornu
 Uberiore rigans nostro lumen dedit ævo,
 Accensum vero de lumine: nam cibus illi,
 Et vita, & requies Deus est, omnisque vo-
 luptas,*

*Unus amor Christi est, unus Christi est honor illi:
 Et dum nulla sibi tribuit bona, fit Deus illi
 Omnia, & in sancto regnat sapientia templo.
 Istius ergo inter cunctos, qui de grege sancto
 Insanas pepulere feras, industria major,
 Majus opus, totum præstantius imbuit Orbem.
 Nam quocumque gradum convertit callidus
 hostis,*

*Quaque per ambages anceps iter egit apertas,
 Hujus ab occursum est præventus, mille viarum
 Insidiis, aditum non reperientibus ullum.
 Cumque foris rabies avidorum exclusa lupo-
 rum*

*Frenderet, inque omnes mendacia verteret
 artes,*

*Nè mentes ullarum ovium corrumpere posset,
 Neù dubia obliquis turbaret corda querelis,
 Istius ore Viri fecit Deus: istius ore
 Flumina Librorum mundum stuxere per om-
 nem,*

*Quæ mites humilesque bibunt, campisque
 animorum*

Certant vitalis doctrinae immittere rivos.

CAPUT IV.

*Bonifacii I. Romani Pontificis magna
de Augustino, ejusque Doctrina
opinio concepta, adversus
Launoi hallucinatio-
nem defenditur.*

A Bonifacio Ecclesiæ Romanæ Pontifi-
ce, in fabulam suam Launoius in-
greditur: quæque ille insignia dedit suæ in
Augustinum venerationis argumenta, au-
daci calumniâ vitiat; ut is Sanctissimum
Doctorem lubricæ ac suspectæ fidei virum
habuisse videri possit. Scilicet cum gratui-
tæ prædestinationis, & gratiæ se ipsa vi-
ctricis theoremata, ab Augustino tradita
præmisisset, indeque fluentium dogmatum
summam collegisset; multa illi (ut vidimus
capite 2.) per invidiam affingens, aut præ-
postero sensu accipiens; istud de Bonifacio
somnia narrat, quod lugentibus etiã
risum eliciat. Pelagiani Augustinum talia Pag. 26
sentientem, uti novatorem traduxere.....
Nonnullos è suis Romam delegarunt, qui
ejusdem damnationem urgerent. Res eò per-
ducta, ut Bonifacius Doctrinæ rationem ab
Augustino reposceret; eundemque, ad eluen-
da accusationum capita, pro imperio com-
pelleret.

Næ te, Launoi, concepta in Augusti-
num

num occæcat, invidia, dum Pelagianos tui dignos auctores, Apostolicæ Sedi proprius adstituis, qui Augustinianæ Doctrinæ novitatem objiciant, eidemque unâ tecum litem intendant? Quid ergo? Consule Atheos, negabis Deum: implacabiles Divinæ gratiæ hostes, consultores adhibes, quid mirum si piissimum divinæ gratiæ vindicem novitatis & erroris arcessas? At vide quàm turpiter hallucineris, mutesque quadrata rotundis. Falsum in primis, Pelagianos nonnullos è suis Romam ad Bonifacium delegasse: quippè qui criminationes qualescumque suas, non missâ legatione, sed datis Romam ac Thessalonicam litteris publicarunt. Falsum paritèr, vulgatis suis illis criminationibus, Augustini alteriusve cujusquam damnationem postulasse: illos enim tantum ausos nuspiàm legere contigit: sed tenebrionum ac susurronum more, incautos quoscumque possent, suis partibus addicere, vulgatis litteris nitebantur. Falsum etiam, contenta iis epistolis criminationum capita, gratiæ prædestinationis gratiæque se ipsa victricis theoremata duo, aut fluentia inde dogmata singularitèr attigisse: sed alia quoque petebant Ecclesiæ Catholicæ dogmata, ab iis toto cælo diversa. Falsum demùm ac tetra fycophantiæ loco habendum, quod ultimò tandèm obtruditur, Bonifacium lectis Pelagianorum litteris, doctrinæ rationem ab Augustino repetiisse, eumque ad eluenda accusationum capita, pro imperio compulisse; quasi sinistra illi de tanto viro insedisset opinio;

opinio; Cùm contrà potiùs, singularis ejus eruditionis, qua cunctorum in se ora circumegerat, famâ permotus Bonifacius, has ipsas ad eum litteras confutandas trans-
miserit; ut Apostolicæ Sedis nomine, Ecclesiæ Catholicæ defensionem adornaret. Quo nullum conceptæ de illo magnæ opinionis argumentum illustrius esse potest.

Singula Launoianæ aberrationis capita persequi; haud erit hîc operosum. Primum alterumque patefacit Augustinus capite 1. Libri 1. contra duas Epistolas Pelagianorum, ad Bonifacium Romanæ Urbis Episcopum. [Duabus, inquit, Epistolis eorum respondeo: uni, scilicet, quam dicitur Romam misisse, Julianus, (credo ut per illam quos posset suos inveniret, aut faceret,) alteri autem, quam decem & octo velut Episcopi, participes ejus erroris, non ad quoslibet, sed ad loci illius Episcopum, suâ calliditate tentandum, & ad suas partes, si posset fieri, traducendum, ausi sunt Thessalonicam scribere.] Viden non delegatos Romam è Pelagianis aliquos, ut litem cuiquam intenderent, sed vulgatas clanculum illic ac Thessalonicæ Litteras, ut gregales miserè corraderent? Tantumque abest, ut expostulationum instar, ad Sedem Apostolicam deferrentur; ut diligenti potiùs inquisitione fuerit opus, ut Bonifacio innotescerent. *In tuas manus* (Augustini verba sunt) *nisi vigilantissima diligentia fratrum nostrorum, filiorum tuorum venire non poterant.*
Ter-

Tertium in aperto ponunt contentæ binis epistolis calumniæ; non in Augustinum nominatim, sed in universam Ecclesiam structæ: & quidē aliorum etiam dogmatum occasione, quàm quæ Launoio nauseanti stomachum movent. Septem prior Epistola continebat: prima erat de sublato, ex Catholicorum sententiâ, per peccatum Adæ, libero in nobis arbitrio: altera de nuptiis à Deo optimo minimè institutis: tertia de damnato conjugali congressu: quarta de sanctis veteris Testamenti reprehensis: quinta de D. Paulo, immoderata libidinis accusato: sexta de Christo à peccatis minimè libero: septima de Baptismo peccata radente duntaxat, non auferente. Novem altera complectebatur Epistola, ad superiores facilè revocandas: prima erat de libero arbitrio, per peccatum Adæ, de hominum naturâ sublato: altera de nuptiis à diabolo, non à Domino institutis: tertia de fato, gratiæ nomine à Catholicis asserto: quarta de veteri lege, homines peccatores faciente: quinta de Baptismo, integram peccatorum remissionem non conferente: sexta de veteri Testamento in servitutem generante: septima de diminutâ Prophetarum & Apostolorum iustitiâ: octava de Christi Domini peccato, carnis necessitate admissio: ultima de divinis mandatis in alterâ vitâ implendis.

Postremum Launoianæ cæspitationis caput revincunt, Bonifacii confutandas Pelagianorum Epistolas ad Augustinum transmittentis, venerationis atque amoris testifica-

ficatio singularis; ipsiusque Augustini eadem refellentis, institutum atque consilium. Alipium enim Augustini discipulum, cui litteras Magistro reddendas tradiderat Sanctissimus Pontifex, honorificentissime exceperat Romæ; ac inter familiaria colloquia, frequentem de Augustini ingenio atque doctrinâ mentionem injecerat, ingentibus amoris significationibus intermixtam. Qua de re sanctum Doctorem audire juvat, capite I. libri I. contra duas Epistolas Pelagianorum. *Noveram te quidem, fama celeberrima prædicante, & frequentibus atque veracissimis nunciis, quanta esses Dei gratia plenus acceperam, Beatissime atque venerande Papa Bonifaci. Sed postquam te etiam præsentia corporali frater meus vidit Alipius, acceptusque à te benignissime ac sincerissime, mutua miscuit dictante dilectione colloquia, tecumque convivens, & parvulo licet tempore, magno tamen tibi junctus affectu, se simul & me refudit animo tuo, teque mihi reportavit in sinu; tanto major in me tuæ sanctitatis est facta notitia, quanto certior amicitia. Neque enim dedignaris, qui non alta sapias, quamvis altius præsideas, esse amicus humilium, & amorem rependere impensum. Augustinus verò, non ut privatam à se culpam depelleret aliquam, seque de traditâ gratuitâ prædestinatione; gratiâque se ipsâ victrici purgaret, calammum acuit; sed ut Ecclesiæ causam in commune ageret, quæ recensitis Pelagianorum calumniis petebatur. Maxime cum in eo tot calumniarum plaustro, semel tantum*
 Augu-

Augustini nomen interpositum legeretur : & quidè alterius dogmatis occasione , cui nihil cum traductis ab Launoio sententiis commune erat. *Dicunt etià* (Juliani verba sunt , secundam in Catholicos calumniam struentis) *istas quæ modo aguntur nuprias à Deo institutas non fuisse.* Quod in *Lib. 1. c. 5.* *bro Augustini legitur , contra quem ego quatuor Libellis respondi : cujus Augustini dicta inimici nostri in veritatis odium susceperunt.*

Quare adornatum à Sancto Doctore , adversus binas illas Pelagianorum Epistolas , eximium opus , consultationis loco habuit Divus Prosper , quam Summus Ecclesiæ Pontifex , ad coercendam hæreticorum audaciam poposcisset ; ob eximiam scilicet eruditionis famam , quam editis operibus comparaverat. *Sanctæ memoriæ Papa Bonifacius , inquit ille capite 41. contra Collatorem , cum esset doctissimus , tamen adversus libros Pelagianorum , Beati Augustini Episcopi responsa poscebat.*

Quis ergo Launoii audaciam non miretur , qui quod honori & gloriæ Augustino fuit , in invidiam trahere nititur : impossitamque ab Apostolicâ Sede erroris confutandi provinciam , quâ nihil Catholicæ Ecclesiæ Magistro honorificum magis , perperam accipit : ut intentatam ei de violatâ fide litem effutiat , imperatamque ab Summo Pontifice admissi erroris expurgationem ?

Longè aliter Prudentius Tricassinus Episcopus. Non modò summum Augustini decus,

ni decus, ex demandatâ illi ab Bonifacio hæreseos refellendæ provinciâ, colligit Sanctissimus Præsul, Epistolâ ad Hincmarum & Pardulum; verum etiâ Launoium velut in oculis habens, nulli patere posse calumniæ Augustini doctrinam observat, ex quo tam illustri Apostolicæ Sedis commendatione munita est. *Si eam doctrinam*, inquit ille, *adversam Fidei Catholicæ in quâquam conspiceret, nequaquam eam Romanæ Ecclesiæ Antistes venerabilis Innocentius, cum totius Orbis Episcopis suscepisset: neque Bonifacius ejusdem Apostolicæ Sedis Præsul Epistolas Pelagianorum sibi delatas, ei ad respondendum misisset; aut responsionem ejus quatuor Libris editam probabiliter & honorabiliter suscepisset.*

Sancti Prudentii observationi robur addit libera Cenforis nostri confessio, quâ Augustinum gratuitæ prædestinationis, gratiæque se ipsâ victricis theoremata duo, indeque fluentia dogmata, primis adversus Pelagianos operibus defendisse profitetur: idque antea Bonifacio innotuisse, quàm binas illi Juliani, cæterorumque Sectatorum Epistolas transmisisset. Eo quippè semel posito, dicat, amabo, Launoius, quâ ratione rerum omnium conscius Pontifex, viro portentosarum, ut ipse quidem autumat, opinionum manifesto, & periculosum in confutando Pelagiano errore iter ingressus, novos eorundem Pelagianorum conatus reprimendi provinciam, honoris & gloriæ plenissimam, demandasset? Fortè ut Ecclesiam patenti discrimini committe-

E

ret, er-

ret, erroremque extremi erroris oppositu confutaret?

Certè quàm hætenùs in oppugnandis Pelagianis viam ingressus fuerat Augustinus, eandem in confutandis binis eorundem Epistolis tenuisse; statutaque jam pridem gemina prædestinationis & gratiæ dogmata, aliaque inde secuta, pari constantiâ defendisse, quatuor Libris Bonifacio nuncupatis, non ibit Launoïus inficias. Una quippe eademque doctrinæ ratio conspicitur, iidem divinæ electionis & gratiæ exponendæ modi, imò longè quàm antea luculentiores. Sic libro I. capite 19. *Dic mihi, obsecro, quid boni Paulus, adhuc Saulus volebat, ac non potius magna mala, quando spirans cadem, pergebat ad vastandos, horrenda mentis cæcitate ac furore, Christianos? Quibus meritis bonæ voluntatis, Deus illum ab his malis ad bona, mirabili ac repentina vocatione convertit? Quid ego dicam quibus meritis, cum ipse clamet: non ex operibus iustitiæ quæ nos fecimus, sed secundum suam misericordiam saluos nos fecit? Quàm multi inimici Christi, quotidie subito Dei occulta gratia trahuntur ad Christum? Quod verbum si non ex Evangelio posuisssem, quanta de me propter hoc iste dixisset; cum etiàm nunc obluëtetur, non mihi, sed illi qui clamat: nemo potest venire ad me, nisi Pater qui misit me traxerit eum? Non enim ait duxerit, ut illic aliquo modo intelligamus præcedere voluntatem. Quis trahitur si jam volebat? Et tamen nemo venit, nisi velit. Trahitur ergo miris modis, ut velit, ab*

lit, ab illo qui novit intus in ipsis hominum cordibus operari, non ut homines, quod fieri non potest, nolentes credant, sed ut volentes ex nolentibus fiant.

Sic capite 20. Estheris ad Deum prece ex sacris litteris recensita, ita colligit: *Ut quid ista in oratione dicit Deo, si non operatur Deus in cordibus voluntatem? Deus cor Regis, antequam mulieris poscentis sermonem audisset, occultissima & efficacissima potestate convertit, & transtulit ab indignatione ad lenitatem, hoc est, de voluntate ledendi, ad voluntatem favendi, secundum illud Apostoli: Deus est qui operatur in nobis & velle. Et post pauca. Jam quomodo ista dispenset, faciens alios secundum meritum vasa irae, alios secundum gratiam vasa misericordiae: Quis cognovit sensum Domini, aut quis consiliarius ejus fuit? Si ergo ad honorem gratiae pertinemus, non sumus ingrati,tribuendo nobis quod accepimus. Quid enim habemus quod non accepimus?*

Sic Libro 2. cap. 3. Nec sub nomine gratiae fatum asserimus, quia nullis hominum meritis Dei gratiam dicimus antecedi. Si autem quibusdam, omnipotentis Dei voluntatem placet, fati nomine nuncupare, profanas quidem verborum novitates evitamus, sed de verbis contendere non amamus. Quod quidem integris duobus capitibus eruditè & elegantèr profequitur.

Sic capite 7. ejusdem Libri, tritam Pelagianorum calumniam de personarum acceptione, in gratuita vocationis hypothefi, ab Launoio tam avidè instauratam re-

fellit. Quocircà id observatione dignissimum habet : Propter quod profecto desipitis , qui dicente veritate , non ex operibus , sed ex vocante dictum est , vos dicitis , ex futuris operibus , quæ Deus illum facturum esse præsciebat , Jacob fuisse dilectum : atque contradicitis Apostolo dicenti , non ex operibus , quasi non posset dicere , non ex præsentibus , sed ex futuris operibus. Sed ait , non ex operibus , ut gratiam commendaret : si autem gratia , jam non ex operibus , alioquin gratia jam non est gratia : gratia utiquè , ut per illam fiant bona opera ; ne si præcesserint bona opera , tanquàm operibus reddatur gratia , ac sic gratia jam non sit gratia. Et capite 9. Multa Deus facit in homine bona , quæ non facit homo : nulla verò facit homo , quæ non præstet Deus , ut faciat homo.

Sic demùm Libro 4. capite 6. Bonum propositum , quod consequens adjuvat gratia , in homine esse non potest , si non præcederet gratia. Quomodo enim est hominis bonum propositum , sine miserante prius Domino , cùm ipsa sit bona voluntas , quæ preparatur à Domino ? Reluctanti prius aditus divinæ vocationis ipsa Dei gratia procuratur , ac deindè in illo jam non reluctantante spiritus virtutis accenditur. Veruntamen in omnibus , quæ quisque agit secundum Deum , misericordia ejus prævenit eum. Et capite 9. varia congerens Divi Cypriani testimonia , istud inter alia celeberrimum ponit , ex Libro 3. ad Quirinum cap. 4. In nullo gloriandum , quando nostrum nihil sit. Quam loquendi formulam ab Augustino alibi sæpiùs usurpatam ,

patam, blasphemix loco habet audacissimus Aristarchus. Tùm laudato Sanctissimi Martyris, de orandi necessitate, disertissimo testimonio, ita colligit: *Oramus ergo, non solum pro nolentibus, verum etiam pro repugnantibus & oppugnantibus. Quid ergo petimus, nisi ut fiant ex nolentibus volentes, ex repugnantibus consentientes, ex oppugnantibus amantes? A quo, nisi ab illo, de quo scriptum est: præparatur voluntas à Domino?*

Augustinum igitur statutis pridem doctrinæ principiis, quæ Launoium nostrum adeò malè habent, non hæsisse modò, verum etiam vires adjecisse; eademque luculentius multo confirmasse, quatuor illis Libris Bonifacio inscriptis, comperta resest. Insuper Sanctissimum Doctorem, suum illud opus eidem Pontifici maximo, si quid in eo fortè peccasset, emendandum corrigendumque tradidisse, æque certum. *Hæc inquit ille capite i. prioris Libri, quæ istis, ut dixi, duabus Epistolis illorum ista disputatione respondeo, ad tuam potissimum dirigere Sanctitatem, non tam discenda, quam examinanda, & ubi forsàn aliquid dispuerit, emendanda, constitui.* Aut ergo contentam novâ illâ lucubratione doctrinam, puram illibatamque Bonifacius agnovit, aut æqui æstimatoris ac judicis partibus defuit; qui ab Augustini æmulis, si Launoio fides est, laceffit, ut in novatorem sententiam diceret; imò & ab ipsomet reo, de ferendo, si quid fortè peccasset, iudicio appellatus, nedùm à ferendâ sententiâ

temperavit, sed & ipsos præcipites accusatores actione submovit, calumniatoribus hæreticisque accensuit, Apostolicis Regiisque Edictis coercuit ac fregit: Augustinum verò insulis calumniis appetitum coluit, suspexit, suam totiusque Ecclesiæ linguam esse voluit, quâ in gratiæ hostes oracula funderet. *Sanctæ memoriæ Papa Bonifacius piissimorum Imperatorum catholica devotione gaudebat; & contra inimicos gratiæ Dei, non solum Apostolicis, sed etiam Regiis utebatur Edictis. Idemque cum esset doctissimus, adversus libros tamèn Pelagianorum, Beati Augustini Episcopi responsa poscebat. Divi Prosperi verba sunt, capite 21. contra Collatorem.*

C A P U T V.

Launoii, de commoto statim in Augustinum Orbe Catholico, somnium dissipatur.

Pag. 25. **J**Am quàm audactèr Orbem universum, Augustinianæ Doctrinæ asperitate, commotum dictitet commentitiæ Traditionis fabricator; quàm temerè non hæreticos modò, sed & ipsos quoque Catholicos, ne latiùs serperet, pari studio adnidentes obtrudat, ex Hieronymo præ cæteris discimus: illo inquam, ut loquitur Prosper, *Morum exemplo, mundique Magistro.* Is enim cum primus in aciem adversus Pelagium

*Carm.
de Ingr.*

lagium ac Cœlestium descendisset, jamque elegantem ad Ctesiphontem Epistolam, tresque Dialogorum Libros elaborasset; simulatque primos Augustini pro gratiâ tuendâ labores inspexit, ternos scilicet ad Marcellinum Libros de Peccatorum meritis & remissione, alterumque ad Hilarium, in modum Epistolæ, de Quæstionibus apud Syracusas agitatis; doctrinæ ubertatem, momenta rationum, pondera sententiarum, ac propè divinum ingenium demiratus, prolixiori hujus argumenti tractatione supersedit, seque ad mortem usque silentio damnavit; modestâ quidem, at interim verâ excusatione usus, sub finem Libri 3. Dialogorum: *Superscedendum huic operi censeo, ne dicatur mihi illud Ovidii, in Sylvam ne ligna feras. Aut enim eadem diceremus ex superfluo; aut si nova voluerimus dicere, à clarissimo ingenio occupata sunt meliora.* Et quidem tantâ deinceps religione silentium coluit Hieronymus, ut à Theodoro Mopsvesteno quinque Libris laceratus, tum aliis quatuor ab ipso Pelagio, postremò ab Annanio pseudo-Diacono Caledensi provocatus, non modò stylo percerit, sed Augustinum etiam per litteras rogarit, ut contra eosdem victricia arma, in sui defensionem, indueret. Porro *Epist.* 24. Libris illis de Peccatorum meritis & remissione, quibus inspectis pedem ex acie retulit Hieronymus, totumque belli onus devolvit in Augustinum, hæc ipsa quæ Lau- noio nostro erroris plena videntur, dogmata contineri, dedimus manifestum: ut hinc

Cap. 3. noverit, quo plausu ab Ecclesiæ Patribus exciperentur, quæ nonnisi Pelagianorum dictariis & calumniis petebantur.

Tam apertam comprobata Augustini doctrinæ testificationem confirmat in Epistolis Bethleemiticus Pater: *Mibi decretum est, amare te, suspicere, colere, mirari, etque dicta quasi mea defendere.* Epistolæ 30. eidem ipsi inscriptæ verba sunt. Epistolâ verò 25. non suum tantum, sed & totius Catholici Orbis, de defensatâ adversus Pelagianos doctrinâ, judicium prodit. *Omni quidem tempore, Beatitudinem tuam eo quo decet honore veneratus sum, & habitantem in te dilexi Dominum Salvatorem. Sed nunc, si fieri potest, aliquid cumulo addimus, & plena complemus: ut absque tui nominis mentione, ne unam quidem horam præterire patiamur: qui contra flantes ventos ardore fidei, perstitisti; maluisti que, quantum in te fuit, solus liberari de Sodomis, quam cum pereuntibus commorari. Scit quid dicam prudentia tua. Maeste virtute, in Orbe celebraris, Catholici te conditorem antiquæ rursùm fidei venerantur, atque suspiciunt: & quod signum majoris gloriæ est, omnes hæretici detestantur.*

Pag. 25 Itane, Launoi, in Pelagianos arma conferens Augustinus, extremos de divina gratiâ ac prædestinatione procudit errores; Orbem universum doctrinæ asperitate ac novitate commovit; omnesque non hæreticos tansum, verum etiam Catholicos passus est adversarios? Cujus dicta mundi Magister defendebat ut sua, quem Orbis Catho-

Catholicus celebrabat, antiquæ fidei conditorem suspiciebat; quique nominis claritate, ac defensatæ fidei gloriâ, unius in se hæreticæ factionis odia incendebat.

Sed præstat Sanctissimum senem, & emeritæ militiæ ducem, reportatos de Pelagianis triumphos, Augustino toto Orbe celebri gratulantem audire, Epistolâ 24. *Mibi omnis occasio gratissima est, per quam scribo vestræ Reverentiæ: testem invocans Deum, quòd si posset fieri, assumtis alis columbæ, vestris amplexibus implicarer; semper quidem pro merito virtutum vestrarum, sed nunc maxime, quia cooperantibus & adiutoribus vobis, hæresis Cœlestiana jugulata est: quæ ita infecit corda multorum, ut cum se superatos damnatosque esse sentiant, tamen venena mentium non omittant; & quod solum possunt, nos oderint, per quos putant se libertatem docendæ hæreseos perdidisse. Ita scilicet inconsulti, si penès pseudo-Traditionis Auctorem judicium est, hæreseos oppugnationis victorias celebrat Hieronymus: viroque ob procusos, si superis placet, imprudentèr errores, adversa Catholici Orbis studia passo, triumphum integrum gratulatur.*

Hieronimo succinit Theodosius Imperator, omnium gentium de triumphato Pelagianismo, deque Libris, queis Orbem universum admiratione suspenderat, continuatis, acclamationes ingeminans, hac ipsâ in Epistolâ, quâ Sanctissimum Præfulem ad Concilium Ephesinum invitabat: tametsi antea excessisset è vita, quàm Impera-

peratoris sacram divalem acciperet. [Pul-
 „chritudo librorum tuorum, potestas tibi
 „data ad prædicandum Dei verbum, &
 „fructus universam per Ecclesiam à te fa-
 „cti, causa fuerunt, ut nomineris ubiquè
 „gentium. Deo gratias (qui temporibus
 „adeo calamitosus, nostros labores videns
 „ex alto, tantum concessit Ecclesiæ Do-
 „ctorem) ago, cum omni humilitate,
 „quantum in me est, ob obligationem
 „quæ incumbit mihi defendendæ ipsius
 „Ecclesiæ..... Hæretici etià Pelagi-
 „giani, per Sancta Concilia condemnati,
 „ex doctissimis tuis libris contra ipsos con-
 „scriptis, adhuc cervicem conantur eri-
 „gere, & ipsi Deo resistere..... Te
 „igitur, qui omnibus in rebus lux es to-
 „tius mundi, & prætereà admiratio ter-
 „rorque hæreticorum, qui ante te non
 „audent apparere, maximoperè rogamus,
 „ut Urbi Epheso, ad quam Concilium
 „convocatum est, interesse velis: & pos-
 „sis dicere, reliquum vitæ consumtum es-
 „se, sicut & præteritum, in gloria & ho-
 „nore Domini Dei nostri..... Ebagnius
 „Magistrrianus ad te profectus est: ipse alia
 „dicet, quibus petitioni nostræ magis an-
 „nuas, ob totius Ecclesiæ bonum.] Hæc
 sacratissimus Imperator.

Haud infcius sum, viris nonnullis eru-
 ditis minùs integrum videri harum Episto-
 larum exemplum, quo nonnulla conditio-
 ni temporum minùs consentanea continen-
 tur. Nemo tamèn ibit inficias, Augusti-
 num ad Synodum Ephesinam ab Theo-
 dosio

dofio facris divalibus invitatum, honoris gratiâ: quas Capreolus Carthagenensium Antistes, illo ad superos vocato, legit, ut ipsemet in Epistolâ ad eandem Synodum profitetur. Domini & filii nostri religiosissimi Theodosii Imperatoris litteræ bujusmodi erant, quæ felicitis recordationis Fratris & Coepiscopi nostri Augustini præsentiam peculiari ratione instagitabant. Verum quod eæ illum jam tum è vivis excessisse comperissent; ego Regiam illam insinuationem, licet ad prædictum Augustinum destinata foret, excipere compulsus sum. &c. Parte 2. Synodi Ephesinæ capite 9. Quod idem apud Liberatum legere est, capite 5. Breviarii.

Alios longè multos ejusdem ævi (de sequentibus quippè nil dicam hîc) Augustinianæ doctrinæ admiratores, laudatores, approbatores producere facile fuerit: Hilarium Syracusanum, Jacobum, Timasium, Valerium, Laurentium, Privinum, Paulinum, Eutropium, Orosium, Nebridium, Alipium, Possidium, Evodius, Consentium, Volusianum, Audacem; totos in ejus præconia effusos, & Catholici Orbis sensum, de incorruptâ dogmatum integritate, referentes. Verum quia eos Augustini, ad diffundendam totâ Africâ, gratiæ se ipsâ victricis & gratuitæ prædestinationis doctrinam, ad stipulatores Launojus ultrò concedit, ab eorum suffragiis referendis abstineo. Hoc dico tantum, Launoium ex iis quæ hætenus dicta sunt, ingentis audaciæ ac petulantia re-
vinci; dum tot illos Africanæ Ecclesiæ
San-

Pag. 34
 & 35.

Sanctissimos ac doctissimos viros, uti *factos* traducit; qui factâ veluti sectâ, in Magistri sui sententiam, *horridam licet ac novam*, concessissent, quod *nulla Ecclesiæ Censura iniusta esset*. Vah procacem argutorem! Quasi verò quotquot Catholico nomine censebantur, ab Augustino, Conciliorum ore ingenioque, non starent: aut doctrinam ejus, Ecclesiæ Romanæ Pontifices, Innocentius, Zozimus, Bonifacius, habitæque Milevi & Carthagine Synodi tantum non inuississent, ac non potius singulari commendatione consecrassent?

Sanè eam sibi illibatæ doctrinæ famam, universo Orbe, ac totâ præsertim Africâ fecerat Augustinus, ut summâ licet æstimatione valeret Aurelius, Carthagenensium Antistes, Africæ Primas, *Ecclesiæque Catholicæ*, ut loquitur Orosius in Apologetico, *columna ac firmamentum*; præsentem 14. de Ver. Apost. nihilominus Carthagine Augustino, sacrum suggestum nollet de more conscendere, sed unus Hipponensis Antistes ad populum declamaret. Quem sibi non Carthagine modò, ac semel iterumque, sed ubiquè ac frequentissimè delatum honorem, testatur vir alioquin modestissimus, in Prologo prioris Libri Retractationum: *Tantum mihi tributum est, ut ubicumquè me præsentem, loqui opus esset ad populum, rarissimè tacere, atque alios audire permitterer*. Quin & constitutus in Africâ, Orientis conventibus aderat magisterio, unusque fermè in gratiæ hostes, absens licet sententiam dabat. Accersitus enim Pelagius, in Con-

in Confessum Hierosolymitanum, à quo procùl aberat Augustinus, ut fidei suæ rationem redderet, id unum legitur interrogatus, doceretne ea quæ Augustinus in Epistolâ ad Hilarium confutaverat? Adeo nempe ad Sancti Doctoris amussim, rectæ de divinâ gratiâ sententiæ, ab ipsis etiâ Orientalibus exigebantur. Cùmque ille, ut erat impudentissimus, & tùm subinfecto in Augustinum animo, respondisset: *Ecquis est mihi Augustinus?* uno ore conclamantur universi, blasphemasse in Episcopum, cujus industriâ hæresum monstrosis suffocatis, toti Africæ expetitæ diu pacis dies affulserat; ac tanquàm hæreticum pellendum ab Ecclesiâ Catholica censuerunt. De quibus lege Orosium, qui præsens confessui aderat, in Apologetico. Nec ita post, alterum vadimonium obeunti Pelagio, & coram Diospolitana Synodi Patribus sistere jussu, ut accusationum capita dilueret; unus illi, ex Synodi Decreto, Augustini procùl diffiti liber objectus est, quo tumultuantes in Siciliâ Pelagianos represserat: *Synodus dixit: quoniam Sanctus Augustinus Lib. de Episcopus, adversus discipulos ejus in Sicilia Pecc. respondit Hilario, ad subjecta Capitula scribens librum &c.* Certè Patrum alteri, tantam, dum viveret, tributam auctoritatem, nulla, quod sciam, prodit historia; nemo uberiores gloriæ fructus, in ipso mortalitatis conturbenio cœpit; unus præ omnibus Augustinus, vivus, ut ita dicam, ac videns consecratus est.

CAPUT VI.

Motæ inter Monachos Adrumetinos de Augustini Doctrina controversiæ, non modò ejusdem autoritatem non imminuunt, uti Launoio visum est, verùm etiàm conciliant multo majorem. De Vitali Carthaginensi fabula refellitur.

Pag. 26 **P**Elagianis Augustinianæ doctrinæ acerbitate commotis, turbatos Adrumetinos Monachos Launoius adjungit, quò fidem ejus & autoritatem imminuat. *Monachi Adrumetini, inquit, (quos nemo hac in parte suspectos habuerit, cùm horum conscientiam recti mentem agnoverit Augustinus) usque adeò doctrinæ illius novitate, & inauditis consecrariis turbati fuere, ut duos è suis delegarint, qui turbatos fratrum animos, & infastas dogmatum illius consecutiones, coram significarent.*

105. **Q**uis id legat, ac non statim sibi persuadeat, Monachos omnes Adrumetinos, quos inter non pauci erant eruditionis laude conspicui, lectâ Augustini ad Sixtum Epistolâ, (hujus enim occasione exciti motus) scandalum passos, infasta consecraria derivasse? Verùm longè aliter se res habet. Quamquàm enim, ut opinari pium est, conscia recti mens omnibus esset; nemoque

moque idcirco sinistrae voluntatis suspicio-
ne laboraret; ita tamen in factiones Mo-
nachi scindebantur, ut quotquot doctri-
nae fama celebres erant, profundissimae
Epistolae intelligentiam assecuti, ab Augu-
stini partibus starent: ceteri prorsus igna-
ri ac rustici, iique vix numero seni, in
contrarios, & ab Auctoris mente alienos
sensus dilapsi, portentosas consecutiones
derivarent. Quid ni ergo motas Adrume-
ti contentiones, Augustino gloriae cessisse
colligamus; cuius in partes, quotquot eru-
ditionis laude censebantur sua sponte de-
scenderant, soli abcesserant imperiti?

Valentinum Cœnobiarcham audire ju-
vat, rem totam simpliciter enarrantem, &
suum contendentibus Monachis colorem
& ingenium reddentem, Epistolâ 256. Augu-
stino inscriptâ. [Clarissimus frater no-
ster Florus, servus Paternitatis tuae, cum
ad Uzalensem patriam fuisset, suadente
charitate, profectus, Eulogias Monasterii
inter suae Civitatis moras, de Opusculis
nobis tuae attulit Sanctitatis, uno fratre
Felice (qui ad tuam Sanctitatem tardè
post comites suos venisse dignoscitur)
eundem librum devotè dictante. Ven-
tum est ad Monasterium cum eodem Li-
bello, fratre Floro ad Carthaginem, de
Usalensi Civitate profecto. Mihi autem
non monstrato Libro, IMPERITIS FRA-
TRIBUS recitare cœperunt, qui QUORUN-
DAM NON INTELLIGENTIUM corda com-
movit. Quia cum diceret Dominus, qui
non manducaverit carnem filii hominis,
neque

*Episto-
lam ad
Sixtū,
propter
prolix-
itatem
librum
appel-
lat.*

„neque biberit sanguinem ejus, non habebit
 „vitam in semetipso, discesserunt, quoniam
 „impiè intellexerunt, non culpâ Domini
 „dicentis, sed duritiâ impiissimi cordis.....
 „Proposui ad auferendas impias quæstio-
 „nes, ut ad Dominum. Sanctum Patrem
 „Evodium mitteremus, ut ipse nobis de
 „Sacrosancto Libro, PROPTER IGNA-
 „ROS aliquid certius rescripsisset.....
 „Quinque vel ampliùs fratrum animosita-
 „te ista est enata contentio. Sed quia in-
 „terdum, Domine, provenit gaudium ex
 „tristitiâ, non adeò mæstificamur; quia
 „PER IGNAROS ET CURIOSOS suavissimis
 „monitionibus tuæ Sanctitatis illuminari
 „meruimus..... Deposcimus ut & igna-
 „ros tuis orationibus Domino commendes
 „mansuetissimè componendos.] Ita Cœ-
 nobiarcha Valentinus. Sub initium autem
 Epistolæ: PER RUSTICITATEM FRATRUM
 nostrorum, judicio erubuimus &c.

En tibi viros Augustinianæ doctrinæ as-
 peritate turbatos, quorum acre judicium
 in ferenda sententiâ, Launoïus ostentat:
 Quinos aut senos, ut ut maximè Monachos,
 imperitos, ignaros, rusticos, curiosos, ac
 ne lecti quidè Libelli intelligentiam asse-
 cutos.

Verùm quod Monachos attinet, in Au-
 gustini sententiam venientes, ii & auto-
 ritate præcipui, & ingenio summi, & eru-
 ditione præstantes erant. Hos inter primo
 loco censendus Valentinus, Cœnobii Præ-
 positus, piissimus atque doctissimus, qui
 fratres ex Libelli lectione scandalum passos
 tam

tam atris coloribus depingit; iisque perfimiles dicit, qui audito Christo, discesserant, non dicentis culpā, sed vitio audientium: Libellum autem ipsum, cujus occasione nata offensio fuerat, *venerabilem, dulcissimum, sacrosanctum* appellat: quin etiam ejusdem præcipua capita, ab imperitis perperam intellecta, in summam colligens, ac sano sensu accipiens, *hoc credimus*, inquit, *docente te, venerabilis Pater.* Censendus & eo numero Sabinus, Monasterii Presbyter, litteris apprimè eruditus, qui ad Cœnobiarchæ imperium, libelli sensum aperuit, tametsi nec profecerit hilum. *Sanctum Presbyterum Sabinum* (laudatæ Epistolæ verba sunt) *ad majorem auctoritatem rogavimus, & ipsius sanctitas librum cum liquidis interpretationibus legit, nec sic anima sauciata curata est.* Adjungendus & Florus, qui Uzalam paulò antè profectus, libellum, dictante Felice Monacho, exscripserat, & Adrumetum, antequàm rediret ad suos, transmittendum curaverat. Is enim altissima divinæ Prædestinationis & gratiæ Mysteria edoctus, procùl ab imperitis Monachis abibat. *Servi tui Flori hæc fides est, Pater, non sicut fratres isti sunt locuti.* Quod subindè facto rei periculo, per se se intellexit Augustinus ipse, dum eundem ad se vocatum, exactam libelli, seu datæ ad Sixtum Epistolæ intelligentiam tenere, frequentibus collationibus didicit: uti capite I. de Correptione & gratia testatum reliquit: *Hanc fidem, quæ sine dubio vera, & Prophetica, & Apostolica, & Ca-*

cholica fides est, etiã in fratre nostro Floro invenisse me gaudeo : unde hi potiùs corrigendi sunt, quos quidem, propitio Deo, correctos esse jam existimo, qui eum non intelligebant. Adjungendi, uno verbo dixerim, penè omnes, senis illis ad summum exceptis, intra quos tota, ut observavimus, steterat controversia.

*Profectò, si quæ fides Augustino, longè plures optimarum partium erant Adu-
meti; cæteri offensionem ex ignorantia pas-
si, pauculi admodum, iique magnâ ex
parte juniores, maximè verò Cresconius
& Felix, qui præ reliquis efferuescentes,
Sanctissimum Præsulem diffidia nunciatu-
ri, rectamque libelli intelligentiam acce-
pturi convenerant. Venerunt ad nos, inquit
ille dato ad Valentinum Responso, DUO
JUVENES Cresconius & Felix, de vestra Con-
gregatione se esse dicentes, qui nobis retulerunt
Monasterium vestrum nonnulla dissensione tur-
batum, eo quod QUIDAM in vobis sic gratiam
prædicent, ut negent hominis esse liberum ar-
bitrium : &, quod est gravius, dicunt, quod
in die judicii non sic vel redditurus Deus uni-
cuique secundum opera ejus. (Hæc scilicet
erant impia confectaria, ex gratia se ipsâ
efficaci, & gratuita prædestinatione deri-
vata.) Etiam hoc tamèn indicarunt, quod
PLURES VESTRUM non ita sentiant, sed libe-
rum arbitrium adjuvari fateantur per Dei
gratiam, ut recta sapiamus atque faciamus;
ut cum venerit Dominus reddere unicuique se-
cundum opera ejus, inveniat opera nostra bona,
quæ preparavit Deus, ut in illis ambulemus.*
Quare

Quarè non possum non indignari Lau-
noio, qui ut omnes promiscuè Adrumeti
Monachos, in transversum actos, & Au-
gustinianæ doctrinæ duritie offensos lecto-
ribus innuat, decretam ad Augustinum,
communi veluti suffragio, legationem obli-
què significat: cùm contrà, Valentinus
Monasteriarcha Cresconii & Felicis pro-
fectionem *inordinatam* vocitet; eamque,
se quidèminùs probante atque ferente, à
juvenibus furore arreptis susceptam, aper-
tissimè fateatur: *Nec hoc quidem patientes
accipere voluerunt, sed arripuerunt profectio-
nem, nobis talitèr non optatam, fratre Floro
furore illorum conturbato &c.*

Hactenùs excitata Adrumeti diffidia,
quæ ad Augustinianæ doctrinæ invidiam
malo animo verterat pseudo-Traditionis
confarcinator, eidem gloriæ cessisse demon-
stravi, spectatâ dissidentium conditione.
Addam nunc quæ autoritatem illi conci-
lient, ex selecti à Monachis arbitri digni-
tate, lataque sententiâ. Erat ea ætate tem-
porum in ore famæ magnus Evodius, Sa-
crorum Uzalæ Moderator, atque ob lega-
tionem ad Honorium anno ab hinc vicesi-
mo summâ cum laude obitam, totâ Africâ
percelebris. Controversiæ iudicium, &
libelli interpretationem ab eo rogandam
censuit Cœnobii Præpositus Valentinus:
quamquàm morarum impatientes Cresco-
nius & Felix talaria induerint, & Hippo-
nem Augustinum ipsum, sui interpretem
audituri, contenderint. Quæ sitis satisfacit
Evodius, cuius Rescriptum hactenùs ine-
ditum,

ditum ac situ putre, in Sancti Maximini Trevirensis Tabulario Sirmondus invenit. Secundum Augustinum sententiam tulit; ejus sensu atque exemplo, quid de libero arbitrio sentiendum insinuavit; præcipientes censores asperioribus verbis habuit; ac ne quod minus intelligentiâ assequebantur, facile reprehenderent, paucis admonuit. Quo judicio Launoius noster attonsus est. De Evodianæ Epistolæ fragmentum, Historiæ Prædestinatianæ insertum capite 1. *Honorabiles Fratres retulerunt nobis, quia nescio quæ ibi quæstiones inter vos natæ sint, de libero arbitrio, & de justitia Dei. Laudamus quidem studium vestrum, sed nolumus esse contentiosum: contentio enim perturbationem excitat, sed studium pietatem requirit. Liberi arbitrii plenissimum affectum habuit homo primò procreatus, Adam dico. Inde dictum est: Infirmatus est in egestate vigor meus, & lumen oculorum meorum non est mecum. Ad hoc recuperandum missus est medicus Salvator Christus, ut salvaret quod perierat, & curaret quod vitiatum fuerat..... Legant ergo Sancti Dei Majorum dicta, sicut jam dixi, qui habent divini muneris pium affectum: & quando non intelligunt, non citò reprebendant, sed orent ut intelligant. Reliquum Epistolæ nobis Sirmondus invidit, seu quòd parùm emendatum esset, ut ait, seu fortè quòd quidpiam domesticæ Scholæ minùs propitium contineret. Atque hæc de Monachis Adrumetinis.*

Nihilo feliciùs Vitalem Carthaginensem
in scenam

in scenam Launoius inducit, alterum Augustinianæ doctrinæ reprehensorem. *Vitalis Carthaginis Presbyter*, inquit ille, *Augustino intimus ac familiaris, talem ac tantam ex ejus doctrina passus est offensionem, ut suam illi per litteras perturbationem significarit; illud etiam scripto denuncians, plura quàm par esset, ab ipso divinæ gratiæ viribus adscribi. Dignum Palamone figmentum! Vitalem Augustino familiarem, nuspiàm legere contigit: datas ab eo ad Hipponensem Episcopum litteras, queis suos illi sensus retegeret, longè minùs: imò ex ipso Augustinianæ ad eundem transmissæ Epistolæ prologo compertum est, Vitalis de divinâ gratiâ sententiam, seu veriùs hæresim putidissimam, Præsuli Hipponensi nonnisi ex aliorum relatione innotuisse: Cùm de te mihi essent nunciata non bona, rogavi Dominum, & donec mihi bona nuncientur adhuc rogo, ut litteras meas, nec aspernante sumas, & salubriter legas. Et paucis interjectis: Quomodo dicis quod audio te dicere? &c. Haud ita fanè intimum ac familiarem, qui suos nobis amicè aliqua de re sensus aperuit, compellamus. At hæc Launoi calliditas fuit: Vitalem Augustino familiarem & intimum commentus est, ut nonnihil ei in dicendâ sententiâ autoritatis accederet: scriptam autèm ab eo Epistolam dixit, ut tanquàm actor Augustini dogmatibus obstitisse, videri posset; quem contrà, uti violatæ fidei reum, traduxit Sanctissimus Doctor.*

Pag. 27

Epist.
107.

Sed audi Vitalis Carthaginensis professionem,

fionem, ut quos nobis adversus Augustinum, Ecclesiasticæ Traditionis testes conducit Launoïus, detesteris : *Quomodo dicis* (Gratiæ vindicis verba sunt, eundem Epistolâ 107. compellantis) *quod te audio dicere ; ut credamus in Deum & Evangelio consentiamus, non esse donum Dei, sed hoc nobis esse à nobis, id est ex propria voluntate, quam nobis in nostro corde non operatus est ipse ? Et ad hoc, cum audieris, quid est ergo quod ait Apostolus : Deus in nobis operatur & velle & perficere ? respondes, per legem suam, per Scripturas suas, Deum operari ut velimus, quas vel legimus, vel audimus : sed eis consentire vel non consentire ita nostrum est, ut si velimus, fiat ; si autem nolumus, nihil in nobis operationem Dei valere faciamus. Operatur quippè ille, dicis, quantum in ipso est, ut velimus, cum nobis nota fiunt ejus eloquia : sed si eis acquiescere nolumus, nos, ut operatio ejus nihil in nobis profit, effcimus. Cui idcirco duodecim sententias, ad fidem rectam & catholicam attinentes proponit ; queis ni subscribat, censuras Ecclesiasticas minitatur.*

Atque hinc videas, quàm constanti ac fidenti animo, sua de gratiâ victrici, & gratuitâ prædestinatione dogmata proderet Augustinus, illibatæ doctrinæ conscientiam erectus, ac pro imperio cum Vitali Carthaginensi agens ; tanquàm qui à Catholica fide deflecteret ipse, non qui vice versâ Augustinum violatæ fidei postularet.

CAPUT VII.

*Gallorum ac potissimè Massiliensium in
Augustinum Censuræ, ab Lau-
noio denuò recusa, honori
& gloriæ cedunt San-
ctissimo Gratia
vindici.*

Africanos Augustinianæ doctrinæ ad-
miratores ut despicit Launoius de-
primitque, (quam ob rem jam à nobis
exagitatus est) ita Gallos, ac potissimum
Massilienses, ejusdem reprehensores in cœ-
lum evehit, ac tantum non pronus adorat.
In hoc campo spatatur, ac propè delicias
facit, dignus Ecclesiasticæ de divinâ gratiâ
Traditionis investigator, quam ad nos us-
que per Pelagianos ac Semipelagianos, tan-
quàm sacri depositi custodes integerrimos
ducit. Horum in Augustinum diæteria,
querelas, obtrectiones, censuras avidè
colligit: Prosperi & Hilarii ad Sanctum
Doctorem Epistolas, queis exciti Massiliæ
motus enarrantur, à capite ad calcem ex-
scribit; non ut sanctissimis Discipulis obse-
cundet, ac recensitos ab iis errores dete-
stetur ac lugeat; sed ut Massiliensium que-
rimonias instauret, easque nec superva-
cuas, nec cum levitate conjunctas osten-
dat. Quod quàm sit Catholico Scriptore
F 4 dignum,

dignum, Ecclesiæ Principibus judicandum relinquo.

Pag. 35 Non hîc ego morabor supinas aberrationes, viro in veteri memoriâ, ut fuit, aut certè videri voluit, versatissimo minimè condonandas. Prosperum, perindè atque Hilarium in Gallias accersit ex Africâ, ubi tamèn nunquàm substiterat Aquitanus. Eundem isthuc ab Augustino de industriâ submissum innuit, ut Magistri doctrinam latè diffunderet; cui tamèn *ignotum se facie* profitetur, primis ipsis datæ ad eum Epistolæ verbis. Hilarium tandèm de subortis Massiliæ turbis, Augustinum per Epistolas commonentem, Aralatensem Episcopum vocat; cùm ille laicus esset, iste jàm tùm Ecclesiæ regimini admotus; ille discipulus, iste è Censoribus unus. Istud, inquam, non moror, uti nec miror: Ec-cùm enim discipulos noscet, qui Magistrum tam turpitèr ignoravit? Sed suscepti consilii finibus me contineo, quæque conflata in Augustinum erroris accusationem proprius attinent, unicè refello.

Quocircà Launoio haud ægrè dabo, Augustini doctrinam plures in Gallia turbasse, atque illos quidem non ima de plebe, aut solo capite censos; sed pietate, doctrinâ, ac dignitate præcipuos; Monachos scilicet, Cœnobiarchas, Presbyteros, & Episcopos. Haud etiàm ibo inficias, doctrinæ duritiem causatos alios, alios novitatem, nonnullos plus nimiam sublimitatem, plerosque omnes minorem cum antiquis Ecclesiæ Patribus consensionem. Verùm
primo

primo duntaxat conspectu tot illæ contentiones emerfere, rebus ad severiores calculos nondum vocatis, quodque caput est, nondum audito Ecclesiæ iudicio. Cæterum silentibus paululum turbis, animisque ex pristina illa perturbatione revocatis, Ecclesia Gallicana intestino bello discissa in Augustini sententiam universa concessit; dum sua per vices fundentibus oracula Romanis Pontificibus, Cælestino I. Hormisdâ, Felice IV. Bonifacio II. Pelagiani tandem erroris reliquias præfocavit ipsa; sacrosque secuta duces, Augustini doctrinam, cujus occasione tot antea excitæ turbæ, in Synodis Arausicanâ & Valentinâ transfudit in Canones. Quis autem de mota lite, ex initiis potius primisque turbinibus statuatur, quàm ex decretâ sententiâ? Non igitur, si quæ datæ in Galliis turbæ, reus traducendus est Augustinus; qui & ea docuit, quæ, iudicantibus demùm Gallis, in Synodorum Canones transierunt; & omnem, quò turbæ filescerent, operam posuit, Libris de Prædestinatione Sanctorum, deque Perseverantiæ dono, intra breve spatium concinnatis: sed reprehendendi veniunt Massilienses, qui iisdem acrius repugnantes, tumultus multo majores in Galliâ conciverunt.

Tam prosperum tamque Sanctissimo Gratia vindici gloriosum rerum exitum dissimulavit ex instituto Launojus, ut illum excitorum dissidiorum invidia oneraret. At id perperam, & in cassum. Nos ne sua callido dissimulatore fraus lucro cedat,

dat, universa ex ordine temporum sequentibus capitibus percensebimus Summorum Pontificum, Conciliorumque judicia; queis certò constabit, integram penès Augustinum stetisse victoriam; ejusque doctrinam Gallorum censuris præcipitanter inustam, in Pontificum tandem oracula, in Synodorum Canones, in fidei regulam transiisse.

Interim dum hanc spartam exequamur, vel ex ipsâ Augustini, inter tot eruditorum adversantium coitiones, in sentiendo constantiâ, planè colligimus, quàm optimo jure niteretur. Quamquàm enim esset is mortalium modestissimus, nec nisi ex multorum consilio, ubi dubium suberat, calculum poneret; ea tamen animi fiduciâ, traditam semel de divinâ gratiâ & prædestinatione sententiam, novis scriptionibus confirmavit; ut Semipelagianorum nec numero, nec Sapientiâ, nec autoritate moveretur. Quo ex capite, quantum Augustinianæ doctrinæ pondus accedat, intellexit, unâ cum Remigio Sanctissimo doctissimoque Galliarum Antistite, Ecclesia Lugdunensis, Libro de tribus Epistolis capite 35. *Augustinus nec tanta perturbatione & commotione fidelium, ab intentione veracissimæ & fidelissimæ Doctrinæ suæ frangi potuit, aut revocari. Sed magis eos & Scriptis suis quantum potuit admonuit, & instruxit, & orationibus apud Deum fideliter adjuvit, ut intelligerent & agnoscerent, quàm necessario & quàm salubriter, propter commendationem divinæ gratiæ, ejusdem prædestinationis*

stinationis veritas omnino & credenda & prædicanda esset.

Unde verò tanta illa Gallicanorum Episcoporum Hipponensi initio repugnantium, & Semipelagianam factionem conflantium turba, paucis edisseram; ne Augustinianæ Doctrinæ asperitati ac novitati, (quamquam has illi prætexerent) culpam Launoius adscribat.

Theodosio juniore imperante, & Valentiniano III. Collegâ Imperii designato, extremum ævi cardinem premente jam Augustino, Pelagiani non pauci sacras Galliarum, ac præsertim Provinciæ sedes occupabant. Hos ad bonam frugem perducere tentarunt pientissimi Principes, Patroclo Metropolitæ Arelatenfi dato mandato, ut illos, nisi resipiscerent, Provinciis Gallicanis expelleret; Armatio verò Præfecto Prætorio manus eidem dare jussit. Legitur etiam nûm Edictum Tomo 4. Conciliorum Regiæ Editionis pag. 672. in hæc verba: *Imperatores Theodosius Augustus, & Valentinianus Caesar, Armatio viro illustri Præfecto Galliarum. Diversos Episcopos nefarium Pelagiani & Cælestiani dogmatis errorem sequentes, per Patroclum sacrosanctæ Legis Antistitem præcipimus conveniri. Quos quia confidimus emendari, nisi intra viginti dies ex conventionis tempore, (intra quos deliberandi tribuimus facultatem) errata correxerint, Gallicanis Regionibus expelli, atque in eorum loco Sacerdotes fideles subrogari: quatenus præsentis erroris macula de populorum animis tergatur, & futura bonum*

num disciplinae restitatur. Data vij. Idus Julias, Aquileia, D. N. Theodosio Augusto XI. & Valentiniano Cæsare Consulibus. Quod in annum æræ Christianæ 425. incidit, ante Massiliensium coitiones circiter quartum.

Qui pulsi Episcopi fuerint, quive ad meliorem frugem redierint, nulla prodit historia. Verum ut erat refractarium istud hominum genus, & summorum Pontificum Innocentii I., Zozimi, Bonifacii I. Synodorumque Africanarum judiciis stare hætenus detrectaverant; Imperialium tandem legum timore perculsi, nevé suis sedibus pellerentur, ita Pelagianam hæresim mitigarunt, ut in Semipelagianorum castra deflecterent; satis sibi consultum arbitrati, & Imperatorum legibus obsecutum, si extremo repudiato errore, medium quid scirent, suisque discipulis instillarent. Hanc Christiano Lupo, viro de Republicâ literariâ optimè merito debemus observationem: *Per Patroclum Arelatensem Episcopum, ac laudatam Valentiniani legem, correcti in Gallia Episcopi, reliquere discipulos P. 475. eruditione & pietate illustres: verum qui Pelagianis erroribus ita valedicerent, ut tamén in Sancti Augustini adversus illos scriptis quædam improbarent.*

Quot tamén numerosæ factioni Hilarius & Prosper momento temporis eripuerint, ex binis Aquitani Epistolis discimus, si mutuò conferantur. Priori quippè Augustino inscriptâ anno 429. qui penultimus mortalis ejus contubernii fuit, paucos admodum

modum divinæ gratiæ defensores in Galliis extitisse denunciabat: *Nec facile quisquam, inquiebat, præter paucos perfectæ gratiæ intrepidus amatores, tantis superiorum disputationibus ausus est contradicere.* Alterâ verò Rufino viro amicissimo, aliquantò post destinatâ, (Augustino tamèn etiàm tùm in vivis agente, quem *magnorum meritorum senem* appellat) plurimos ejusdem Sancti Doctoris sectatores fuisse, atque in dies accessionem facere, commonebat: *In his ipsis locis, Prosperi verba sunt, in quibus adversus eum querimonia concitatur, esse proptio Deo plurimos, qui ad perceptionem Evangelicæ Apostolicæque Doctrinæ, saluberrimis ejus disputationibus imbuuntur: & quotidie in membris Corporis Christi, in quantum ea ipse multiplicat, dilatantur.* Tametsi, ut sum optimâ fide, inficiari omninò nolim, plurimos illos divinæ gratiæ integerrimos defensores, oppugnantium comparatione, paucos censerì oportere; adeò Massiliensium factio primis illis initiis numero & auctoritate vincebat.

Quid acceptis discipulorum Epistolis, ad Massiliensium querelas reposuerit Augustinus, geminis de Prædestinatione Sanctorum, deque Perseverantiæ dono vulgatis libellis, Launoïus in pauca retulit, ac brevi paginâ sugillavit; commentitions carpens errores, veros obtrudens, haud melior theologus, quàm historicus. In qua-
 tuor Augustinianæ doctrinæ capita stylum
 exercet, non magno Argumentorum ap-
 paratu velitando, sed pro summâ quam si-
 bi tri-

bi tribuit in Republicâ Litterariâ dictatura, censoriâ virgâ notando. Primum, quod reprobos à Deo tandem deserere doceat Augustinus. Alterum, quod lapsum hominem pristinâ libertate devolutum ostendat. Tertium, quod Christum pro solis electis mortuum opinetur. Ultimum, quod initium fidei, ipsamque in bono perseverantiam Dei donum esse, ex fufis omni retrò ætate Ecclesiæ precibus, demonstrarit. Quis hanc Theologi Parisiensis censuram dixerit, ac non veriùs insipientis Theologastri, qui ne summis quidem labris sacræ doctrinæ principia degustarit? Ego quidem sic contrà statuo: tertio demto capite, variis per se se sensibus obnoxio, sed apud Augustinum prorsùs innocuo, cætera non modò nulli patere calumniæ, sed ne tutâ quidem fide reprehendi à quoquam posse.

Quod etenim primum attinet: quamquam Theologos inter, haud levis controversia vertatur, num Deus in præcedentium scelerum pœnam, nonnullos tandem homines deserat, summâ ut aiunt desertione, quâ non actionis tantum, sed & *possibilitatis* auxilia subtrahat; aliquo tamen desertionis genere, à Deo deserere reprobos, Scriptura disertè testatur, ac sæpè numero. Jeremiæ 51. *Curavimus Babylonem, & non est sanata, derelinquamus eam.* Psalmo 80. *Dimisit eos secundum desideria cordis eorum.* Osæ 1. *Non addam ultra misereri domui Israel, sed oblivione obliviscar eorum.* Ibidem capite 4. *Oblita es legis Dei tui, obliviscar filiorum tuorum & ego.*

ego. Isaia 5. *Et nunc ostendam vobis, quid ego faciam vinea mea. Auferam sepem ejus, & erit in direptionem: diruam maceriam ejus, & erit in conculcationem; & ponam desertam, & non putabitur, & non fodietur; & ascendent vepres & spina; & nubibus mandabo, ne pluant super eam imbrem.* Ecclesiasticus 7. *Considera opera Dei, quod nemo possit corrigere, quem ille despexerit.* Matthæi 23. *Ecce relinquetur domus vestra deserta, non me videbitis amodo.* Joannis 8. *Ego vado, quæretis me, & in peccato vestro moriemini.* Cum itaque reprobos à Deo deferi, simpliciter dixerit Augustinus, desertionis verò genus nequaquam expresse-rit; nihil aliud docuisse censendus est, quàm quod sacris Litteris continetur. Et verò dum statuit Tridentina Synodus Sessione 6. de Justificatione capite II. *Deum sua gratia semel justificados non deserere, nisi prius ab eis deseratur, an non istud alterum necessariâ consecutione statuisse perhibetur; illos nimirum à Deo deferi, qui eundem priores deseruerint? Quovis tandem pacto desertionem illam exponere lubeat.*

Omnibus ergo cachinnis excipiendus Launojus, qui ut istud fidei caput, ab Augustino positum impetat, eas Scripturæ phrasas ostentat, quibus Deus nullam personarum rationem habere dicitur, omnium ex æquo curam gerere, neminemque perire velle. Quis enim nesciat personarum, delectum cui vitium subest, Deoque idcirco indignum, non in gratuitis beneficiis contingere, qualis est gratiarum distributio

butio aut negatio, sed in debitis? *Qui* nesciat, æquam illam de omnibus curam, à Deo juxta Scripturæ fidem, haberi solitam, ad generalis duntaxat providentiæ beneficia pertinere, non ad gratuita specialis providentiæ, hoc est, prædestinationis bona, charismata, gratias, ac præsertim inæstimabile finalis perseverantiæ donum, quod omnibus promiscuè commune, citra hæresis labem nemo dixerit? *Qui* nesciat generalem, quæ Deo infidet, salutis omnium voluntatem, nequaquam obesse quominus speciali quodam titulo, fidelium ac potissimum electorum servator Christus Dominus asseratur? I. ad Timotheum 4. *Qui est Salvator omnium hominum, maxime fidelium*: ad quos nimirum uberiores effusi sanguinis fructus pertingunt. *Quâ* de causâ à Concilio Tridentino pronunciatum est, ita Christum pro omnibus esse mortuum, ut *tamen non omnes beneficium mortis ejus accipiant.*

Sess. 6.
de Ju-
stificat.
cap. 3.

Verum quod addit hoc ipso in loco Lanoius, *Judam, tametsi in electorum numero esset, eorumque ordine censeretur, quos Pater filio dederat, eternum nihilominus periisse, non cachinnis modò excipiendum venit, sed gravi erroris censurâ percellendum.* Ut quid ergo, si perditionis filius, electorum tamèn numero censebatur, Christus in Evangelio dixit, Joannis 6. *Omne quod dedit mihi Pater, non perdam ex eo?* Et rursus cap. 10. *Nemo rapiet oves meas de manu mea?* Nescivit scilicet Augustini ineptissimus osor, Judam ad Apostolatus quidè

dè m gratiam vocatum à Christo , at non electum ad gloriam : mortalis contubernii socium , ac verbi ministrum assumtum à Domino , non inter oves perpetuò regnaturas , æternâ vocatione destinatum ; quâ forte neminem excidere , fides docet. Hinc dilectus Apostolus Epistolâ 1. cap. 2. *Ex nobis prodierunt , sed non erant ex nobis : nam si fuissent ex nobis permansissent utique nobiscum.* Paulus etiam , secundum electionem propositum Dei manere decernit , ad Romanos 9. v. 11. Imò Christus postremæ persecutionis acerbitem probaturus , hanc auxesim adhibuit Matthæi 24. *Ita ut in errorem inducantur , si fieri potest , etiam electi.* Quâ loquendi formulâ significavit , fieri omninò non posse , ut extremo errore electorum aliquis seducatur. Quod hac invictâ ratione demonstravit postmodum Augustinus , Lib. de Correptione & gratiâ capite 7. *Horum si quisquam perit , fallitur Deus ; sed nemo eorum perit , quia non fallitur Deus. Horum si quisque perit , vitio humano vincitur Deus : sed nemo eorum perit , quia nulla re vincitur Deus.*

Alterum Launoianæ in Augustinum censuræ caput , haud mitiori virgâ notandum est. Lapsus enim hominem pristinâ libertate devolutum esse , fidei dogma est , à Conciliis ac Pontificibus definitum. Sic Innocentius I. Epistolâ inter Augustinianas 91. ad Concilium Carthaginense : [Liberum arbitrium olim ille perpeffus , dum , suis inconsultiùs utitur bonis , cadens in , prævaricationis profunda demersus , ni- , hil quo-

„hil quomodò inde surgere posset, inve-
 „nit: suaque in æternum libertate dece-
 „ptus, hujus ruinæ jacuisset oppressu,
 „nisi eum post, Christi pro sua gratiâ re-
 „levasset adventus; qui per novæ regene-
 „rationis purificationem, omne præteri-
 „tum vitium sui Baptismatis lavacro pur-
 „gavit; & ejus firmans statum, quò re-
 „ctius stabiliusquè procederet, tamen suam
 „gratiam in posterum non negavit.] Cœ-
 „lestinus I. seu quisquis alius, in celeberrimis
 Capitulis, datæ ad Præsules Gallicanos
 Epistolæ adnexis, totius orbis veneratione
 „consecratis: [In prævaricatione Adæ
 „omnes homines naturalem possibilitatem
 „& innocentiam perdidisse; & neminem
 „de profundo illius ruinæ, per liberum ar-
 „bitrium posse consurgere, nisi eum gratia
 „Dei miserentis erexerit.] Concilium
 „Arausicanum II. Canone I. [Si quis per
 „offensam prævaricationis Adæ, non to-
 „tum, id est, secundum corpus & ani-
 „mam in deterius dicit hominem commu-
 „tatum; sed animi libertate illasâ duran-
 „te, corpus tantummodò corruptioni cre-
 „dit obnoxium, Pelagii errore deceptus
 „adversatur Scripturæ &c.] Et Cano-
 „ne 13. [Arbitrium voluntatis in primo
 „homine infirmatum, nisi per gratiam Ba-
 „ptismi reparari non potest.] Et Cano-
 „ne 25. [Secundum supra scriptas san-
 „ctarum Scripturarum sententias, & an-
 „tiquorum Patrum definitiones, hoc Deo
 „propitiante, & prædicare debemus & cre-
 „dere, quod per peccatum primi hominis
 ita incli-

ita inclinatum & attenuatum fuerit liberum arbitrium, ut &c.] Ac demum, Concilium Tridentinum Sessione 6. de Justificatione capite 1. disertè pronunciat, liberum arbitrium in prævaricatione Adæ, extinctum quidem non esse, *viribus tamen attenuatum & inclinatum.*

Clamat Launoïus, pristinam libertatem, ex Pontificum laudatorum Conciliorum-
que sententiâ, Baptismi saltem regeneratione resarciri. At non advertit imprudens, duo primævâ libertate contineri, immunitatem scilicet à peccato, & immunitatem à pœnis. Priorem Baptismi regeneratione restitui, uti statuunt laudati Pontifices & Sacra Concilia, ita propugnat ubique passim ac datâ operâ Augustinus; qui originale peccatum sacro lavacro prorsus abstergi decernit ac docet. Alteram autem in ablutis ad agonem residuam, catholica cum Augustino profitetur Ecclesia; quæ secuta ex originali peccato altissima vulnera, proclivitatem nimirum ad malum, ignorantiam veri, difficultatem recti, concupiscentiam perduellem in renatis agnoscit ac luget; eâque de causâ jure medicinalis gratiæ præsidium renatis ipsis ac justis necessarium profitetur, ut hæreditaria juvenis infirmitas, (quæ Augustini doctrina est) utque cum omnibus suis erroribus, terroribus & amoribus vincatur hic mundus. Ita Innocentius loco antè appellato: *Nam quamvis redemisset hominem à præteritis ille peccatis, tamen sciens iterum posse peccare, ad reparationem sibi, quemadmodum posset*

Pag. 52

illum & post ista corrigere, multa servavit: quotidiana præstat ille remedia, quibus nisi freti confisque nitamur, nullatenus vincere humanos poterimus errores. Necesse est enim, ut quo auxiliante vincimus, eo iterum non adjuvante vincamur. Cœlestinus Capitulis paulò antè laudatis: Neminem etiam Baptismi gratia renovatum, idoneum esse ad superandas diaboli insidias, & ad vincendas carnis concupiscentias, nisi per quotidianum adjutorium Dei perseverantiam bonæ conversationis acceperit. Concilium Arausicum II. Canone 10. Adjutorium Dei renatis ac sanctis semper est implorandum, ut ad finem bonum pervenire, vel in bono possint opere perducere. Leo magnus Sermone 8. de Epiphaniâ: Hæc sanctis causa est tremendi acque metuendi, ne ipsis operibus pietatis elati, deserantur ope gratiæ, & remaneant in infirmitate naturæ. Synodus tandem Tridentina Sessione 5. de peccato originali Canone 5. Manere autem in baptizatis concupiscentiam vel fomitem, hæc sancta Synodus fatetur & sentit: quæ cum ad agonem relicta sit, nocere non consentientibus, sed viriliter per Christi gratiam repugnantibus non valet..... Hæc & ex peccato est, & ad peccatum inclinat. Si quis autem contrarium senserit, anathema sit.

Pag. 52

Viderit modò Launoïus, num Ecclesiæ, ac speciatim Innocentii & Cœlestini iudicio damnatus ipse sit, qui hanc Augustini sententiam, ab illis ipsis Romanis Pontificibus damnatam effutit. Nihil quippè hic amissæ primævæ libertatis nomine intellexit, quàm

xit, quàm amissum primævæ conditionis robur, residuamque in ipsis quoque renatis infirmitatem, potentioribus divinæ gratiæ præfidis adjuvandam. Hinc Libro de Correptione & gratia cap. 12. *Nunc postea-quàm illa magna peccati merito amissa libertas est, etiam majoribus donis adjuvanda remansit infirmitas.* Et Libro 1. ad Bonifacium capite 2. *Quis nostrum dicat, quod primi hominis peccato, perierit liberum arbitrium de humano genere? Libertas quidem periit per peccatum, sed illa quæ in paradiso fuit, habendi plenam cum immortalitate iustitiam: propter quod natura humana divina indiget gratiâ.*

Tertium Launoianæ censuræ caput virum prodit, nedùm in Augustinianâ doctrinâ, verùm etiàm divinis in Litteris peregrinum prorsus & hospitem. An non enim electorum duntaxat salutem, certo quodam sensu, velle se innuit Christus Dominus, dum inquit Joannis 17. *Non pro mundo rogo, sed pro his quos dedisti mihi?* Est enim oratio voluntatis interpres. Si ergo quæ passim hoc de argumento litteris prodidit Sanctissimus Doctor, mutuò contulisset, reconditiorem propositionis in invdiam traductæ sensum, nulli censuræ obnoxium agnovisset. Licet enim, ubi celebre Apostoli dictum, *Deus vult omnes homines salvos fieri*, de efficaci voluntate interpretatus est, de solis prædestinatis intelligendum definierit sæpè numero; ut nimirum Semipelagianos, universalis & indiscretæ gratiæ defensores, eo insignitèr

2. Ad
Tim. 2.

abufos oraculo, feliciùs confutaret; illosque, quò se ultimò recipiebant vallo dejiceret: ubi tamen de inefficaci (quam antecedentem, Damasceno duce, Scholæ nuncupant) sermo fuit, Christum pro universis hominibus, ac pro ipsis etiam reprobis, divina destinatione mortuum apertissimè docuit. Enarratione in Psalmum 95. ea Prophetæ Regis verba expendens, *Judicabit orbem terræ in equitate*, hanc exercendi in omnes judicii rationem subjungit: *Non partem judicabit, quia partem non emit: totum judicare habet, quia pro toto pretium dedit.* Enarratione in Psalmum 68. pro Juda traditore fufum Christi Sanguinem scribit: *Projecit pretium argenti, quò ab illo Dominus venditus erat, nec agnovit quo ipse à Domino redemptus erat.* Eundem pro Judæis incredulis fufum agnoscit, Lib. 2. de Symbolo ad Cathecumenos capite 8. ubi servatorem in extremo judicio, perfidam gentem his verbis compellantem inducit: *Ecce hominem, quem crucifixistis; ecce Deum & hominem, in quem credere nolulistis: agnoscite latus quod pupugistis, quia & per vos, & propter vos apertum est, & nolulistis intrare.* Libro 6. contra Julianum capite 4. pro iis omnibus mortem à Christo oppetitam insinuat, qui in Adam mortui fuerant. Expendens namque illud Apostolicum, *Si unus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt*, ita virum Pelagianum exagitat: *Ex hoc probavit Apostolus, omnes mortuos esse, quia pro omnibus mortuus est unus.* Inculco, *infercio recusanti: accipe, salubre est, nolo moriari.*

moriaris : Unus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt. *Vide quia consequens esse voluit, ut intelligantur omnes mortui, quia pro omnibus mortuus est.* Alia id genus fermè sexcenta Sanctissimi Præsulis testimonia congerere, haud esset operosum, si in has de divinâ gratiâ controversias vellemus ingredi. Pauca hæc comprimendæ Launoii dicacitati abundè sufficiunt.

Ultimum tandem quod attinet censuræ caput, si eò referatur, ut erroris ac novitatis incusetur Augustinus, quòd initium fidei, ac ipsam in finem usque perseverantiam singulari gratiæ tribuerit, hæresim præ se fert patentissimam, ab Cœlestino I. & Bonifacio II. à Conciliis Arausicano, Valentino, Tridentino in Semipelagianis distinctè damnatam : si verò eò collimet unicè, ut Augustini argumentum, ex publicis Ecclesiæ precibus petitum, quo istud fidei caput contra Massilienses adstruebat, cavilletur ; audacem tricandi libidinem prodit. Quorsùm enim, amabo, Ecclesiæ fidem ex ejusdem precibus minimè colligamus? An non legem credendi statuit lex supplicandi? An non stultum orare, ut facias, quod in tua positum est potestate? Censuram ergo distringat audacissimus Aristarchus, in Carthaginensis Synodi Patres, hoc idem ex Ecclesiæ precibus delibatum argumentum usurpantes, in sua ad Innocentium I. Epistolâ : *Si enim possibilitate naturæ & arbitrio voluntatis, in potestate sunt constituta, quis non ea videat à*

Domino inaniter peti, & fallaciter orari, cum orando poscuntur, quæ naturæ nostræ jam ita conditæ sufficientibus viribus obtinentur. Distringat in Innocentium I. eodem momento usum, dato Rescripto: *Adju- torio quotidiano nos egere negare non possu- mus: hoc enim, seu bene vivimus, precamur, ut melius sanctiusque vivamus.* Distringat in Cœlestinum, cui adnexa Epistolæ De- cretali Capitula sæpiùs adjudicat. Hæc enim nono Capitulo continentur: [Cum
,, sanctarum plebium Præsules mandatâ fi-
,, bimet legatione fungantur, apud divi-
,, nam clementiam humani generis agunt
,, causam, & totâ secum Ecclesiâ congemi-
,, scentē, postulant & precantur, ut infide-
,, libus donetur fides, ut idololatræ ab im-
,, pietatis suæ liberentur erroribus, ut Ju-
,, dæis ablato cordis velamine lux verita-
,, tis appareat, ut hæretici Catholicæ fidei
,, perceptione resipiscant, ut Schismatici
,, spiritum redivivæ charitatis accipiant,
,, ut lapsis pœnitentiæ remedia conferan-
,, tur, ut denique Cathecumenis ad rege-
,, nationis Sacramenta perductis, cœle-
,, stis misericordiæ aula referetur. Hæc au-
,, tem non perfunctoriè neque inaniter à
,, Domino peti, rerum ipsarum monstrat
,, effectus: quandoquidē ex omni erro-
,, rum genere plurimos Deus dignatur at-
,, trahere, quos erutos de potestate tene-
,, brarum, transferat in regnum filii cha-
,, ritatis suæ, & ex vasis iræ faciat vasa
,, misericordiæ: quod adeo totum Divini
,, operis esse sentitur, ut hæc efficienti
Deo,

Deo, gratiarum semper actio, laudisque, confessio, pro illuminatione talium, vel, correctione referantur.] Nempè Gratia vindicem imitatus Cœlestinus, totum divini muneris esse colligit, quia totum Ecclesia Catholica publicis supplicationibus precatur à Deo.

Sed censuræ ineptissimæ extremam manum imponit Epilogus, dignum patellæ operculum. Audite viri Theologi, atque hinc de Augustini sententiâ judicium ferre discite : *Satis superque significat Augustinus, Pag. 52 minùs sibi de bujusce sententiæ veritate certum & in esse : quippe qui ab ea se recessurum spondet, prolus. si ad examen vocata falsi convincatur. Quem P. 2.*

Augustini locum in oculis censor habuerit, dum hæc scriberet, haud satîs perspectum habeo : nullum enim pro more suo notat in margine ; nullaque distincta sanctissimi Præfulis verba ponit. Ad caput 21. Libri de Dono perseverantiæ fortassè censuram refert, ubi hæc obiter habet humillimus Pater : *Neminem velim sic amplecti verba mea, ut me sequatur, nisi in iis in quibus me non errasse perspexerit. Verùm id, non de eo quod expendimus in præsentia dogmate, singularitè dictum est, tanquàm certa ipsi ea de re sententia non esset : sed generatim de quibuscumque dogmatibus, quorum recognitionem tunc temporis adornabat. Unde subjungit è vestigio : Nam propterea nunc facio Libros in quibus Opuscula mea retractanda suscepti ; ut nec me ipsum in omnibus me secutum fuisse demonstrem. Sed proficienter me existimo Deo miserante*

serante scripsisse, non tamen à perfectione cœpisse. Cæterum Augustinum gratuita prædestinationis dogma, cujus occasione tot illi turbas Massilienses exciverant, inter indubitata, certissimaque fidei dogmata reposuisse, nemo negabit, qui extremas ejusdem lucubrationes lectitarit. Libro de Correptione & gratia capite 1. Hanc fidem, quæ sine dubio vera, & Prophetica, & Apostolica, & Catholica fides est, etiam in fratre nostro Floro invenisse me gaudeo &c. Libro de Dono perseverantiæ capite 19. Hoc scio, neminem contra istam prædestinationem, quam secundum Scripturas sanctas defendimus, nisi errando disputare potuisse. Capite 20. Hæc est prædestinatio manifesta & certa Sanctorum, quam postea diligentius & operosius, cum jam contra Pelagianos disputarem, defendere necessitas compulit. Et capite 23. Prædestinationis hujus fidem, quæ contra novos hæreticos nova sollicitudine nunc defenditur, numquam Ecclesia Christi non habuit. Libro verò de Prædestinatione Sanctorum cap. 4. Ecce quare dixi superius, hoc Apostolico præcipue testimonio etiam me ipsum fuisse convictum, cum de hac re aliter saperem. Viden quàm certò firmitèrque ea Augustino sententia infideret? Num autem hujus inventor extiterit, quod illi Launoius exprobat, non est hujus instituti & otii disputare. Ea de re postremis capitibus sermo erit.

Pag. 53

Notare hìc satìs fuerit, Audacissimum Aristarchum, iniquiorem multò in Augustinum simul & Prosperum virgam exercuisse,

cuisse, dum hujus ad Rufinum Epistolam ad crisim exegit. Hunc etenim in Magistri sui defensionem perperam ingressum, susceptoque munere pessimè functum obtendit, quòd ille à gemino errore purgari non possit: priori quidem, de sublato, ut ait, voluntatis arbitrio, dum necessitatem in lapso homine posuit, & bene agendi cum gratiâ, & male agendi sine gratia; *factamque de libertate necessitatem* apertissimis verbis asseruit: altero, de immoto æternæ prædestinationis decreto, dùm alios ita electos ad vitam, alios in perditionis massâ ita relictos propugnavit, ut definitam sortem nemo unquam eludat. Verùm quod primum attinet, si ex loquendi formulæ Sanctissimo Doctore familiares, de quibus jam aliqua diximus capite 2. ad quintam & sextam Propositionem tertii indiculi, ab errore vindicari non possunt, nec in rectam sententiam accipi; eodem laborabunt vitio Pontifices Synodique; queis Sanctissimi Doctoris sensum, iisdem ipsis, ac etiam durioribus in speciem verbis, reddere libuit. Innocentius I. in Rescripto ad Carthaginensi Synodi Patres: *Necesse est, ut quo auxiliante vincimus, eo iterum non adjuvante utamur*: & reliqua quæ paulò suprà laudata sunt. Gelasius in Epistolâ ad Episcopos per Picenum constitutos: *Homo liberum arbitrium corrumpit, fœdavit, & perdidit. Concilium Arausicanum contra Pelagianorum reliquias celebratum Canone 13. Arbitrium voluntatis in primo homine infirmatum, nisi per gratiam Baptismi, non potest reparari*:

Pag. 59
& seq.

Prop. 6
Indic. I

reparari: quod amissum, nisi à quo potuit dari, non potest reddi. Et Canone 22. Homo non habet de suo, nisi mendacium & peccatum. Quod alteram criminationis partem attinet, Semipelagianum Censorem veriùs olet, quàm Theologum Parisiensem. Catholicae quippe fidei dogma à dilecto Discipulo, à Gentium Apostolo, à Christo ipso, locis & paulò antè, & capite 2. laudatis, disertissimè traditum, erroris notâ innurit, in verum ac spissum errorem prolapsus ipse. Adeo tricandi libido hominem audacissimum in transversum egit.

Pag. 63

*Cætera inconditæ reprehensionis capita missa facio: seu quòd aliis hujus nostræ lucubrationis partibus confutata sint, seu quòd cachinnis potiùs, quàm seriâ animadversione digna videantur. Unum surdâ aure præterire non possum, quo Prosperum Sanctitatis gloriâ non minùs, quàm eruditionis laude clarissimum ridet, ac ceù falsum Prophetam ludibrio vertit, quòd hanc Rufino suo, ad calcem Epistolæ, spem bonam fecerit: *Confide ergo in virtute misericordiae Dei, quoniam hæc contradictio* (quam scilicet Augustini Doctrina in Galliis patiebatur) *sicut in aliis mundi partibus, ita & in his regionibus conquiescet; ut prædicatio summi hoc tempore in Ecclesia viri etiam ab his à quibus ad præsens revellitur, adjuvetur. Non Prosper Prophetæ malus, qui quod re ipsa tandè evenit, certò pervidit, sed Launoïus derisor pessimus; qui rerum exitum, aut supinâ nimis ignorantia nescivit, aut dolosâ nimis calliditate dissimulavit. Gravi enim**

vienim ac diuturnæ contentioni, quæ Gallos Episcopos centum & ampliùs annos exercuit, finem tandèm attulit Ecclesia ipsa Gallicana, in Conciliis Arausicano & Valentino congregata: totam de gratia & libero arbitrio controversiam, ex Sancti Augustini sententiâ composuit; ejusque doctrinam, cui hætenùs contradicturn erat, editis Canonibus consecravit, uti plenius Capite 13. demonstrabimus.

C A P U T VIII.

Launoiana fabella, de turbis in Africa & Italia excitatis, Augustiniana doctrina occasione, statim à Sancti Doctoris obitu, depellitur, confutatur.

PErgit cœpto Launoius: utque Augustinum recens ad superos vocatum constanti invidiâ oneret, novos ab ejus Discipulis motus in Africâ concitados comminiscitur. Fabulatorem audire præstat, Pag. 64
commenta sua temerè venditantem, capite 6. commentitiæ Traditionis: Sublato è vivis Augustino, antequàm doctrinam suam Afrorum animis altè inseruisset, supremam operi manum admoveere tentarunt addicti discipuli. Magistri ergò doctrinam in Africam inducere conati sunt; quòd illam, ut credere par est, veram certamque opinarentur. Verum

*rùm Pelagiani, quibus perspectum erat, eam
nihilò sua meliorem esse saniolemque, inter-
cessere pro viribus: palamque denunciarunt,
illos à vera Ecclesiæ Doctrina procùl abire*
 (Pag. 65 &c. Tot illas criminationes, infamanda Augustinianæ Doctrinæ pares ut elu-
 66. derent, sublati paulò antè Magistri Discipuli, ejusdem elucidationem adornarunt, Libro Hypognosticon evulgato; quo nedum Magistri doctrinam, quantum in illis fuit, purgare tentarunt, sed partis etiam adversæ dogmata, ut par pari redderent, oppugnarunt, &c.

Gratias Launoio maximas. Augustini falva res est: quandoquidè si quos doctrina ejus in Africâ motus excivit, non alios nisi Pelagianos passa est adversarios. Bonum omen. At in hoc turpissimè falsus est Traditionis investigator, quòd statim ab Augustini obitu, excitos in Africâ motus dictitet, gratuitæ prædestinationis & gratiæ se ipsâ efficacis occasione, quæ Gallos, ac potissimùm Massilienses adeo malè torserant: eoque rerum concursu ad ea tutanda dogmata, Libros Hypognosticon elaboratos effutiat. Si quæ enim tunc temporis in Africâ datae turbæ, eæ non istarum, de quibus hic agitur, Quæstionum, sed puri putique Pelagianismi occasione emerfere: dum Julianus, Florus, Orontius, alique Episcopi Pelagiani, ex recenti Augustini obitu audaciores, Nestorio novum atque affine dogma de Christo docenti, suppetias tulerè; nec modò Africam, sed totum penè Orientem commoverunt: quibus sedandis turbinibus Ephesina Synodus indicta est.

Neque

Neque verò unctum hinc caput extulere Pelagiani, (quos Augustini discipulis Launoius opponit, & Ecclesiasticæ, quod magis detestere, Traditionis testes obtrudit) sed communi cum Nestorianis sententiâ iniusti sunt. Etenim statim atque Legati Apostolicæ Sedis, venerandis Synodi Patribus retulere, quæ Romæ contra Pelagianos decreta essent, uno ore in illos lata sententia est, ut ex ipsâ Synodi ad Cælestinum Epistolâ perspicuum est : *Cæterum ubi lecti sunt in sancta Synodo Commentarii, de depositione impiorum Pelagianorum, Cælestii, Pelagii, Juliani, Persidii, Flori, Marcellini, Orontii, & reliquorum eadem cum istis sentientium: judicavimus & nos solida & firma permanere debere, quæ à pietate tua sunt decreta, sumusque omnes ejusdem sententiæ.*

Libri autem Hypognosticon, nec Augustino paulò antè sublato, nec gratuita prædestinationis gratiæque victricis vindicandæ causâ, nec à fido Augustini discipulo sunt adornati. Enim verò, quo tempore lucem aspexerint, non una eruditorum circumflectur opinio, nemo tamen accedit Launoio. Hos anno circitèr 419. ante Augustini obitum undecimo, à Sixto Ecclesiæ Romanæ Presbytero editos conjicit Garnerius, eruditus Marii Mercatoris Interpres; quo necdùm tempore datæ erant in Galliis turbæ. Imò ante annum 418. à Mario ipso Mercatore adornatos opinatur Dupinius, in notis ad Tomum 10. Operum Sancti Augustini, sexto, ut minimum, verten-

vertente sæculo, elaboratos alii volunt, sopitis jam sedatisque Galliæ turbis; quod ex Gennadii aliorumque Sæculi 5. Scriptorum silentio colligunt. Quocumque porrò res cadat, Launoius fœdi anachronismi revincitur, qui eos Galliæ barbarum occasione, & sublato paucis ante diebus Augustino, editos comminiscitur. Eosdem adversùs purum putumque Pelagianismum elaboratos, res ipsa clamat. In quinque enim Quæstionibus eventilandis, queis integra stabat hæresis Pelagiana, totus est Auctor. 1. *Adam sive peccasset, sive non peccasset, moriturum fuisse.* 2. *Peccatum Adæ neminem nocuisse, nisi solum ipsum.* 3. *Possesse hominem; per liberum arbitrium, tanquàm per se sufficientem, implere quod velit; vel etiam meritis operum à Deo Gratiàm unicuique dari.* 4. *Libidinem naturale in homine esse bonum, nec in eâ esse quod pudeat.* 5. *Parvulos non habere originale peccatum: neque perituros à vita æterna, si sine Sacramento Baptismatis, ex hac vita migrarent.* Tantumque abest, ut vindicandæ gratuitæ prædestinationis studio, styllum acuerit, (quod Launoii somnium est) ut eam potiùs impugnarit Libro 6. capite 2. ubi illam ex operum prævisione suspendit. *Prædestinatio, inquit ille, à prævidendo & præveniando, vel præordinando futurum aliquid, dicitur. Et ideò Deus, cui præscientia non accidens est, sed essentia, fuit semper & est. Quicumque autem fit, sic præscit, & prædestinat: & propterea prædestinat, quia quale futurum sit, præscit.* Ideo & Apostolus
stolus

stolus, nam quos præscivit, inquit, & prædestinavit. Sed non omne quod præscit prædestinat: mala enim tantum præscit, & non prædestinat; bona verò & præscit & prædestinat. Quod ergo bonum est præscientia, id est, priusquam sit in re, præordinat..... Quia verò justus & misericors Dominus Deus, præsciensque futurorum, ex hac damnabili massa, non personarum acceptione, sed iudicio æquitatis suæ irreprehensibili, quos præscivit misericordiâ gratuitâ præparat, id est, prædestinat ad æternam vitam; cæteros autem pœnâ, ut prædixi, debitâ punit: quos ideo punit, quia quid essent futuri præscivit. Non tamèn ipse fecit puniendos vel prædestinavit, sed tantum, ut dixi, in damnabili massâ præscivit. Quare sanctissimi Præfules, iidemque Augustinianæ doctrinæ studiosissimi, Remigius Lugdunensis Libro de tenendâ Scripturæ veritate cap. 9. & Prudentius Tricassinus Libro de Prædestinatione capite 14. Libros Hypognosticon, Augustini sensibus, imò Catholicæ sinceritati manifestissimè adversos pronunciarunt; Hincmarumque Remensium Archiepiscopum, quòd ejus, ad dirimendas gratiæ controversiâs, autoritate niteretur, duriùs exceperere.

Sed tædet pigetque in tam supinis aberrationibus castigandis operam ludere. Quare relictâ Africâ, Launoii vestigia prementes, & calcem calce terentes Italiam reameamus: ut quas illic Augustinianæ doctrinæ occasione excitas turbas observat, instructâ in molitores quæstione, diligen-

Pag. 71
72. tiùs expendamus. Excitorum itaque in Italiâ turbinum testes producit fervidus Actor, nonnullos Presbyteros Genuenses, ex Libro de Prædestinatione Sanctorum scandalum passos: qui doctrinæ, ut ait, novitate commoti, Prosperum transmissis excerptis convenere, ut quas patiebantur difficultates eximeret. Harum potissimum in eo positam notat Launoius, quod prædestinationem bonorum operum præscientiæ innixam docuisset quondam aliàs Augustinus: cui ut satisfaceret Prosper, id reposuerit unum, Doctorem Sanctissimum novâ revelatione perfusum, pristinum errorem deposuisse. Quod ille, pro sua in utrumque pietate ac religione, cachinnis excipit, & augendis rixis ac motibus aptissimum dicit.

Fidem tuam, Launoi. Ergo quia unus & alter (vix enim numerum faciunt tui illi Presbyteri Genuenses, Theodorus & Camillus) quas in intelligendâ Augustini sententiâ difficultates patiebantur, simpliciter narrant; seque ab eruditissimo tanti Doctoris Interprete doceri, humillimè postulant, exciti totâ Italiâ turbines dici possunt? Nihil quippè illi, de excitis Genuæ motibus significant, datis excerptis; nihil objiciunt in oppositum; nullam inductæ novitatis (quæ Launoii calumnia est) dicam affricant: sed nuda doctrinæ capita quæ minùs intelligentiâ assequebantur, explicanda transmittunt; quod plus Prospero quàm sibi, *ad hæc introspicienda esse ingenii*, certò sciant.

Prosp.
in
Prol.
Resp.

Aqui-

Aquitani autem Responsum, de pristi- Pag. 73
 no Augustini errore, sub Episcopatus ini- & 20.
 tium tandem deposito, quisquis ridet, ri-
 dendus & ipse est. Ecquid enim tam ratio-
 ni consentaneum, quàm extremam docto-
 ris sententiam, diuturno ac pertinaci stu-
 dio quæsitam, quotidianâ cum hæreticis
 conflictatione probatam, animoque tan-
 dem imbibitam, pristinis subitisque præ-
 judiciis antepondere? Quid eâ doctissimi
 Aquitani ratiocinatione sapientius, quidve
 firmitus? *Nec justa nec rationabilis intelli-
 gitur eorum fuisse persuasio, quia hujus viri
 scientiam tot incrementorum profectibus ædi-
 ficatam, tot annorum studiis expolitam, ad
 adolescentiæ rudimenta revocabant; ut magis
 suffragaretur hæreticis, quod inter initia con-
 versionis suæ imperitè senserat, quàm pro-
 desset Catholicis, quod Pontificali diligentia
 veritas revelarat. Merito illos hoc præjudicio
 utentes, & in his quæ dudum abdicata fue-
 rant immorantes, pii Doctoris gravitas notat:
 quod qui curaverunt sensus ipsius indagare,
 noluerint cum ejus eruditione proficere. Cer-
 tè si quos primùm errores professus fuerat
 Augustinus, posterioribus sententiis, ma-
 turo licet studio imbibitis, anteponendos
 Launoius existimat; Manichæam hæresim
 Sancti Doctoris suffragio confirmabit: huic
 etenim luto hæserat primùm.*

Neque verò, dum revelatum Magistro
 suo, cum primùm sacras infulas induit,
 gratuita ad fidem vocationis dogma signi-
 ficat Divus Prosper, privatam revelatio-
 nem, per visiones & insomnia factam in-

telligit, quales oscitantibus ac etiã dormitantibus fiunt, erroribus plus nimis obnoxia: sed facta divinis in litteris revelationis notitiam, novo studio & accuratiori meditatione comparatam, Deo patre luminum abundantius aspirante: quo sensu ab Apostolo scriptum legimus, ad Philipenses 3. v. 15. *Si quid aliter sapitis, & hoc vobis Deus revelabit.* Hoc autem revelationis genus ridere, cachinnis excipere, & in statuendis fidei dogmatibus periculosum vocitare, insolentissimæ dementiæ est. Pontificali diligentia, inquit Prosper, non oscitantia, veritas revelarat. Augustinus autem Libro de Prædestinatione Sanctorum capite 4. *Hoc Apostolico testimonio (quid habes quod non accepisti?) etiam ego ipse fui convictus, cum de hac re aliter scirem, quam mihi Deus, in hac Quæstione solvendâ, cum ad Episcopum Simplicianum, sicut dixi, scriberem, revelavit.* Et Libro de Dono perseverantiæ capite 20. *Hæc est prædestinatio manifesta & certa Sanctorum, quam postea diligentius & operosius, cum jam contra Pelagianos disputaremus, defendere necessitas compulit.* Dicimus enim singulas quasque hæreses, intulisse in Ecclesia proprias quæstiones, contra quas diligentius defenderetur Scriptura Divina, quam si nulla talis necessitas cogeret. Quid autem coegit loca Scripturarum, quibus prædestinatio commendata est, copiosius & enucleatius isto nostro labore defendi, nisi quod Pelagiani dicunt, gratiam Dei secundum merita nostra dari: quod quid est aliud, quam gratia omnino

ninò negatio? En factam Augustino revelationem, seu veriùs datam à Deo revelationis sacris in Litteris factæ notitiam; non inertì, non dormitanti, ut insulso derisorivisum est, sed sacros Codices diligentius meditantì: eo potissimùm aspirante numine, à quo est *omne datum optimum, & omne donum perfectum.* Jacobi I. v. 17.

Pertinaci divinarum Litterarum studio, consultationem addidit Sanctissimus Præsul, cujus nobis fidem locupletissimam facit Aquitanus Discipulus ad Excerpta Genuensium, Magistrum tritæ ac futili criminationi respondentem inducens: *Se antequam cognosceret gratiæ veritatem, & antequam regendæ præponeretur Ecclesiæ, in hac opinione ignorantèr errasse: sed in ipso Episcopatus sui exordio, sanctæ memoriæ Simpliciano Mediolanensi Antistite, de Jacob electione, & de Esau rejectione consulto, totam quæstionem ad hos geminos pertinentem, sagaciorè diligentia ventilasse: & omnibus ratiocinandi viribus, hoc indubitanter agnovisse, quod electionem gratiæ nulla merita humana præcedant; & quod fides unde incipiunt omnia merita, donum Dei sit: ne gratia non sit gratia, si aliquid eam propter quod retribuat, antevertit.* Quâ quidem agendi ratione compertum est, nihil ab Augustino prætermisum, quò ignoratam hætenùs veritatem assequeretur.

Cæterùm Launoium nedùm inficetum derisorem habemus, sed violatæ Catholicæ fidei reum deprehendimus, Summorum Pontificum Sacrorumque Conciliorum de-

initionibus prædamnatum. Res patet ipsa per se se. Augustinus enim sub ipsum conversionis initium, gratuitam prædestinationem, non ad gloriam modò, verùm etiam ad initium fidei pernegabat: ipsamque Evangelicæ prædicationi consensionem, (qui Semipelagianus error est) naturæ viribus & conatibus adscribebat: *Neque enim fidem*, ait ille Libro de Prædestinatione Sanctorum cap. 3. *putabam Dei gratiâ præveniri, ut per illam nobis daretur, quod posceremus utiliter; nisi quia credere non possemus, si non præcederet præconium veritatis. Ut autem prædicato nobis Evangelio consentiremus, nostrum esse proprium, & nobis ex nobis esse arbitrabar. Quem meum errorem nonnulla opuscula mea satis indicant, ante Episcopatum meum scripta.* Postmodum Ecclesiæ regimini admotus, novaque luce perfusus, totum divinæ gratiæ tribuendum agnovit, fidemque Dei donum esse constantissimè propugnavit. Semipelagianorum igitur errorem probare convincitur, qui summo gratiæ vindici mutatam tandem sententiam exprobrat, & neglectæ tunc demùm Ecclesiasticæ Traditionis incusat. Quis porrò Theologum Parisiensem, Romanorum Pontificum Conciliorumque Decreta aut ignorasse, aut contempsisse, non miretur; queis hæc ipsa Augustini sententia extremis operibus vindicata, fidei regulis inscripta est; prior verò ante Episcopatum asserta, censuris iniusta? Quis commentitiam Traditionem ad arbitrium ac præposterè consarcinatam,

tam, explicatissimis Felicis IV. & Bonifacii II. Rescriptis, Conciliorumquæ Arausici, Valentini, ac Tridentini Canonibus anteponi non ægre ferat? Equidem Massilienses veniâ digni censebantur, quod eâ ætate temporum, initia vocationis & fidei, conatibus voluntatis adscriberent, quâ necdum Augustini sententia in rem definitam abierat. At excusationem Launoii audacia non habet, qui lato ab annis ferme mille ducentis extremo Ecclesiæ iudicio, prædamnatum errorem, fictitiæ Traditionis obtentu, in scenam inducit, veteresque in Augustinum criminationes nobis occentat.

CAPUT IX.

Cælestini I. Rescriptum ad Gallos Episcopos, à Prospero & Hilario, ad Augustinianæ doctrinæ commendationem, impetratum anno 432. à Launoii technis defenditur.

CEleberrimum ad Gallos Episcopos Cælestini I. Rescriptum, quo nullum ad Augustinianæ doctrinæ commendationem illustrius, suis ut artibus & officiis Launoius elidat, Prosperum & Hilarium, qui ejus scribendi transmittendique auctores accesserant, putidis calumniis onerat;

Pag. 74
 & seq.
 & in
 Prolus.
 P. 3.

fabulasque fabulis nectit, teste nullo, auctore nullo, sed omnia fabricatus ingenio. Sanctissimos doctissimosque Augustini Discipulos, eluendis de violata fide Massilien-
 sium criminationibus impares, ac de im-
 pendente doctrinae suae damnatione sibi me-
 tuentes, arrepto Romam itinere, Ponti-
 ficis animum occupasse, non solum inauditâ
 audaciâ comminiscitur; verum etiam di-
 stincta illis in ore verba ponit, quæ Ponti-
 fici maximo fecerint, dum suam ac Magi-
 stri paulò antè è vivis erepti causam ora-
 runt: Nempè, si penès illum fides est, San-
 ctitati suae significarunt, perperam Augusti-
 num à nonnullis, tanquam veritatis ac fidei
 limites prætergressum traduci, cum is nus-
 quam hereticus audiisset, aut erroris suspicio-
 ne aspersus esset; sed in Catholicorum Magi-
 strorum numero semper habitus. Subjunxe-
 re, illum profundiores difficilioresque Qua-
 stiones, quarum occasione erroris accusaba-
 tur, eo duntaxat consilio latius pertractasse,
 ut hereticis felicius obsisteret. Laudes quibus
 Romani Pontifices Augustinum ornaverant,
 in memoriam revocarunt. Sicque vindicato
 Magistro, Cælestinum supplicibus verbis ora-
 runt, ut æmulis obtrektoribus, erroris illi
 notam inurentibus, silentium indiceret. Qua
 orandi calliditate effectum ait, ut omnia pro
 voto impetrarint.

Quis Launoium sacro folio, dum suam
 Hilarius & Prosper causam agerent, pro-
 pius adstitutum non crederet, ut distincta
 supplicum verba exciperet, scriberetque
 tabellis? At insulsa ineptaque fallacia illa
 fuit,

fuit; ut quæ, dato ad Gallos Episcopos Cœlestini Rescripto, continetur Augustinianæ doctrinæ commendatio, non tam summo Ecclesiæ Hierarchæ, quàm instigantibus discipulis tribuatur. Ecquis, quæso, ita se se cucurbitam dabit, ut putet Pontificem juris & æqui tenacissimum, non suos sed supplicum sensus lato decreto inseruisse, sententiamque partis dissidentis ore pronunciasse? Quæ enim Prospero & Hilario, Magistri causam orantibus verba Launoius affingit, totum penè Cœlestini I. iudicium conflant. [Augustinum, inquit, ille dato Rescripto, sanctæ recordationis, virum, pro vitâ sua atque meritis, in nostrâ communione semper habuimus: nec unquam hunc sinistra suspensionis saltem rumor asperfit: quem tantæ scientiæ olim fuisse meminimus, ut inter Magistros optimos, etiâ à meis semper Prædecessoribus haberetur. Benè ergo de eo omnes in commune senserunt, ut potè, qui ubique cunctis & amoris fuerit & honoris. Undè resistendum talibus, quos malè crescere videmus. Nefas est hæc pati religiosas animas, quarum afflictione, quia membra nostra sunt, nos quoque convenit macerari. Quamvis maneat hos beatitudo promissa, quicumque probantur persecutionem propter iustitiam sustinere: quibus quid promittat Dominus in futurum, sequens sermo declarat. Non est agentium causa solum (nimirum Prosperi & Hilarii,) quando universalis Ecclesia quâcumque

novi-

„novitate pulsatur: intelligamus hæc ipsa
 „vobis, quæ nobis non placent, displicere.
 „Quod ita demùm probare poterimus, si
 „imposito improbis silentio, de tali re in
 „posterum querela cessaverit.] Tùm in
 subjectis Capitulis, quæ Cœlestini paritèr
 esse Launoius existimat: [Nonnulli qui
 „Catholicorum nomine gloriantur, in
 „damnatis autèm hæreticorum sensibus,
 „seu pravitate, seu imperitiâ demorantes,
 „piissimis Disputatoribus obviare præsu-
 „munt: & cùm Pelagium & Cœlestium
 „anathematizare non dubitent, Magistris
 „tamen nostris, (Augustino nimirum &
 „suis) tanquàm necessarium modum ex-
 „cesserint, obloquuntur..... Profun-
 „diores verò difficiliorefque partes incur-
 „rentium quæstionum, quas latiùs per-
 „tractarunt, qui hæreticis restiterunt, si-
 „cut non audemus contemnere, ita non
 „necesse habemus adstruere.]

Alio ex capite Launoium duo miscentem
 in mendacio tenemus. Cœlestinus enim,
 quæ ex Prosperi & Hilarii narratione no-
 verat, Massiliensium scilicet errores; que-
 relas, ac motus, ab iis apertè distinguit,
 quæ ex propriâ sententiâ, certoque judi-
 cio, de Augustini doctrinâ pronunciat.
 Illa ex Oratorum duntaxat expostulatione
 se didicisse, disertè significat: *Filii nostri,*
inquit, præsentēs Prosper & Hilarius, quo-
rum circa Deum nostrum sollicitudo laudan-
da est, tantum nescio quibus Presbyteris illic
licere, qui dissensionī Ecclesiarum studeant,
sunt apud nos persecuti; ut indisciplinatas
quæstio-

questiones vocantes in medium, pertinaciter eos DICANT prædicare adversantia veritati &c..... Desinat, SI ITA RES SUNT, incessere novitas vetustatem: desinat Ecclesiarum quietem inquietudo turbare. Ista verò, ex certâ propriâque notitiâ; ut laudata paulò suprà verba demonstrant: Semper habuimus &c..... Tanta scientiæ olim fuisse meminimus &c. Ac re ipsâ quidem Augustinum viventem noverat Cœlestinus, atque in paucis charum habuerat: fueratque inter eos litterarum commercium, etiam quo ex tempore in sacrarum rerum fastigio locatus est; ut ex 62. 63. & 261. Augustini Epistolis notum est. Non ergo Properi & Hilarii denunciationibus opus erat illi, ut de amicissimi quondam Antistitis doctrinâ iudicium ferret, æmulosque obtrectatores æterno silentio damnaret.

Videndum amodò, an (quod toties Launoïus ingerit) Cœlestinus nihil de geminis illis Augustianæ doctrinæ capitibus, illorumque consuetariis pronunciarit, quæ novitatis & erroris ab Semipelagianis notabantur: numvè ea doctrinæ capita, profundiorum difficiliorumque Quæstionum nomine censeantur, quas uti contemnere non est ausus Romanæ Ecclesiæ Pontifex, ita necesse non habuit adstruere. Quamquàm si quod lubet libetque daremus ex abundanti, ingentis audaciæ reus haberetur procacissimus scriptor; qui quæ Romæ Pontifex contemnere non est ausus, erroris petulantèr infimulat. Quandoquidè autem istud Argumenti genus in nostrâ Divinorum

rum Auxiliorum Historiâ, fusiùs pertrastavimus, aliorum scriptorum occasione, qui eâ Cœlestini Epistolæ clausulâ paritèr abutuntur; pauca indè delibabimus, ac præsentì accommodabimus instituto.

Imprudenter in primis aleam jacet Traditionis investigator, qui è re prorsùs incertâ, certum invictumque in Augustinum argumentum exerere sibi putat. Eam quippè Capitulorum clausulam, *de profundioribus difficilioribusque quæstionibus*, uti & ipsa Capitula, Cœlestini re ipsâ non esse, contendit Criticæ scientiæ peritorum bona pars, eaque, citrà ullius injuriam, nobilissima: Baronius ad Annum 431. in Annalibus, eruditissimus bonæ memoriæ Cardinalis Henricus de Noris in Vindiciis cap. 7. Laurentius Surius in Historiâ Sacrà, Gerardus Vossius Libro 1. Historiæ Pelagianæ cap 30. geminæ Conciliorum Editionis Coloniensis atque Sixtinæ Curatores, Pascasius Quesnellius in Notis criticis ad Opera Leonis magni, Franciscus Suares Prolegomeno 6. de gratia cap. 1. num. 11. Jacobus Sirmondus Tomo 1. Conciliorum Galliæ, Philippus Labbæus in Notis, Dupinius in Bibliotheca. Quibus omnibus visum est, Cœlestini Rescriptum in hæc verba desinere: *Dominus incolumes vos custodiat, fratres Charissimi*: cætera quæ sequuntur fidei Capitula, simul & clausulam, aut Leonis esse, qui tunc Cœlestino ab Epistolis erat, aut Prosperi, aut alterius cujuscpiam antiquæ memoriæ studiosi; qui superiorum Pontificum Concilio-

rumque

rumque Decreta in summam contulit, adversus Pelagianos & Semipelagianos errores.

Sed age, omnia Cœlestini ponamus esse; longè faciliùs causâ cadet audacissimus criminator: atque ex ipsis adjectis fidei regulis planum fiet, ea doctrinæ capita, quorum præsertim occasione, Augustinum à Semipelagianis erroris insimulatum Lanoius pro certo habet, dato Rescripto sancta esse; nec profundiorum difficiliorumque quæstionum numero haberi posse, quæ opinantium arbitrio relictæ sunt.

Liquet id præsertim ex fine consilioque, quo laudata Capitula Cœlestini Recripto adjecta sunt: nempè ut omnibus comper- tum fieret, quàm temerè Massilienses Augustino obloquerentur, quòd in eo adversus Pelagianos commisso prælio, modum certosque fines excessisset. *Quia nonnulli, qui Catbolico nomine gloriantur, in damnatis hereticorum sensibus, seu pravitate, seu impietate demorantes; piissimis Disputatoribus obviare præsumunt: Et cum Pelagium atque Cœlestium anathematizare non dubitent, Magistris tamen nostris, tanquàm necessarium modum excesserint, obloquuntur.* Nisi enim quæ in Augustino ab æmulis damnabantur doctrinæ capita, subjectis illis fidei regulis sancirentur; Semipelagianorum oblocutiones eâ Capitulorum recensione minimè compressisset Cœlestinus: quòd illorum querelas multo luculentiùs confirmasset, si ea profundioribus illis difficillioribusque quæstionibus adnumerasset, quas minimè statuendas

tuendas dixit, extremâ Epistolæ clausulâ. Is siquidè necessarium modum excessisse meritò dicitur, qui dogmata opinione libera, tanquàm fidei dogmata propugnavit.

Ad hæc, Augustinum *nullo unquàm sinistrae suspicionis rumore aspersum* declarat Cœlestinus, datâ Epistolâ. An non porro sinistra admodum suspitione laborasset, si quid velut Ecclesiæ dogma posuisset (uti profectò gratuitam prædestinationem posuisse demonstravimus capite 7.) quod Ecclesiæ dogma re ipsâ non esset, & à quo procùl abire liberum foret?

Sed quid tandè, si hæc ipsa Capitula, Epistolæ adnexa ad crisim vocemus? Non modò gemina illa Augustinianæ doctrinæ theoremata, à Massiliensibus in erroris suspensionem adducta, fidei regulis inscribi; verùm etiam eorundem necessaria consecutaria, queis Launoïus totâ passim scriptiunculâ erroris dicam affricuit, ex sacris Pontificum & Conciliorum oraculis delibari, compertum erit. Quod quia secundo jam capite à nobis utcunque confectum est, breviter strictimque in præsentia peragemus.

Ac primo quidè in limine, hanc fidei regulam statuit Cœlestinus, ex Innocentii I. Romani Pontificis ad Synodum Carthaginensem Epistolâ delibatam: *In prævaricatione Adæ, omnes homines naturalem possibilitatem & innocentiam perdidisse: & neminem de profundo illius ruinæ per liberum arbitrium posse consurgere, nisi eum gratia misericordis erexerit.* Quod primum in Augusti-

Augustino erroris insinuat Traditionis investigator, paginâ 25. & 51.

Tertio Capitulo, celebre ejusdem Innocentii dictum in fidei regulam transfert: *Necesse est, ut quo auxiliante vincimus, eo iterum non adjuvante vincamur.* Quibus verbis Augustino familiaribus cubare hæresim, statuit criminator, pag. 25.

Quarto, neminem nisi per Christum libero bene uti arbitrio definit, ex illo memorati Pontificis pronunciato: *Adverte tamen, o pravissimarum mentium perversa doctrina, quod primum hominem ita libertas ipsa decipit, ut dum indulgentius frenis ejus utitur, in prævaricationem præsumptione conciderit: nec ex hac potuit crui, nisi ex providentia regenerationis, statum pristinae libertatis, Christi Domini reformasset adventus.* Cui non absimile Augustini dictum, uti Majorum Traditioni repugnans, sugillat Launoïus pag. 60.

Quinto decretum legimus, Deum ita bonorum omnium Auctorem in nobis esse, ut licet in piis operibus exerendis, suas liberum arbitrium partes habeat, potiores tamen gratiæ censeantur; dicente Zozi-
mo Pontifice Maximo, in Epistolâ ad totius Orbis Episcopos: *Omnia bona ad Deum Auctorem suum referenda sunt, unde nascuntur: Afris autem Episcopis ita dato Rescripto accinentibus: Quotquot Spiritu Dei aguntur, hi sunt filii Dei; ut nec nostrum deesse sentiamus arbitrium, & in bonis quibusque voluntatis humanæ singulis motibus, magis illius valere non dubitemus auxilium.*

Cùm

Cùm tamèn constantissimum antiquæ Traditionis dogma Launoïus effutiat paginâ 23. nos prædestinationis nostræ Auctores esse, gratiamque humanis voluntatibus subdi.

Tribus sequentibus Capitulis, Deum ita in cordibus hominum, atque in ipso libero arbitrio operari decernitur, juxta Zozimi Romani Pontificis, & Carthagenensis Synodi sanctiones, *ut sancta cogitatio, pium consilium, omnisque motus bonæ voluntatis ex Deo sit. . . . ipsaque bonæ voluntatis exordia, & incrementa probabilium studiorum ad Christi gratiam referantur.* Quo judicio Semipelagianismus proscriptus est, gratuitaque ad gratiæ fideique initium prædestinatio (quam ab Augustino priori sententiâ repudiâtâ, sub ipsum Episcopatus initium doceri cœptam, moleste habet Launoïus pag. 73. & 81.) sancita est.

Nono tandem & ultimo Capitulo, hanc ex statutis regulis summam colligit Cœlestinus: *His ergo Ecclesiasticis regulis, & ex divinâ sumtis autoritate documentis, ita adjuvante Deo confirmati sumus, ut omnium bonorum affectuum atque operum, & omnium studiorum, omniumque virtutum, quibus ab initio fidei ad Deum tenditur, Deum fateamur auctorem: & non dubitemus ab ipsius gratiâ omnia hominis merita præveniri, per quam fit ut aliquid boni & velle incipiamus, & facere.* Quo utique auxilio & munere Dei, non aufertur liberum arbitrium, sed liberatur, ut de tenebrâ lucidum, de pravo rectum, de languido sanum, de imprudente sit providum. *Tanta enim erga omnes homi-*

nes homines est bonitas Dei, ut nostra velit esse merita, quæ sunt ipsius dona; & pro his quæ largitus est, æterna præmia sit donaturus. Agit quippè in nobis, ut quod vult & velimus & agamus. Nec otiosa in nobis esse patitur, quæ exercenda non negligenda donavit: ut & nos cooperatores simus gratiæ Dei; ac si quid in nobis ex nostra viderimus remissione languescere, ad illum sollicitè recurramus, qui sanat omnes languores nostros, & eripit de interitu vitam nostram, & cui quotidie dicimus: ne nos inducas in tentationem, sed libera nos à malo. Quo vel uno Capitulo, si vacuo præjudiciis & partium affectibus animo perpendatur, universam Augustini doctrinam, de gratuitâ prædestinatione gratiæque victrici, accurato compendio contentam, simulque fractum spurix Traditionis confarcinatorem, nemo non dicet. En etenim tibi gratiam affectuum omnium, studiorum, & operum effectricem; omnia merita conatus & studia antevertentem: En gratiam in animabus nostris agentem, ut velimus, non quia volumus, aut consensuri prævidemur: En demùm gratiam voluntatis humanæ ducem, non pedissequam; gratiam, inquam, quam pro nutu non flectimus, sed quæ nos pro Dei nutu flectit; ut id omne velimus & agamus, quod ipse voluerit. Quibus loquendi rationibus, errorum monstra subesse, ex gratiæ se ipsâ victricis systemate fluentia, milliès oblateral audacissimus criminatorem.

Sed quid hæc religiosius moror? Illa ipsa
I
totiès

totiès decantata Capitulorum clausula, unde Augustinum redactum in ordinem, ejusdemque de gratiâ prædestinatione gratiâque victrici, gemina dogmata, à positis Regulis omninò diffita esse, colligit æmulus obtrectator, utrumque non levitèr adstruit. *Profundiores verò difficilioreſque partes incurrentium quæſtionum, quas latius pertractarunt, qui hæreticis reſtiterunt, ſicut non audent contemnere, ita non neceſſe habemus adſtruere. Quia ad conſitendum Dei gratiam, cujus operi ac dignationi nihil penitùs ſubtrahendum eſt, ſatis ſufficere credimus quidquid ſecundùm prædictas Regulas, Apoſtolice Sedis nos ſcripta docuerunt: ut prorsùs non opinemur Catholicum, quod apparuerit prædictis Sententiis eſſe contrarium. Profectò ſi divinæ gratiæ operi ac dignationi nihil penitùs ſubtrahendum eſt; nihil itaque virtutem ejus ac liberalitatem fugit; non meritum, non diſpoſitio, non conditio, non conatus, non ipſe tandèm liberi arbitrii conſenſus, & uſus.*

Quænam ergo ſunt, inquies, profundiores illæ difficilioreſque partes incurrentium quæſtionum, quas uti Cæleſtinus contemnere non eſt auſus, ita neceſſe non habuit adſtruere? Sunt illæ dubio procùl quæſtiones profundiores difficilioreſque, obſcuritate rerum, & incertitudine veritatis, atque ſententiæ quæ de illis ferri certo non poſſit. Quæſtiones, inquam, non per ſe ſe ac directè ad gratiæ deſenſionem, controverſiaſque Pelagianorum ac Maſſilienſium, attinentes; ſed occasione tantùm
ab Augu-

ab Augustino tractatæ; quæ idcirco *incur-*
rentes ab Cœlestino, aut alio quovis Capi-
 tulum Collectore vocantur. Quæstiones
 tandè, quas *latius*, ut loquitur idem Pon-
 tificex, pertractat, & multis variisque ra-
 tionibus agit Augustinus, de illis vix
 tandè quidquam definiens: quales sunt
 hæ: Quomodo traducatur peccatum ori-
 ginale? Quæ sit concupiscentiæ natura?
 Quænam animæ origo? Aliæque id genus,
 de quibus Augustinus ipse, Libro de dono
 perseverantiæ capite 11. *Operosissimas quæ-*
stiones incidentes, enucleatè solvere nolui, ne
nimiùm longum opus esset. Has sicut non est
 ausus contemnere summus Pontifex, ita
 nec necesse habuit adstruere; uti nec illas
 adstruxerat Sanctissimus Doctor. Cui pru-
 denti consilio morem gessisse videntur, se-
 cuto proximè sæculo, Episcopi Africani,
 ab Trasimundo Vandalorum Rege Ariano
 in exilium acti, de (quibus plura dicemus
 capite 13.) dum ità Epistolâ Synodicâ pro-
 nunciarunt, post gratiæ prædestinatio-
 nis gratiæque victricis doctrinam strenuè
 propugnatam: *Quæstionem verò animarum,*
aut tacitam debemus relinquere, aut sine
contentione tractare: quia si vè ex propagine
veniant, si vè novæ singulis corporibus fiant,
quod Sanctarum Scripturarum autoritas non
manifestè pronunciat, cum cautelâ debet in-
quiri; maxime quod sine fidei detrimento po-
test à fidelibus ignorari.

Nec me multùm Baronii movet autori-
 tas, ad annum 431. scribentis, Prospe-
 rum eâ Epistolæ clausulâ (hunc quippè

Capitulorum Auctorem facit) professum esse, *profundiores quæstiones illas, de prædestinatione Sanctorum, nequaquam ab Apostolicâ Sede fuisse definitas.* Certo enim certius est, Baronium incidentes duntaxat de divinâ prædestinatione quæstiones intellexisse; non illas ipsas, quæ motæ Massilienses inter & Prosperum controversiæ summa pendebat, Launoio ipso iudice. Aliàs intra unam eandemque paginam, secum ipse pugnaret purpuratus Historicus; qui Presbyteros Massilienses duriùs ibidem exagitat, quòd Augustini doctrinam in suspicionem hæresis temerè adducerent, omnesque sanctissimi Doctoris Libros, Cœlestini elogio commendatos perfractè negarent: quod utrumque pari audaciâ præstat tetricus Censor. Quamquam tamen, si quid illi aliter visum esset; imprudentis consilii fuerit, Scriptoris unius, & quidem postremæ ætatis testimonium, tot invictis momentis, ex ipsamet Cœlestini Epistolâ delibatis, antepondere velle.

* * * * *

* * * *

* * *

**

CAPUT X.

Prosperi & Hilarii religiosa sollicitudo, in promovenda Augustini doctrina, recenti Apostolica Sedis oraculo consecrata, à Launoi calumniis vindicatur.

QUos ut vafros callidosque Cœlestini I. palpatores paulò antè traduxerat audacissimus Criminator, eosdem in præsentia uti lymphatos triumphatores insequitur: quasi Pontificio Rescripto malis artibus impetrato, pejoribus abuterentur; ut sacrâ illa umbellâ tecti, Augustinianos errores, multo quàm antea confidentiùs, totâ Galliâ diffunderent. Novæ calumniæ pingui præludit anachronismo. Prosperum & Hilarium impetrato Cœlestini Rescripto præfidentes, vulgato Carmine *de Ingratis* epinicium cecinisse ait, cui Massilienses, edito Libello *de protectione Dei*, è vestigio reposuerint. Quotquot tamen in re criticâ non omninò cæcutiunt, exploratum habent, heroicum carmen adversus Ingratos, nonnisi post vulgatum Massiliensium libellum *de protectione Dei* editum esse: imò post eximium D. Prosperi opus contra Collatorem, quo eam Semipelagianæ factionis Coryphæi scripturam confutavit, anno circiter 433. sublato jam

Cœlestino, & Sixto III. in Petri Sedem evecto. Quâ itaque sorte suum illum Libellum Prosperi epinicio objecissent Massilienses obtrectatores?

Addo, malè natum Cassiani Libellum *de protectione Dei*, non modò ante datum Cœlestini Rescriptum, verùm etiam ante vocatum ad superos Augustinum, prodiisse. Liquet id in primis ex Præfatione Librorum *de Incarnatione Domini*, quos idem ille Cassianus, contra Nestorianos, ante Synodum Ephesinam, anno videlicet 429. aut certè 430. publicavit. Ibi siquidè *absolutos jam dudum à se Collationum spiritualium Libros*, disertissimè profitetur: quos inter decimum tertium locum obtinet, qui *de protectione Dei* dictus est. Hoc idem ex Epistolâ nuncupatoriâ memorati Libelli, multo luculentius evincitur. Is enim aliique sex Honorato dicantur, quem anno 429. ante Augustinum, extinctum esse, nemo nescit. Ac si rem penitiùs perpendamus, nondùm Arelatensem Ecclesiam moderabatur Honoratus, dum hanc illi cum reliquis Collationem dicavit Cassianus, à quo *frater & ingenti fratrum cœnobio præsident*, præmissâ Præfatione vocitatur. Cùm igitur Honoratus anno 426. Arelate Episcopus sederit, Libellum de Protectione Dei, seu 13. Cassiani Collationem, ante id temporis consarcinatam, oportet. Quâ itaque fieri potuit, ut ad comprimendam Augustini discipulorum, impetrato Cœlestini Rescripto abutentium audaciam, à Massiliensibus vulgaretur?

At demus

At demus Launoio veniam, nec ferulæ manum, pro tam putido Arachronismo, subjicere compellamus. Quis ferat petulantem audaciam, quâ decimam tertiam Cassiani Collationem, errorum ab Ecclesiâ Catholicâ proscriptorum sentinam, cum eruditâ Divi Prosperi lucubratione, Catholici Orbis suffragio comprobatâ, non modò æquis ponderibus appendit, verùm etiâ anteponit, ac pluris facit; tanquàm dogmatum Orthodoxiâ, rationum pondere, Cassianus Prosperum superasset? Non ita profectò Gelasius Summus Pontifex, qui in Romano septuaginta Episcoporum Concilio, Prosperi Libros, inter Orthodoxorum Patrum Tractatus, summo cultu ac veneratione recipiendos edixit; Cassiani verò lucubrationes, unâ cum Cœlestii, Pelagii, Juliani scriptionibus, infamix notâ inussit. *Opuscula Beati Augustini Hipponensis Episcopi. Item Opuscula Beati Hieronymi Presbyteri: Item Opuscula Prosperi viri religiosissimi. Item Opuscula atque Tractatus omnium Orthodoxorum Patrum, qui in nullo à sanctæ Ecclesiæ Romanæ consortio deviarunt, nec ab ejus fide vel prædicatione sejuncti sunt; sed ipsius communionis, per gratiam Dei, usque ad ultimum diem vitæ suæ fuere participes, legendos decernimus. Opuscula Cassiani apocrypha.* Hæc & omnia his similia, quæ Cœlestius, Pelagius, Julianus Episcopus Eclanensis, necnon & omnes hæretici, eorumque discipuli, sicut schismatici docuerunt, vel conscripserunt, quorum omnia minimè retinen-

tur, non solum repudiata, verum etiam ab omni Romanâ, Catholicâ, & Apostolicâ Ecclesiâ eliminata, atque cum suis Auctoribus, Auctorumque sequacibus, sub Anathematis indissolubili vinculo, in æternum confitemur esse damnanda.

Ita Gelasius uno eodemque judicio & Prosperum celebrat, & Cassianum inurit: tametsi haud inscius esset, potissimam eos inter, de gratuitâ prædestinatione gratiâque victrici, controversiam emerfisse. Quid Arausicanam Synodum memorem, totius Orbis veneratione cultuque receptam; quæ spissos errores, ex hoc ipso *de protectione Dei* libello, in quo Launoius delicias facit, penè syllabatim expressos, sacro anathemate feriit: Augustini verò Prosperique sententias, quæ supercilioso Censori stomachum movent, in fidei Canones transtulit; Felice IV. Pontifice Maximo judicii formam perscribente? Quid Cassiodorum Libro I. Divinarum Institutionum capite 29. asserentem, *Cassianum de libero arbitrio, à Sancto Prospero jure culpatum, & in rebus talibus excedentem sub cautelâ legendum?* Quid Victorem Africanum Episcopum, qui Cassiani dicta, ab Aquitano nostro sugillata obelo notavit, emendavitque? Quid Bernonem Augiensem Abbatem, qui in Libello ad Fridericum Capell. ejusdem Collatoris errores ex Sancto Prospero recitavit, debitisque censuris inussit? Quid Trithemium distinctè notantem, idcirco Cassiani Opera inter apocrypha numerari, quia per Beatum Prosperum

*In Cat.
vir. Ill.*

Prosperum, de arbitrii libertate in certis reprehenditur? Quid Clementem VIII. qui traductâ ad sacrum Tribunal Ludovici Molinæ doctrinâ, indictis Congressibus expendi iussit, num hæc cum damnatis Cassiani sententiis conveniret? Hæc si Launoius vel levitèr observasset, nusquam Cassianum in divinæ gratiæ controversiis cum Prospero contulisset; multo minùs Aquitano relicto, in Collatoris sententiam, errorem veriùs dixerim, transiisset.

Eia tamèn, & missis Pontificium, Conciliorum, ac Patrum momentis, quibus Censoris audacissimi petulantia revincitur, conflata in Augustini discipulum, de amplificato præter jus & æquum, Cælestini Rescripto, criminationem perpendamus. Prosper, inquit ille, in sua ad Cassianum Responsione, extremos Augustini Libros, quorum occasione litem illi moverant Massilienses, Cælestini Rescripto probatos esse prædicabat; seu quòd universa absque discrimine laudarentur; seu quòd una eademque extremis illis Libellis doctrina contineretur, quæ prioribus, quos Pontificio iudicio probatos adversarii fatebantur. Eâ ille calliditate, Magistri doctrinam tueri adnitebatur. Bonâ tamen veniâ dixerim, pessimâ illum fide usum. Namque usque adeò certum est, primis Augustini operibus doctrinam posterioribus repugnantem contineri, ut hoc ipsum ultrò fassus esset, datâ ad Magistrum Epistolâ, ac tùm postea respondens ad Excerpta Genuensium.

Veriùs ego Launoium pessimâ fide dixerim usum: nec vereor ne mihi quisquam
veniam

Pag. 80
81.

veniam neget. Prosperum invictò prorsus argumento, adversarium petere, nec tamen à dictis, dùm ad Genuenses scribe-
ret, (nihil quippè de his ad Magistrum, sed unus Hilarius condiscipulus) resilire, hac brevi observatione demonstro. Mas-
silienses viso tam nobili Cœlestini I. Rescri-
pto, ut se Pelagianorum adversarios jacta-
bant, illicò reposuere, priores Augustini
libros, queis illorum errores oppugnave-
rat, eo elogio commendari; non itidèm
illos, quos extremâ manu, de Gratiâ &
libero arbitrio, de Correptione & Gratiâ,
de Prædestinatione Sanctorum, deque Per-
severantiæ dono; ad sopiendos Adrumeti
& Massiliæ tumultus, elucubrarat. Pro-
per ut hoc illis effugium occluderet, re-
censitis Augustini libris, ad divinæ gratiæ
defensionem, post adeptum Episcopatum
elaboratis, seu antè, seu post adortos Pe-
lagianos, eandem illis de gratuitâ vocatio-
ne, doctrinam contineri dixit, quæ po-
stremis Opusculis tradebatur: nihilque id-
circo causæ esse, cur eâ futili exceptione,
Pontificio Decreto illuderetur. De Pro-
speri verba : *Ut itaque omittamus ea volu-
mina, in quibus ab exordio Episcopatus sui,
multo prius quàm oppugnatores gratiæ exur-
gerent, pro gratiâ disputavit; legantur tres
ad Marcellinum ipsius Libri; ad Paulinum
Nolanum Episcopum Epistola retrahatur;
Ad Beatissimum quoque Apostolicæ Sedis
tunc Presbyterum Sixtum, nunc verò Pon-
tificem emissæ paginæ recurrantur; ad San-
ctum Pinianum, ad Valerium Comitem, ad
servos*

servos Christi Timasium & Jacobum distin-
ctim edita volumina revolvantur; sex Libri
priores contra Julianum; unus ad sanctum
Aurelium Carthaginiensem Episcopum, de
Gestis Palæstinis; alius ad Paulum & Eu-
tropium Sacerdotes, contra Pelagii & Cæle-
stii Quæstiones; & ad beatæ memoriæ Pa-
pam Bonifacium libri quatuor explicentur.
Ac sic in omnibus operibus, multisque aliis
quæ annumerare longum est, idem doctrinæ
spiritus, eademque prædicationis forma præ-
cessit. Ac re ipsa sic est: gratuita secun-
dum Dei propositum vocatio, iis ipsis Li-
bris, quos Pontificio Decreto probatos
adversarii fatebantur, statuitur, defendi-
tur, propugnatur. Quid verò efficacissi-
mo Prosperi argumento officiebat, si (quod
in Responso ad excerpta Genuensium fas-
sus est) contrarium errorem asseruerat Au-
gustinus, antequam regendæ præponeretur
Ecclesiæ; cum hos ipsos, quibus eundem
creatus Episcopus revocaverat, oppugna-
verat, confutaverat, libros, ab Apo-
stolicâ Sede probatos agnoscerent Massi-
lienses?

Eandem illam, quam Launoio recudere
 libuit, Massiliensium exceptionem, ipsa
 rerum gestarum series multo luculentius
 futilem probat. Traducebatur siquidem
 ab æmulis Augustinus, quòd Libellis ex-
 tremâ manu elaboratis, debitum modum
 excessisset: harum præsertim lucubratio-
 num occasione, sanctissimum gratiæ vin-
 dicem, tanquàm erroris suspicione labo-
 rantem infectabantur: hâc ipsâ doctrinæ
 parte,

parte, quam iis opusculis propugnabat; Magistrum optimum venerari atque suscipere detrectabant, eidemque non sine stomacho obsistebant. Quid interim Cœlestinus, auditâ Prosperi & Hilarii denunciatione? Æmulis obtrectatoribus silentium indixit: *Corripiantur bujuscmodi, inquit datis ad Gallos Epistolis, non sit his liberum habere pro voluntate sermonem.* Illos præfidentes & oblocutores esse censuit, qui piissimum disputatorem debitos fines excessisse dicerent, ejusque placitis repugnant. *Piissimis Disputatoribus obviare præsumunt..... Magistris nostris tanquam necessarium modum exceßerint, obloquuntur.* Augustinum autem, & Magistrum optimum, & constanti apud omnes honore habitum, & nullâ unquam finistrâ suspitione aspersum pronunciavit: *Augustinum sanctæ recordationis virum, pro vitâ sua atque meritis in nostrâ communionem semper habuimus; nec unquam hunc sinistra suspitionis saltém rumor aspersit: quem tantæ olim scientiæ fuisse meminimus, ut inter Magistros optimos etiam à meis semper Prædecessoribus haberetur.* Benè ergo de eo omnes in commune senserunt, utpote qui ubique cunctis & honorifuerit & amori. Extrema igitur sancti Doctoris opuscula, de quibus quæstio vertebatur, potissimè comprobasse censendus est Cœlestinus: Alias non modò nihil ad institutum, nihil ad rem, nihil ad sopiendos Massiliæ turbines respondisset; sed nullus planè rescripto sensus esset, nulla concinnitas, nulla ratio.

Ea de re

Ea de re dubium movisse Launoium, imò dogma catholicum de gratuitâ ad primam gratiam, fideique initium vocatione, postremis illis opusculis de industriâ vindicatum fugilasse; erroremque oppositum, ab Augustino Ecclesiæ regimini nondum admoto imprudentèr assertum ebibisse, haud satis capio: cùm subjecta Epistolæ Cœlestini Capitula, ipsius esse putet, datique Rescripti partem conflare. Ecquo ergo pacto ab generali Augustinianorum operum commendatione, postrema illa opuscula excepta voluisset Cœlestinus, quorum tamen summam subjectis Capitulis expressit? Cur gratuitam ad initium fidei vocationem, iis opusculis vindicatam, approbatione sua indignam existimasset, quam sacris illis fidei regulis inseruit, uti superiori capite demonstravimus? Quamquàm si quod dubium, de approbatis ab Apostolicâ Sede postremis Augustini Libris, initio esse poterat, dum ea dissidia Massiliæ ferverent; illud ab Hormisdâ Romano Pontifice sublatum nosse debuerat Theologus Parisiensis, Epistolâ 70. ad Possessorem scribente: *De libero tamen arbitrio & gratiâ Dei, quid Romana, hoc est, Catholica sequatur & asseveret Ecclesia, in variis libris Beati Augustini, & maxime ad Hilarium & Prosperum (qui omnium postremi sunt) cognosci potest.*

Pag. 76

Iniquè igitur, de amplificato præter jus & æquum Cœlestini I. Rescripto, Prosperum accusat ineptissimus Censor; insulasque Massiliensium calumnias, queis Augustini

Pag. 81
83.

gustini doctrinam infamare nitebantur, tanquam *optimo jure nixas, nec nisi catholica dogmata complexas*, instaurat: Luculentissimasque Aquitani discipuli Responsiones, ad Capitula Gallorum Vincentianasque objectiones, queis nefaria doctrinæ capita, Magistro per summam injuriam affingi demonstravit, ludit, subsannat; quasi rei evidentiâ permotus, & portentosa, quæ illi in faciem illidebantur doctrinæ confectaria tueri veritus, sublesta excusatione, *Magistrum deseruerit potius, quam defenderit, damnarit verius, quam absoluerit.*

Pag. 85

Quæ tibi Launoi tam iniquæ censuræ ratio? Prosper enim se ne latum quidem unguem à Magistri doctrinâ recessurum spondet, suâ illâ ad Gallorum capitula Responsione: *Ne ergo, inquit ille, banc persuasionem temerè quis recipiat, & talem putet sensum scriptis catholici inesse Doctoris, qualem eum qui frustra calumniantur ostentant; singulis capitulis, quæ rationis titulo prænotarunt, brevi & absolutâ professione respondeo, in nullo recedens à tramite earum definitionum, quæ in sancti viri disputationibus continentur. Audite festivi Censoris decretorium argumentum, quo Prosperum retibus involuere sibi putat: Adeo certum est, Augustinum doctrinæ capita, Gallorum criminationibus contenta, quo sensu erroris notabantur, docuisse ac propugnasse; ut id Prosper ipse datâ ad eundem Epistolâ, atquè alibi fassus esset, uti jam dictum est. Imò illa eadem ad banc usque diem, adversus Massiliæ Presbyteros, eodem sensu ipsemet propugna-verat, quemadmodum*

Pag. 86

modum ex paulò antè narratis perspectum est.
 Erras Launoi, erras : nec modò quid aut
 quo sensu docuerint Augustinus & Pro-
 sper ignoras , sed quid ipse scripseris ac
 narraveris nescis. Nuspiàm enim à te di-
 ctum antea narratumque est, multo minùs
 probatum, geminos illos divinæ gratiæ vin-
 dices, doctrinæ capita Gallorum crimina-
 tionibus contenta, quo sensu in invidiam
 trahebantur, docuisse ac propugnasse. Equi-
 dèm ancipites variisque sensibus obnoxias
 Augustini phrasas, de Christi Sanguine
 pro solis electis effuso, de consecutâ ex
 Adami peccato necessitate, de amisâ pristi-
 nâ libertate, de quorundam hominum de-
 sertione, aliisque id genus, identidèm re-
 citasti : at quæ ambiguis ac versatilibus ver-
 bis notio subjecta esset (quod ad sugillandas
 Prosperi responsiones, operæ pretium fue-
 rat) ne quidèm obiter attigisti. Tametsi
 quid antea dixeris, neminem puto sollici-
 tum habet; qui cùm multa ubiquè dicas,
 nihil uspiam probas. Nos Augustini sen-
 sum in aperto posuimus capp. 2. & 7. nihil-
 que ab eo scriptum ostendimus, quàm
 quod Concilia atque Pontifices, adversùs
 divinæ gratiæ oppugnatores statuerunt.

CAPUT XI.

*Launoii, de Auctore Librorum de Vo-
catione gentium, aberrationes, ca-
lumniæ, dictæria refelluntur.*

*Vincentii Livinensis Com-
monitorium exsufflatur.*

SUGillatis Divi Prosperi adversus Gallo-
rum capitula responsionibus, Hila-
rium, alterum Augustini discipulum, cui
Libros *de vocatione gentium* affingit, in sce-
nam vocat tetricus Censor; eumque uti
fictum, tectum, & simulationis artificio
eruditum immodico sale defricat. *Elisis,*
Pag. 86 *inquit, Augustinianæ factionis consiliis, ju-
stamque ubivis repulsam passis, quandiu
Magistri doctrinam detractâ larvâ propugna-
runt; id demum venit in mentem, ut no-
vum de Vocatione gentium librum emitterent:
cujus Auctor Hilarius vulgò creditus, simu-
latâ personâ, neutrius dissidentium partis stu-
dium affectat; interim tamen, de motâ, inter-
gratiæ se ipsâ efficacis vindices, & liberi ar-
bitrii defensores, controversiâ mentem aperiens,
Augustini sententiam novis pigmentis obdu-
ctam, catè callidèque Lectorum animis in-
stillare nititur, uti jam nunc demonstrabi-
mus. Quo dato prologo, librorum sum-
mam colligit hæud satî integrâ fide.*

*Miranda censoris ars! qui cùm libros
de voca-*

de Vocatione gentium à viris criticæ scientiæ peritis, tam variis auctoribus tribui non ignoret, illos tamen Augustini discipulis, ac nominatim Hilario, ex vulgi, ut inquit, iudicio, certò tribuit: ut si quæ in iis Augustinianæ doctrinæ mitigatio ac mollitudo deprehenditur, id causæ quam tuebantur damno vertatur; quasi jam diffidentes pedem referrent, & Magistri sententiam, non nisi pristinâ duritie exutam tuerentur. Pessimè tamen omnium calculum figit, ac vix ullum alicujus nominis auctorem habet, qui publicam fidem appellat. Hilario quidè Libros illos subdubitantèr adjudicant Latius & Vossius in Historiis Pelagianis: at non Augustini discipulo, à cujus stilo prorsus abhorrent, sed Arelateni Episcopo; cui tamen, ob doctrinæ repugnantiam, adscribi non possunt; cùm esset is è Semipelagianæ sectæ principibus unus. Eucherium Lugdunensem, illorum Auctorem aliqui faciunt: alii Prosperum Aurelianensem Episcopum, Sancti Aniani successorem: Prosperum Aquitanicum longè plures. Eosdem Divo Ambrosio veteres editiones non paucæ tribuunt: novissimè tandem omnium Leoni magno haud levibus momentis Quesnellius adjudicavit. Ut quid ergo Augustini discipulorum calliditati, simulationi, industriæ deputetur, si quid fortè mollius, de divinæ gratiæ controversiis horum Librorum Auctor pronunciaffet, & ab severiori Augustini sententiâ deflexisset?

Verùm ne eo quidem capite peccavit

eruditissimus Scriptor, quisquis tandem ille sit; sed ita Augustini vestigiis institit, ut quæ ex illo proferuntur ab tetrico Censore loquendi formulæ, sanctissimo Doctori in speciem repugnantes, nullo negotio conciliantur.

Prior gratiam attinet generalem, quam universis hominibus, ac ipsis etiam parvulis sine baptismo sublati, communem facit Auctor ille lib. 2. cap. 5. *Adhibita semper est, inquit, universis hominibus quædam supernæ mensuræ doctrinæ, quæ etsi parcioris occultiorisque gratiæ sit, sufficit tamen, sicut Dominus indicavit, quibusdam ad remedium, omnibus ad testimonium. Et capite 23. Non irreligiosè arbitror credi, neque inconvenienter intelligi, quod isti paucorum dierum homines ad illam pertineant gratiæ partem, quæ semper universis est impensata nationibus, quâ benè utiquè si eorum parentes uterentur, etiam ipsi per eosdem juvantur. At communis gratiæ nomine externa ac naturalia Dei dona intellexisse, quæ universis hominibus præsto sunt; aut certè auribus insonantem Mosaicæ aut Evangelicæ legis vocem, inde profectò perspectum est, quòd veram Christi gratiam, communem omnibus neget Libro 1. cap. 13. Quòd reliquos, inquit, gratia Christi prætereat, & pro eis oratio Ecclesiæ recepta non fuerit, ad occulta divinæ justitiæ judicia referendum est; & agnoscendum, secreti hujus profunditatem nobis in hac vitâ patere non posse. Et Libro 2. cap. 19. Qui exsortes gratiæ fuerint, de sua nequitia redarguantur; & qui*

Et qui ejus lumine enituerint, non in suo merito, sed in Domino glorientur. Quæ verò parvulis adfutura gratia dicitur, si eâ parentes illorum benè uterentur, non Baptismatis utique est; quasi pueri parentum merito, sacro lavacro tingantur; sed alia longè diversa, generalia Creatoris beneficia continens: quæ licet per se se recipere non potuerint, acceperunt nihilominus in parentibus, quorum pars quædam censentur esse, donec ab illis nondum rationalis infantia exordiis emerferint. Baptismatis quippè gratiam, nullo spectato merito genitorum, parvulis tribui, vel negari docet eruditus Auctor; uti planè suam ipsi gratiam nullis præviis meritis obtinent genitores. Sicut autem, inquit ille Libro 2. cap. 23. circa majores, præter illam generalem gratiam parcius atque occultius omnium hominum corda pulsantem, excellentiore opere, largiore munere, potentiore virtute, vocatio specialis exeritur; ita etiam circa innumeros parvulos eadem manifestatur electio: quæ quidem nec illis qui renati non sunt, in parentibus defuit, sed iis qui renati sunt præ parentibus adfuit: ita ut multis sæpè quos suorum impietas deseruit, alienorum cura servierit; Et ad regenerationem venerint per extraneos, quæ eis providenda non erat per proximos.

Altera loquendi formula Augustini principiis primâ fronte repugnans, legitur Libro 2. cap. 34. ubi propositum præscientiæ innixum videtur admittere. Contra banc, inquit, invictæ veritatis splendidissimam lu-

cem, solent quidam non sobrie dicere, superflue ad acquirenda bonorum operum merita laborari: frustra etiam orationibus, quibus Deus exorandus speratur, insisti; si ex incommutabili proposito ejus, Christianæ gratæ subsistit electio, nec aliter quicquam procedere potest, quam omnipotentis voluntate dispositum est. Sed qui ingeniosè hoc arbitrantur opponere, non intelligunt scientiam Dei, quæ & præterita, & præsentia, & futura complectitur, tempore non teneri; & tam in conspectu ejus adstare ea quæ gerenda sunt, quam illa quæ aut geruntur, aut gesta sunt. Verùm quidnì præscientiæ nomine prædestinationem intelligamus, hoc est, præscientiam, non decreto præviam, sed eidem innixam, quâ nimirum ea prænovit Deus, quæ gratiæ suæ virtute facturum erat? juxta celebre illud Augustini pronunciatum Libro de Dono perseverantiæ capite 18. Prædestinasse est hoc præsciisse, quod fuerat ipse facturum. Quid ergo nos prohibet, quando apud aliquos verbi Dei tractatores legimus Dei præscientiam, & agitur de vocatione electorum, eandem prædestinationem intelligere?

Tertia demum loquendi formula habetur eodem Libro 2. cap. 35. ubi electionem ad gloriam à meritis pendulam facit: Deus, inquit, bis quos elegit sine meritis, dat unde ornentur & meritis: & frustra dicitur, quod ratio operandi non sit in electis, cum etiam ad hoc operentur, ut electi sint. Sed etsi de electionis executione, ultima illa verba intelligiqueant, quâ quisque, confecto

fecto mortalis ævi spatio, bonorum operum fructum percipit; ea tamen, ex fide codicis Mss. Bibliothecæ Thuanæ, cui alia duo Vaticana planè consonant, hoc modo restituit eruditus Quæsnellius dissertatione 2. de Auctore Librorum de vocatione gentium: *Deus ergo bis quos elegit sine meritis, dat unde ornentur & meritis: & frustra dicitur quod ratio operandi non sit in electis, cum etiam ad hoc ut operentur, electi sint.* Quâ lectione sic restitutâ, non modò difficultas omnis evanescit, verùm etiam Augustinianæ doctrinæ caput, de gratuitâ prædestinatione, locupletissimo testimonio confirmatur.

Præcipitem Launoii censuram, in eximium Librorum de vocatione gentium Auctorem, ingenti temeritate districtam castigat Gelasius summus Pontifex, Librorum severissimus Censor, idemque æstimator æquissimus, in Opusculo contra Pelagianos, ubi ejus magnâ cum laudis & honoris præfatione, suffragium advocat: *Sicut quidam, inquit, Magister Ecclesiæ sapienter edocuit, dicens: ad magnam utilitatem fidelium, materia est servata certaminis, ut non superbiat sanctitas, dum pulsatur infirmitas.* Quæ verba Libro 1. cap. 8. legere est. Nempè sapientem Ecclesiæ Magistrum vocat Romæ Pontifex, quem fictum, tectum, simulationis artificio eruditum, errorumque mangonem appellat Traditionis Confarcinator.

Jam illud cujus cacoëthes est, & insulsæ tricandi libidinis, quod subjicit è vestigio: Pag 93

Vincentium scilicet Lirinensem, cum Augustini discipulos iis libris editis gradum specie tenus deseruisse deprehenderet, Commonitorium adornasse, ut illorum doctrinam aperto Marte confutaret? Quid si Commonitorium diu antea editum constet, quàm Libri de vocatione gentium vulgarentur? Siquidem cap. 42. laudat Vincentius *Concilium ante triennium ferme in Asia apud Ephesum, à ducentis ferè numero Sacerdotibus, adversus Nestorium celebratum.* Cum itaque anno 431. celebrata sit Synodus Ephesina, Commonitorium anno 434. qui quintus duntaxat ab excitis Massiliæ turbis, motisque de divinâ gratiâ controversiis agebatur, adornatum fuisse necesse est. Cæterum Libros de vocatione gentium, non nisi longo post tempore, publicam lucem aspexisse, verba initio posita planum faciunt: Dudum inter defensores liberi arbitrii & prædicatores gratiæ Dei, magna & difficilis vertitur quæstio. De hac igitur compugnantia opinionum, quâ mensurâ & temperantiâ sentiendum sit, quantum Dominus adjuverit, annitar inquirere; exercens atque discutiens modulum facultatis meæ, in his quæ cordi meo, quantum arbitror, inhaeserunt. Non itaque Vincentium ad edendum Commonitorium incitavit vulgatum de vocatione gentium eximium opus; sed una Augustini tectè & per cuniculos fugillandi libido: quod illi quàm infelicitè cesserit, nemo non facile deprehendit.

Primam enim gratiam petentibus, quærentibus, pulsantibus dari contendit cap. 37.

non

non ut petamus, quæramus, atque pullemus: quem errorem anathemate feriit Synodus Arausicana II. Canone 6. Gratiam specialem ac personalem, necnon singulare perseverantiæ donum electis abjudicat, pingui nimis errore, in memoratâ Synodo subindè confosso Canone 10. ac demùm in Concilio Tridentino sessione 6. Canone 22. Quodque stupendum magis, nobile Cœlestini I. Rescriptum, quo Augustinum miris laudibus extulit, ejusque obtrectatoribus silentium indixit, nugaci prorsus argutiâ detorquet in Augustinum; quasi is Pontificio judicio redactus esset in ordinem, ejusque discipuli tanquàm novatores silentio damnati, iis datæ ad Gallos Epistolæ verbis: *Desinat, si ita est, incessere novitas vetustatem.* Non advertit enim imprudens, hanc inductæ novitatis labem, non Augustini discipulis, quos una cum Magistro laudibus celebrat Cœlestinus, aspergi dato Rescripto, sed Massiliensibus obtrectatoribus, de quibus religiosi delatores expostulaverant: quod verbis capite 9. laudatis usque adeò perspectum est, ut Vincen-tium Lirinensem non solum mente, sed & sensu captum fuisse necesse sit, qui aliam Pontificis verbis notionem subjici somniavit.

Ludam operam, si veteris memoriæ scriptores in censum vocavero, qui rectam Cœlestini Epistolæ intelligentiam tradiderunt. Unus omnium vice fuerit Photius, omni in Augustinum affectu liber, & in Ecclesiâ Græcâ, sancto Doctore, ut quidam

autumant, minùs propitiâ, educatus, in Bibliotheca codice 54. *Post Sancti Augustini mortem, cœperunt quidam in clero impium illud dogma asserere, malè etiam loqui de Augustino, atque adeò conviciis incessere, tanquàm arbitrii libertatem tollendam docuisset. Verùm Cœlestinus Pontifex Romanus, de Sancto viro, & contra eos qui hanc hæresim resuscitarent, ejus oræ Episcopis scribens, errorem nupèr revocatum cohibuit. Et tamen, quâ festivitate, quâ pompâ insulsum Vincentii Lirinenfis interpretamentum nobis Launoius obtrudit, ut illustre Cœlestini elogium Augustino eripiat? Quâ fiduciâ Semipelagianæ factionis virum, Ecclesiasticæ de divinâ gratiâ Traditionis testem advocat, ut sanctissimi Doctoris discipulos naso suspendat? Hoc sanè est Censoris nostri acre judicium, hoc prudentis & acuti criterii specimen.*

Haud me fugit Vincentii Lirinenfis Commonitorium, adversùs prophanas omnium hæresum novitates, densatis insignium Scriptorum elogiis celebrari. At nec Launoium fugere debuit, duo longè diversa eo in libro secernenda esse: unum quidè de industriâ ac principe studio tractatum ac demonstratum; alterum oblique, tectè, ac per cuniculos insinuatum. Primum est, antiquitatem doctrinæ esse retinendam, fugiendumque dogmatum in rebus fidei novitatem; cui uni de industriâ stabiliendo Commonitorium fermè totum quod extat, nempè liber ejusdem primus impenditur. Alterum est Augustini doctrinam,

nam, de initio fidei ex gratia, de singulari perseverantiæ dono, deque gratuitâ prædestinatione, novam esse, superiorum sæculorum Patribus incognitam, atque ita Cœlestini Rescripto damnatam. In priori statuendo probandoque dogmate, uti Ecclesiæ Catholicæ causam egit, ita Augustinum magistrum ac ducem habuit, cujus etiam verba æmulari visus est, Libro 2. contra Julianum Pelagianum exarata, capite ultimo: ubi cùm ex Patrum doctrinâ, Pelagianæ hæreseos novitatem ostendisset, ita demum colligit sanctissimus Doctor: *Talibus post Apostolos sancta Ecclesia plantatoribus, rigatoribus, ædificatoribus, pastoribus, nutritoribus crevit. Ideo prophanas voces vestre novitatis expavit &c.* Atque ob id unum ex instituto disputatum, eruditorum omnium linguas in sui præconium solvit Vincentius Lirinensis; quòd Traditionis investigandæ, catholicique dogmatis ab hæresi secernendi regulas figat, summo omnium assensu probatas atque receptas. Cæterùm alterum obliquè obitèrque tentatum in Augustinum, ut illum affectatæ novitatis invidiâ oneraret, Catholicorum nemo laudavit. Imò tot illas olim ab eruditis omnium gentium ac partium laudes obtinuit celebre Vincentii Commemoratorium, quòd vix ullus ante Gerardum Vossium & Cardinalem Norisium, audacem illam in Augustinum molitionem detexisset; (mirè enim tecta est, & ambiguis phrasibus involuta, Augustino ejusque discipulis ne quidem ex nomine appellatis,

latis) aliusque vulgò crederetur , quàm
 qui objectionum Vincentianarum Auctor
 est. Verùm ex quo tempore viris emun-
 ctæ naris innotuit , Semipelagianæ scholæ
 doctorem tantò magis in Hipponensis Præ-
 fulis placita latentèr invehi , quantò in om-
 nes alias hæreses studiosiùs insurgere primâ
Lupus fronte conspicitur , laudibus temperarunt;
in No- editumque pro Catholicæ fidei antiquitate
tis ad Commonitorium, instar Canonum Antio-
Dicta. chenorum , *mala radices non malum per om-*
Greg: *nia fructum* appellarunt.

CAPUT XII.

*Afficta Augustino ejusque discipulis ,
 hæreseos Prædestinatianæ nota
 depellitur.*

QUàm diversa , de hæresi Prædestina-
 tianâ , eruditorum judicia fuerint ,
 lippis ac tonsoribus notum arbitror. Ho-
 rum bona pars , ac meo quidem judicio me-
 lior , Semipelagianorum commentum exi-
 stimat , qui cùm ab Augustini discipulis ,
 modò *ingrati* , modò *Pelagianorum reliquiae* ,
 ignominiaë causâ vocarentur , Prosperum
 ejusque sectatores , ut parem vicem repen-
 derent , *Prædestinianos* nuncuparunt ; iis-
 que horrida de prædestinatione dogmata ,
 per summam invidiam affricuerunt , de qui-
 bus ne quidè per somnium cogitarant.
 Addunt quibus ita sentire libet , Faustum
 profun-

profundæ calliditatis virum, totiusque jam S. Isid. d. Semipelagianæ factionis, extincto Cassia- de viris no, primipilum, telam illam in Lucidum ill. c. 14. obscurialiundè nominis Presbyterum, tenuisse malo animo: Synodos Arelatensem ac Lugdunensem ab eo laudatas, ubi ad palinodiam adactus dicitur horridorum dogmatum assertor, aut commentitias prorsus esse, aut mera Semipelagianorum conventicula; quorum nulla sæculo illo, nisi apud ejusdem sectæ Scriptores, memoria extet.

Ea Sancto Prudentio Trecensi Episcopo de hæresi Prædestinarianâ adhæsit opinio, sæculo nono. Cum enim Hincmari factio, eam Gottescalchi defensoribus hæresim in faciem illideret, ita sanctissimus Præsul reponebat, Libro contra Joannem Erigenam cap. 4. *Tertiam verò hæresim, quam Pelagianis contrariam asseritis, quâ ita donum gratiæ prædicetur, ut libertas arbitrii funditus auferatur, nec legimus, nec audivimus.* Nescio quem elogio tuæ tertiæ hæreseos denotare volueris, nisi Beati Augustini dictorum, quæ præmisimus, imò Catholicorum omnium fideliter veraciterque sequaces. Adhæsit & Sancto Remigio, eandem criminationem repellenti, unâ cum celebri, cui præerat, Ecclesiâ Lugdunensi, Libro adversus eundem Scotum Erigenam exarato, cap. 4. *Secunda Hæresis inquit, quam dicit esse gratiæ solius, si quæ sit, vel fuerit in Ecclesiâ, quæ ita prædicaverit, solâ Dei gratiâ hominem salvari, ut hominis negaret vel destrueret arbitrium, nobis minimè comper-*

compertum est. Et paucis interjectis: Quæ est ista secunda hæresis, tam incognita, tam nova, & inaudita, quæ libero arbitrio denegato, solius gratiæ sit prædicatrix? Nisi quia, ut nobis videtur, disputator iste vel Beatum Augustinum latenter quasi hæreticum accusat: &c. Quæ verba nusquam Ecclesiæ Lugdunensi, ejusque eruditissimo Præsuli excidissent, si non modò hæc ipsa hæresis extitisset, verùm etiam in ejusdem Ecclesiæ Synodo proscripta esset. Cæteros recentioris ævi scriptores, quæis hoc idem visum est, silentio mitto, Usserium, Mauguinum, Cabassutium, Macedum, Contensonium, aliosque numero plures.

Eruditorum pars altera, cui Prædestinarianorum hæresim fictitiam dicere religio est, ne Faustum tantæ fraudis invidiâ oneret; Lucidumque re ipsâ iis erroribus adhæsisse putat, quos illi Rejensis Antistes adscribit; eundem tamen sinistrâ Augustinianæ doctrinæ intelligentiâ delusum asserit, totoque cœlo ab ejus sententiâ exorbitasse, certissimè ponit. Ita Tyro Prosper in Chronico ad annum Honorii 23. juxtâ geminæ Bibliothecæ, Colonienfis ac Lugdunensis, lectionem: *Prædestinatorum hæresis, quæ ab Augustini Libris malè intellectis, accepisse dicitur initium, bis temporibus serpere exorsa est.* Ita Auctor Prædestinati à Sirmondo editus Tomo 28. postremæ Bibliothecæ Patrum, Libro 1. hæresi 90. *Nonagesima hæresis, inquit, quam in præfatione nostrâ diximus, de nomine Augustini Episcopi esse mentitam, Prædestinatorum*

Non-
nulli
codices
non habent,
malè
intel-
lectis.

torum nomen accepit. Et Libro 3. Nonagesimam hæresim Prædestinati fecerunt, ostendentes Libros falsos, quos Augustini confingunt; cujus dicta in multis locis leguntur istis Libris esse contraria. Ita Sigebertus Monachus Gemblacensis ad annum Christi 415. Prædestinatorum hæresis hoc tempore cæpit serpere; qui ideo Prædestinati vocantur, quia de prædestinatione & divinâ gratiâ disputantes, asserebant quod nec pie viventibus prosit bonorum operum labor, si à Deo ad mortem prædestinati fuerint; nec impiis obsit, quod improbè vivant, si à Deo prædestinati fuerint ad vitam. Quæ assertio bonos à bonis evocabat, & malos ad mala provocabat. Hæc hæresis ex Libris Augustini malè intellectis initium sumsisse dicitur.

Quocumque ergo rescadat, Augustinus in vado est, & Launoianæ calumniæ flatum eludit. Si enim Prædestinationem hæresim purum putumque figmentum cum prioribus dicimus, doctrinam Augustinianam, Ecclesiæ judicio nequaquam inustam, facillimè colligemus. Si autem extitisse re ipsâ cum cæteris opinamur, Lucidumque eos errores propugnasse contendimus, quos illi Faustus attribuit; sed falsâ sancti doctoris intelligentiâ deceptum, toto ab ejus mente ostio oberrasse: tam non in Lucido damnatus censebitur Augustinus, quàm nec in Ario aut Nestorio sacri Codices, quorum sinistrâ interpretatione delusi novatores, impia dogmata delirarunt. Nec ulla idcirco labes sanctissimo Doctore inuritur: Non enim, ut scite monet

net Facundus Hermianensis Lib. 6. contra Motianum, *melius loqui potuit Augustinus, quam Propheta, quam Apostoli, & Evangelistæ; quorum mentibus similiter malè intellectis, & incongruè adhibitis, tam multi suos defendere conantur errores.*

Pag.
100.

Sed quid ad hæc Traditionis investigator? Novam in veteri spatio viam aperit, ut Augustinus sub Prædestinatianorum corio vapulet. Prædestinatianam hæresim, non ex sinistra librorum ejus interpretatione initium duxisse, sed sinceram atque germanam ejusdem doctrinam complecti, fidenter pronunciat: Lucidumque in Synodo Arelatenfi damnatum, non falsum tanti Doctoris interpretem, sed fidum planè discipulum, imò discipulorum totiusque jam sectæ principem dicit. At dicit tantum: momenta queis inauditum paradoxum adstrueret calamo hæserunt. Undè tibi, Launoi, tantum audaciæ, ut præcentore nullo, ductore nullo, auctore nullo, cuncta, ut libet, ut lubet, effutias? Quis tibi Lucidum Augustini discipulum fecit, ac totius factionis coryphæum? Quis tibi horrida dogmata, ab eodem ex Arelatenfis Synodi præscripto ejurata, tanti Magistri totiusque scholæ decreta commentus est? Nemo omnium.

Quàm procùl ab Augustino, ejusque discipulis abierit Lucidus ille, id vel unum ad Launoi dedecus luculentè ostendit, quòd senas ejus assertiones in palinodiæ Libello contentas, & à Gennadio, non paucis immutatis, recensitas, ut *injusta opprobria,*

bria, & ineptissimarum blasphemiarum prodigiosa mendacia, sibi atque Magistro per summam calumniam afflicta confutaverit *In app. Catal. de bare. apud S. Augu.*
 D. Prosper, in suis ad Capitula Gallorum, & ad objectiones Vincentianas responsionibus; priori duntaxat exceptâ, de quâ apud Aquitanicum nihil, sed ab ipsomet Augustino rejecta est. Rem totam brevi collatione conficio.

Prior Libelli assertio erat: *Labor humanæ obedientiæ, divinæ gratiæ non est adjungendus.* Augustinus è contrâ Libro de prædestinatione Sanctorum cap. 11. [Vos, itaque, inquit, etiâ ipsam obediendi, perseverantiam à patre luminum, à quo, descendit omne datum optimum, & omne donum perfectum, sperare debetis, & quotidianis orationibus poscere; atque hoc faciendo confidere, non vos esse à prædestinatione populi ejus alienos, quia, etiâ hoc ut faciatis, ipse largitur.] Et Libro de dono perseverantiæ cap. 15. [Non deterremur à confitendâ præscientiâ Dei, si quis de illâ populo sic loquatur, ut dicat: sive nunc rectè vivatis, sive non rectè, tales vos eritis postea, quales vos Deus futuros esse præscivit, vel boni, si bonos, vel mali, si malos. Numquid enim si hoc audito, nonnulli in torporem, segnitieque vertantur, & à labore proclives ad libidinem post concupiscentias suas eant, propterea de præscientiâ Dei, falsum putandum est esse, quod dictum est?]

Altera Libelli assertio sic habebat: *Post*
primi

primi hominis lapsum, ex toto arbitrium voluntatis extinctum est. Sexta Gallorum calumnia erat, à Prospero confutata: liberum arbitrium in homine nihil est.

Tertia Libelli propositio his verbis expressa erat: *Christus Dominus Salvator noster mortem non pro omnium salute suscepit. Nona Gallorum calumnia ab Aquitano depulsa in idem planè recidebat: Non pro totius mundi redemptione Salvator est crucifixus: Cui etiam gemina prorsus est prima objectio Vincentiana: Dominus noster Jesus Christus non pro omnium hominum salute, & redemptione passus est. Quocircà recale quæ diximus capite 2. ad primam alteramque propositionem tertii indiculi.*

Quarta Libelli propositio succedit: *Præscientia Dei hominem violentè impellit ad salutem: vel, Dei pereunt voluntate qui pereunt. Hæc ipsa est prima Gallorum criminatio, quam sibi suisque perperam affictam ostendit D. Prosper: Ex prædestinatione Dei velut fatali necessitate, homines ad peccata compulsi coguntur ad mortem.*

Quinta Libelli propositio sequitur: *Post acceptum legitimè baptismum, in Adam moritur quicumque deliquerit. Cui secunda Gallorum accusatio, ab Augustini discipulo falsi postulata planè respondet: Ab eis qui non sunt prædestinati ad vitam non aufert percepta Christi gratia originale peccatum.*

Ultima tandem Libelli propositio sic habebat: *Alii deputati sunt ad mortem, alii ad vitam prædestinati. Quam assertionem*
pravo

pravo sensu acceptam, confutat D. Prosper, decimæ quintæ Gallorum calumniæ satisfaciens, in hunc modum: Qui præscientiam Dei in nullo ab ipsius prædestinatione discernit, quodtribuendum est Deo de bonis, hoc ei etiam de malis conatur ascribere. Sed cum bona ad largitorem cooperatoremque eorum Deum, mala autem ad voluntariam rationalis creaturæ nequitiam refundenda sint, dubium non est, sine ullâ temporali differentiâ, & præsciisse simul & prædestinasse, quæ ipso erant auctore facienda, vel quæ malis meritis justo erant iudicio retribuenda; præsciisse autem tantummodo, non etiam prædestinasse, quæ non ex ipso erant causam operationis habitura.

Primus in Gennadii catalogo Prædestinatianorum error hæc thesi continebatur: Deus non omnes homines ad hoc creavit, ut omnes salventur, sed ut multitudine hominum ornetur mundus. Incidit in decimum tertium capitulum Gallorum, de quo jam capite 2. diximus ad propositionem 2. secundi indiculi, quo assertiones Augustino ab Launoio perperam affectæ continentur.

Secundus error, juxta eundem Gennadium, is erat: Etsi generali prædicatione dicat Christus: venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos; non tamen omnes eâ voluntate vocat, ut omnes sequantur vocantem. A quintâ Gallorum calumniâ nihilo differt: Qui vocati sunt, non equaliter sunt vocati, sed alii ut crederent, alii ut non crederent. Cujus pravam

vam intelligentiam, suo ac suorum nomine repudiat doctissimus Aquitanus.

Tertius error his verbis expressus erat: *Non omnes qui Deo inspirante obediunt vocationi, dicuntur accipere exequendi in bono opere perseverantiam; sed post multos labores & justitiæ fructus, si non sint de salvandorum numero, subtrahuntur eis vires agendi, ne perdurent in bono.* Quam blasphemiam, ab Augustino ejusque Discipulo distinctè rejectam probavimus capite 2. ad quartam propositionem secundi ordinis.

Quartus error hac positione continebatur: *Illi qui prædestinati sunt ad vitam æternam, etiamsi in perfidiâ & in omni genere peccati, longo tempore volutentur, accipient occasionem, quâ & credant in Deum, & secundum Dei præceptum vivant, ut possideant societatem justorum.* Quam sibi doctrinam objectam, quâ parte censuræ pateri potest, rejicit Augustinus Libro de dono perseverantiæ capp. 15. & 16. quatenus nempe segnitiam atque torporem videtur inducere; cujus verba paulò antea recitavimus.

Quintus sequitur error: *Deus personas hominum accipit: quem sibi quarto isto Gallorum capitulo, injuriâ tributum, queritur Prosper: Non omnes homines vocantur ad gratiam.*

Sextus demùm in Gennadii indiculo Prædestinatianorum error hoc ferali dogmate stabat: *Alios etiam invitos, post multa mala opera attrahit ad salutem: alios post bona opera rejicit & compellit ad malum, quò pereant*

pereant in æternum. Cui gemina est decima quarta objectio Vincentiana, ab Aquitano rejecta: Pars magna illa Christianorum, Catholicorum, fidelium, atque Sanctorum, quæ ad ruinam & perditionem prædestinata est, etiamsi petat à Deo sanctitatis perseverantiam, non impetrabit; eo quod mutari non potest divina prædestinatio, quæ illos præordinavit, præparavit, præaptavit ut caderent.

Non igitur per Lucidi latus, Augustini Pag. 101. doctrina, in Synodis Arelatenfi & Lugdunensi, petita est, quod inflatis tibiis clamat Launoïus; sed nefaria consecraria, à Semipelagianis iniquè deducta, ab Augustino ejusque discipulis apertè rejecta, sed à Lucido per summam inscitiam devorata, à Galliæ Præsulibus iniusta sunt. Cùm enim Semipelagianæ sectæ doctores, ingenio & disputandi solertiâ præstantes, subtilia in Augustinianæ doctrinæ professores argumenta exererent, variaque ex ejus principiis absurda dogmata deducerent: Lucidus, ut erat obtuso ingenio, malo fato succubuit, & ac insana paradoxa concedenda coactus est; quæ cæteri valentiores, ex Augustini & Prosperi responsionibus, nullo negotio refellebant.

Faustum, Gennadium, Arnobium juniorem, cæterosque in Augustinum malè animatos, eâ geminæ Synodi sententiâ, in imperitum & pinguioris minervæ sacrificulum pronuntiata palàm abulos, ut pristinas sectæ suæ calumnias instaurarent, ut gratiam efficacem gratuitamque prædesti-

nationem exploderent, ut initia fidei humanæ voluntatis conatibus darent, ut Augustinianos Prædestinatianorum nomine infamarent, haud dubium est. Faustus enim demandatam sibi ab Synodo Arelatensi confutandæ hæreseos Prædestinatianæ provinciam prætergressus, geminos de Gratiâ & libero arbitrio Libellos, Massiliensium erroribus infarfit. Gennadius edito Virorum illustrium Indiculo, Augustini de prædestinatione sententiam, *errorem sermone multo contractum, & luculâ hostium exaggeratum* effutiit cap. 38. ac tantum non ut apertam hæresim damnavit: Prosperum Aquitanum, uti homuncionem, & infamem alienæ gloriæ decurtatorem traduxit: Cassianique doctrinam ab Ecclesiâ probatam mentitus est. Arnobius junior, per speciem prædestinatianæ hæresis oppugnandæ, prædestinationis mysterium amolitus est: originale peccatum de medio penè sustulit; fidemque naturæ viribus tribuit, in suis ad Psalmos Commentariis. Sic illi latâ in Lucidum censurâ abusi turpiter. Quo itaque jure, ne dicam quâ fronte, quâve audaciâ, apertos illos Semipelagianæ sectæ professores, uti catholicæ de gratiâ & prædestinatione doctrinæ Magistros Launoius ostentat, qui sacrum depositum integrâ fide servarint, & ad nos usque transmiserint? Quâ lege vulgatas ab iis adversus Augustini discipulos scriptiones, tanquàm Traditionis Ecclesiasticæ promptuaria, unde certa hoc de argumento doctrina repeti debeat, laudibus effert, Ecclesiæ judicio palam

Psalms.

50. 90.

91. 103.

108.

120.

126.

146.

Pag. 98

& 99.

palàm apertèque repugnans ? Nota siquidè Gelasii Summi Pontificis, & Romanæ septuaginta Episcoporum Synodi, in Fausti & Arnobii libros districta Censura: *Opuscula Fausti Rejensis Galliarum Episcopi Apocrypha..... Opuscula Arnobii Apocrypha.* Quo judicio non solum supremâ auctoritate, ut olim Sirmondo reponere libuit, libri illi exuti sunt; sed eadem cum Joviniani, Galli, Montani, Priscillæ, Maximillæ, Fausti alterius Manichæi opusculis, infamiæ notâ inusti; & inter *hæreticorum & schismaticorum* quisquiliæ, quas nullatenus Catholica & Apostolica Romana Ecclesia recipit, amandati. Nota Hormisdæ Pontificis, à Possessore de Fausti libris sententiam rogati, per litteras data responsio: *Hi verò, quos vos de Fausti cujusdam Galli Antistitis dictis consulisse, litteris indicastis, id sibi responsum babeant; neque illum, neque quemquam, quos in auctoritatem Patrum non recipit examen Catholicæ fidei, aut Ecclesiasticæ disciplinæ, ambiguitatem posse gignere, aut religiosis præjudicium comparare.* Nota Africanorum Episcoporum in Sardinia pro catholicâ fide exulum Epistola Synodica, quâ memorati Fausti commenta veritati contraria, catholicæ fidei penitus inimica pronunciantur. Nota, ut paucis multa complectar, Cardinalis Baronii prudens animadversio Tomo 6. *Annalium* ad annum 490. [Non est ut pro Fausto aliqua possit, in ejus defensionem, apologia elaborari; quem constat in diverso Orbe catholico impugnatum. Ete-

„nīm in Occidente Cæsarius & Avitus do-
 „ctissimi atque sanctissimi in Galliā Episco-
 „pi, adversariis eum scriptis exagitarunt :
 „eundem in Africā Sanctus Fulgentius
 „Ruspensis Episcopus septem Libris vehe-
 „mentissimè impugnavit : sed qui præ-
 „stant his omnibus, Felix atque Gelasius
 „Romani Pontifices eadem Fausti scripta
 „rejecerunt : ut planè universum occi-
 „dentem Orbem in eosdem Fausti libros
 „insurrexisse, eosque impugnasse certissi-
 „mum sit. In Oriente verò non unus dun-
 „taxat, quem refert Ado, Joannes Presby-
 „ter Antiochenus eos Fausti libros refel-
 „lit, sed Orthodoxi ferè omnes.] Et hos
 tamen libros, ut egregia de divinā gratiā
 fidei monumenta à Theologo Parisiensi
 laudari? Hos, hos? Pròh superi, mites
 animos!

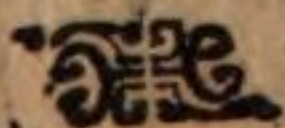
Illud postremò non omiserim, Theolo-
 gum nostrum in figendā editorum librorum
 epochā, pingui nimis anachronismo labi,
 quo tota peturbatur Prædestinatianorum
 Historia; ut indè satis compertum sit,
 quàm oscitantèr calamus moverit. Fau-
 stum, Gennadium, Arnobium, Prospe-
 rum Tyronem, Libros concinnasse ait,
 quibus Augustinum, alii quidem latenter,
 alii apertā fronte erroris insimulabant, om-
 niāque periculosa doctrinæ paradoxa cumula-
 tissimè refellebant..... Quibus cū nihil
 apud ejusdem discipulos profecissent, horum
 unum nomine Lucidum, ac totius sectæ cory-
 phæum in jus vocarunt, apud Arelatensis Sy-
 nodi Patres &c. At Faustum nonnisi post
 celebra-

celebratas Synodos Arelatensem & Lugdunensem, in Augustinum ejusque discipulos calamum acuisse; ac etiã implendæ, quæ sibi à Patribus demandata fuerat prædestinatianos exagitandi, provinciæ occasione, virus in gratiæ Vindicem effudisse, notissimum est. Hinc illa ejus ad Leontium verba, in totius operis Præfatione: *Quod pro sollicitudine pastorali, Beate Papa Leonti, in condemnando prædestinationis errore, Concilium summorum Antistitum congregastis, universis Galliarum Ecclesiis præstitistis. Quod verò ad ordinanda ea quæ collatione publicâ doctissimè protulistis, parùm, ut reor, tanto negotio, parùm sanctæ existimationi vestræ consulvistis. In quo quidem Opusculo, post Arelatensis Concilii subscriptionem, novis erroribus deprehensis, adjici aliqua Synodus Lugdunensis exegit.* Gennadius etiã librum de Viris illustribus, quo se Augustini ejusque discipulorum adversarium prodit, circa annum 494. qui decimus nonus ab Arelatensi Synodo numeratur, elaboravit. Namque de Theodulo Presbytero sic habet: *Moritur hic Scriptor ante triennium, regnante Zenone: mortuus autem Zeno est anno 491. Ejusdem liber de Ecclesiasticis dogmatibus, in quo non nihil Semipelagiani fermenti deprehenditur, edi non potuit ante annum 491. quò primùm Gelasius Pontifex, ad quem statim ab Auctore transmissus est, Romæ sedit.* Arnobius junior post damnatam duntaxat Arelate Prædestinatianam hæresim, suos in Psalmos Commentarios, eodem

fermento resperfos elucubravit; quippè qui eam ex nomine appellat, in Psalmum 146. ejusdemque distincta capita insectatur. Què ergo fieri potuit, ut Augustini discipulos ad Arelatensem Synodum provocarent, quòd iis libris exagitati, à pristinis dogmatibus abduci nollent; sed Magistri doctrinæ semel ebibitæ tenaciùs hærerent? Prosperum Tyronem quod attinet, is nec Semipelagianus, nec Augustini adversarius haberi potest, si pura & integra est laudata illius Chronici lectio, quæ tam distinctè habet; *Prædestinatianam hæresim, ex libris Augustini malè intellectis initium accepisse.* Nec in eas de divinâ gratiâ controversias videtur ingressus, qui breve duntaxat Chronicon concinnavit, quo nihil huic argumento affine continetur.

Intereà tamen Lectorem hoc loco mone-re juvat, me in confutando Launoio, eam de Arnobio juniore sententiam tenuisse, quæ ipsi arrisit maximè; illum nempe in Augustinum malè affectum, in Semipelagianorum castris meruisse. Quod sanè fateatur necesse est, quisquis illi Commentarios in Psalmos adjudicat, qui ejus nomine in nonnullis Editionibus prostant: ut multis contra Vossium probat eruditissimus Cardinalis de Noris lib. 2. Historiæ Pelagianæ cap. 15. Cæterùm Commentarios illos, Arnobio perperam inscribi, duplicique titulo à Gelasio dictos Apocryphos; eam verò inter Augustini cultores jure censerì, ac ne latum quidè unguem ab ejus sententiâ discessisse, persuasum habeo,
ex ejus

ex ejus Dialogis cum Serapione, jam olim ab Alcuino sub ejus nomine laudatis, Epistolâ ad Flavium Menium, & libro 6. contra Felicem Urgelitanum. Ita enim inter se de Augustino colloquuntur Arnobius & Serapion libro 2. haud longè sine : Serapion dixit : non ita docentem sanctum Augustinum audiui. Arnobius dixit : in quâ parte non ita audisti eum docentem ? Serapion dixit : non imperium legis impleri, omnia volumina tractatum & librorum ejus testantur scripta. Arnobius dixit : Tangit me, ita sicut sunt mira ejus verba in medium proferre, & probare quantum legis imperio, quantum libero concedatur arbitrio. Serapion dixit : testor Deum, quia sollicitudini meae universam ambiguitatem eliminas, si de his ejus mihi definita proferas, & de omnibus quæ transacta sunt, evidentia ejus afferas documenta. Fateor enim me ejus assertiones ita probatas habere, UT SE IPSUM ORE SUO HÆRETICUM DETEGAT, QUI AUGUSTINUM PUTAVERIT IN ALIQUO REPRENHENDENDUM ELOQUIO. Arnobius dixit : meo sensu locutus es : nam ea quæ ejus nunc profero, ac si sacratissima Apostolorum scripta, sic credo, & teneo, & defendo. Itane Augustinum Semipelagianus homo celebrasset, cum ii, ex sectæ decreto, tam multa ejus dicta reprehenderent?

CAPUT XIII.

Augustiniana doctrina de Semipelagianismo triumphus, sæculis sexto, septimo, & octavo reportatus, & à Launoio pessima fide dissimulatus, distinctè narratur.

Pag. 102. *¶* 103. **F**rontem Launoio periisse necesse est, dum ad decimum quartum narrationis suæ caput conscribendum, mentem applicuit. Augustini discipulos non jam tecto sermone, sed palàm & apertè, distinctisque verbis *audaces* & *pervicaces* appellat; quòd geminæ Synodi judicio in Lucidum pronunciato nihil territi, steterint in incepto; obscurosque nonnullos Africæ Præsules, in Sardiniam actos suis partibus illigarint: tametsi, ut adjicit, nihil tot illæ artes obfuerint, quominùs vulgata ab iis paradoxa omnium in se fidelium odia concitarent. Utque hoc ultimum duplici fabellâ, & quidem omnium stultissimâ, confirmasse sibi visus est, ad nonum subindè sæculum gressum faciens, Gottescalchi historiam nectit; quod duorum & ampliùs sæculorum spatio (Fabulatoris verba sunt) Augustini discipuli ubivis pessimè habiti conticuissent, seque ipsos silentio damnassent, donec gyrovagus Monachus caput tolleret.

Pag. 106.

Siste,

Siste, Launoi, siste; & qui haftenus illatum à Massiliensibus Augustino ejusque discipulis bellum fusiùs enarraſti, Semipelagianorum in eos dicteria, querelas, oblo-
cutiones exaggeraſti; objectorum erro-
rum indiculum milliès texuiſti; libellos,
ſcriptiones, omniaque intentatæ litis in-
ſtrumenta excuſſiſti; ſine videamus quem
tandèm ſæculo ſexto ac ſeptimo exitum
habuerit graviffima concertatio, quæ cen-
tum & ampliùs annos Eccleſiam univer-
ſam, ac potiffimùm Gallicanam exercuit.
Hinc enim definire facile erit, nùm Au-
guſtini de gratiâ & prædeſtinatione ſen-
tentia, erroribus (quod hìc maximè quæ-
ritur) debeat accenſeri; an potiùs inter
fidei, & Traditionis Eccleſiaſticae capita
computari? Nùm poſt latam in Synodis
Arelatenſi & Lugdunenſi in Lucidum
damnationem, bonorum in ſe odium Au-
guſtiniani concitarint, an veriùs Romano-
rum Pontificum, Conciliorum, ac Pa-
trum cultu excepti ſint? Nùm demùm
malè-ſanæ doctrinæ conſcientiâ, ora com-
preſſerint Sanctiſſimi Doctòris discipuli &
aſſeclæ; an potiùs fuerint illi tui, quos
laudibus cumulas, Caſſiani, Vincentii,
Fausti, Gennadii, ex totiùs Eccleſiæ ſen-
tentiâ, æterno ſilentio damnati?

Fauſto Rejenſi Epifcopo, in quem Se-
mipelagianæ Reipublicæ principatus, ex-
tincto Caſſiano, devolutus fuerat, huma-
nis tandèm rebus exempto, languere pau-
latim cœpit factio divinæ gratiæ inimica:
Auguſtini verò ſententia, quæ potentiſ-
ſimos

simos hæc tenens passa fuerat adversarios ; depulsis sensim superbiorum hominum præjudiciis , liberè triumphavit. Massilienses in Hipponensem Episcopum initio musitantes , incerto velut ictu petierat Cælestinus ; cujus ad Gallos Episcopos nobile rescriptum , per se se licet decretorium , subdolis interpretamentis & exceptionibus eludebant. Verùm has illis subindè plagas intulere per vices Gelasius I. Hormisdas , Felix IV. Bonifacius II. Joannes II. unà cum Synodis Gallicanis , aliisque sanctissimis Patribus , ut amicâ manu leniri nequiverint ; nemoque deinceps , citra hæresis notam , suam illis adversus Augustinum advocationem præstare potuerit.

Gelasius anno 493. qui alter à Fausti obitu fuit , Semipelagianæ sectæ dogmata damnavit , de humanis conatibus gratiam antevertentibus , deque fide naturæ viribus prodeunte , datis ad Piceni Episcopos elegantissimis Epistolis : *Quid autem , inquit , haberi potest sine gratia ? cum sit fides ipsa per gratiam , eodem Apostolo nos docente , misericordiam consecutus sum ut fidelis essem : nec aliud est misericordia divina quàm gratia ; ut ostenderet , quia donum gratiæ non ipse præcesserit , sed fuerit subsequutus ; atque monstraret , cooperatorem se esse gratiæ , subsequendo.* Cumque Seneca quidam delirus senex , ac nullius eruditionis homunculus , Augustini & Hieronymi scripta lacefferet , summosque Doctores mille conviciis oneraret , de utriusque honore sollicitus pius Pontifex , inauditam

tam homuncionis audaciam hisce compe-
scuit: *Adhuc majus scelus accrescit, ut sub
conspectu & presentiâ sacerdotum, beatæ me-
moriæ Hieronymum & Augustinum, Eccle-
siasticorum lumina Magistrorum, musca mo-
ritura, sicut scriptum est, exterminans oleum
suavitatis lacerare contenderet.* Quid di-
cturum Gelasium arbitramur, si muscam,
non utiquè morituram, sed mortuam
dudum ac tumulto datam, Augustino Ec-
clesiasticorum Magistrorum lumini in-
sultantem, eidemque Prædestinarianæ,
Vvitklesianæ, Lutheranæ, Calvinianæ,
Jansenianæ hæreseos notam audaciùs inu-
rentem deprehendere contigisset? Id verò
summum scelus, nullâ verbi invidiâ, vo-
citasset.

Novo ictu Semipelagianos confecit Ge-
lasius idem, anno proximè sequenti,
novumque Augustinianæ scholæ decus ad-
didit. Coactâ scilicet Romæ septuaginta
Episcoporum Synodo, factâque de libris
vel legendis vel rejiciendis consultatione,
Cassiani & Fausti Opuscula, eâdem cum
Joviniani, Montani, Priscille, Maximil-
læ, aliorumque hæreticorum & schisma-
ticorum libris, censurâ notavit; eaque
inter quisquilias amandavit, quas Ecclesia
Catholica minimè recipit: Augustinum
verò & Prosperum Aquitanum, Ortho-
doxorum Patrum numero censuit, qui in
nullo à sanctæ Romanæ Ecclesiæ consortio de-
viarunt. Cujus quidem decreti verba dedi-
mus paulò suprâ Capp. 10. & 12.

Ineunte sæculo sexto, delati in Orien-
tem

tem Fausti Rejenſis Epifcopi Libri duo, quos Arelatenſis Synodi juſſa prætergreſſus in Auguſtinum ediderat, Scytharum Monachorum cenſuram experti ſunt. Novi ex ultimo Ponto excitati gratiæ vindices, Libello *de Incarnatione & gratiâ concinnato*, Auguſtini de gratuitâ prædeſtinatione ſententiam toto conatu vindicarunt, & Rejenſis Epifcopi Libros in eandem editos anathemate confoderunt: *Sanctorum Patrum*, inquiebant, *imbuti doctrinis, anathematizamus Pelagium & Cæleſtium*, ſimulque etiam *Julianum Eclanenſem*, & qui illis ſimilia ſapiunt; præcipue Libros Fausti Galliarum Epifcopi, qui de Monasterio Lirinensi proſectus eſt: in quibus non ſolum contra horum omnium ſanctorum Patrum, verum etiam contra ipſius Apoſtoli contradictionem veniens, humano labori ſubjungit gratiæ adiutorium; atque totam omnino Chriſti evacuans gratiam, antiquos ſanctos, non eâ gratiâ quâ & nos, ſecundum quod docet beatiffimus Petrus Apoſtolus, ſed naturæ poſſibilitate ſalvatos impie profitetur.

Scytharum Libello calculum adjecere Præſules Africani, in Sardiniaſe inſulam, pro Catholica fide, à Traſimundo Rege Ariano relegati, vitæ ſanctimoniâ & eruditionis laude ſpectatiſſimi, numero quindecim, Bizacenæ Provinciæ, Dacianus videlicet, Fortunatus, Boethus, Victor, Scholaſticus, Orontius, Vindicianus, Victor, Januarius, Victorianus, Photinus, Quodvultdeus, Fulgentius, Felix, Januarius. Ii coactâ Synodo, delatam per
Joan-

Joannem Diaconum, Monachorum scripti-
 onem non probarunt modò, verùm eti-
 am alteram pari titulo, de Incarnatione &
 gratiâ submiserunt, quâ Fausti errores, de
 initio vocationis & fidei, de prædestinatio-
 ne ex meritis pendulâ, de gratiâ promiscuè
 collatâ, capite 18. & sequentibus, egregiè
 confutarunt, sancto Fulgentio Ruspensi
 Episcopo omnium decreta atque sententias
 in litteras mittente. Fausti nihilominus
 nomini pepercere, & à ferendâ in ejus li-
 bros sententiâ temperarunt, quòd illos
 necdùm legissent. Egregium volumen hoc
 brevi epilogo clauditur, quo stat Augusti-
 nianæ doctrinæ summa: [Habetis, dile-
 ctissimi Fratres, tam de Incarnatione
 Domini Jesu Christi, quàm de gratiâ
 paucis expressam fidei nostræ confessio-
 nisque sententiam. Cujus gratiâ no-
 bis & initium bonæ voluntatis donatur,
 ad fidem, & ipsi voluntati adjutorium
 tribuitur, ut quod benè vult, benè opere-
 tur. Deus enim qui hominem condidit,
 ipse prædestinatione sua, & donum illu-
 minationis ad credendum, & donum
 perseverantiæ ad perficiendum atque per-
 manendum, & donum glorificationis ad
 regnandum, quibus dare vult, præpara-
 vit; quique non aliter proficit in ope-
 re, quàm in sua sempiternâ atque incom-
 mutabili habet voluntate dispositum.
 Cujus prædestinationis veritatem, quâ
 nos ante mundi constitutionem prædesti-
 natos in Christo testatur Apostolus, si
 quis detrectat cordis credulitate recipe-
 re,

„re, vel oris confessione proferre, si ante
„ultimum diem vitæ præsentis, impietatis
„suæ contumaciam, quâ Deo vivo & ve-
„ro rebellis obfistit, non abjecerit, mani-
„festum est, eum non pertinere ad eorum
„numerum, quos Deus in Christo ante
„mundi constitutionem gratis elegit, &
„prædestinavit ad regnum &c.] Launoii
manibus benè precor, ac ne Bisacenorum
Præsulum sententiam expertus sit, Divi-
nam misericordiam suppliciter peto. Nec
unius Bisacenæ Provinciæ Patres, nume-
ro quindecim, quorum nomina laudatæ
scriptioni præfixa sunt, sententiam dedisse;
sed cæteros planè omnes supra sexaginta
Africæ Præsules, in exilium actos, Scy-
tharum consultationi respondisse, Fulgen-
tio calamum omnibus commodante, haud
obscurè innuit Ferrandus Diaconus Car-
thaginensis, in ejus Vita cap. 20. [Huic,
„inquit, quandocumquè transmarinis Lit-
„teris, de fide vel de diversis quæstioni-
„bus interrogabantur Episcopi, responde-
„re pro omnibus, ab omnibus imponeba-
„tur. Ita sicut sanctæ memoriæ Aurelius
„Carthaginensis Antistes, inter sua pri-
„vilegia meruit, ut Litteras ex Africano
„Concilio dandas solus ipse scriberet; sic
„iste meruerat, ut Litteras ex illo Conci-
„lio dirigendas solus ipse dictaret. Sex-
„ginta quippè, & eo ampliùs Episcopos
„tunc catena ligabat exilii, quorum lin-
„gua & ingenium B. Fulgentius Episco-
„pus fuit. Propterea quandocumquè scri-
„bebant consulentibus, Episcoporum no-
mina

mina cunctorum dicebantur in titulo, sed, solius Beati Fulgentii sermo tenebatur in, stylo.]

Hæc omnia notare libuit, ut inaudita Launoii petulantia comprimatur, quâ tam multos sanctissimos ac doctissimos Præsules, pro tuendâ fide catholicâ durum exilium passos, tanquam obscuros ac pauculos fortis infimæ magistellos despiciatur ac ludit; quasi Gallorum Augustiniensium artibus circumventi ac turpiter lusi, dictatam ab iisdem sententiam scripto mandarint. Vâh insulsi argutatoris infrunitam audaciam! Afros in Sardiniam ejectos suis partibus illigarint Galliarum Augustini discipuli, quibuscum nihil unquam commune fuerat? Aut ii fortasse fuerint religiosissimi Confessores, qui in alienam sententiam cæco impetu atque obtorto naso ducerentur?

Interim Afrorum responso animati Scythiæ Monachi, Fausti Libros, Joanne Maxentio duce, longè quàm antea vehementius sugillabant, ac palàm facto agmine, ut hæreticos, traducebant. At cum illos alii adversis studiis occupati catholicos dicerent, neutraque pars alteri cederet, ac turbæ interim moverentur; Possessorem notæ eruditionis Episcopum, qui Constanti-nopoli exul degebat, sententiam rogarunt Vitalianus & Justinianus militum Magistri. Hic quòd privatam Constantinopoli vitam ageret, nihil autoritate dixit, aut explicate respondit: sed neutri dissidentium parti favere studens, Fausti libros nec hæreticos nec catholicos pronunciavit; quasi priva-

tas duntaxat sententias complecterentur, quas nec probaret aperte, nec improbaret Ecclesia. Interea tamen urgentibus Vitaliano & Justiniano, ad Hormisdam Romanum Pontificem litteras destinavit, supremum ea de re iudicium quaesiturus. Erant Epistolae verba: [Cum quorundam fratrum animi, de codice Fausti cujusdam, natione Galli, Rheginæ civitatis Episcopi, qui de diversis rebus, & frequentius de gratia Dei disertè visus est disputare, in scandalum moverentur; aliis, ut se habent humana studia, in contrarium renitentibus, me crediderunt de hoc ambiguo consulendum. Dixi quidem ea quæ à tractatoribus, pro captu proprii ingenii disputantur, non ut canonica recipi, aut ad Synodaliū vicem pro lege servari: sed habere nos certa, scilicet quæ veteri lege vel novâ conscripta, & generalibus Patrum sunt decreta iudiciis, ad fundamentum fidei, & religionis integram firmitatem: hæc autem quæ Antistites diversi scripserunt, pro qualitate sui, sine præiudicio fidei solere censeri. Quæso ut consulentes, quid de præfati Auctoris dictis videatur, auctoritate Apostolicæ responsionis agnoscant: maxime quod filii quoque vestri, Magistri militum, Vitalianus & Justinianus, præcipuè super hac re, Rescripto Beatitudinis vestræ similiter informari desiderant.]

Hormisdas acceptis Possessoris Epistolis, Fausti Libros, nullius in Ecclesiâ autoritatis esse

tis esse respondit: sed Augustini Libros,
 potissimè verò ad Prosperum & Hilarium
 datos, legendos insinuavit, tanquàm qui
 Catholicæ ac Romanæ Ecclesiæ doctrinam,
 de gratiâ & libero arbitrio, complectantur:
Hi verò, inquit, quos vos de Fausti cujus-
dam, Galli Antistitis dictis consulisse, Li- *Epist.*
teris indicastis, id sibi responsum habeant: *70.*
neque illum, neque quemquam, quos in au-
toritate Patrum non recipit examen Catholi-
cæ fidei, aut Ecclesiasticæ disciplinæ, ambi-
guitatem posse gignere, aut religiosis præju-
dicium comparare..... De arbitrio tamen
libero, & gratiâ Dei, quid Romana, hoc
est, Catholica sequatur & asseveret Ecclesia,
licet in variis libri Beati Augustini, & ma-
ximè ad Hilarium & Prosperum possit co-
gnosci, tamen in scriniis Ecclesiasticis expres-
sa Capitula continentur, quæ, si tibi desunt,
& necessaria creditis, destinabimus: quam-
quàm qui diligenter Apostoli dicta considerat,
quid sequi debeat, evidentè agnoscat. Quo
judicio, omnem Launoio ac Semipelagia-
nis, quò effugiant, aditum interclusit.
Cœlestino enim Præsulem Hipponensem,
uti Magistrum optimum, nulliusque suspi-
cione erroris aspersum commendanti, re-
ponere soliti erant; istam in sanctum Au- *Apud*
gustinum laudationem, pro anteriorum scri- *D. Prof.*
ptorum meritis fuisse collatam..... quia in contra
Epistolâ Papæ, librorum pro quibus actum Coll.
est, non expressus est titulus. Verùm Li- *c. 21.*
brorum titulum expressit Hormisdas, il-
losque potissimè commendavit, qui Lau-
noio ac Semipelagianis præ cæteris stoma-
chum

chum movent. Cùm itaque unò eodemque iudicio, Augustini Libros ad Hilarium & Prosperum datos, uti Ecclesiæ Romanæ doctrinam de gratiâ & libero arbitrio continentes, approbet Pontifex; Fausti verò libros, eodem de argumento, in sanctum Præsulem exaratos, apertè rejiciat: consequens profectò est, theses omnes, ex professo à Sancto Doctore inhibi defensatas, quibus adversa, Faustus opposuit, ab Ecclesiâ Romanâ propugnari atque defendi.

Anno 523. Sanctus Fulgentius Ruspensis Episcopus, Afrorum Episcoporum in Sardinia exulum unus, idemque pietate & eruditione præcipuus, novis collegarum precibus inclinatus, Fausti libros à Scythiæ Monachis transmissos, septem aliis impugnavit. Horum magnâ cum laude meminit Sanctus Isidorus Libro de Viris illustribus cap. 14. tametsi hucusquè inediti delitecant: *Fulgentius*, inquit ille, *Afer, Ruspensis Ecclesiæ Episcopus, in confessione fidei clarus, in Scripturis divinis copiosè eruditus, in loquendo quoque dulcis, in docendo ac differendo subtilis, scripsit multa, ex quibus legimus, de gratiâ Dei & libero arbitrio, Libros responsionum septem, in quibus Fausto Galliæ Rejensis Urbis Episcopo, Pelagianæ pravitati consentienti respondens, obnititur ejus profundam destruere calliditatem. Spes fuerat ingentem thesaurum, per annos fermè mille ducentos inaccessis latebris abditum, nostrâ demùm ætate in publicam lucem proditurum. Volumen situ*
putre,

putre, membranis exaratum, blattarum & tinearum epulas brevè futurum, è tenebris nescio quibus eruerat Hieronymus Vignerijs Oratorii Presbyter, datâque non semel intimis ac familiaribus curandæ editionis fide, Augustinianæ doctrinæ studiosis salivam moverat. Verùm fatali cunctatione, cui humanæ rationes nonnullæ suberant, effectum est, ut necdùm tentatâ editione, è vivis excesserit. Quo demum eventu, invida manus ac diris etiam devovenda, sacrum thesaurum Reipublicæ litterariæ secundò surripuit.

Suam in sedem hoc ipso anno restitutus Fulgentius, tres alios *de veritate prædestinationis & gratiæ* Libros addidit, Scythis Monachis nuncupatos, ad Fausti sectatores cumulatius refellendos. Horum altero Augustini doctrinam, à Rejensi Episcopo temerè sugillatam, constantem Ecclesiæ, cùm Latinæ, tùm Græcæ Traditionem appellat, ab Apostolis derivatam. *Cap. 18*
 Audi, Launoi, & comprime rostrum:
 [Hæc itaque Catholicorum Patrum Apostolicis institutionibus tradita permanent in Ecclesiis, sine aliquâ dubitatione, doctrina, quam Græci Latinique Pontifices, sancti Spiritus infusione firmati, uno atque indissolubili semper tenuere consensu. In quâ Beatus Augustinus, indutus virtute ex alto, abundantius illis omnibus laboravit; non ipse autem, sed gratia Dei cum illo. Ipsius ministerio, Dominus uberiores hujus rei fidelibus suis institutionem præbuit &c.]

Geminam Ruspensis Episcopi lucubrationem (ut de aliis subindè concinnatis, de *Prædestinatione ad Monimum*, necnon de *fide ad Petrum*, nil dicam hîc) communibus suffragiis approbarunt Episcopi Africani, è Sardinia jam reduces, & ab exilio, Hilderici Regis, qui Trasimundo successerat, benignitate revocati. Fausti Libros distinctâ censurâ inusserunt, Augustini verò, ad Prosperum & Hilarium datos, singulari elogio commendarunt, Epistolâ Synodicâ ad Scythas Monachos datâ; ex quâ pauca ista delibare sat erit, ad Launoii somnia dissipanda: Præ omnibus studium gerite, Libros Sancti Augustini, quos ad Prosperum & Hilarium scripsit, memoratis fratribus legendos ingerere; quorum mentionem Beatae memoriae Hormisdas, Sedis Apostolicae gloriosus Antistes, in Epistolâ, quam consulenti se sancto Fratri Confacerdoti nostro Possessori rescripsit, cum magno præconio catholicae veritatis inseruit. Tum recitatis Hormisdæ verbis, de Fausti Libris, eorumque à Sancto Fulgentio adornatâ binâ confutatione, ita pronunciant: *Ceterum unus ex nobis, in quantum Dominus servis suis recti gratiam dignatur donare sermonis, illis omnibus, quæ memoratos fratres, adversus gratiam & prædestinationem, intimastis vel sentire, vel dicere, tribus Libris vestro nomine dedicatis, sufficienti disputatione respondit: quique adversus duos Libros Fausti Galli septem Libros edidit; quos cum recensueritis, agnoscetis protinus, quemadmodum memorati Fausti*
commenta

Commenta veritati contraria, Catholicæ fidei penitus inimica, discussio prodidit, ratio manifesta convicit, autoritas divina compressit, & præcedentium Patrum consona prorsus attestatio confutavit.

Pari per idem tempus, in Faustum ejusque gregales, exitu bellum movit Sanctus Cæsarius Arelatensis, Gallis Præsulibus non plaudentibus modò, verùm etiam dexterarum dantibus; ut quæ per annos amplius centum, Semipelagianismum aluerat & foverat Gallia, eundem ipsa præfocaret. Itaque Librum *de Gratiâ & libero arbitrio* Cæsarius edidit, quo binos ejusdem tituli Libros, à Fausto elaboratos, egregiè confutavit, & Augustini doctrinam defendit illustravitque. Triumphum illi per Epistolas gratulatus est magnus Ennodius, geminâ ad Anastasium Imperatorem obitâ legatione clarissimus, & à Synodo V. Romanâ honorificentissimo elogio ornatus: *Tibi debet, inquit, quicumque ille Scriptorum maximus, quod eum dote elocutionis amplificas; Augustinum nimirum intelligens, quem is adversus Rejenfis Episcopi criminationes, pari sermonis elegantia & eruditione defendit.* Lib. 9.
Epist.
33.

Sancto Cæsario dexterarum contulit Sanctus Avitus, Viennensis Archiepiscopus, cujus eruditione ac fide, ab Arianæ hæreseos infestatione Galliæ nostræ defensæ sunt. Hunc in Faustum styllum exercuisse, testatur Ado, Viennensis & ipse, in Chronico ætate 6. [Faustus ex Abbate,, Lirinensis Monasterii, apud Regnum,,

„ Gallia^e Episcopus factus , Pelagianum
 „ dogma destruere conatus , in errorem
 „ labitur : undè qui ejus sensus in hac par-
 „ te catholicos prædicant , sicut Gennadius
 „ de illustribus Viris scribens , omninò er-
 „ rant. Ita enim liberum arbitrium , tam
 „ Augustinus quàm cæteri Catholici in
 „ Ecclesiâ Dei docent , ut illuminatio ejus ,
 „ virtus , & salus illi à Christo , & per
 „ Christum , & cum Christo sit. Faustus
 „ verò iste ita liberum christianum arbi-
 „ trium dicere conatur , ut illuminatio
 „ ejus , & virtus , & salus non à Christo ,
 „ sed à naturâ sit. Contra hunc scribit
 „ lucidissimâ fide Avitus , Viennensis Epi-
 „ scopus , ejus redarguens errorem : simi-
 „ litèr & Joannes vir eruditus , Antioche-
 „ nus Presbyter :] Maxentius nempe Mo-
 nachorum Scytharum Archimandrita , de
 quo antea dicebamus. Quibus verbis Ado-
 nem quoque Cæsario suâ demum ætate suf-
 fragatum intelligimus ; quippè qui & Fau-
 stum ut hæreticum infectatur , & Augusti-
 num catholicæ de divinâ gratiâ doctrinæ
 Magistrum agnoscit.

Sed qui his omnibus præstat Felix IV.
 Romanæ Ecclesiæ Pontifex , Cæsarii tri-
 umphis accinuit , editumque Volumen
 Apostolicâ autoritate communivit , si quæ
 Gennadii continuatori fides est : *Cæsarius* ,
 inquit ille , *Aretatensis Urbis Episcopus* , vir
sanctitate & virtute celeber , scripsit egregia
& grata valdè , & *Monachis necessaria Opus-
 scula*. De gratiâ quoque & libero arbitrio
edidit testimonia , *divinarum Scripturarum*
& Sanc-

Sanctorum Patrum judiciis munita; ubi docet nihil hominem de proprio agere boni posse, nisi eum divina gratia prævenerit: Quod opus etiam Papa Felix, per suam Epistolam roboravit, & in latius promulgavit.

Quamquam quid ego his immoror, ut Semipelagianos Gallorum Præfulum eruditione repressos, Romani tandem Pontificis autoritate, extremo veluti telo, confectos ostendam? Prostant in omnium oculis secundæ Arausicanæ Synodi Canones, quos vel ignorasse Launoium, vel, si noverrat, contempsisse, perindè mirum. Hos à Felice IV. qui tum Romæ sedebat Pontifex, ad Pelagianismi reliquias, queis suam Launoius advocationem accommodat, extirpandas, submissos esse, & ab Episcopis Gallicanis, proferente Casario, subscriptos, ex ipsâ eorumdem præfatione compertum est: *Id nobis secundum auctoritatem & admonitionem Sedis Apostolicæ, justum & rationabile visum est, ut pauca capitula, ab Apostolicâ nobis Sede transmissa, ab omnibus observanda proferre, & manibus subscribere deberemus.* Eosdem ex Augustini sententiis conflatos, æque certum; idque factâ collatione ostendit Binius, in suis ad Synodum Arausicanam adnotationibus. Cassiani demùm ac Fausti assertiones, sacris illis fidei regulis penè syllabatim iniustas oculis subjicit Cardinalis Norisius lib. 2. Historiæ Pelagianæ cap. 23. necnon in Appendice ad eandem cap. 2. Quæ tria dum reputo, fati intelligentiâ assequi nequeo, eò insulfitatis devenisse Launoium,

Pag.
105.

ium, ut silentium sæculo 6. Augustinianis indictum blateraret: quo maximè tempore, Augustini ore & Romæ Pontifices, & Galliæ Synodi loquebantur, ejusdemque sententiis, decretum in æmulos obtrectatores judicium pronunciabant.

Ruri-
cius
lib. 2.
Epi. 32.

Nec Arausicana duntaxat, verum etiam Valentina Synodus, multò numerosior, Semipelagianos errores proscripsit, & Augustinianæ doctrinæ caput de gratuita vocatione confirmavit. Cum enim observasset Cæsarius, Arausicanæ Synodi Canones, minori apud nonnullos, exhibiti jam pridem erroribus tenaciores, haberi pretio, seu quòd pauciores ad eam Episcopi convenissent; seu quòd de rebus fidei, ex occasione duntaxat dicandæ Basilicæ, tanquam aliud agentes pronunciassent; idemque ipse malè apud nonnullos audiret, quasi plus æquo sancitis Arausicæ Canonibus, gratiæ tribuisset: is ut cœptum opus ad umbilicum duceret, omnemque à se sinistrae opinionis suspensionem amoveret; Augustini doctrinam, seu veriùs Catholicam Fidem, frequentioribus Patrum suffragiis sanciri voluit. Quare Synodum pro jure primatus, Valentiam indixit, cui cum adversa valetudine prohibente, interesse non posset, suas Cypriano Tolonenfi Episcopo vices delegavit: quo duce ac præside, Catholica veritas, non ita pridem Arausicæ sancita, cum magno Augustiniani nominis incremento, de potentissimis hostibus triumphavit. Rem totam memoriæ mandavit Cyprianus alter, Cæsarii

sarii discipulus, in ejus Vitâ; etenim Valentinæ Synodi Acta invidiâ temporum periere: *Multi quidem æmuli surrexerunt, inquit ille lib. 1. cap. 30. qui ejus resisterent doctrinæ de gratiâ prædicanti: sed ò felicitas æmulanda!* Etenim susurris & malâ interpretatione quorundam, oboritur in Galliarum partibus, contra prædicationem Dei hominis, frustra sinistra suspicio. Ob hoc Antistites Christi, ultra Isaram consistentes, charitatis amore collecti, in Valentinâ Civitate conveniunt; quò etiam Beatus Cæsarius infirmitatis causâ sollicitatus, sicut disposuerat, properare non potuit. Misit tamèn præstantissimos viros de Episcopis, cum Presbyteris & Diaconis. Inter quos etiam Cyprianus Tolonensis Episcopus, Antistes magnus & clarus enituit; omnia quæ dicebat de divinis utique Scripturis firmans, & de antiquissimis Patrum institutionibus probans, nihil per se in Divinis profectibus quemquam arripere posse, nisi fuerit primitus Dei gratiâ præveniente vocatus. Quorum intentionibus vir Dei Cæsarius dedit veram & evidentem ex Traditione Apostolicâ rationem. Nam beatæ memoriæ Bonifacius, Romanæ Ecclesiæ Papa, eadem colluctatione comperit, calcatâ intentione iurgantium, prosecutionem sancti Cæsarii Apostolicâ autoritate firmavit. Idem donante Christo paulatim Ecclesiarum Antistites præceperunt, quod optaverat diabolus repentinâ animositate cassare.

Hæc omnia cum fide retuli, tametsi eruditius omnibus nota: partim ut Tolonensis Ecclesiæ, quæ me Christo peperit, summum

Pag.
105.

mum decus publicarem, cujus Antistes Cyprianus id demum honoris & gloriæ retulit, ut assertâ Augustini doctrinâ, diutinæ concertationi, quæ Galliam universam centum & amplius annos in contraria studia distraxerat, finem imponeret: partim ut Launoii pessimam fidem ob oculos ponerem; qui ut Cæsarium Augustinianæ Doctrinæ professorem, suis, pro more, calumniis oneret, Synodum Valentinam adversus illum ipsum habitam comminiscitur, quod Augustini dogmata tueretur: quin etiâ eundem illum damnationis sententiâ certò petendum hariolatur, nisi Cyprianus aliique Præsules amicissimi, causam illius egissent, ejusque doctrinam benignâ interpretatione emollivissent. Certè si fabulam de industriâ texuisset Launoius, ut suo lectorumque otio abuteretur, haud illum putidiores nugas narraturum existimo. Quid enim, si sic est ut obtendit, Valentinæ Synodi gesta, ab Apostolicâ Sede confirmari Cæsarius postulavit? Quid Synodum Valentinam, Collationem cum quibusdam Sacerdotibus à Cæsario habitam vocat Pontifex, in ipso confirmationis instrumento? Quid sancitos inibi canones, Cæsarii & Confacerdotum confessionem appellat? Quid Augustini doctrinam, pro cuius defensione æmulorum quorundam invidiam subierat Cæsarius, præ cæteris tenendam inculcat? Quid Presbyteros aliquos Semipelagianismo luto adhuc hærentes, ad bonam frugem Cæsarii industriâ revocandos ominatur? De Bonifa-

nificii Romani Pontificis ad Cæsarium epistolam, non integram quidem, ut pote prolixiorē, sed per centones ac partes, quantum confirmandis singulis hisce capitibus, & Launoii fabulæ refellendæ sufficiat. Quamquàm etsi daremus, Synodum Valentinam, contra Cæsarium ipsum, ejusque ingratiis habitam esse; quod is ob defensatam atque sancitam Arausicæ Augustini doctrinam, malè apud aliquos audiisset: in eo tamen culpandus Launoii veniret, quod privatorum obmurmurationes, turbas, coitiones, Arausicæ Synodi decretis, necnon Felicis IV. & Bonificii II. rescriptis causam Cæsario adjudicantibus, anteponat.

Indicas, (Bonificii verba sunt ad Cæsarium rescribentis) quod aliqui Episcopi Gallicarum, cum cætera jam bona ex Dei acquieverint gratiâ provenire, fidem tantum, quâ in Christum credimus, naturæ velint esse, non gratiæ; & hominibus ex Adam, quod dici nefas est, in libero arbitrio remansisse, non etiam nunc in singulis misericordiæ divinæ largitate conferri: postulans ut pro ambiguitate tollenda, confessionem vestram, qua vos è diverso fidem rectam in Christo, totius bonæ voluntatis initium, juxta catholicam veritatem, per prævenientem Dei gratiam, singulorum definitis sensibus inspirari, autoritate Sedis Apostolicæ firmaremus. Atque adeo cum de hac re multi Patres, & præ cæteris beatæ memoriæ Augustinus Episcopus, sed & Majores nostri Apostolicæ Sedis Antistites, ita ratione proben-
int

tur differuisse latissimâ , ut nulli ulterius deberet esse ambiguum , fidem quoque nobis ipsam venire de gratiâ , supersedendum duximus responsione multiplici &c. Quod etiam Fraternitatem tuam , habitâ collatione cum quibusdam Sacerdotibus Gallis , juxta fidem gaudemus sensisse catholicam : in his scilicet , in quibus uno , sicut indicasti , consensu desinierunt , fidem quâ in Christo credimus , gratiâ divinitatis præveniente conferri ; adjicientes etiam , nihil esse prorsus secundum Deum boni , quod sine Dei quis gratia , aut velle , aut incipere , aut operari aut perficere possit. Quapropter affectu congruo salutantes , supra scriptam confessionem vestram consentaneam catholicis Patrum regulis approbamus. His itaque breviter assignatis , contrareliquas Pelagiani erroris ineptias , quas illa videtur epistola continere , quam à quodam tibi mandasti Sacerdote transmissam , respondendum non duximus ; quia speramus de misericordiâ divinâ , quod ita per ministerium tuæ Fraternitatis , atque doctrinam , in omnium , quos dissentire mandasti , dignabitur cordibus operari , ut ex hoc omnem bonam voluntatem , non ex se sed ex divinâ credant gratiâ proficisci ; cum se senserint id jam velle defendere , quod nitentur pertinaciter impugnare &c.

Epistolam hanc , non ad Arauficanam duntaxat Synodum , ut aliqui putant , sed ad Valentinam maximè referri liquet , tum ex testimonio Cypriani paulò antè laudato , tum ex notâ temporis ; jam enim celebrata erat Synodus Valentina , dum
Pon-

Pontificatum adeptus est Bonifacius ; tùm demùm ex petitâ ab Cæsario ejusdem confirmatione. Eccur enim Arausicanæ Synodi decreta , ab Apostolica Sede confirmari postulasset ; cùm ab ipsa Apostolicâ Sede edita essent , eademque mandante , à Gallis Præsulibus , in Arausicano conventu subscripta ?

Hunc exitum habuit Massiliensium in Augustini doctrinam celebris concertatio , quæ Galliam nostram centum & ampliùs annos sollicitam habuit. Sancto Doctore non modò adjudicata lis est , verùm etiam ejusdemmet verbis in partem adversam decreta sententia , extremoque Apostolicæ autoritatis sigillo firmata. Quâ de causâ subindè factum , ut proximè secutis sæculis , quibus *Augustini discipulos ubivis pessimè habitos semetipsos silentio damnasse* , Pag. mentitur Launoïus , (de aliis quippè sub- 106. bindè secutis non est hìc sermo) nemo eruditionis laude claruerit , qui Augustinum , summum prædestinationis & gratiæ doctorem non suspexerit , cohuerit , ac tantùm non adorarit : nemo Semipelagianis erroribus anathema non dixerit ; ipsis Romanis Pontificibus atque Conciliis exemplo prælucentibus.

Sic Joannes II. Romanus Pontifex Epistolâ ad Avienum & Senatores , respondens tribus quæstionibus de Christo Deo & homine , post laudata Scripturarum & Concilii Nicæni testimonia , Augustini suffragium additurus , hoc illum elogio celebrat : *Item Sanctus Augustinus , cujus doctrin-*

doctrinam, secundum Prædecessorum meorum statuta, Romana sequitur & servat Ecclesia. Quo oraculo non solum Augustini doctrinam confirmat, sed quæ antea retulimus Romanorum Pontificum de illius auctoritate decreta, certissima esse declarat. Quid porro ad Doctoris cujuscumque commendationem luculentius dici potest, quàm quod doctrinam ejus Romana sequatur & servet Ecclesia, cæterarum nimirum Ecclesiarum mater atque magistra?

Sic Gregorius Pontifex cognomento magnus, lib. Regist. 8. Indict. 3. cap. 37. Innocentio Episcopo, ejusdem in Jobum Commentarios laudanti ita respondet: Si delizioso cupitis pabulo saginari, Beati Augustini patriote vestri Opuscula legite, & ad comparisonem siliginis illius, nostrum furem non quæretis. Cui persimile est, quod habet in Præfatione Homiliarum in Ezechielem, quas Marianus Episcopus sibi transmitti supplicaverat: Tua dilectio has sibi ad legendum mihi poposcerat: sed valde incongruum credidi, ut aquam despicabilem hauriret, quem constat de Beatorum Patrum Ambrosii atque Augustini torrentibus profunda atque perspicua fluentia assidue bibere. Quàm autem firmitè Augustini de gratiâ & prædestinatione principiis staret Gregorius; atque illis ipsis, quæ sub errore cubare contendit pseudotraditionis Confarcinator, liquet planè ex libro 2. Moraliū cap. 5. ubi Jobi locum ita interpretatur: Bene autem subditur, si incluserit hominem, nullus est qui eripiat; quia sicut

sicut nemo obsistit largitati vocantis, ita nullus obviat justitiæ relinquentis. Includere itaque Dei, est clausis non aperire; obdurareque per justitiam dicitur Deus, quando cor reprobum per gratiam non emollit.

Sic Martinus I. Epistolâ 4. ad Ecclesiam Carthaginensem, Augustinianæ doctrinæ studium Carthaginensibus insitum laudat: [Vos meritò de sincero corde amplectimur, cum maximè tanquàm perennes, iucernas confessionis vestræ characteres, nobis exprefferitis, sive huic Apostolicæ Sedi, per Synodales Litteras vestras, quas in vobis Spiritus sanctus informavit, per Ecclesiæ Catholicæ Oratorem, gloriosum nempè Augustinum. Quibusque cum vos patrißare comperimus, & univsum in vobis Doctoris decus, in vestris piissimis dogmatibus efferre atque exprimere; necessariò his Beati Jeremiæ verbis vos omnes collaudamus &c.] Ut quid porrò Augustinum *Ecclesiæ Catholicæ Oratorem* dicit; nisi quòd Ecclesiæ Catholicæ vox est, ejusdemque reddit oracula; in hunc ferè modum; quo solent Principum Oratores, eorum quorum personam proximè referunt, effata loqui, mentemque publicè denunciare?

Sic Agatho Epistolâ ad Augustos, quæ extat Actione 4. sextæ Synodi œcumenicæ, Augustinum *Doctorem præstantissimum*..... *veritatis prudentissimum prædicatorem* appellat.

Sic demùm Adrianus hujus nominis primus, Epistolâ in actis septimæ Synodi recensitâ,

censitâ , eundem præcipuum Ecclesiæ Patrem , & optimum Doctorem , honoris gratiâ nuncupat. Quodque notandum magis , Augustini de prædestinatione doctrinam disertissimè tradit , tenendamque decernit Epistolâ 95. ad Egilam & 97. ad Episcopos Hispaniæ : [Opera misericordiæ , inquit , ac justitiæ suæ præparavit Deus , in æternitate incommutabilitatis tuæ : & sicut operum suorum numquàm fuit ignarus , sic in eorumdem operum præparatione , numquàm improvidus. Præparavit ergo justificandis hominibus merita , præparavit eisdem glorificandis & præmia : malis verò non præparavit voluntates malas , aut opera mala , sed præparavit eis iusta & æterna supplicia. Hæc est æterna prædestinatio futurorum operum Dei , quam sicut nobis Apostolicâ doctrinâ semper insinuari cognoscimus , sic etiam fiducialitèr prædicamus..... Teneatur ergo prædestinationis veritas à fidelibus cunctis , quia quisquis divinum non credit in hac prædestinatione consilium , non perveniet ad gloriosum ejusdem prædestinationis effectum.] Exstant Epistolæ illæ Tomo 3. Scriptorum Historiæ Galliarum Francisci Duchesne , pag. 814. & 818. Editionis Parisiensis anni 1641.

Pari verborum honore Augustinum prosecutæ sunt sacre Synodi , per idem tempus , sæculis nimirum sexto , septimo & octavo celebratæ.

Quinta Synodus œcumenica , hoc est
 Constan-

Constantinopolitana II. Collatione 3. *Super hac sequimur per omnia sanctos Patres & Doctores Ecclesie, Athanasium, Hilarium, Basilium, Gregorium Theologum, & Gregorium Nyssenum, Ambrosium, Augustinum, Theophilum, Joannem Constantinopolitanum, Cyrillum, Leonem, Proculum; & suscipimus omnia, quæ de recta fide, & condemnatione hæreticorum exposuerunt.* Augustini verò præ cæteris testimonia laudantur Collatione 5. & 8. non sine laudis præfatione.

Sexta Synodus œcumenica pari Hipponensem Episcopum veneratione excipit, Epistolâ initio positâ, eum omni sapientiâ *clarum* appellans.

Lateranensis sub Martino I. centum quinquaginta Episcoporum numero celebris, quintæ Synodo paulò antè laudatæ statutum, de Augustini aliorumque Patrum scriptis, ad hæresum confutationem suscipiendis, exscribit atque confirmat, Secretario seu Collatione 5. ac ne Patres illi reprehendantur expressè decernit: *Accusatores Patrum merito reprobamus.*

Concilium Toletanum VIII. his floribus & corollis sanctissimum Præsulem ornat cap. 2. *Vir quoque Sanctissimus Augustinus, vestigationis acumine cautus, inveniendi arte præcipuus, asserendi copiâ profluus, eloquentiæ flore venustus, sapientiæ fructu fœcundus.*

Toletanum XII. causam gravissimam de tribus in Christo substantiis, totam ad Augustini Doctoris egregii calculos vocat;

atque ex ejus unius judicio , sententiam pronunciat.

Francofordiense sub Adriano I. Augustini sententias *lucidissimas & catholicas* dicit.

Secundùm has Synodorum atque Pontificum voces , Augustini doctrinam adversùs Pelagianos ac Semipelagianos , uti sacram Ecclesiæ dotem exceperunt , quotquot ea ætate temporum florere.

Eugippus Africanus Abbas , sancto Fulgentio familiaris , & Augustinianæ in Italiâ doctrinæ defensor , in Præfatione Thesauri ex sancti Augustini operibus deflorati: *Inter magnos , inquit , Ecclesiæ catholicæ doctores , fuisse & esse Beatum Augustinum quis ignorat Episcopum ? Quem divinâ eruditione mirabilem , tum omnes orthodoxi in toto terrarum orbe venerantur , præcipuè autem Apostolicæ Sedis Antistites scripta ejus suâ autoritate firmantes , tantò majori studio simplicitatem amplexi sunt , quantò ampliori solatio eis se usos esse testantur. Nam contra multos hostes Ecclesiæ , dimicantes , & maxime contra versipelles inimicos gratiæ Dei , doctrinâ ejus instructi , vel potius eadem illustrati gratiâ , semper extitere victores.*

Julianus Pomerius natione Maurus , sancto Cæsario æqualis , quem etiam Arelate Rhetoricam docens auditorem habuit , Lib. 3. de Vitâ contemplativâ capite 31. *Sanctus Augustinus Episcopus , acer ingenio , suavis eloquio , secularis litteraturæ peritus , in Ecclesiasticis laboribus operosus , in quotidianis disputationibus clarus , in omni sua*
actione

actione compositus, in expositione fidei nostræ catholicus, in quæstionibus absolvendis acutus, in revincendis hæreticis circumspectus, in explicandis scripturis canonicis cautus. Quibus ultimis verbis, Launoii ac similibus petulantiam coercet, qui Augustinum Divinæ gratiæ hostes incircumspectè revincentem, in extremos errores abiisse mentiuntur; eundemque incautâ Epistolæ ad Romanos expositione fidelium corda turbasse, calumniantur.

Primasius, non Uticensis in Provinciâ consulari Episcopus, & Augustini quondam discipulus, uti Tritemio visum est; sed Adrumetinus in Bisacenâ Provinciâ, & Sancti Doctoris studiosissimus, in Commentariis in Epistolas Divi Pauli, ad illa verba capitis 9. ad Romanos, *non ex operibus, sed ex vocante dictum est: & ad illa, misericordiam præstabo cui miserebor*, Augustinianæ de prædestinatione doctrinæ summam complectitur: Launoii, seu veriùs Pelagianorum ac Massiliensium querelas, de læsâ divinâ justitiâ, deque personarum acceptione, eruditissimè diluit. Tum ad illud Epistolæ Ephesios cap. 1. *Gratiâ estis salvati per fidem*, Semipelagianorum systema, de primæ vocationis gratiâ, deque initio fidei prolixè confutans, Prædestinationem præscientiæ conjunctam docet, præscientiæ, inquam, eorum *quæ in tempore dat Deus per gratiam suam*.

Venantius Fortunatus Pictavorum Episcopus, in Expositione Orationis dominicæ, in Semipelagianos stylum conver-

tens, ita de Augustino pronunciat: *Quicumque cum Apostolo Paulo, id est, oculo Ecclesiae, & cum Beato Augustino ejus sequace consonat, in eo ignorantiae caligo non regnat.*

Facundus Hermianensis lib. 6. contra Motianum, Faustum Galliarum Episcopum datâ operâ insectatur, qui in assertionem sui erroris ducebat incautos; qui tamen à sanctae memoriae Fulgentio, Ruspensi Episcopo detectus, atque convictus est. Tum libro 9. in nonnullos Launoio per similes, qui Augustinum hæreseos insimulabant, ita invehitur: *Audeant isti, si possunt, hæreticum dicere Augustinum; audeant sollicitâ presumptione damnare: & tunc verè discant, quæ sit pietas & constantia Ecclesiae Latinorum, quam Deus magisterio ejus instituit, atque firmavit: cum ab omnibus confestim anathematizati fuerint, & tanquàm putrida & morbida membra præcisi.*

Cassiodorus lib. 1. Divinarum Institutionum cap. 22. [Ipse etiam Doctor
,, eximius, Beatissimus Augustinus, de-
,, bellator hæreticorum, defensor fidelium;
,, & famosorum palma certaminum, in
,, quibusdam libris nimia difficultate recon-
,, ditur: in quibusdam sic est planissimus,
,, ut etiam parvulis probetur acceptus: cu-
,, jus aperta, suavia sunt, obscura verò
,, magnis utilitatibus farcita pinguescunt.]
Et Præfatione Commentariorum in Psal-
,, mos: [Augustinus litterarum omnium
,, egregius Magister, & quod in ubertate
,, rarum est, cautissimus disputator. De-
currit

currit quippè tanquam fons purissimus, nullâ fæce pollutus, sed in integritate, fidei perseverans, nescit hæreticis locum dare, undè se se possint aliquâ colluctatione defendere. Totus catholicus, totus orthodoxus invenitur; & in Ecclesiâ Domini suavissimo nitore resplendens, superni luminis claritate radiat.] Quâ præclarâ sancti Doctoris commendatione, Launoii criminationes occupavit, sanctum Doctorem ut incautum disputatorem traducentis, qui nimio in Pelagianos æstu effervescens, integritatem fidei violavit. Sed neque profuso duntaxat in Præsulem Hipponensem elogio, illius se discipulum probavit Cassiodorus, verum etiam tenaci atque constanti doctrinæ professione. Id ex ejus in Psalmum 50. Commentariis perspicuum est, ubi Semipelagianam hæresim, de gratuitâ ad fidem & primam gratiam vocatione, confutat ex instituto; Augustinum autem & Prosperum doctrinæ Magistros amplectitur. [Supereſt, inquit, eorum nequitia, qui liberum arbitrium sic in humanis viribus ponunt, ut absquè Dei gratiâ, homines putent per semetipsos bonum aliquid posse concipere & agere. Quod si ita est, cur Propheta diceret: *Deus meus, misericordia ejus præveniet me?* Cum te audis misericordiâ Domini præventum, nihil tuum præcessisse datur intelligi....] Cùm audiatis prævenire, ædificare, dirigere, & erigere Deum, absolvere, & illuminare, nullis præcedentibus me-

„ritis; quid ibi proprium cœpisse cogno-
 „scitis, nisi illud tuum unum, pro vestra
 „superbiâ justè damnemini? Sed dicitis
 „forstàn, Prophetam Isaiam sic liberum
 „arbitrium comprobare, *si volueritis, &*
 „*obedieritis, bona terræ comedetis*: Et ite-
 „rum Ezechiel, *facite vobis cor novum,*
 „*& spiritum novum*: Et iterum, *hodie si*
 „*vocem ejus audieritis, nolite obcurare cor-*
 „*da vestra*. Sed hæc, & illis similia, pes-
 „simâ intentione sentitis, ut credatis ho-
 „mines à semetipsis bonæ voluntatis ini-
 „tium sumere, & post, adjutorium di-
 „vinitatis accipere: ut, quod dici nefas
 „est, nos simus causa ejus beneficii, non
 „ipse sui..... Sequitur alia vos multò
 „pejor absurditas: Si à nobis esset bonæ
 „voluntatis initium, nos magis ponere-
 „mus fundamentum, ubi ædificaret Do-
 „minus, quod sane nulla potest mentis sa-
 „nitas approbare. Quapropter desinite
 „asserere, quæ non potestis implere. Illi
 „obedientèr audiunt, quos ipse facit au-
 „dire; illi proficere cupiunt, qui munus
 „divinitatis accipiunt. Nam post vitia-
 „tam humani generis naturam, liberi ar-
 „bitrii salutiferam partem Dominus tri-
 „buit, & operationem ipsius suâ pietate
 „concedit. Hæc quidè m latius Beatus
 „Augustinus, hæc doctissimus Hierony-
 „mus, hæc Prosper consensu generalita-
 „tis divino munere docuerunt.] Quin
 „& ipsam vocationem ad gloriam, planè gra-
 „tuitam statuit in Psalmum 64. dictum regii
 „Vatis exponens: *Beatus quem elegisti, &*
 „*assum-*

assumfisti: [Vide , inquit , quod ait , „
elegisti : ut hanc electionem nemo suis „
 meritis applicaret ; sicut ipse in Evange- „
 lio dicit : *non vos me elegistis , sed ego vos „*
elegi. Assumi est autem in æternam re- „
 quem collocari , quam Sanctis suis Do- „
 minus pius compromittit. Sed quid ta- „
 libus contingit , ipse subsequitur : *inhabi- „*
tabit in atriis tuis..... Ibi enim inha- „
 bitare jam præmium est , quia nequeunt „
 illuc introire , nisi quos cœlestis miseri- „
 cordia dignatur eligere.]

Sanctus Isidorus Hispalensis , sæculi se-
 ptimi (ut loquitur Concilium Toleta-
 num VIII.) Doctor egregius , Ecclesiæ catbo-
 licæ novissimum decus , præcedentibus ætate
 postremus , doctrinæ comparatione non infi-
 mus , Augustinum , quem eleganti elogio
 celebrat lib. 6. Originum cap. 8. in hac bi-
 nâ de gratia & prædestinatione sententiâ ,
 Magistrum amplectitur , libro 2. Senten-
 tiarum capit. 5. *Si confessionem* , inquit ,
boni operis non in nobis Deus operatur , cur
per Prophetam dicitur , confessio & magni-
ficientia opus ejus ? Ab illo enim nobis om-
nia bona , gratiâ præveniente donantur. Nam
nihil boni operis dedimus , per quod confes-
sionem mereamur. Et capite 6. inscruta-
 bile prædestinationis & reprobationis ar-
 canum , gratiæque efficaciam ab æterno
 Dei decreto petitam , hisce verbis planè
 Augustinianis edisserit : *Gemina est præde-*
stinatio , sive electorum ad requiem , sive
reproborum ad mortem. Utraque divino agi-
tur iudicio , ut semper electos superna & in-
 terio-

teriora sequi faciat; semperque reprobos, ut infimis & exterioribus delectentur, deserendo permittat. Mira dispositio est, per quam hic justus amplius iustificatur, impius amplius sordidatur. Malus aliquando ad bonum convertitur: bonus ad malum aliquando reflectitur. Vult quis esse bonus, & non valet: vult alter esse malus, & non permittitur interire. Datur ei qui vult esse bonus: alius nec vult, nec datur ei ut sit bonus. Iste nascitur in errore, & moritur ille in bono, in quo incepit, usque in finem perseverat. Tandem iste stat quousque cadat: ille diu male vivendo, in fine salvatur, respectusque convertitur.

Sanctus Ildephonsus Beato Augustino contradicere nefas esse, pronunciat, Sermone 2. de Beata Virgine.

Claudet agmen, multis omissis, venerabilis Beda, Augustinianæ de gratia & prædestinatione doctrinæ analysim complexus, eruditâ Expositione Paulinarum Epistolarum, ex Opusculis Augustini collectâ: ubi exquisitissima Sancti Doctoris testimonia, ab Launoio in invidiam traducta, exscribit, ac sua facit. Neque verò id mirum, cum Augustinum, Doctorum præminentissimum, omniumque Ecclesiarum Magistrum eximium vocet, Libro de sex Ætatibus Mundi.

Abeat igitur in malam rem Traditionis investigator, qui Augustini doctrinam, cadente Sæculo sexto, fidelium in se odia concitasse comminiscitur: ejusdemque professores secutis proxime temporibus pessimè habitos,

habitos, ora, donec Gotteschalchus erumperet, compressisse, pari inscitiâ atque audaciâ fabulatur. Nunc quam fortunam, sæculo nono, girovagi Monachi occasione, fortita sit, perpendamus. Pag. 106.

CAPUT XIV.

Gotteschalchi causa, dissidentibus invicem Galliarum Præsulibus, agitata Sæculo nono, Augustini nomen non modò non atterit, ut celebret potiùs.

Augustinum sub Gotteschalchi corio vapulasse, justamque damnationis sententiam subiisse, sæculo nono, Launoii decretum est. Id ut evincat, aut certe otiosis & ignaris lectoribus venditet, miserum Monachum fidum Hipponensis Episcopi discipulum ponit, qui Magistri doctrinam puram atque sinceram, in Italiâ, Pannoniâ, Norvegiâ, atque Germaniâ prædicaret: tum illum à Rabano in Synodo Moguntinâ, ab Hincmaro in Synodo Carisiacâ, ac tandem ab Amolone Galliarum Primate damnatum refert; rei patronis ac defensoribus frustra reponentibus, nihil illum ab Augustini sententiâ distare, unamque utriusque doctrinam esse, contendentibus. Pag. 106. & 107.

Non hîc ego, ad repellendam Augustinianam nomina

no nomini illatam injuriam, recentioris ævi scriptores clarissimos advocabo, qui Gottescalchum iniquè, aut certè per obreptionem, & ex facti errore damnatum, eruditis lucubrationibus demonstrarunt. Non ejus, quo tempore lis moveretur, patronos ac defensores percensebo, numero, eruditione, ac sanctitate superiores; Sanctum Remigium Lugdunensem, Sanctum Prudentium Tricassinum, Florum Diaconum, Ratramum Corbejensem, Lupum Servatum Ferrariensem Abbatem, aliosque non paucos. Non Synodos in causam ejus ingressas appellabo, Præsulum numero frequentiores, quæ latam in Gottescalchum Moguntia & Carisiaci sententiam resciderunt; Valentinam nimirum, ex tribus Provinciis Lugdunensi, Viennensi, & Arelateni congregatam; Lingonensem atque Tullensem ad Saponarias, duodecim Provinciarum Episcopis constantem, Carolo Calvo, ejusque Nepotibus Lothario & Carolo Regibus assidentibus. Non demum Nicolai I. Romani Pontificis, quod cæteris præstat, judicium adferam, quo Valentini ac Lingonensis Concilii Capitula confirmavit, teste sancto Prudentio in Annalibus, ab ipso Hincmaro laudatis Epistolâ 24. ad Egilonem: *Nicolaus Papa Pontifex Romanus, de gratia Dei & libero arbitrio, de veritate geminae prædestinationis, & de Sanguine Christi, ut pro credentibus omnibus fusus sit, fideliter confirmat & catholicè decernit*: quod idem in Annalibus Bertinianis ad annum 859. legere

gere est. Quibus omnibus planum fieret, Augustini nomen, si quid fortè in Gottescalchi damnatione detrimenti tulisset, multo fœnore, majorique gloriæ cumulo, contrariâ sententiâ refartum esse.

Id unum refellendo Launoio reponere juvat; Ecclesiam Gallicanam, in partes licet discissam occasione Gottescalchi, aliis scilicet adfaventibus, aliis repugnantibus, in Augustini tamen doctrinam conjunctis animis conspirasse, eundemque motæ tunc de divinâ gratiâ controversiæ arbitrum suspexisse. Cùm enim ancipites essent Gotteschalchi assertiones, variisque sensibus obnoxix; possentque perindè vel minimo flexu, in Prædestinatianorum blasphemias detorqueri, vel in Augustini sententiam revocari; infelicem Monachum alii damnabant ut hæreticum, alii ut catholicum absolvebant, prout quisque versatiliū propositionum sensum figeret: cùm tamen omnes ad unum, quique Gottescalchum judicio persequerentur, Augustini sensum nulli censuræ obnoxium faterentur; reumque absolvendum omninò dicerent, si semotis strophis atque ambagibus, cum summo divinæ gratiæ Doctore sentiret. Tantùm igitur abest, ut agitata sæculo nono miseri Monachi causa, Augustinianæ doctrinæ labem inuflerit, ut potius decus attulerit. Quandoquidè Ecclesia Gallicana contrariis studiis agitata, in hoc unum conspiravit universa, ut Augustinus summus divinæ gratiæ controversiarum arbiter haberetur, nullique censuræ

cenfuræ cenferetur obnoxius, qui doctrinam ejus puram castamque profiteretur.

Hoc igitur opus, hic labore est, ut rem ita gestam, eoque affectos animo Galliæ Præsules, cæterosque in Gotteschalchi causam ingressos, in præsentia demonstremus. Et quidem, cum Augustino planè sensisse, ejusdemque autoritatem in cælum usque extulisse, quotquot Gotteschalcho patrocinebantur, fatetur ultrò Launo-
ius: patet namque res ipsa per se se. Quid enim hoc sancti Prudentii Tricassini monito luculentiùs, in Epistolâ ad Hincmarum & Pardulum datâ? *Hoc primum præcipuèque moneo & postulo, ut doctrinam Beatissimi Patris Augustini, omnium absque ulla dubitatione undecumque doctissimi, sanctarum scripturarum autoritati in omnibus concordissimam, (quippè nullus Doctorum abstrusa earum scrupulosius rimatus sit, diligentius exquisierit, veriùs invenerit, veracius protulerit, luculentiùs enodaverit, fidelius tenuerit, robustius defenderit, effusius disseminaverit) vestri Pontificatus tempore, commento quolibet impugnari non permittatis: quando tanto cælestis gratiæ munere donata existit, ut nullo cujusquam conamine ullatenus evelli possit: cum eam & Apostolicæ Sedis sublimitas, & totius Ecclesiæ catholicæ unitas, autoritate concordissimâ approbarint ac roborarint; adeò ut nullus ei singularitèr, verùm universitati Ecclesiæ catholicæ, cum ea & in eâ queat anniti. Quid hac etiam sancti Remigii Lugdunensis Archiepiscopi observatione disertius, Libro de tenen-*

de tenendâ immobilitèr Scripturæ sanctæ veritate , & Sanctorum Orthodoxorum Patrum autoritate fidelitèr sectandâ, cap. 9. De Beati Augustini Libris & scriptis , in quibus ex necessitate novæ , id est , Pelagianæ hæresis destruendæ , & fidei catholicæ defendendæ , instantissimâ intentione , de naturâ & gratiâ , de gratiâ & libero arbitrio , de correptione & gratiâ , de prædestinatione Sanctorum & dono perseverantiæ , ac de Baptismo parvulorum , juxta profunditatem Scripturæ sanctæ , & Evangelicæ atque Apostolicæ doctrinæ regulam , multipliciter disputavit , adhuc ipso vivente , sicut Prosper & Hilarius ab eundem scribunt , & multo magis post obitum ejus , propter obscuritatem rerum , & tarditatem minus intelligentium , multiplex querela , maximè intra Gallias exorta est. Sed continuo per divinæ misericordiæ providentiam , & Conciliis ac statutis Beatissimorum Patrum , & Decretis atque autoritate Apostolicæ Sedis Pontificum solertissimè sedata atque sanata : ita ut stultis & indisciplinatis quæstionibus silentium imponeretur , & sanctissimi ac sincerissimi Doctoris autoritas , in omnibus Ecclesiis , atque in ipsâ Sede Apostolicâ confirmaretur. Quod ubi Cœlestini Romani Pontificis Epistolis demonstravit , ita demum colligit : Hunc igitur Beatissimum & fidelissimum Patrem , semper in communione Sedis Apostolicæ habitum , & ab ejus etiam Pontificibus , inter Magistros fidei doctrinæ venerabiliter receptum , & ab ipsis tam clarè & honorificè , contra obtrectantes & obloquentes defensum ,
(ita ut

(ita ut imposito improbis silentio, omnem de eo mussitationem comprimendam ac repellendam decernerent) etiam nos totâ fidei devotione bonoremus, toto studio & intentione pietatis sequamur..... Omnino absit, ut abjiciamus clarissimæ veritatis dogmata, quæ in verissimis & probatissimis Libris ejus, non solum in cæteris mundi partibus, sed etiam in ipsa Sede Apostolicâ, omnis catholica suscipit & servat Ecclesia. Ita Remigius unâ cum celebri Ecclesiâ Lugdunensi: cui per omnia concinunt Lupus Servatus Quæstione 2. de Prædestinatione, Num. 32. Florus Diaconus & Lugdunensis Ecclesiæ Theologus, Ratramnus Corbeienfis, in adornatis de divinâ prædestinatione eruditis Opusculis.

In eos itaque tota recidit difficultas, qui in Gottescalchum sententiam tulere, Rabanum nimirum, Amolonem, & Hincmarum; nùm ii perindè, summâ in Augustinum ejusque doctrinam religione tenerentur: quippè illos de industriâ, atque ex animo, Augustinum per Gottescalchi latus petiisse, Præsulisque doctrinam rectè perceptam in Monacho condemnasse, contendit audacissimus Criminator. Verùm illos quoque, in Augustinum ejusque doctrinam bene affectos fuisse, nec aliâ de causâ in miserum Monachum pronunciasse, quàm quòd illum à sancto Doctore toto ostio aberrasse crederent, certò liquet, ac brevi recensione demonstro.

Rabanus Archiepiscopus Moguntinus, à quo primùm damnatus est Gotteschalchus,

ehus, in suæ Provinciæ Conventu, Epistolâ ad Eberardum Comitem datâ, sanctissimum gratiæ Defensorem, ab infelici Monacho laudari, in suæ doctrinæ præsidium, molestè fert; quòd ab ejus erroribus procùl abesset clarissimus Doctor: *Dicitur etiam ipse, Rabani verba sunt, multa testimonia excerpisse de Opusculis Beatissimi & doctissimi Patris Augustini, quibus nititur suam sententiam affirmare: cum memoratus Pater & Doctor Catholicus, contra Pelagianos scribens, qui gratiæ Dei contrarii prædicatores fuerunt, defensor ejusdem gratiæ, non destructor rectæ fidei fuerit. Eodem affectum animo conjicere licet Haymonem Halberstatensem, qui unâ cum Rabano damnationis sententiam tulit, in Synodo Moguntinâ. Adornatis enim in Epistolas Divi Pauli eruditissimis Commentariis, Augustinum in exponendo prædestinationis mysterio Magistrum amplectitur, cæterisque Ecclesiæ Doctoribus anteponebat: Secundum Beatum Augustinum, inquit in 2. Epistolam ad Corinthios, necesse est ad altiora conscendere, & profunda scrutari, qui in elucidandis quæstionibus, omnes Doctores transcendit.*

Amolo Archiepiscopus Lugdunensis, Gottelcalchi impugnatorum alter, Epistolâ eidem ipsi inscriptâ, id illi vitio vertit, quòd Augustini testimoniis perperam intellectis abuteretur: Tertio loco displicet valdè nobis, quia & divinarum Scripturarum testimoniis, & sincerissimis sanctorum Patrum dictis, tam perverse abuteris; ut

aberrat in notâ temporis. hæc omnia quæ manifestissimè adversus divinam veritatem, & paternam fidem disputas, ex illis non rectè intellectis, multipliciter affirmare contemnas. Nemini verò dubium est, Augustinum præ cæteris, à Gottescalcho laudari solitum fuisse. Tum subindè recensitis Novatoris erroribus, obsecro, inquit, ubi hæc unquam in Scripturis sacris legisti? Ubi in sanctis & Catholicis Ecclesiæ Doctoribus invenisti? Adeò scilicet Amoloni perspectum erat, nihil ejusmodi quidquam in Augustino reperiri. Ac tandè sub Epistolæ finem, Arausicanæ Synodi Canones, quos ex Augustino delibatos nemo nescit, Gottescalcho ingerit, ut certas de gratiâ & prædestinatione fidei regulas: *Ad extremum*, inquit, breviter tuæ intimo charitati, gestum esse intra Gallias, temporibus penè Beati Papæ Leonis, sive Agapiti, Concilium venerabile, & Ecclesiæ Dei valdè utile, à pluribus Episcopis, quibus præfuit admirandæ sanctitatis, & virtutum ac miraculorum, Beatus Cæsarius Arelatensis Episcopus: ubi diligenter de gratiâ Dei & libero hominis arbitrio, de præscientiâ & prædestinatione divinâ, constat esse definitum, qualiter moderatissimâ & propensissimâ ratione, sentiendum, tenendum & docendum sit.

Idem ille Lugdunensium Archipræsul, Opusculo de gratiâ & libero arbitrio, non ita pridè à Sirmondo in lucem edito, Augustinum Gottescalcho eripit, summumque post Apostolos Prædestinationis & gratiæ Magistrum veneratur: Neque
contra-

contrarium, inquit, putari debet, quod in dictis Sancti Augustini Episcopi, forsitan & aliorum Catholicorum Doctorem, aliquoties inveniri solet, impios quoque ad eternam damnationem, sive ad eternum interitum prædestinatos..... Sed jam audiamus Beatum Augustinum, quomodo & ipse post Apostolum præcipuus prædestinationis & gratiæ prædicator, hortetur fideles ad studia pietatis, & instantiam orationis, ut mereantur accipere præmium vocationis.

Quid plura? Augustinianarum Sententiarum excerptum, singulari Opusculo collegit Amolo, ex iis maximè libris, quos refertos erroribus Launoius obtendit; ut quid de controversiis tunc temporis agitatissenserit ac docuerit Sanctissimus Doctor, hujus unius verbis patefaceret, ac tanquàm certam fidei professionem lectoribus exhiberet. In cujus idcirco Opusculi Præfatione, ita fideles ad Augustinianæ doctrinæ, cujus summam exhibet, studium adhortatur: [Legat, inquit, fideles quisque subnexas Beati Augustini, sententias, quas ex libris ejus studiosè collectas, & eodem Domino adjuvante, salubritèr ordinatas, in hoc libello avide carpendas, ac dulcitèr proponimus, ruminandas: ut devotus & simplex lector, ne magnis & multiplicibus prædicti Patris disputationibus fatigetur, vel etiam profunditate ac perplexitate tantarum quæstionum deterreatur, aut perturbetur, brevi compendio discat, unde fidem suam fidelitèr ædificet, & actio-

„nem salubritèr informet. Audia-
 „mus itaque fidelitèr, & diligentissimè di-
 „scamus, in his brevissimis & suavissimis
 „Beatissimi Patris dictis, videlicet quid
 „sentiendum & tenendum sit, juxta cer-
 „tissimam fidei catholicæ regulam, de ori-
 „ginali delicto ex Adam in omne huma-
 „num genus transfuso; de libero arbi-
 „trio in Adam vitiato, & per Christum
 „sanando; de gratiâ Dei, quâ genus sal-
 „vatur humanum, de modo justitiæ fide-
 „lium in hac vitâ, de utilitate correptionis
 „& exhortationis, de prædestinatione,
 „electione & vocatione Sanctorum,
 „de dono perseverantiæ usque in finem,
 „quâ pervenitur ad bonum quod non ha-
 „bet finem.] Hæc Amolo, Gotteschalchi
 oppugnatorum ac damnatorum unus, di-
 gnitate atque autoritate præcipuus. Et
 hic verò Augustini autoritatem nihili fe-
 cisse, eundemque consultò in Gottelcal-
 cho damnasse putandus erit? Dicat Lau-
 noius, si potis est.

Hincmarus ipse, qui acriùs præ cæteris
 in Gottescalchum efferbuit, ejusque de-
 fensores mordacioribus scriptis insectatus
 est, Augustini autoritatem nihilofeciùs
 agnovit, eumque pendentis controversiæ
 judicem veneratus est: nec ob aliud mise-
 rum Monachum inclementiùs habuit,
 quàm quòd versatiles ac translatitias asser-
 tiones ejus, mitiorem in sensum à cæteris
 accipi solitas, in blasphemam atque ab
 Augustino exorbitantem significationem
 inflecteret; integram reo indulgentiam
 con-

concessurus, si bona fide ad sanctissimi Doctoris sententiam accederet. Videas id toto passim Opere de Prædestinatione, quod integrum extat. Augustini Libros eo de argumento, ac de dono perseverantiæ, miris laudibus effert, iisque per omnia standum decernit; quod cæteris omnibus majori curâ ac diligentia concinnati sint. Quin etiam *Fidem Orthodoxorum de Prædestinatione Sanctorum*, hac Augustini sententiâ contineri ait: [Hæc est immobili-
 lis veritas prædestinationis & gratiæ, ve-
 lut Apostolus ait: Elegit nos in ipso an-
 te mundi constitutionem, prædestinans,
 nos in adoptionem filiorum, non quia,
 per nos sancti & immaculati futuri esse-
 mus, sed elegit prædestinavitque ut esse-
 mus. Fecit autem hoc secundum placi-
 tum voluntatis suæ, ut nemo de suâ,
 sed de illius erga se voluntate gloriatur.
 Fecit hoc secundum divitias gloriæ suæ,
 secundum bonam voluntatem suam,
 quam proposuit in dilecto filio suo, in
 quo sortem consecuti sumus, prædesti-
 nati secundum propositum, non nostrum,
 sed ejus qui universa operatur, usque
 adeo ut ipse operetur & velle. Opera-
 tur autem secundum consilium volunta-
 tis suæ, ut finis in laudem gloriæ ejus.]
 Quibus nihil luculentius, ad gratuitæ præ-
 destinationis, gratiæque se ipsa victricis
 commendationem, desiderari à quoquam
 potest.

Non absimilitèr Epistolâ Gottescalcho
 datâ, quo tempore carcere teneretur, ut

illum ad meliorem frugem revocaret, sanctorum Patrum ac præsertim Augustini & Prosperi testimonia congerit longè multa, ut mysterium illi prædestinationis & reprobationis aperiat, atque ut illis subscribat, vehementer hortatur.

Quid tandem? Ut cœpit ad exitum vergere Gottescalchus, fidei formulam, Prædestinarianorum erroribus contrariam submitit Hincmarus, eumque obtestatus est, ut sincerâ subscriptione pravas opiniones ejuraret; communione alioquin etiam in obitu, & sepulturâ Ecclesiasticâ post obitum privandus, ni prono animo morem gereret. Inter cætera porro, quæ postremâ illâ fidei professione amplectenda atque credenda ingerebat eruditissimus Archiepiscopus, primum istud erat: [Sic crede
 „ de prædestinatione à Deo electorum, &
 „ relictione reproborum: & quia Deus
 „ vult omnes homines salvos fieri, licet
 „ non omnes salventur; ut qui salvantur,
 „ salvantis sit donum; & qui pereunt,
 „ pereuntium sit meritum. Et quia Deus
 „ & Dominus noster Jesus Christus pro
 „ omnibus passus sit, cujus sanguis totius
 „ mundi est pretium, à quo extranei sunt,
 „ qui aut delectati captivitate redimi non
 „ luerunt, aut post redemptionem peccan-
 „ do, & in peccatis corde impœnitente
 „ perseverando, ad eandem sunt servitu-
 „ tem reversi. Et de gratiâ & libero ar-
 „ bitrio, sicut Sanctus Augustinus docet
 „ in his Libris suis, id est de correptione
 „ & gratiâ, de prædestinatione Sanctorum,
 „ de dono

de dono perseverantiæ &c. Quia Sedes „ Apostolica, & Sancta Ecclesia Catholi- „ ca, & nos sic credimus & tenemus.] Ita refert Hincmarus ipse *Libro de non trina Deitate.*

Ita erit modò qui dicat Remensem Archipræsulem, Augustini auctoritatem despexisse, gratitamque prædestinationem, gratiamque se ipsa victricem, de industriâ atque ex certâ sententiâ in Gottescalcho damnasse? Non dicet profectò Launoïus, si frontem habet. Mihi quidem nec libet nec lubet investigare, num is in Gottescalcho exagitando humani quidpiam passus sit; num occultas cum illius patronis ac defensoribus gesserit similtates; num ejus propositionum sensum minùs attigerit, aut certè minùs attingere simularit, ut illum per recti speciem Ecclesiastico judicio persequeretur. Imò rectam-ue Augustini intelligentiam assecutus sit, non expendo. Id mihi satis ad institutum superque fuerit ostendisse; Hincmarum, quique illi in urgendâ lite Præsules aderant, Augustini sententiam catholicæ fidei tesseram posuisse, ab Apostolicâ Sede totaque Ecclesiâ catholicâ constitutam. Hoc uno semel posito ac demonstrato, totâ Launoïus formulâ cadit.

CAPUT XV.

*Augustini Doctrina, post judicatam
Gotteschalchi causam, summo in Ec-
clesia cultu excepta est, ad Sæcu-
lum usque decimum quartum; Vvit-
kleffo aliisque novatoribus opposita.*

Historicam narrationem, seu veriùs
fabularum congeriem prosequitur
Traditionis investigator, brevique pagel-
la quingentorum annorum spatium decur-
rit; à damnato scilicet Gotteschalcho, ad
Joannem Vvitkleffum, alterum, si penes
illum fides est, Augustini discipulum. Quâ
fiduciâ gratiæ Doctorem per Gotteschalchi
latus petitum effutierat superiori capite,
Pag. eâdem planè discipulos ejus, malè multa-
113. to Magistro, ne mutire quidem ac mussi-
C 114 tare ausos, trecentorum annorum spatium,
in præsentia comminiscitur: neminemque
inventum ait, toto illo temporis tractu, qui
puram atque sinceram doctrinam ejus in scho-
las inveberet; donèc duodecimo ac decimo ter-
tio sæculo audaciores nonnulli suborti sint,
qui liberum arbitrium nullum esse dicerent,
humanamque voluntatem necessitate duci præ-
dicarent. Nempè putidissimos errores, cer-
tam Augustini doctrinam pro more dicti-
Pag. tat. Tum ad Vvitkleffum accedens, cu-
115. jus horridas blasphemias nihil ab Augustini
dogma-

dogmatibus distare pro certo habet, hunc in Concilio Constantiensi damnatum observat, tametsi Hipponensis Episcopi nomen usurparet, huiusque se clientem atque discipulum profiteretur.

Totum id insulfitatis & calumniæ plenum nullo negotio revincitur. Quod primum attinet, Augustinianos annis à damnato Gottescalcho trecentos, ne mutire quidem ausos, quòd Magistrum in Monacho damnatum certò scirent, ex parte jam confutavimus; qui sartam tectamque, imò triumphantem in Gotteschalchi causâ Augustini doctrinam, superiori capite demonstravimus, nullamque idcirco servandi silentii causam ostendimus. Sed & quod illis affingitur trecentorum annorum silentium, perindè à verò abest. Equidè toto sæculo decimo, Gotteschalchi scenam proximè secuto, ac etiam undecimo ineunte, neminem, quod sciam, reperire est, qui Augustini doctrinam publicâ scriptione, ac datâ operâ propugnaret. At istud negantis argumenti genus lubricum est: namque neminem vicissim invenire licet, qui eam vel obiter atque aliud agendo vellicarit. Id ergo non sinistra, quæ eruditorum animis insideret, de Augustini dogmatibus opinioni tribuendum; sed uni temporum conditioni, quæ nullam ventilandarum de gratiâ & prædestinatione quæstionum præbuerit occasionem, adscribendum esse, inde maxime liquet; quòd maximæ apud eruditos, ipsique summos Pontifices astimationis esset ea

set ea ætate temporum Augustinus, ejusque doctrina solenni Ecclesiæ judicio probata, ac veluti consecrata censeretur. Hinc Remigius Antisiodorensis in Commentariis Paulinarum Epistolarum, quos illi Codices Mss. Romani, Cassinenses, & Regii tribuunt, ad 2. Epistolam ad Corinthios: *Beatus Augustinus, inquit, rerum obscurarum subtilissimus indagator, inter ardua sine offensione decurrens. Alii Doctores comparantur stellis, Augustinus soli: nam sicut stellæ lumen à sole recipiunt, sic omnes Doctores lumen recipiunt ab Augustino.* Hermannus Contractus in Chronico ad annum 430. *Sanctus Augustinus Hipponensis Episcopus, Ecclesiæ Christi & catholicæ fidei propugnator insignis, & defensor invictus.* Leo IX. Epistolâ 1. ad Michaëlem Patriarcham Constantinopolitanum: *Beatus & Catholicus Doctor Augustinus, & in Latinâ Ecclesiâ clarissimus.* Gregorius VII. in Decr. ad capit. 6. Gelasii Romani Pontificis, Sanctorum Patrum scripta recognoscentis ac probantis Decretum commendat, quo videlicet Augustinus inter eos Ecclesiæ Magistros percensetur, qui nec in fide, nec in prædicatione à Sanctâ Romanâ Ecclesiâ deviarunt. Et in Apologético pro Decretis, illustre Cœlestini I. de Augustino elogium ex integro refert, suoque calculo probat: *Vir omnium virtutum, inquit, Augustinus, Hipponensis Episcopus, quem & Cœlestinus vir Apostolicus in Decretis suis commendat: Augustinum, inquit, sanctæ recordationis virum &c.* Bertoldus Constan-

Constantiensis ad Rhenum Presbyter, Gregorii VII. adversus Schismaticos defensor egregius, Libro de Sacr. excomm. Nos, inquit, *absque scrupulo Sancti Augustini egregii Doctoris assertioni acquiescere debemus, quem & Romani Pontifices, juxta attestationem Sancti Cœlestini Papæ, inter Magistros optimos, cum viveret, habuere: cujus & Opuscula post mortem ejus pro authenticis suscipienda Synodali judicio decrevere.* Ita illorum temporum Romæ Pontifices, ita Præfules, ita Scriptores insignes de Augustino ejusque doctrinâ, magnificè sentiebant. Quis ergo non videat, eam illos citra dubium amplexuros, probaturos, tradituros, si de divinâ gratiâ & prædestinatione disputandi occasio data esset?

Hæc omnium primo Anselmo se obtulit, Cantuariensi Archiepiscopo, qui Libros integros *de libero arbitrio, ac de concordia præscientiæ, prædestinationis & gratiæ cum libero arbitrio* concinnavit, cadente sæculo undecimo, & duodecimo ineunte. Is autem in omnibus ac per omnia Augustinianus est: ut hinc Launoii figmentum, de Augustini discipulis, per annos à Gottescalcho damnato trecentos mutire non aulis, magis probes. Annon enim Augustiniana vox illa est, Libro de concordia capite 3. *Quamvis non omnibus det gratiam, quoniam cui vult miseretur, & quem vult indurat; nulli tamen dat pro aliquo præcedenti merito, quoniam quis prior dedis & retribuetur ei? Si autem voluntas liberum*

rum servando arbitrium quod accepit, meretur aut augmentum acceptæ gratiæ, aut etiam potestatem pro bona voluntate, aut præmium aliquod; hæc omnia fructus sunt primæ gratiæ, & gratia pro gratia: & ideo totum imputandum est gratiæ, quia neque volentis est quod vult, neque currentis est quod currit, sed misereantis est Dei. Omnibus enim, excepto solo Deo, dicitur, quid habes quod non accepisti? Quid gloriaris quasi non acceperis? Annon & illud Augustinianum quod habet capite i. ubi falli nescium divinæ præscientiæ lumen, ejusdemque cum humanâ libertate concordiam repetit ex summâ, quam Deus obtinet in omnes homines, potestate supremoque in eorum voluntates imperio? Quod certè nusquam nisi in hypothesi gratiæ se ipsâ victricis accidere potest: Quoniam quod vult Deus, D. Anselmi verba sunt, non potest non esse; cum vult hominis voluntatem nullâ cogi vel probiberi necessitate ad volendum, vel ad non volendum, & vult effectum sequi voluntatem, tunc necesse est voluntatem esse liberam, & esse quod vult.

Hunc non longo secutus est intervallo D. Bernardus, annis à Gottescalcho damnato trecentis nondum elapsis, in has de divinâ gratiâ controversias ingressus, edito singulari tractatu de gratiâ & libero arbitrio. Quam indivulsè hæserit Augustino, disertè significavit Epistolâ 77. ad Hugonem Victorinum: Ab iis duabus columnis, Augustinum loquor & Ambrosium, credite mihi, difficile aveller: cum iis me aut errare

aut sapere fateor. Ecquo verò pacto ab Augustino avelli se passus esset, quem uti Ecclesiae catholicae linguam venerabatur? Ser-mone de Sancto Stephano: *Recolitis quid illa Ecclesiae lingua, Augustinum loquor, de hoc Martyre senserit.* Nuspiam autem Magistro tenaciùs hæsit mellifluus Doctor, quàm in agitatìs ex instituto de divinâ gratiâ controversiis. Quod ne proluxâ locorum recensione planum faciam, eo me levavit onere Ranutius Higatus Monachus Cisterciensis, eximio opere cui titulum fecit: *Divi Bernardi Tractatus de gratiâ & libero arbitrio Commentariis illustratus, Sancto Augustino primario Ecclesiae christiane propugnatori consonus demonstratus, atque à filiorum alienorum depravationibus vindicatus.* Nonnulla tamen ad promullidem dabo, ex capite ultimo; ubi nonnullis Apostoli oraculis recensitis, ad gratiæ efficaciam demonstrandam, ita demum colligit Sanctissimus Abbas: [Omne quod boni, esse potest, id est, cogitare, velle & perficere pro bona voluntate, attribuit Deo, non suo arbitrio. Si ergo Deus tria hæc, hoc est, bonum cogitare, velle, perficere operatur in nobis, primum profectò sine nobis, secundum nobiscum, tertium per nos facit. Siquidem immit-tendo bonam cogitationem, nos prævenit; immutando etiam malam voluntatem, sibi per consensum jungit; ministrando & consensui facultatem, foris, per apertum opus nostrum internus opifex innotescit. Gratia liberum, excitat

„ excitat arbitrium, cum seminat cogita-
 „ tum; sanat cum immutat affectum; ro-
 „ borat ut perducatur ad actum; servat ne
 „ sentiat defectum. Sic autem ista cum
 „ libero arbitrio operatur, ut tantum il-
 „ lud in primo praeveniat, in cæteris co-
 „ mitetur; ad hoc utique praeveniens, ut
 „ jam sibi deinceps cooperetur. Ita tamen
 „ quod à solâ gratiâ cœptum est, pariter
 „ ab utroque perficitur; ut mixtîm, non
 „ sigillatîm; simul, non vicissîm per sin-
 „ gulos profectus operetur: non partîm
 „ gratia, partîm liberum arbitrium, sed
 „ totum singula opere individuo peragunt.
 „ Totum quidem hoc, & totum illa, sed
 „ ut totum in illo, sic totum ex illâ.....
 „ Apostolus Dei promissum, suum appel-
 „ lat depositum; & quia credidit promit-
 „ tenti, fidelitèr promissum repetit; pro-
 „ missum quidem ex misericordiâ, sed jam
 „ ex justitiâ persolvendum. Est ergo, quam
 „ Paulus expectat, corona justitiæ, sed
 „ justitiæ Dei, non suæ: justum quippè
 „ est, ut reddat quod debet; debet autem
 „ quod pollicitus est..... Cujus tamen
 „ suæ justitiæ ipsum Deus voluit habere
 „ consortem, ut & coronæ faceret pro-
 „ meritorem: cum operum quibus erat
 „ promissa corona, habere dignatus est co-
 „ adiutorem. Porro coadiutorem fecit,
 „ cum fecit volentem, hoc est, suæ vo-
 „ luntati consentientem. Itaque voluntas
 „ in auxilium, voluntas reputatur in me-
 „ ritum. Si ergo à Deo voluntas est, &
 „ meritum, nec dubium quin à Deo sit
 „ & velle

& velle & perficere pro bona voluntate. „
 Deus igitur auctor est meriti, qui & vo- „
 luntatem applicat operi, & opus explicat „
 voluntati. Alioquin si propriè appellan- „
 tur ea quæ diximus nostra merita, spei „
 quædam sunt seminaria, charitatis in- „
 centiva, occultæ prædestinationis indi- „
 cia, futuræ felicitatis præfagia, via re- „
 gnî, non causa regnandi.] Hæc ibi. De
 prædestinatione verò differens Sermone 5.
 de verbis Isaïæ, hanc solius divinæ gratiæ
 opus esse docet. Illud quippè ad Romanos
 8. recolens, *quos præscivit & prædestinavit*,
 hæc habet: [Initium meum solius gra- „
 tiæ est, & non habeo quid mihi in præ- „
 destinatione attribuam, si vè vocatione: „
 Non sic sanè ab opere justificationis alie- „
 nus sum: operatur & illud gratia, sed „
 planè mecum. Consummatio quoque „
 & ipsa solius gratiæ est: nec est mihi in „
 hac parte, vel cum ea, vel sine ea glo- „
 riari, quasi coadiutor videar coopera- „
 tor..... In electorum numero indi- „
 gnos nos servos nominis sui, ipsa, de qua „
 locuti sumus, constituere dignetur mise- „
 ricordia, quæ ab æterno est, & usque in „
 æternum super electos: in medio qui- „
 dem aliquatenus ostendens liberum arbi- „
 trium, meriti gratiâ; principium verò „
 & finem omnino soli vindicans sibi.] „
 Quas omnes melliflui Patris loquendi for-
 mulas, erroris notavit in Augustino au-
 dacissimus Cenfor.

Bernardo coævus ac familiaris Hugo Vi-
 ctorinus pari Augustinum veneratione co-
 luit,

luit, pari religione sectatus est; ac tantâ nominis famâ, ut *alter Augustinus*, si Tritemio fidem damus, ætate suâ sit appellatus. Suam in sectando Magistro fidem testatur Sermone 99. cæterosque ut idem præstent adhortatur: *Lingua Augustini calamus scribæ velociter scribentis, quia Spiritu sancto docente ac ducente, verbum Dei elegantissimè dispensavit. Unde & de ipso in hac ejus solennitate canimus, quod Prophetarum & Apostolorum plenus spiritu, quæ prædixerunt mystica, fecit nobis pervia: post quos secunda dispensandi verbi Dei primus refulsit gratia. Non solum autem quæ in regula ejus continentur, verum & cætera quæ Sacram Scripturam exponendo, tractando, exhortando scripsit, credendo, amando, operando teneamus, ut superna præmia consequamur. Nec fatîs suam in Augustinum religionem testari fuit; exolvit planè, atque tum maximè, ubi de prædestinatione & gratiâ disputavit. In Summâ Sententiarum, Tractatu 1. capite 12. [Cùm prædestinatio divina sit electio, juxtâ illud Apostoli, quos elegit ante mundi constitutionem; solet quæri, quare hunc elegerit Deus, magis quàm illum, ut de Jacob & Esau? Quidam dicunt, hunc elegit, quia talem futurum eum esse præscivit, qui in eum crederet & serviret ei. Sed hoc Augustinus retractat in Libro Retractationum, planè ostendens, quod si propter opera futura electus esset, jam non ex gratiâ electio esset: Si enim ex operibus, ut ait*

Aposto-

^Apostolus, *jam non est gratia.* Idem in,
 Libro de prædestinatione: *Non quia fu-
 turos tales nos esse præscivit, ideo elegit;
 sed ut essemus tales, per ipsam electionem,
 gratia suæ, quâ gratificavit nos in dilecto
 filio suo.*] Et in Annotationibus elucidato-
 toriis Quæstionum circa Epistolam D. Pau-
 li ad Romanos, Quæstione 235. [Quæ-
 ritur autem, quare potius elegerit Jacob,
 quàm Esau? Similitèr de quolibet electo,
 & reprobo idem potest quæri. Non enim,
 potest dici, quod propter futura merita,
 bona vel mala, alter sit electus, & alter,
 reprobatus: sic enim quod est temporale,
 causa esset ejus quod est æternum. Item,
 si dicatur, quod Jacob solâ gratiâ sit ele-
 ctus, Esau propter originale peccatum,
 sit reprobatus; quæritur quare propter,
 idem peccatum, Jacob non sit reproba-
 tus; vel quare Esau ex eadem gratiâ non,
 sit electus? Solutio, si tamen solutio,
 debeat dici; ostendere aliquid esse,
 insolubile: dicunt sic factum esse,
 quia Deus voluit fieri. Si autem quæra-
 tur, quare sic voluit? stulta est quæstio,
 quia divinæ voluntatis quæritur causa,
 cujus nulla est, imò ipsa omnium est cau-
 sa prima & principalis. Sed Beatus Hie-
 ronymus dicit, quod Deus nihil fecit,
 quia vult, sed quia ratio est sic fieri:
 ideoque non incongruè potest sic quæri,
 cur hoc voluerit, & responderi, quia
 judicia Dei abyssus multa. Possumus ta-
 men dicere, salvâ secretorum reverentiâ,
 & absque supercilio assertionis, quod ideo

„ potius elegit Jacob quàm Esau , quia præ-
 „ scivit maiorem utilitatem provenire bo-
 „ no universitatis , ex electione Jacob ,
 quàm Esau.] Quodnam autem sit illud
 majus communitatis bonum , exponit quæ-
 stione proximè sequenti: *Sed iterum quæ-
 ritur , cur major utilitas provenit , ex ele-
 ctione Jacob , quàm Esau ? Item quæritur ,
 quare magis commendatur gratia , ex ele-
 ctione Jacob , quàm Esau ? Solutio , quia
 minor erat natus : si enim major natus elige-
 retur , videretur quod privilegio natiuitatis
 id fieret.* Eò itaque , ex Hugonis senten-
 tiâ , recidunt universa , ut quavis elimina-
 tâ præscientiâ meritorum , in Dei nutum ,
 ejusque gratiæ commendationem refe-
 rantur.

Rupertus Tuitiensis Abbas , Augusti-
 nianæ doctrinæ admirator & vindex , hac
 ipsâ ætate , ac nondùm elapso post Gotte-
 scalchi tragædiam sæculo tertio , liberam
 de Augustino vocem emisit. Hoc elogio
 doctrinam ejus celebrat Libro 7. de Operi-
 „ bus Spiritus sancti cap. 10. [Unum tan-
 „ tum ex eis , (nimirum Doctoribus) con-
 „ tingimus , in quo iste Spiritus manifestè
 „ operatus est , quod se dignum fecit ad
 „ laudem suam , ad Ecclesiæ suæ defensio-
 „ nem , catholicæque fidei perpetuam mu-
 „ nitionem. Iste est Augustinus , columna
 „ & firmamentum veritatis : & verè co-
 „ lumna nubis , in qua thronum suum po-
 „ suit sapientia Dei , cujus ore distillare
 „ non cessavit pluvia salutaris , imò fluere
 „ impetus fluminis , contra flumen illud
 hæreti-

hæreticorum, quod, ut superius diximus, „ post mulierem, id est, Ecclesiam, de „ ore suo draco diabolus emisit.] Et cum multa de ejus ingenii sublimitate dixisset, ita demum concludit: Hoc est, in quo jure sanctum scientiæ Spiritum laudamus, quia virum talem, & sic foris præparatum reddidit, & sic intus eo dignatus est uti, ut contra omnes hæreses totâ vitâ suâ depugnans, voce & litteris tanta scriberet, quanta nemo in vita sua legere sufficit. Unde & quidam non inaniter dixisse fertur: mentitur qui se totum legisse fatetur Augustinum. Doctrinam porro insigni illo elogio commendatam compendio digessit, concinnatis in Joannis Evangelium Commentariis: ubi multa de gratiâ, prædestinatione, reprobatione, ex Augustini sententiâ disputat, ut vel ex ipso prologo notum est: *Alta mysteria*, inquit modestissimus Abbas, *quæ in hoc splendore Evangelii, velut grandis aquila pervolavit magnus Doctor Augustinus, nos eadem quidem viâ, sed non omnino iisdem vestigiis subsequi enitemur.* Nam ille quidem alta montium pervolat cacumina; nos interdum circa radices imas occupabimur. Ille præcelsæ arboris superiora quæque poma carpere festinat; nos terræ quoque proximos, quos parvulis reliquit, attingere conabimur Evangelicæ litteræ ramusculos: ut quia grandioribus, in altâ Mysteriorum explicatione satisfactum est, nunc parvulis, id est, nostri similibus, continuatio quoque litteræ subveniat.

Petrus Lombardus Episcopus Parifiensis,
P 2

sis, Sententiarum Magister, laudatis Scriptoribus suppar, Augustinum, quem doctrinæ ducem in cæteris quibusque Theologicis tractationibus æmulatus est, in his de divinâ gratiâ & prædestinatione controversiis ad verbum exscripsit, Librosque ab eo ultimò editos penè ex integro defloravit, Libro 1. Sententiarum Distinctionibus 40. & 41. & Libro 2. dist. 26. 27. 28. & 29. ex quibus aliqua tantùm decerpere, causæ, quam hîc agimus, jactura esset; ea autèm referre ex integro, inutile ac supervacaneum existimamus.

Gillebertus Svinshetensis Abbas, Sancti Bernardi, quo vivente Monachum induerat, religiosus & eruditus æmulator, in Sermionibus super Cantica, quos elegantissimè concinnavit, ibi incipiens, ubi pius parens scribendi simul & vivendi finem fecerat, eadem illa doctrinæ capita ponit, brevibus quidem, sed eliquatissimis verbis, Sermone 30. *Novit dominus qui sunt ejus, ideo moveri non possunt ad fremitum Leonis: quia immobili divinæ notitiæ continentur signaculo. Bonum enim signaculum notitia Dei, notitia quæ secundum propositum est, secundum quod vocati sunt sancti. Firmum est signaculum hoc notitiæ ejus, quia nihil ei deperit: non tantùm non deperit ei nihil, sed ipsa salvandos parit, ipsa prædestinat, ipsa signat quos suos esse velit. Quibus verbis divinæ prædestinationis firmitatem ex divino proposito repetit, quo quos suos velit esse, ex æternitate definivit. Tum ex ea gratuita prædestinationis firmitate, divinique beneplaciti immobili-*

immobilitate, gratiam ex tempore conferendam, & liberi arbitrii cooperationem, tanquam à primâ radice repetendam decernit: *Geminum signaculum*, inquit, *divinum propositum, & humanum studium, divina providentia & humana diligentia. Vide duas hujus signaculi partes, unam divinæ tantum gratiæ, alteram & libertatis & gratiæ: illam propositi, hanc adjutorii. Secunda hæc pars libertatis nostræ infirmum arbitrium dirigit: nam prima prædestinando disponit. In primâ, qui sunt ejus Dominus prævidendo novit, in secundâ, nobis innotescit: illa causa, hæc est illius effectus: illa radix, hic fructus: nam ipse in beneplacito suo novit qui sunt ejus, & ponit eos ut fructum hunc plurimum afferant.*

Ælredus Abbas Rievallensis, eodem vertente sæculo, Augustinianam de gratiâ victrici gratuitâque prædestinatione doctrinam fusè tradit Libro I. Speculi charitatis, à capite 10. ad 15. multa de divini auxilii efficaciam, de ejusdem cum humanâ libertate concordiam, de illius gratuitâ & liberali largitione, de gratiâ electis peculiari, de differentiâ hominis stantis & lapsi, de discretionem prædestinatorum à massâ perditionis solâ Dei bonitate factâ, juxta Augustini principia differens. Ex multis unum alterumve centonem exhibeo, ut fidelissimum Sancti Doctoris discipulum noris: [Ut opus, (inquit capite 10.) quod in nobis, sive per nos operatur, etiam nostrum sit, inclinatur voluntatem ut consentiamus, sicque ex

„ ejus gratiâ merces fit nostra. Ut autem
 „ sim volens in bono opere, Deus est qui
 „ operatur & velle, ipsam deindè volun-
 „ tatem excitans ad petendum, ad quæ-
 „ rendum, ad pulsandum, dat gratiam
 „ pro gratiâ, perficere scilicet pro bonâ
 „ voluntate. Postremò quia vita æterna
 „ bonorum operum merces est, ipsam dans
 „ coronat dona sua, quæ voluit esse meri-
 „ ta nostra.] Capite verò 15. de gratuitâ
 prædestinatione quorundam, cæterorum-
 que desertione sermonem instituens hæc
 „ habet: [Si homo ex vasis quæ facit,
 „ quæ voluerit deputat honori, quæ vo-
 „ luerit exponit contumeliæ, nec quis-
 „ quam est, qui causetur injustum; tu
 „ calumniaris, si Deus ex vasis omnibus
 „ justissimæ contumeliæ expositis, quæ vo-
 „ luerit assumat, quæ voluerit relinquat;
 „ quæ voluerit in pristinum reformet ho-
 „ norem, quibus voluerit inferat damna-
 „ tionem? Si, inquam, figulus in vasis, quæ
 „ de eodem luto compingit, discernendis,
 „ ipsa ejus voluntas justitia est; quomodò
 „ non multò magis, in omnibus, quæ ex
 „ nihilo creavit omnipotens, discernen-
 „ dis, ordinandis, sumendis, deferendis,
 „ salvandis, damnandis, ipsa ejus volun-
 „ tas summa justitia sit? Ergo miseretur
 „ cui voluerit, & misericordiam præstat
 „ in quem sibi placuerit; & quem vult ob-
 „ durat justissimè deferendo, & quem vult
 „ emollit piissimè miserendo; & quidquid
 „ vult facit, nec injustum aliquid facit:
 „ quandoquidem inter justum & injustum
 sola

sola ejus discernit voluntas, quæ non est, aliud quàm ipsa æquitas: nec ejus voluntas ex alia pendet lege justitiæ, sed lex justitiæ ex ejus utiquè pendet voluntate.]

Dicat modò Launoius, quo ex tripode revelatum acceperit, Augustini discipulos, per annos à Gottescalcho damnato trecentos, Magistri doctrinam puram atque sinceram vulgare minimè ausos: cum hæc illi, vulgatis per universam Galliam, Angliam, Germaniam scriptionibus, publicarent? Verùm est illa Launoii perversitas, ut non aliam Augustini doctrinam norit, nisi putidas hæreticorum blasphemias, ab ipsomet datâ operâ confutatas, queis & excisum liberum arbitrium, & humanam voluntatem necessitate ductam vociferantur. Ecquis enim nesciat, in iis refellendis, magnam studii partem posuisse Præsulem Hipponensem, non modò ante subortam hæresim Pelagianam, dum in Manichæos signa conferret, verùm etiàm quo ex tempore, adversus divinæ gratiæ hostes aciem movit? Legatur Liber 1. de Peccatorum meritis & remissione capit. 2. Liber de Gratiâ Christi cap. 32. Liber de Spiritu & litterâ capp. 33. & 34. Liber de Gratiâ & libero arbitrio capp. 2. 15. & 18. Liber de Naturâ & Gratiâ capp. 32. 43. 64. 65. 67.

Equidèm instauratas à multis, undecimo cadente sæculo ac duodecimo ineunte, illas ipsas de excisâ hominis libertate blasphemias, haud infidelitèr notat Launo-

Pag.
114.

(quamvis neutrius, pro more suo, loca indiget;) id enim Archiepiscopus Cantuariensis Libro de Concordiâ cap. 3. & Doctor Angelicus Quæst. 6. de Malo articulo 1. profitentur : at eas ex Augustini principiis fluere, quod unum quæritur in præsentia, tantum abest ut vel obiter ianuuant, ut illas potiùs ex Augustini principiis confutent : *Sunt nostro tempore multi, inquit Sanctus Anselmus, qui liberum arbitrium esse aliquid desperant. In hac itaque quæstione, hæc erit intentio, ut liberum arbitrium simul esse cum gratiâ, & cum ea operari in multis, demonstremus. Ita porro demonstrat : Quoniam quod vult Deus non potest non esse, cum vult hominis voluntatem nullâ cogi vel prohiberi necessitate ad volendum vel non volendum, & vult effectum sequi voluntatem, tunc necesse est voluntatem esse liberam, & esse quod vult. Annon verò id ex Augustino delibatum, Libro de Gratiâ & libero arbitrio capite 21. ? Agit omnipotens in cordibus hominum etiam motum voluntatis eorum, ut per eos agat quod nos agere ipse voluerit, qui omnino injustè aliquid velle non potest. Doctor autem Angelicus ita eundem errorem percenset ac confutat : Quidam posuerunt quod voluntas hominis ex necessitate moveretur ad aliquid eligendum, nec tamen ponebant quod voluntas cogeretur, non enim omne necessarium est violentum. Hæc autem positio est hæretica, tollit enim rationem meriti & demeriti in humanis actibus : non enim videtur esse meritorium vel demeritorium, quod*
aliquis

aliquis sic ex necessitate agit, quòd vitari non possit. Nunquid & istud petium ex Augustino Lib. de duabus animabus capit. 22. & Lib. de Naturâ & Gratiâ cap. 66. Quis peccat in eo quod vitare non potest? Peccatur autem, caveri igitur potest.

Clamat Launoïus, Joannem Vvitkleffum harum blasphemiarum, aliarumque Pag. 115. inde fluentium, sæculo decimo quarto in-
flauratorem, Augustini nomen jactasse, nec tamen Synodi Constantiensis damnationem evasisse. Bellum profectò! Augustini nomen jactabat ille: at jactabat & Pauli: an ergo blasphemum dicemus Apostolum? Ut quid itaque blasphemiae reum habebimus Augustinum, quòd ejus patrocinium Vvitkleffus obtenderit? Synodi Constantiensis censuram novator subiit, tametsi gratiæ Vindicis jactaret nomen. Ita sane: at non idcirco, quòd Sanctissimum Doctorem damnationi obnoxium existimaret sacra Synodus, eundemque pari cum novatore censurâ petium vellet; sed quòd stultam novatoris jactantiam certò sciret. Certè quàm altè Patrum Constantiensium animis defixa esset, Augustini de gratiâ victricis sententia, compertum satis ex solenni precatatione, quam singulis Sessionibus præmittebant; quamque secutis inde temporibus, Clemens VIII. ejusdem doctrinæ studiosissimus, flexis genibus fundere solitus erat, dum celebres de divinis auxiliis congressus haberentur. Sic illa se habet: *Adesto nobis, quæsumus, Domine sancte Spiritus, peccati quidem immanitate detentis,*

tentis, sed in nomine tuo specialiter congregatis. Veni ad nos, & dignare illabi cordibus nostris: doce nos quid agamus, quò gradiamur ostende, quid efficiamus operare: esto salus & suggestor & effector iudiciorum nostrorum, qui solus cum Deo Patre & ejus Filio nomen possides gloriosum. Non nos patiaris perturbatores esse justitiæ, qui summæ veritatis diligis æquitatem; ut in sinistrum non nos ignorantia trahat, non favor inflectat, non acceptio muneris vel personæ corrumpat; sed JUNGES NOS TIBI EFFICACITER SOLIUS TUÆ GRATIÆ DONO, ut simus in te unum, & in nullo deviemus à vero: quatenus in nomine tuo collecti, sic in cunctis teneamus, cum moderamine pietatis, justitiam, ut & hic à te in nullo dissentiat sententia nostra, & in futuro pro bene gestis consequamur præmia sempiterna. Per Dominum nostrum &c.

CAPUT XVI.

Augustinus à Lutheri & Calvinii erroribus remotissimus, summa veneratione à Tridentinæ Synodi Patribus exceptus.

QUOD unum Launoii petulantia addi posse videbatur, ut Lutherus ipse atque Calvinus Augustini discipulis adjungerentur, id demùm ad mensuræ cumulum accessit.

accessit. Hos ex Augustini scholâ prodi- Pag. 116.
 isse, ut in humanæ libertatis excidium con-
 spirarent, fidenter pronunciat audacissi-
 mus blatero: ac ne summæ impudentiæ
 summa quoque deesset inscitia, Zuingli-
 um, quem purum putumque Pelagianum
 nemo nescit, Luthero & Calvinio, ad
 horrida Hipponensis dogmata diffunden-
 da, comitem adjungit. Equidem ad mi-
 nuendam utcunque audacissimæ assertio-
 nis invidiam, illos Magistri doctrinam la-
 tius quàm par esset protendisse, statim in-
 nuit: verum imprudenter omniinò, & con-
 tra deductas subindè consecutiones. Nam- Pag. 117.
 que subjungit è vestigio, Augustinum Lu-
 theranis & Calvinistis, tanquàm illorum
 erroribus propitium dimitti oportere: imò
 nonnullos Theologiæ polemicæ Tractato-
 res producit, laudat, amplectitur, qui
 eundem illis liberè concessere: quod certè
 iniqui consilii fuit, si Augustini decreta,
 ultrà quàm fas esset, protenderunt po-
 stremæ ætatis heterodoxi. Ea etiam Lu-
 theranæ & Calvinianæ doctrinæ capita re-
 præsentat tetricus Censor, iis planè gemi-
 na, quæ Prædestinatianorum, & Vvit-
 kleffi nomine superioribus capitibus recen-
 fuerat: ut hinc nemo non videat, illum
 æquo jure Lutherum atque Calvinum,
 non qualescumque, sed fidos planè Augu-
 stini discipulos dicere debuisse, qui Præ-
 destinatianos & Vvikleffum ipsum eo titu-
 lo cohonestat.

Sed age videamus, quo demùm momen-
 to nixus, Augustinum Luthero & Calvi-
 no pro-

no propitium dicat, eundemque illis concedendum pronunciet. Non ille Sancti Doctoris testimonia congerit, non loca recenset, quibus nostrorum temporum erroribus patrocinium impenderit; sed quatuor duntaxat Theologiæ polemicæ Tractatores producit, Claudium Sanctefium, Ambrosium Catharinum, Petrum Auratum, Albertum Pighium, qui Augustinum novæ sectæ principibus concesserunt, tanquàm illis plus nimio adfavisset. Quid istud, amabo? Sexcentos & eo amplius Romanæ Communionis Scriptores numerare liceat, qui stylum in Lutherum atque Calvinum acuerunt: iis potissima cura incumbit, Augustinum non modò heterodoxis eripiendi, verùm etiàm uti potissimum catholicæ fidei defensorem iisdem objiciendi: arma queis errorem confodiant, ex Sancto Doctore mutuantur: responsa, quibus adversæ partis tela elidant, eidem accepta referunt: argumentorum robur, momenta rationum, interpretamenta Scripturarum, Ecclesiasticæ Traditionis intelligentiam, ex ejus operibus repetunt; ut planè in sacro bello gerendo, unus illis & vallum & fossa sit Augustinus. Hos surdâ aure Launoius præterit, ut tres quatuorve in Augustinianâ doctrinâ minùs versatos Theologos audiat; qui vel ut operæ parcerent, vel ut importunis errantium, de Augustini patrocinio sibi temerè blandientium, vocibus aliquid cederent, uni gratiæ Doctori minimè standum reposuere, si fortè in Pelagia-

Pelagianâ hæresi debellandâ modum excessit , nimioque vindicandæ gratiæ studio , libertatis jura violavit. Imprudentèr omninò , Launoi. Quis enim communem Ecclesiæ sensum , ex trium quatuorve privatorum Theologorum judicio potius , quàm ex publicâ cæterorum omnium professione internoscendum existimet ? Quis raucas illas oscitantium Scriptorum voces , de Augustino debitos fines prætergresso , tot Romanorum Pontificum oraculis anteponat ; qui eundem catholicum per omnia Magistrum , in nullo à Romanæ Ecclesiæ prædicatione deviantem , nullius unquam erroris suspitione aspersum , necessarium in hæreticis debellandis modum minimè prætergressum , cujus doctrinam Romana sequitur & servat Ecclesia , datis Diplommatibus pronunciarunt ?

Quàm gravis , ex inconsultâ illâ præcipitiq; censurâ , in Ecclesiam catholicam redundet iniuria , nemo non videt. Si enim (ut à nonnullis observatum est) à Lutheri & Calvinii erroribus Augustini doctrina vindicari non potest , gravissimè profectò & à Sede Apostolicâ & à cæteris Ecclesiæ proceribus peccatum est , qui Beati Augustini vigilias , labores , atque doctrinam , quoad illas maximè de divinâ gratiâ quaestiones , tam magnificè prædicarunt ; cum tanquàm periculosam , perniciosam , & hæreticam arguere potius damnareque debuerint. Quid etiàm Ecclesiæ Dei calamitosius luctuosiusque accidere queat , quid verò hæreticis gratius , jucundius aut optabi-

tabilius, quàm ut adversùs Catholicos, in his de gratiâ & prædestinatione dogmatibus, stare pro ipsis, etiam nostrâ confessione, tantoperè laudatus Augustinus existimetur? Nam hoc concessio, quis non intelligat, quantâ illi virium accessione firmentur, Catholici verò quantâ præsidii jacturâ debilitentur. Premunt nos illi autoritate Viri hujus, quæ in Ecclesia Dei maxima semper hætenùs fuit: hanc tamèn adversùs eos quâ nos fronte vel in cæteris opponemus, quandò tam gravi ac indigno errore, tam infirma, imò fracta & vilis effecta sit?

Abeant itaque sui illi, quos nobis calumniæ suæ auctores Launoius advocat, *fidei defensores*. Proditores, eo saltèm in capite, veriùs dicat, qui tradito Lutheranis & Calvinianis Augustino, Ecclesiæ causam, per speciem tuendæ fidei, prodiderunt. Quàm gravem illi à cæteris Romanarum partium Theologis animadversionem subjerint, Launoium ignorasse non puto.

Ambrosius Catharinus, ob id maxime non externorum duntaxat, verùm etiam domesticorum ac sodalium censuris inustus est. Dominicum Bannesium, primariæ cathedræ in Academiâ Salmanticensi Moderatorem, Ordinis Prædicatorum, audire juvat, de Catharini Libellis, quibus Augustinum iniquè depreffit, ità pronunciantem 1. Parte Quæst. 23. Art. 7. *Edidit tres Libellos de prædestinatione, in quibus nihil est eruditionis, sed plurimum erroris.* Judicium
nihilò

nihilo mitius tulit Dominicus Soto, al-
tèr ejusdem instituti professor, in cap. 9.
Epistolæ ad Romanos, Catharini audaci-
am ita perstringens : *Non potuit hic Reve-
rendus Pater, citrà tameritatis notam, non
solum Augustinum, verum etiam sanctos om-
nes, novâ inauditâque sua commentatione
contemnere.* In Apologiâ verò de certitudi-
ne gratiæ, subitarium ex Jurisconsulto
Theologum ridet : *Fam ætate provectus,*
*inquit, ex Jurisconsulto Theologus derepentè
prodiisti, simul & audire cœpisti in scholis,*
& contra egregios scholarum Doctores scribere.
Scilicèt Catharinus, transactâ in juris
Scholis ætate, multorum annorum factus,
Prædicatorum Ordini nomen dedit, quo
primùm tempore Theologos lectitare cæ-
pit. Quare pristinæ professionis amantior,
& Theologicis institutionibus levitèr tin-
ctus, de divinâ prædestinatione, non tam
ex sensu Patrum, quàm ex Digestis & Co-
dice disputavit.

Claudius Sanctesius vel ipsius Antonini
Moraines, larvati Scriptoris, virgam ex-
pertus est, quòd Augustinum in statuen-
dâ sententiâ varium dixerit : *Consultius fe-
cisset, tantique Doctoris autoritati conve-
nientius, si semper & constantè quæcum-
que dixit Augustinus, in sensum illum com-
modum exposuisset, & non tantam in opi-
nando inconstantiam ei tribuisset.* Disput. 9.
Anti-Jansenii N. 57. Vapulat & eâ de causâ,
apud Norisium in Vindiciis Augustinianis
cap. 4.

Albertum Pighium ab eruditissimis
Theo-

Theologis notari, quòd Augustini, seu veriùs Ecclesiæ, de peccato originali, de prædestinatione, de gratiâ Redemptoris doctrinam deseruerit, auctor est Joannes Molanus; cui calculum adjiciunt Albertus Miræus & Possevinus. Nec injuriâ, quipè qui à Cardinali Polo, Sedis Apostolicæ Legato, & Concilii Tridentini Præsidente notatus est, quòd in articulo de originariâ noxâ, dum universam Lutheranorum doctrinam rejicere conatur, propè in Pelagianorum errorem prolapsus sit: à Lovaniensibus autem, uti liberioris ingenii & inverecundæ audaciæ Theologus fugillatur. Quin & ejusdem consilium, quo monebat, ad veram de libero arbitrio doctrinam percipiendam, legendos esse potiùs Augustini Libros ad Catholicos datos, quàm reliquos contra Pelagianos eorumque reliquias scriptos, ut ineptum & stultum ridet Cardinalis Norisius, in Vindiciis capite 5. §. 4.

Quamquàm quid juvat privatorum testimonia congerere, qui eam trium quatuorve Polemistarum audaciam represserunt? Ipsa Synodus Tridentina Lutherum & Calvinum, in materiâ prædestinationis & gratiæ, ab Augustino toto ostio aberrasse, fati superque significavit, dum eâ ipsâ Sessione 6. de Justificatione, quâ pseudoreformatorum errores proscripsit, Augustini eodem de argumento sententiam consecravit. De gratuitâ prædestinatione res plana est capite 16. ubi ita decernitur: *Bene operantibus usque in finem,*

nem, & in Deo sperantibus proponenda est vita æterna, & tanquàm gratia Filiis Dei, per Christum Jesum misericorditèr promissa, & tanquàm merces, ex ipsius Dei promissione, bonis ipsorum operibus & meritis fidelitèr reddenda. Quid enim gratiæ & promissionis misericorditèr factæ nomine venit in mentem, nisi decretum gratuitum, quo Deus, nullis meritis in antecessum exploratis, filios destinat ad regnum? Quid etiàm, quod sacra Synodus, de promissionis executione, quæ electorum tandèm glorificatione perficitur, sermonem habens, bona quidèm iustorum opera ac merita memorat, queis tanquàm merces à Deo rependitur; nulla tamen, ubi de æternâ promissione sermo incidit, nisi Christi Domini merita innuit, totumque misericordiæ & gratiæ deputat: nisi ut electionem æternam gratuitam statuatur, solam, quæ tempore fit, executionem meritis iustorum adscribat? De gratiâ efficaci ac se ipsâ victrici haud minùs explicata sacre Synodi mens, ut editum nuperrimè, fœtu posthumo, Antonini Reginaldi spissum opus, sexcentis momentis evincit.

Iniquior tamèn memoratis Polemistis Launoïus, & doctrinæ in Synodo Tridentinâ sancitæ præ illis ignarus, qui nonnullos pseudo-reformatorum errores Augustino affingit, quos hæc ipsa Synodus, distinctis Augustini verbis confodit: ut est ille de mandatorum implendorum impotentia, capite II. de Justificatione confusus, præclarâ illa sententiâ ex Sancto Do-

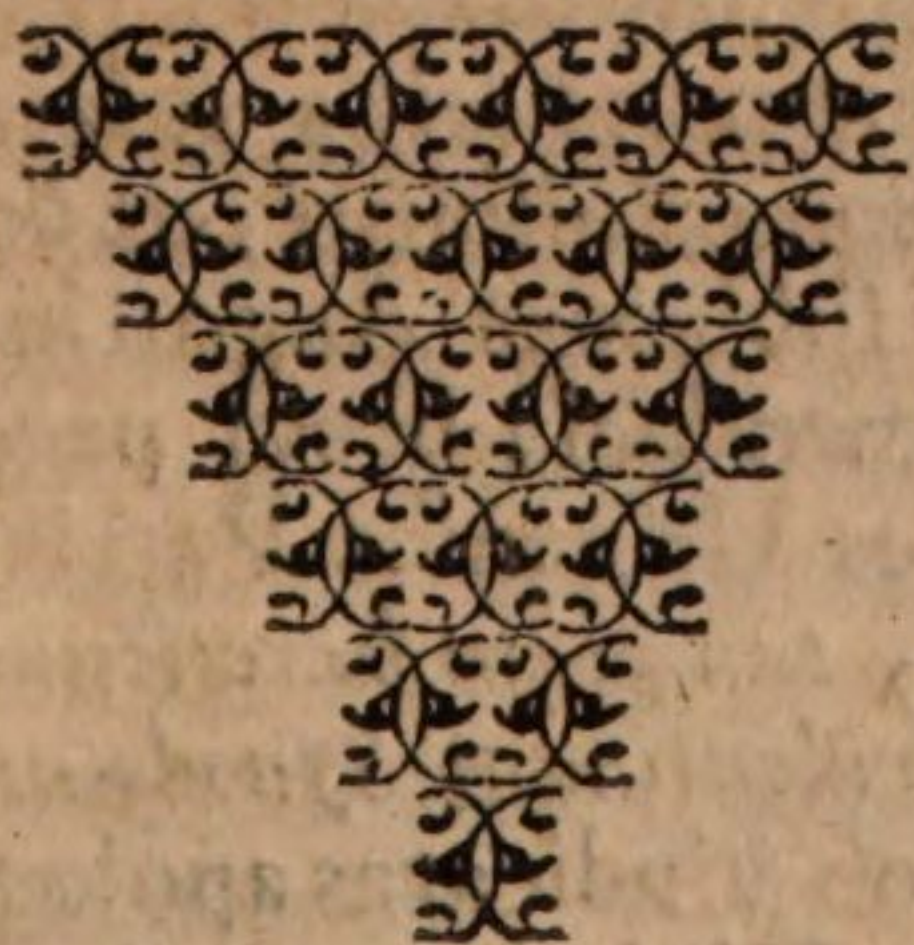
Q

ctore

ctore petitâ Libro de Naturâ & Gratiâ capite 43. *Deus impossibilia non jubet, sed jubendo monet, & facere quod possis, & petere quod non possis.* Et ille alius de gratiâ justis sublatâ, ut obedire desistant, mutuatis ejusdem Doctoris verbis inustus: *Deus suâ gratiâ semel justificatos non deserit, nisi prius ab eis deseratur.* Nonnullas vice versâ Sancti Doctoris sententias erroris infimulat, quas Tridentini Patres fidei capitibus inseruere, ut est illa Epistolæ 105. ad Sixtum: *Cum Deus coronat merita nostra, nihil aliud coronat nisi munera sua;* quam capite 16. de Justificatione in fidei regulam transtulerunt. Nonnullas tandèm assertions versatiles ac variis sensibus obnoxias, præposterè & contra Sancti Doctoris mentem detorquet, ut illis hæreseos notam inurat; quas germano sensu acceptas, inter orthodoxa dogmata numeravit laudata Synodus. Talis est illa capitis 3. de Justificatione: *Etsi Christus pro omnibus mortuus est, non omnes tamen mortis ejus beneficium recipiunt, sed induntaxat quibus meritum passionis ejus communicatur:* quæ in tritam illam vulgatamque distinctionem recidit, quâ pugnantia in speciem Augustini testimonia conciliantur: Christum nimirum pro omnibus mortuum sufficienter; pro solis tamèn fidelibus, appetitæ mortis & effusi sanguinis beneficium recipientibus, efficaciter.

Parcam hoc de argumento plura adjicere, & Augustinum à Luthero & Calvino remotissimum, congestis testimoniis collatisque

latisque doctrinae principiis , demonstrare; quod eam provinciam infiniti prope-modum scriptores obierint , otiosique jam hominis videatur , in ea re diutius immorari. Legatur, si per otium licet, Franciscus Orantius Episcopi Placentini in Synodo Tridentina Procurator, idemque Theologus praestantissimus Lib. i. de Justificatione contra Calvinum capite 51. ubi post recitata bene multa Sancti Doctoris oracula , Calvinii erroribus adversa, suam totiusque Ecclesiae, in Augustini doctrinam, venerationem profitetur his verbis: *Hanc Augustini doctrinam , tanquam è caelo lapsam suscipimus, & sanctam veneramus, uti fidei nostrae regulae conformem amplexamur, & ut antiquae Patrum Traditioni satis conformem, modisque omnibus veritati consentaneam & convenientem retinemus.*

CAPUT XVII.

Augustini doctrina à Leonardo Utinensi ex sacro suggestu tradita, & ab Aquileiensi Patriarcha probata, Tridentinae Synodi judicio confirmatur. Facti narratio à Lauino corrupta ac depravata, ex legitimis documentis restituitur.

MUtatam hìc scenam video, haud tamèn mutatum actoris animum. Haftenùs professos hæreticos impiarumque sectarum principes, Augustini discipulos mentitus est; ut quæ in illos verè sententia lata fuit, in Augustini caput recideret: nunc religiosissimum Præsulem, verumque Augustinianæ doctrinæ professorem in scenam inducit, at latam in eum sententiam comminiscitur, ut & hoc pacto damnationi subiaceat Augustinus. Tria portentosa mendacia brevi pagellâ fabricatur. Cives Utinenses Patriarcham Aquileiensem, *tanquàm hæreticum traduxisse, & ad Tridentinam Synodum provocasse* fabulatur, ob vindicatas apologetico scripto geminas Divi Augustini assertiones. Hoc primum. Subjungit, Agri Forojuliensis incolas, eo Patriarchæ Aquileiensis scripto gravitèr offensos, Legatos ad Serenissimam

P⁴⁵.
120.
& 121

firmam Rempublicam Venetam destinasse, *ut creatam ab eo offensionem cohiberi provide-*
ret. Hoc alterum. Tum demùm, judi-
 ces ab Synodo Tridentinâ delegatos, *do-*
ctrinam Patriarchæ scripto contentam, mi-
nimè prædicandam censuisse ait; tametsi
 quo sensu ab eo tradebatur, nec hæresim
 præ se ferret, nec offensionem cuiquam esse
 posset. Hoc ultimum. Ea scilicet est scri-
 ptoris præfidentis audacia, ut compertissi-
 ma quæque vitiet, depravet, adulteret,
 ipsosque Augustinianæ doctrinæ triumphos
 in dedecus vertat.

Nos integram Patriarchæ Aquileiensis
 Historiam dedimus, Paragrapho 13. Præ-
 fationis nostræ ad Historias Congregatio-
 num de Auxiliis divinæ gratiæ: cuncta ad
 probatissimorum Scriptorum fidem exegi-
 mus; integra facti celeberrimi documenta
 repræsentavimus in Appendice; planum-
 que fecimus, hoc maximè rerum concur-
 su Augustini doctrinam, de æmulis qui-
 busque obtrektoribus triumphasse. Quæ
 sanè si commentitiæ Traditionis novissi-
 mus editor vel levitèr evolvisset, nunquàm
 Launoii sui famam ita in orbe litterario
 commisisset, ut confutatas in antecessum
 fabulas evulgaret. Pauca ex multis quæ
 eo loco diximus delibamus; ne sua penès
 audacem interpolatorem putidorum men-
 daciorum stet usura.

Patriarchatum Aquileiensem ab annis
 circitèr quatuor occupabat Joannes Gri-
 mani, Patritius Venetus, vir ingentium
 virtutum, antiquitatis diligens investiga-

tor, litterarum amans & litteratorum Mæcenæ beneficentissimus ; ex inclytâ Grimanorum gente originem ducens, quæ tot Aquileiæ Patriarchas, tot Ecclesiæ Romanæ purpuratos Principes, tot Reipublicæ Venetæ Serenissimos Duces dedit. Venetiis agebat ille anno 1549. cum ab suo Vicario generali Utinensi litteras accepit, quibus significabat, Leonardum Utinensem Prædicatorum Ordinis Professore, nonnullas inter concionandum propositiones de divinâ prædestinatione protulisse, quæ plebem totumque confessum non mediocriter offendissent. De duabus præsertim ortam offensionem inquiebat; primâ, *Prædestinatus à Deo nullo modo damnari potest; quia quantumvis in peccata labatur, Deus eum ita eripit, quòd illum salutem tandem consequi necesse sit.* Alterâ, *Electio ac prædestinatio ita sunt necessariae, ut in voluntate & arbitrio nostro, neque salus neque damnatio posita sit.*

Re, quantum per temporis angustias licuit, probè discussâ, rescripsit Patriarcha Aquileiensis prolixam satîs Epistolam die 17. Aprilis, quâ Prædicatoris in hæreseos suspicionem vocati partes suscipiens, abstrusiora divinæ prædestinationis arcana fusiùs exposuit; quòd id sedandis motibus, & erudiendæ plebi necessarium existimaret. Tractatum etiam hoc de argumento paulò explicationem concinnavit post menses aliquot, quo doctrinam in Epistolâ contentam cumulatiùs exponeret, variisque Scripturarum, Conciliorum ac Patrum

trum testimoniis confirmaret. Nemo fuit qui per annos circiter duodecim adversus Epistolam ejusve Tractatum mussitarit; tametsi per universum Patriarchatum, instar documenti pastoralis, utraque lucubratio vulgata esset. Cœpit anno duntaxat 1560. excitari tempestas ab invidis corruptisque tenebrionibus, quos sua illi virtus infractusque animi vigor in regenda plebe concitaverant. Cum enim grassante tunc in Germaniâ hæresi Lutheranâ, & latè finitima quæque loca depascente, servando pecori studiosius incumberet, & ad severitatem pro restituendâ disciplinâ Ecclesiasticâ, pronior foret, nonnullorum è clero invidiam subiit, quorum castigandis ac perpoliendis obsoletis moribus studium impenderat. Opportunum ulciscendi tempus arripuere pravi homines, statim atque Pius IV. Pontificatum auspicatus, sacrum Cardinalium Collegium viris pietate, religione, ac rerum usu insignibus, qui laboranti Ecclesiæ turbulentissimis temporibus opem ferrent, augendum ratus, Patriarcham meritissimum adlegere meditabatur. Consепultam Epistolam, ac penè vetustate temporis exesam, è cineribus dolo malo excitatam, ad sacrum Romanæ Inquisitionis tribunal detulere, tanquàm quæ Lutheranos & Calvinianos errores complecteretur; ut eo objecto probro Patriarcham denigrarent, Pontificemque à conferendâ purpurâ dimoverent.

Versabatur ille tunc Romæ, dum hæc

in eum tempestas sæviit : pro viribus adniti cœpit , ut depulsis objectæ criminationis nebulis , religionem suam ac fidem in aperto poneret. Ad Pontificis pedes vocatus, Epistolæ suæ doctrinam profluentibus ubertim lacrymis exposuit, editumque à se sub idem penè tempus Tractatum obtulit, in quo quid de prædestinatione sentiret, distinctiùs exposuerat ; omnesque tum hoc de argumento, tum de aliis quibuscumque sensus suos Apostolicæ Sedis iudicio subiecerat. Fluctuare ad hæc aliquantulum cœpit Pontifex Maximus, qui Patriarcham novâ quidem dignitate auctum vellet, ut Serenissimæ Reipublicæ votis, ejusque meritis responderet : at virum de hæresi nupèr accusatum sacris Vaticani infulis induere pudor erat. Sacræ Inquisitionis confesum in Consistorii pervigilio festinanter indixit, ut præsens ipse Patriarcha Epistolam in ius vocatam, fidemque suam exponeret. Dixit ergo imparatus licet atque ex tempore, de variis Epistolæ suæ propositionibus in suspicionem adductis : sed fidem suam non ita in aperto posuit, ut omnem prorsus nebulam depelleret. Quarè illo posthabito, destinatos viros purpurâ induit Pius IV. die 26. Februarii 1561. quos inter, ne invisam sibi Rempublicam faceret, quæ pro Grimani purpurâ ardentius supplicaverat, duos adlegit Patri-tios Venetos, Bernardum Navagerium ex inclito Sapientum ordine, & Antonium Amulium apud Sedem Apostolicam Oratorem ; spoponditque altiori se Grimani fortunæ

tūnæ provifurum, cū primū eliquatā causā, omnem fidei fuæ offufam nebulam depulifset.

Cafum hunc magno animo tulit Joannes Grimanus. Romæ fubftitit aliquandiū, caufamque fuam iudicio maturavit. Epiftolæ fuæ doctrinam fcripto defendit mēfe Augufto, fententiamque ex Pontificis oraculō ferri petiit: at fupremæ Inquifitionis Tribunali commiffa res eft. De feptem propofitionibus quæftio fuit, ex variis Epiftolæ locis compendio deductis. Prima erat: *Prædeftinatio à folo Deo eft.* Secunda: *Prædeftinatio duntaxat pendet à liberis Dei promiffionibus.* Tertia: *Prædeftinatus damnari non poteft; nec reprobis falvari.* Quarta: *Reprobos nunquam Deus intuetur oculis mifericordiæ fuæ.* Quinta: *Diabolus prævalere non poteft contra determinatum numerum electorum.* Sexta: *In falutis negotio totum Deo tribuendum eft.* Septima: *In reprobis nihil valet liberum arbitrium ad falutem obtinendam.*

Ea de re Congregatio haberi cœpit die 11. Decembris 1561. Ex objectis propofitionibus tres unanimi quidē fuffragio; quatuor pro majori duntaxat votorum parte probatæ funt: nonnullis fcilicet Confultoribus erroris fufpicionem opponentibus. Hos inter fuiſſe fertur Felix Perettus Montaltius, qui poſtmodū ſub Sixti V. nomine Pontificatum obtinuit; cujus etiam fuffragium cenforium in publicis generalis Inquifitionis tabulis legitur.

Eo ſe iudicio abſolutum Grimanus exiſtimabat,

stimabat, quòd ita Judiciòrum forma postulare videretur. Verùm fecit æmulo-
rum auctoritas, aut etiàm, (quod æstima-
re pronum est) conditio temporum, quæ
vel minimam Calviniani erroris suspicio-
nem in Ecclesiæ Principe pati nollet, ut
causam maturiori examine limari voluerit
Pius IV. Sustinuit itaque Grimanus men-
ses aliquot, candidiorem Romæ solem
brevi oriturum sperans: causam, conjun-
ctis cum Oratore Veneto supplicationibus,
eliquari petiit multis admodum vicibus:
donec tædio solutus, quòd rem suam plus
nimio procrastinari cerneret, Româ secessit
Neapolim versùs, animum magnis longis-
que curis defatigatum levaturus: quam-
quàm Româ per multa milliaria jam absens,
accepto nuncio, quo ab Augustissimo Se-
natu vocabatur, viam quæ Loretum ducit
arripiens, citatis equis Venetias conten-
derit. Sui tamen, quantum licuit, offi-
cii memor fuit: Oratorem litteris rogavit,
ut inopinati itineris rationes Pontifici si-
gnificaret; quas etiam (ut ex rescripto
didicit) benignissimus Pater ratas habuit.

Fugæ instar ab æmulis discessus est habi-
tus, quasi causæ meritis diffusus Grimanus
maturiori examini se negasset. Fuere qui
illum eâ mente aufugisse dicerent, ut cau-
sam judicio Pontificio eriperet, & ad Sy-
nodum Tridentinam deferret, quæ ma-
gno tunc Ecclesiæ emolumento celebraba-
tur. Quare Pius Legatos suos confestim
litteris monuit, ne Grimani causam, co-
ram Romanâ Inquisitione, ac ipsâ etiam
Apo-

Apostolicâ Sede pendente, acciperent; eidemque significarent, non Tridenti comparendum, sed Romæ; ubi litem in integro, si reus mallet, Consistorio, brevè dirimeret. Non iis ille hortamentis eguit, qui licet causam suam ab œcumenicâ Synodo cognosci maluisset, hanc tamen voluntatem, hortante Senatu Veneto, deposuerat, ne reluctantem Pontificem offenderet.

Grimanum tamen denuò Romæ sisti Senatus noluit, quòd Cardinalium quorundam Inquisitorum Generalium aversum ab illo animum existimaret: sed quâ valuit apud Pontificem gratiâ petiit, ut causam ipsemet Concilio committeret; Apostolicæ Sedis auctoritatem nequaquàm imminutum ac læsum iri arbitratus, si causam ab ipso iam cognitam, ipso quidem volente atque mandante, Synodus absolveret.

Inter hæc subintrarunt in causam Civitas Utinensis, ubi jam tunc sedem fixerat Patriarcha Aquileiensis, totaque, quâ ejus ditio diffunditur, Provincia Fori-Julii. Præfulis ab æmulis iniquè traducti pietatem, religionem, innocentiam omnibus exploratam, Serenissimæ Reipublicæ Venetæ, per Legatos & litteras commendarunt; ut rem totam Tridentinæ Synodi judicio finiri provideret. Quin etiâ Leonardî concionatoris, cujus occasione infauustus ille in Patriarcham turbo detonuerat, famam, eruditionem, cæterasque animi dotes non mediocriter extulere: quò facilius intelligeret Senatus Augustus,
non

non nisi malevolorum invidiâ conflata
esse, quæ dudum vulgabatur, violatæ fi-
dei criminationem. [Revocamus, in-
quiebant, in memoriam humillimè Sere-
nitati Vestræ, quòd in Ecclesiâ Utinen-
si, jam tredecim anni sunt, ex quo dum
concionaretur Magister Leonardus Uti-
nensis, Ordinis Sancti Dominici, qui
ab omnibus existimabatur & habebatur
doctissimus & catholicissimus Prædica-
tor, atque in suo Ordine in variis ho-
norum ac dignitatum gradibus vitam
transegerat, aptè ad propositum suum
in concionibus suis, quædam dixit de
præscientiâ & prædestinatione, quæ post-
modum à Vicario, qui tunc curam Ec-
clesiæ gerebat, ad Reverendissimum Pa-
triarcham scripta sunt: qui juxta morem
veterum Patrum ac Pastorum, eidem
Vicario & Ecclesiæ rescripsit eâ de re
Homiliam; arbitratus fore ut amplius
satisficeret, & ut quietarentur animi,
tum Vicarii, tum omnium, qui à Con-
cionatore dicta audierant. Homilia hæc
promulgata est, atque in tabularium
publicum Serenitatis Vestræ in Civitate
Utinensi relata, & passim vulgata. Ex
hoc Reverendissimi Domini Patriarchæ
officio, per totum hoc tempus interme-
dium, inter nos huc usquè nullum au-
ditum est murmur, nulla perturbatio ex-
orta, nisi hæc quam modò audimus, &
experimur gravissimam ac magni momen-
ti. Quia verò his diebus elapsis ortus est
rumor, quem novit Serenitas Vestra, occa-

occasione præfatæ Homiliæ, qui ipsi Re-
 verendissimo Patriarchæ est famæ decre-
 mento, imò totali autoritatis excidio,
 ac maximæ molestiæ & dolori infinito,
 nobis verò nostrisque conscientis scan-
 dalo, confusioni, & damno, digno sa-
 nè cui remedium adhibeatur: visum est,
 toti isti fidelissimæ patriæ, inobedientiæ
 & ingratitude magnæ fore indicium,
 si in tam longâ oppressione amantissimi
 sui Prælati & Pastoris (ut enim re ipsâ
 nos innocentissimum ipsum arbitramur,
 ita & omnes ipsum habent, æstimant, &
 prædicant) non exhiberemus Serenitati
 Vestræ solidum indicium nostræ bonæ
 voluntatis, & officii nostri, erga Sereni-
 tatem vestram, & totum mundum; tum
 ob afflictionem quam sentimus, ex illâ
 quam patitur Dominus Patriarcha, tum
 etiam, quod majoris est momenti, ob ja-
 cturam quam certò incurremus, in pro-
 secutione ac continuatione scandali im-
 minentis, in his miseris atque infelicibus
 sæculis, in quibus omnia tumultu ac con-
 fusione replentur. Hoc nos movit ut
 vobis &c.]

Exceptâ Foro-Julienſium Legatione,
 Aquileienſis Patriarchæ causam Synodi
 iudicio committi denuò supplicarunt Ve-
 neti Patres. Pronus quidem erat ad assen-
 sum Pontificis animus; at repugnante, ut
 ferebatur, Inquisitorum consilio, diu hæ-
 sit; donec sedatis animis, instantis Reipu-
 blicæ votis omninò respondit. Causæ in-
 strumenta Cardinalibus Morono & Nava-
 gerio,

gerio, quos novos Tridentum Legatos mittebat, tradi iussit: quibus, uti & Reipublicæ Oratori significavit, assentiri se perlubentèr, atque etiam omninò velle, ut causam totam & integram Synodus cognosceret. Quapropter ex Pontificis nutu Tridentum contendit Joannes Grimani mense Junio 1563. Magno viginti circiter Prælatorum comitatu cinctus Legatos adiit, quæ res nonnullis stomacho fuit. Iudicium festinari rogarunt Reipublicæ Oratores; at nonnulla mora præter expectationem injecta est. Quamquam enim Pontificis assensum, Navagerii ac Moroni Cardinalium fide nossent Tridentini Patres; operi tamen manum admoveere detrectarunt, donec misso Romam cursore, Pontificis voluntatem proprio Rescripto, atque etiam formâ Brevis, testatam haberent. Rescripsit non sine sensu Pius IV. die 1. Julii privatâ Epistolâ, tum subindè die 3. formâ Brevis, nihil ultrâ Navagerii & Moroni fidem, pro internoscendâ Sanctitatis suæ voluntate desiderari debuisse: assentiri se perlubentèr, ac etiam omninò velle, ut causa Patriarchæ Aquileiensis Synodi iudicio finiretur: optionem demùm Venetis Oratoribus dari oportere, num causam Patrum omnium suffragiis committi vellent, an delegandorum ab universo cœtu Deputatorum votis: quamquam ipse hoc ultimum probaret magis, modò peritiores omnium Nationum Theologi, (Venetis aliisve qui causam Romæ iudicassent duntaxat exceptis) assumerentur. Hæc

Hæc ultima, conspirantibus universis, iudicii forma servata est. Adlecti die 20. Julii ab universâ Synodo, Ecclesiastici in primis omnium Nationum Oratores, Archiepiscopi, Episcopi, altioris famæ Theologi, Itali, Hispani, Galli, Germani, Belgæ, omnes numero viginti quinque; quibus, instante Grimano ipso, ac Venetis Oratoribus, duo Cardinales adjecti sunt. Horum hæc nomina erant, uno quod intercidit, duntaxat excepto. Cardinales Lotharingus & Madrutius: Oratores, Pragensis, Quinqu'Ecclesiensis, Præmiliensis, & Augustensis: Archiepiscopi, Granatensis, Bracarensis, & Rheginus: Episcopi, Ebroicensis, Sagienfis, Conimbricensis, Segovienfis, Mutinensis, Leriensis, Atrebatensis, Campaniensis, Theanensis, Iprensis, Namurcensis, Legionensis, Dertusensis: Abbates, Clarævallenfis, Augustinus Hispanus, Euthicius Flandrus: Generalis Augustinianus. Totius œcumenicæ Synodi nomine, Grimani Epistolam hæreseos insimulatam, ejusdemque scripta apologetica, quibus objectas erroris accusationes ante diluerat, per dies viginti quatuor privatim examinarunt, ac cum aliis etiam, ultra deputatos, Theologis contulere. Post privata cujusque studia, publicæ omnium collationi indicta dies est, decima tertia Augusti; ubi collatis, per horas sex, suffragiis universis, concordi-unanimique consilio, ne uno quidem ex deputatis dissentiente, in hanc sententiam itum fuit, quam

quam sacrae Synodi Legati Sancto Carolo Borromæo, sequenti Epistolâ significarunt.

ILLUSTRISIME AC REVERENDISIME DOMINE OBSERVANDISIME.

Episcopo Dertulensi, uno ex Deputatis in negotio Patriarchæ Aquileiensis, Mediolanum hinc discessuro, ut invisat Ducem de Sessâ, Oratores Veneti curarunt, ut ante ipsius discessum Deputati supradicti referrent, aut dicerent sententias suas. Quarè ut dictis Oratoribus gratum faceremus, coacti sumus intermittere Congregationem generalem pomeridianam, & huic privatæ incumbere, quæ protracta est ab horâ decimâ octavâ ad vigesimam quartam. Huic adfuere omnes Deputati, quorum nomina jam Illustrissimæ & Reverendissimæ Dominationi Vestræ scripta sunt, cum adjunctâ Illustrissimorum Lotharingi & Madrutii; excepto Oratore Polono, qui absens ob infirmam valetudinem, interesse non potuit. Dixerunt omnes & singuli per ordinem, juxta loca sua, sententias. Unanimi voto censuerunt omnes, in illa Epistolâ Patriarchæ non esse verbum ullum hæreticum, & quod in Sancto Augustino, in Sancto Prospero, in Sancto Bernardo, in Sancto Thoma, & in aliis Sanctis Doctoribus non inveniatur. Quare judicarunt omnes absolvendum à calumniâ ipsi impositâ: asserentes illum nedùm proprium, verùm etiâ suæ Nationis Theologorum, quibuscum totum nego-

negotium prius diligentissimè contule-
 rant, sensum esse. Granatenfis dunta-
 xat & Segovienfis, tantisper cum aliquo
 moderamine, visi sunt opinari, dicentes
 se hactenùs modo suo non plenè discussis-
 se negotium, sed secundùm quod eò us-
 que perspexerant, judicabant Patriar-
 cham absolvendum; reservantes sibi li-
 beram facultatem, aliàs dicendi securiùs
 sententias suas, & volentes prius videre
 vota hùc Romà transmissa, quæ ad hunc
 finem ipsis fuere exhibita. Aliqui etiàm
 dixere Auctorem hujus Epistolæ in scho-
 lasticis minùs exercitatum se se exhibuis-
 se; sed in Apologiâ rem totam ita lucu-
 lentèr elucidasse, ut nullus superesset
 scrupulus. Ubi omnes dixere senten-
 tiam, rogavimus ut dignaretur eorum
 quilibet votum suum scripto compendio-
 sè tradere, ut his attentius discussis,
 ferre sententiam & judicium possemus:
 omnes libentèr se id præstituros polliciti
 sunt. Nunc vestra Illustrissima Domi-
 natio videt, quo causa Patriarchæ sit
 in statu; poteritque Sanctissimo Domino
 nostro referre: cumque præsens ad aliud
 non sit, osculamur manus, & humilli-
 mè nos commendamus. Tridenti 14. Au-
 gusti 1563.

*Vestra Illustrissima & Reverendissima Do-
 minationis humillimi Servi.*

Cardinalis MORONUS.

LUDOVICUS Cardinalis Simoneta.

STANISLAUS Cardinalis Varmienfis.

Cardinalis NAVAGERIUS.

R

Hoc

Hoc idem Pio IV. Pontifici Maximo denunciavit Cardinalis Lotharingus, deputatorum Censorum Proto-præses: utque Patriarcham Aquileiensem, unanimi suffragio purgatum, in gratiam reciperet, ac destinatâ purpurâ ornaret, vehementer est adhortatus, datâ Epistolâ 16. Augusti.

Demum die 18. Septembris, pronuntiati judicii instrumentum in publicas tabulas relatum est, in hæc verba: *Domini nostri Jesu Christi nomine invocato, solum Deum præ oculis habentes, & de aliorum in Theologiâ peritorum consilio & assensu, judicamus, attestamus, & pronunciamus, prædictas Litteras prædicti Reverendissimi Domini Joannis Grimani, Patriarchæ Aquileiensis, cum Apologiâ junctas, non esse hæreticas, seu de hæresi suspectas, neque sic declaratas, esse scandalosas: non tamen divulgandas, propter nonnulla difficilia minus exactè in eis tractata & explicata. Ita dicimus, declaramus, pronunciamus, sententiamus omni meliori modo.*

Ex ea totius facti narratione, ex Ughello in Italiâ sacrâ, Andreâ Mauroceno in Historiâ Venetâ, Tyberio Deciano in Responso 9. Pallavicino in Historiâ Concilii Tridentini, summatim excerptâ, Launoium putidissimorum mendaciorum reum habemus. Falsum quippè, Cives Utinenses Joannem Grimanum tamquam hæreticum traduxisse, & ad Tridentinam Synodum provocasse: cum contrâ, adversus æmulos Criminatores, eruditissimo piissimoque Præsuli, omni pietatis & humanitatis

manitatis officio jungerentur. Falsum , Provinciam Fori-Julii , ex Grimani scriptis offensionem aliquam passam esse ; cum potius illum doctrinæ integrum errorisque purum haberet. Falsum tandem , Judices à Tridentinâ Synodo delegatos, doctrinam Grimani scripto contentam , minimè prædicandam censuisse ; qui doctrinam ipsam , ab omni erroris suspitione liberam , communi calculo pronunciarunt ; solamque scriptionem , *propter nonnulla difficilia minus exactè tractata & explicata* , minimè vulgandam existimarunt. Aliud quippe est doctrinæ summa , aliud scribendi formula ; aliud rei caput , aliud accessio.

Imò ex hac unâ rerum Tridenti gestarum narratione , tota quanta quanta est , calumniæ revincitur Launoiana Traditio ; atque eo potissimum capite , quo Augustini doctrinam Prædestinatianorum erroribus planè geminam , Vvitkleffi blasphemiiis indivulsam, Lutheri & Calvinii hæresibus propitiam atque finitimam dicere non erubuit. Ex quo enim Joannem Grimanum , in materiâ prædestinationis & gratiæ , hæreseos infimulatum , eo maximè nomine absolvendum censuere Sacrosanctæ Synodi Patres , quòd ne verbum quidè unum protulisset , quod in Augustino ejusque discipulis , Prospero , Bernardo , Thoma Aquinate , cæterisque non haberetur ; (sic enim Legati per epistolas Sanctum Carolum monuere) eodem judicio significarunt , Augustini hoc de argumento doctrinam , ab omni hæreseos suspitione liberam esse ;

eandemque instar lydii lapidis in Ecclesia
servari, cujus attactu sententias omni
labe puras probare soleat.

CAPUT XVIII.

*Augustini doctrina non modò nihil, ex
Baii Jansenique damnatione, de-
trimenti cepit, verùm etiàm
multò majorem in Ecclesia
autoritatem obtinuit.*

Pag. 123. *et seq.* **S**icubi unquàm, hâc maximè pseudo-
Traditionis parte, Scriptoris ingenium
demirari licet; qui cùm tam multas à vi-
ris eruditis Commentationes editas norit,
quibus Augustinus à damnatis in Bayo &
Jansenio propositionibus alienissimus de-
monstratur, eos tamèn errores eidem au-
dacissimè tribuit, nullâ datâ probatione,
nulloque producto momento: quasi ea in
Republicâ Litterariâ valeret autoritate, ut
verbo temerè inanitèrque jactato, fidem
integram faceret. Undè tibi, Launoi,
tantum autoritatis & gratiæ? Nobis lon-
gè alitèr persuasum: ac donèc producta à
viris eruditis momenta retuderis, opposi-
taque, si potis es, in medium attuleris,
quibus calumnias illas tuas assimulatæ sal-
tèm veritatis specie cohonestes; nobis haud
ita vilis est jactura temporis, ut in eadem
rete-

retexendâ telâ perituram operam impendamus.

His ergo missis sanctissimi Doctoris testimoniis, quibus hæreticum famosarum propositionum sensum, ab Augustiniano toto cœlo distare, tam multi hætenùs demonstrarunt; quod erit hujus instituti maximè proprium, huic insistam uni; brevique rerum subindè gestarum narratione, planum faciam, Augustini doctrinam non modò nihil, ex Baii Jansenique damnatione, detrimenti cepisse, verùm etià multò majorem exindè in Ecclesiâ catholicâ autoritatem obtinuisse.

Gregorius XIII. à quo primùm Pii V. in Bayanas assertiones Diploma Pontificium, ex sacris Vaticani tabulis erutum, publici juris factum est, de Augustini famâ piè sollicitus, obscurum Sancti Doctoris obtrectatorem æterno silentio damnavit. Testes mihi Theologi Lovanienses parte 2. Defensionis, non longè à fine: *Rectè*, inquiunt, *prudenterque nupèr à Gregorio XIII. factum*; quod, *uti à viro quodam fide digno accepimus*, Cœlestinum imitatus, Scriptori *cuidam*, *cujus nomini parcendum putamus*, *inverecundius adversus Augustinum agenti*, *pluraque hujus generis pollicenti*, *silentium indixerit*, *atque à scribendo in posterum abstinere jusserit.*

Clemens VIII. ortas ætate suâ de divinis auxiliis controversias sedaturus, institutis ad examen congressibus primariam legem edixit, ut cuncta ad Sancti Augustini mentem exigerentur: qui honor nemini

„ Patrum contigisse legitur. [Quamvis,
„ inquit ille in Prolusione Congregatio-
„ num, nemini nisi Deo rationem reddere
„ debeam mearum actionum, dicam ta-
„ men in presentiarum rationes, propter
„ quas adstringere statui totam hanc dis-
„ putationem ad normam doctrinæ Sancti
„ Augustini de gratiâ. Prima est, quod si,
„ teste Beato Prospero, ferè initio contra
„ Collatorem, viginti annorum spatio,
„ Ecclesiæ Catholicæ acies ita dimicavit
„ pro gratiâ contra Pelagianos, ut tandem
„ Augustino duce vicerit; oportet etiam
„ ut in causâ consimili eundem ducem
„ agnoscamus & sequamur. Secunda est,
„ quòd idem Sanctus nihil videatur præ-
„ teriisse eorum quæ ad præsentis contro-
„ versias pertinent. Quandoquidem si agi-
„ tur de necessitate gratiæ, eam describit
„ dicens, esse necesse ut nos præveniat,
„ comitetur, & sequatur. Si de vi, asse-
„ rit vires efficacissimas præbere voluntati.
„ Si de effectu, testatur facere ex nolente
„ volentem. Si de modo, asserit Deum id
„ facere omnipotentissimâ facilitate. De-
„ nique sic dissolvit objectiones, ut doceat
„ liberum arbitrium, non tantum benè cum
„ illa gratiâ quam defendit cohærere; sed
„ etiam fieri liberius, quandò ab illa fue-
„ rit liberatum. Tertia tandem ratio est,
„ quòd cum multi Pontifices & prædeces-
„ sores nostri doctrinæ Sancti Augustini
„ tam acres fuerint assertores ac vindices,
„ ut quasi hæreditario jure eam in Ecclesiâ
„ relinqui voluerint; æquum non est, ut
patiar

patiar illam ea hæreditate privari.] An ita porro dirimendæ de divinis Auxiliis controversiæ normam dedisset Ecclesiæ Pontifex illum ipsum, quem ante annos triginta in Bayo damnatum existimasset, Prædestinarianis, Lutheranis, Calvinianis erroribus tinctum; imò quem vel levi violati arbitrii suspicione laborantem credidisset? Id si dicat Launoius, sanandus helleboro potius, quàm rationibus refellendus est.

Innocentius X. à quo primùm quinque Jansenii propositiones inultæ sunt, haud semel pendente causâ professus est, Augustini doctrinam de gratiâ se ipsâ efficaci in vado esse, atque in nullum damnationis discrimen adduci, sed fartam tectamque manere. Idemque lato demum judicio, quorundam Gallorum Episcoporum delegatis Theologis significavit, dum se illis in alloquium dedit. Quod ut est Urbi & Orbi notissimum, Launoium haud arbitror latuisse. Vulgata enim jam dudum est Domini *de Valencey* pro Rege Christianissimo, apud Innocentium X. Oratoris Epistola, ad Comitem *de Brienne* sanctioris Consilii Commentariensem, data Romæ die 6. Junii 1653. locupletissimam Oraculi Pontificii fidem faciens; cujus fragmentum ex Gallico idiomate Latinis auribus reddo: *Die Jovis ultimâ, summo Pontifici dixi, Doctores qui vulgò Sancti Augustini defensores dicuntur, pergratum habituros, si proximè discessuri ad pedum oscula admitterentur, & Apostolicâ benedictione donarentur.*

narentur. Respondit Sanctitas sua, se illos die sequenti, quibuscumque tandem negotiis distringeretur, ad audientiam accepturam. Nec verò promisso defuit. Honorificentissimis verbis Doctores istos prosecuta est: dixitque se intactam penitus reliquisse Divi Augustini ac Divi Thomæ doctrinam, de gratiâ se ipsâ efficaci; illudque dogma ac totam eâ de re controversiam, eodem loco stare velle, quo fuerant à Clemente VIII. & Paulo V. constituta. Verùm quinque Propositiones damari ut erroneas ac temerarias oportuisse; cum, vel ipsis etiam fatentibus, triplicem sensum paterentur, Calvinianum unum, Pelagianum alterum, tertium demùm Catholicum; sensumque idcirco aliquem hæreticum præ se ferrent. Nulla siquidem propositio, cui venenum subesse potest, fidelibus tradi debet: uti nec in pascua ducuntur oves, quibus salubres promiscuè ac veneno infectæ herbæ liberè crescunt, ne fortè toxico pereant, quæ bonum à malo discernere plerumquè nesciunt &c. Quamquàm quid juvat Pontificiæ voluntatis testes proferre, quam ipsemet Orbi catholico, solenni Decreto testatam reliquit, die 23. Aprilis anno 1653. quo verbis conceptissimis profitetur, super questione de divinis Auxiliis, observanda esse Decreta Pauli V. & Urbani VIII. suorum Predecessorum: eodemque idcirco loco esse, quo, solutis celeberrimis Congressibus, eâ de re habitis, ab Apostolicâ Sede relicta sunt.

Alexander VII. cuius est altera, in quinque famosas propositiones, Apostolica Constitutio,

stitutio, Augustini doctrinam, non modò districtis censuris securam dixit, verùm etiàm inconcussam tutissimamque pronuntiavit; & catholicos Professores, ut eisdem hærerent firmitèr, vehementèr est adhortatus; ejus ope adversùs quascumque hæreses feliciter certaturos. Cùm enim Jansenianâ hæresi ab æmulis infimulati Theologi Lovanienses, fidem suam Apostolicæ Sedi solennitèr testaturi, datis Epistolis significassent, se in materiâ prædestinationis & gratiæ, Divi Augustini ac Divi Thomæ doctrinam profiteri, hoc ab laudato Pontifice Responsum accepere die 7. Augusti 1660. Non dubitamus, quin vos, pro singulari scientiæ pietatisque studio, sanam & incorruptam, qualem tot Apostolicæ Sedis declarationes, & sanctorum Patrum traditiones requirunt, doctrinam semper amplexuri, & adversùs orthodoxæ religionis hostes defensuri sitis: necnon præclarissimorum Ecclesiæ Catholicæ Doctorum, Augustini & Thomæ Aquinatis inconcussa tutissimæque dogmata sequi semper & impensè revereri velitis. Quorum profectò sanctissimorum virorum, penès Catholicos universos, ingentia & omnem laudem supergressa merita, novi præconii commendatione non egent. Quo nullum illustrius prisci Pontifices sancto Doctori elogium cecinere: ut prorsùs auctam, Janseniarum rixarum occasione, Augustinianæ doctrinæ famam estimationemque videamus.

Alexandro VII. succinit Clemens X.
Brevi Apostolico die 18. Decembris 1671.
quo

quo universis Christi fidelibus, festâ Sancti Augustini die, templa Augustinienſis Ordinis adeuntibus, ibique piè supplicantibus, plenam indulgentiam impertit. Deſſoris verba æmulatus, aliaque de ſuo adjiciens hanc Doctori ſanctiſſimo lauream circumponit: *Maxima omniſque humanæ laudis præconium longè ſupergreſſa Sancti Augustini Episcopi & Confessoris, Eccleſiæ Doctoris præcellentiſſimi, qui ſpiritu Dei plenus, hæreſum errorumque tenebras, tanquàm fulgidiſſimum Chriſtiænæ eruditionis jubar, profundiffimis ſimulque ſole clario-ribus ſcriptis profligavit; & hominum corda eo, quo ipſe ardentiffimè flagrabat, charitatis igne ſuccendit, decora grato devotoque mentis affectu recolentes &c.*

Succedit Innocentius XII. Reſcripto ad Academiam Lovaniënſem dato, die 6. Februarii 1694. Ubi veterum Pontificum de Auguſtino elogia recolens eundem ſanioris doctrinæ Magiſtrum proponit, quo duce certum illis, de orthodoxæ fidei hoſtibus, triumphum ſpondet: *Apoſtolicâ vos primùm autoritate commonemus, ut ſublatis contentionibus, ſapientiæ, quæ deſuſum & pacifica eſt, vacetis; profitentes, ut aſſeritis, doctrinam præclariffimorum Doctorem Augustini & Thomæ: quorum ille tantæ ſcientiæ fuit, ut inter Magiſtros optimos, etiam à noſtris Prædeceſſoribus haberetur; & cujus doctrinam, ſecundum eorundem Prædeceſſorum ſtatuta, Romana ſequitur & ſervat Eccleſia: alter verò mirâ eruditione eandem Dei Eccleſiam clarificat, & ſanctâ*

sanctâ operatione fœcundat. Hos dum Universitas vestra doctrinæ duces secuta fuerit, secure certabit, contra hostes orthodoxæ fidei, in Ecclesiæ gloriam & ædificationem; excitabitque in dies hanc Apostolicam Sedem, ut cumulatius ei præstet paternæ charitatis officia.

Cui ergo integram fidem dabimus, ut Romanorum Pontificum Jansenianam hæresim proscribentium mentem perspectam habeamus? Launoio, Augustinum in Jansenio damnatum pro arbitrio effutienti: an ipsis summis Ecclesiæ Hierarchis, Augustini de gratiâ doctrinam, quo ex tempore sententia in Jansenium lata est, commendantibus; certamque emergentium hoc de argumento controversiarum regulam præfigentibus?

Secundùm hæc Romanorum Pontificum oracula, Eminentissimorum Cardinalium Senatus de tuendâ fide, Augustini doctrinam ab omni Bayanæ & Jansenianæ hæreseos suspicione liberam dixit; quique secus obliquè saltèm statuerent, repetitis edictis coercuit, & ad palinodiam adegit. Hinc anno 1691. Religiosi cujuscpiam instituti Decretum in generalibus Comitibus die 28. Junii, à Definitoribus conditum rescidit, & à domesticis Ordinis tabulis expungi iussit, quo statuerant boni Patres, ut, ad evitandas quasdam doctrinas, quæ quandam affinitatem cum propositionibus jam olim, contra Bayum, Jansenium, aut similes, per summos Ecclesiæ Pastores damnatis, habere videntur; gratia congrua & prædesti-

natio

natio meritis nixa, à suis Belgii Professoribus docerentur. Iniquum scilicet reputavit facer Confessus, ut gratia se ipsa efficax gratuitaque prædestinatio damnatis erroribus tantillum affines dicerentur. Hinc & anno proximè secuto, cum quidam Adrianus Van-vvick, vulgatà per Hollandiam Epistolà, gemina illa Augustinianæ doctrinæ capita, Calvinianæ ac Jansenianæ hæreseos notà inuississet; re ad idem Eminentissimorum fidei Quæsitorem tribunal delatà, dedit facer Ordo Theologos viros, qui de vulgatà Epistolà sententiam dicerent. Sic illi dato suffragio censuerunt: *Nos infra scripti attentè consideravimus translationem latinam Epistolæ Adriani Van-vvick Presbyteri, Belgico sermone impressæ die 27. Augusti 1692. & unanimi voto judicavimus, illam esse manifestè transgressivam Decretorum Sedis Apostolicæ, gravissimè censurando sententiam communem Sanctorum Patrum & Theologorum de gratuità prædestinatione & gratiâ per se efficaci: atque ex isto capite, nec non ex audaci & injurioso modo procedendi, turbando unionem & pacem inter Missionarios Catholicos, existentes in partibus hæreticorum, censemus esse valdè seditiosam & scandalosam, atque adeò prohibendam. Delegatorum Censorum suffragium probarunt suppremi fidei Quæsitores: imperata Adriano palinodia; quam cum ille refugeret, porrectoque Libello supplici, varia causaretur, meruit fulmen secundum: iterato mandato, per Apostolicum Belgii Internuncium*

cium denunciato, jussu illi, ut colla submitteret, porrectusque Libellus, die 19. Maii, publico Decreto inustus est.

Hæc Romæ gesta, in Orbis videlicet theatro, in humani generis conventu. Haud minori pietatis ac religionis studio inflammata Hispaniarum Inquisitio Vallisoletana, Augustini nomen variis injuriis & calumniis appetitum vindicavit: iniquos obrectatores, quorum audaciam æmulatus est, ac etiam superavit insulsus Traditionis investigator, edicto repressit: subjectas propositiones, quas imprudens Calvinus & Baii confutandi zelus Theologis nonnullis exciverat, confixit die 28. Martii 1650. uti respectivè falsas, improbables, absurdas, malè sonantes, piarum aurium offensivas, temerarias, sapientes hæresim, & graviter injuriosas sanctitati, pietati, & doctrinæ gloriosissimi Patris Sancti Augustini, unius ex Ecclesiæ columnis. His porro verbis efferebantur:

1. *Augustini quædam dogmata, ab Apostolicâ Sede in terminis damnata sunt.*

2. *Misera foret Ecclesia, si Augustini placitis obstricta maneret.*

3. *Ecclesia à tutelâ & pædagogia Augustini vindicanda est.*

4. *Augustini autoritas non plus valet, quam rationes, quas allegat, evincant.*

5. *Augustinus Doctor fuit, perinde ac alius quisque, etiam modernorum.*

6. *Augustini dotes, seu naturales seu infusæ, non fuere altioris ordinis, quam aliorum Doctorum, etiam scholasticorum.*

7. Si

7. Si post Augustinum nihil christianæ eruditioni accessit, scholastica Theologia penitus rejicienda foret.

8. Augustini auctoritatem interponentibus respondendum est, Ecclesiam in suis filiis usque hodie crescere, etiam eruditione.

9. Augustinus Juliani Pelagiani argumentis non satisfecit.

10. Si triumphus Ecclesiæ de Pelagianis niteretur posterioribus Augustini scriptis, immerito de iis illa triumphasset.

11. Volens sustinere partes Juliani, non potest rationibus convinci.

12. Augustini Theologia, de originalis peccati traduce, rusticana est.

13. Ex Augustini opinione de peccato originis, cogimur incidere in sententiam Pelagii.

14. Augustinus sacrarum Litterarum auctoritatem suâ expositione enervat, & ludibrio infidelium exponit.

15. Augustinus quasi sub caligine constitutus, ad veritatem à recentioribus inventam non attendit.

16. Augustini sententia fidelium non paucos turbavit, ejusque auctoritate perculsi in Pelagianismum declinarunt.

17. Augustini sententiam à multis duram nimis, indignamque divinâ bonitate ac clementiâ judicari, non mirum.

18. Ab Augustino aliisque idem sentientibus peti potest, urdenam suæ sententiæ certitudinem hauserint?

19. Augustini vestigiis non est insistendum, sed aliter philosophandum.

20. Augu-

20. *Augustini locutiones, quamvis aliquo sensu veræ, improprie tamen sunt, nec passim frequentandæ.*

21. *Utrum Augustinus, contra quod sentimus, sentiat, non admodum refert.*

22. *Non rectè dicitur, illud saltè necessario ab omnibus esse tenendum, quod Augustinus asseruit, nec retractavit.*

Te ne verò indictam prætermittam, Ecclesia Gallicana, cui Augustinianæ doctrinæ tuendæ cura, jam tum à primis sæculis, ab Apostolicâ Sede imposita est? Hæc ut Jansenii damnationem apud Innocentium X. & Alexandrum VII. profecuta est, illorumque Constitutiones prono ac reverenti excepit animo; ita Augustini doctrinam à Jansenianâ planè diversam declaravit sæpè numero; ne eo, quæ à nonnullis jactabatur inter utramque consonantiæ, obtentu, fideles à præstandâ in integrum obedientiâ, absterrerentur.

Primum publicæ hujus professionis instrumentum extat in Actis Comitiorum generalium anni 1655. pag. 705. ubi cum de publicandâ Innocentii X. Constitutione ageretur, hæc publicis tabulis inscripsit, queis suam in Augustinum venerationem cultumque testata est. E re præsentis visum est, istud maximi momenti caput dilucidius aperire, ad fidelium solatium, qui summâ, ut par est, in Augustini doctrinam religione ducuntur; verenturque ne quid ex Apostolicâ Constitutione nocummenti passa sit. Verùm spes nobis est, fore ut subtimidi illi, qui eâ de re non tam studio & ingenio,

ingenio, quàm auribus judicant, Cleri Gallicani iudicio potius cessuri sint, quàm privatorum quorundam sermonibus; quorum perspicacia cum totius Ecclesiæ Gallicanæ eruditione conferenda non est, multò minùs cum totius Ecclesiæ catholicæ doctrinâ, quæ in hanc publicam professionem conjunctis nobiscum animis studiisque conspirat, Jansenii nempe doctrinam ab Augustinianâ longè distare.

Alterum videre est, in celebri illa fidei formulâ, quam ab omnibus Ecclesiastici Ordinis viris, ac etiam Monialibus, & Ludimagistris, in suspensionem adductis, subscribendam edixit. Quamquàm enim sæpiùs ad incudem revocata fuerit, annis 1655. 1656. & 1657. donec ultimam formam acciperet; hanc tamen clausulam initio positam constantissimè tenuit, quâ nimirum fideles profiteri tenentur; *Quinque famosas propositiones à Summis Pontificibus & Episcopis damnatas, ex Augustini sententiâ non esse, quam Jansenius perperam, & contra germanum sanctissimi Doctoris sensum exposuit.*

Tertium legitur in Actis Comitiorum generalium anni 1660. pag. 533. memoratæ clausulæ occasione, cujus hæc ad Augustini gloriam ratio redditur: *Adnexa formulæ clausula, quâ Divi Augustini mentio fit, post decreta fidei, instar documenti pastoralis adjecta est, ex universalis Ecclesiæ sententiâ, quæ Jansenii doctrinam hæresis notat, simulque Augustini doctrinam approbat.*

Extre-

Extremum tandem iteratæ professionis instrumentum habetur in Censurâ, seu Declaratione Conventus generalis Cleri Gallicani, in Palatio San-Germano celebrati anno 1700. quâ, pari omninò studio, in eos virgam exertet, qui aut Pontificias in Jansenium Constitutiones minùs reverentèr exciperent, aut ab Augustini doctrinâ, quasi minùs tutâ deflecterent: *Nec interim* (Præfationis verba sunt) *oblivisci par est doctrinæ adversus Semipelagianos à Sancto Augustino traditæ, quam & Ecclesia Romana suam fecit, & Ecclesiæ Gallicanæ jam inde ab initio commendavit.*

Tam disertâ tamque multiplici Romanorum Pontificum, supremorum fidei Quæditorum, Gallorumque Præfulum testificatione, totâ Launoii formulâ cadit. Nec modò qua parte Augustinum in Bayo Jansenioque damnatum effutit, attonsus est, verùm etiâ totâ, quâ latè patet, malè natâ scriptione; quâ eundem violatæ veterum Traditionis, inductæ novitatis, & erroris insinuat: nisi eò fortè desipiat, ut Ecclesiam quoque susceptæ ex eo novitatis ebibitique erroris incuset; quæ doctrinam ejus, laudatorum Pontificum Præfulumque judicio, tanquàm hæreditariam dotem accepit, fecitque suam.

Verùm quid ista congerimus, Launoiumque ad Conciliorum, Pontificum, Episcoporum, Doctorumque judicia, prolixâ hac nostrâ scriptione provocamus? Suo ipse judicio cadit, qui suum tandem in caput omnium disertissimè pronunciat;

S

totam-

totamque calumniis mendaciisque infartam scriptiunculam, unicâ sub finem periodo subvertit : Deo ita providente, ut quod de Pelagio suâ ipsius professione damnato, cecinit Divus Prosper, de Pelagii quoque adstipulatore caneremus :

Ore malam extinxit sobolem, quam protulit ore.

Paginâ siquidem 126. quâ ultimam commentitiæ Traditioni manum imponit, ita Jansenii periclitationem narrat : *Tametsi contenderet Jansenius, doctrinam Augustinianæ contrariam, à quinque duntaxat sæculis in Ecclesiam inductam esse ; nihilque eam quingentorum annorum possessionem obesse debere, ne inducta adversus Augustinum novitas proscribatur ; quamquam etiam affirmaret, Augustini doctrinam & antiquam & catholicam esse ; iisque duntaxat novam videri, quibus ignota antiquitas est : EAQUE OMNIA JANSENIUS LUCULENTISSIMIS ARGUMENTIS EVINCERET ; ne auditus quidem est, uti nec alii, qui hoc idem antè tentarunt.* Benè profectò, Launoi, benè prorsùs. At interim dic, amabo, quâ fronte Augustinum toto passim Libello novitatis insimulas, erroris arcessis, violatæ priorum sæculorum Traditionis accusas : si quidem, ipso te iudice, doctrinæ ejus antiquitatem, orthodoxiam, summam cum veteribus consensionem, luculentissimis argumentis Jansenius evicit ; oppositamque sententiam, à quinque duntaxat sæculis inductam, apertissimè demonstravit ? De te igitur actum ; ore tuo decreta

decreta sententia. Malè natam scriptiunculam longà dele liturâ:

Frangere leves calamos, & scinde Tbalia Libellum.

CAPUT XIX.

Launoii, de violata ab Augustino priorum sæculorum Traditione, criminatio, ex dictis eliditur; eademque ab omni veri specie remotissima demonstratur.

COnfutatâ Launoii historicâ narratione, de adversâ, ut contendebat, Augustinianæ doctrinæ fortunâ, quam ex quo tempore vulgata ab ipso est, ad nostra usque tempora passâ fuerit; reliquum est, ut quam ad ravim usque ingerit, de violatâ ab Sancto Doctore superiorum sæculorum Traditione, criminationem repellamus. In quâ quidem obeundâ provinciâ, mediâ subeundi oneris parte levati sumus: ea quippe statuimus ac probavimus hætenùs, quæ insulsam criminationem elevent, ac falsi revincant.

Et quidè̃m, hoc idem à Massiliensibus quondam objectum, ex Prospero discimus, datâ ad Augustinum Epistolâ: [Multi ergo servorum Christi, qui in Massi-
S 2
liensium

„ liensium Urbe consistunt , in Sanctitatis
 „ tuæ scriptis , quæ adversus Pelagianos
 „ hæreticos condidisti , contrarium putant
 „ Patrum opinioni , & Ecclesiastico sen-
 „ sui , quidquid in eis de vocatione electo-
 „ rum , secundum Dei propositum , disputa-
 „ sti.] Et paulò infra : [Cum contra
 „ ipsos scripta Beatitudinis tuæ validissimis
 „ & innumeris testimoniis divinarum Scri-
 „ pturarum instructa proferimus ; ac se-
 „ cundum formam disputationum tuarum ,
 „ aliquid etiam ipsi , quo concludantur ,
 „ adstruimus ; obstinationem suam vetusta-
 „ te defendunt : & ea quæ de Epistolâ Pau-
 „ li Romanis scribentis , ad manifestatio-
 „ nem divinæ gratiæ prævenientis electo-
 „ rum merita , proferuntur , à nullo un-
 „ quam Ecclesiasticorum ita esse intellecta ,
 „ ut nunc sentiuntur , affirmant.] Ac
 „ tandem multis interjectis : [Illud etiam
 „ qualiter diluatur , quæsumus , patienter
 „ insipientiam nostram ferendo , demon-
 „ stres : quod retractatis priorum hac de re
 „ opinionibus , penè omnium par inveni-
 „ tur & una sententia , quâ propositum &
 „ prædestinationem Dei secundum præsci-
 „ entiam receperunt.]

Hæc illos Augustinum objectione pulsas-
 se , nil mirum ; cum eâ ætate temporum
 degerent , quâ communem Ecclesiæ sen-
 sum persentire non vacabat : verum ad
 præsens excusationem obiectio ista non ha-
 bet , ex quo catholici orbis mentem inter-
 noscere licuit. Cum enim , ut ex dictis
 compertum arbitror , Apostolica Sedes ,
 sacra

facra Concilia, utriusque Ecclesiæ, cum latinæ, tum græcæ Patres, Augustini doctrinam, ex quo primum vulgata est, ad hanc usque diem exceperint, coluerint, propugnarint; eam certè priorum sæculorum Traditioni consentaneam fateri necesse est, nondum licet excussis veterum monumentis; ne universam cum Augustino errasse Ecclesiam, & à Majorum Traditione exorbitasse concedamus. Si enim contrariam antiquis Patribus Augustini doctrinam putavit Ecclesia, cur eam probavit fecitque suam? Si contrariam non censuit, imo consentaneam prorsus agnovit; quâ fronte quave audaciâ, ab Launoio contraria prædicatur?

Ad hæc, Pontifices, Concilia, Patres, quorum hætenùs sententias recitavimus, eo maximè titulo geminis illis Augustinianæ doctrinæ capitibus, ab tetrico Censore in invidiam traductis calculum adjecere, quòd illa antiquitatis jure potiora, & veterum institutionibus consentanea esse existimarent. Cœlestinus I. datâ ad Gallos Epistolâ, *desinat*, inquit, *incessere novitas vetustatem*: nempe Massiliensium placita, in quibus delicias facit Launoius, novitatis infimulat; Augustini verò decreta, quæ moroso Censori dividere sunt, antiquitatis titulo cohonestat. Bonifacius II. in Rescripto ad Cæsarium Arelatensem: *Cum hac de re multi Patres, & præ cæteris beatæ recordationis Augustinus Episcopus, sed & Majores nostri Apostolicæ sedis Antistites, ita ratione probentur disservisse latissimâ*

simâ &c..... Confessionem vestram consentaneam catholicis Patrum regulis approbamus. Viden ut Augustinum priscis Ecclesiæ Patribus, ac summis Ecclesiæ Hierarchis doctrinæ socium adjungit? Concilium Arausicanum Canones suos, ex ejus Libris syllabatim expressos, *definitionem antiquorum Patrum* non semel appellat. Africanæ Ecclesiæ Præsules, ob catholicæ fidei professionem, ab impio Rege in exilium acti, Fausti Rejenensis Episcopi Libros, queis Augustinum refellendum sibi sumserat, *precedentium Patrum consonâ prorsus attestazione confutatos* significant, Epistolâ Synodicâ Scythis Monachis destinatâ. Hanc ipsam Hipponensis Episcopi doctrinam, in Synodo Valentinâ, adversus novos obtrectatores, à sancto Cypriano Tolonensi Episcopo vindicatam prodit Historia, *ex antiquissimis Patrum Institutionibus.* Quæ ergo nunc audacia, quæ temeritas est, novitatis notam objicere, & à primis Ecclesiæ Patribus dissonantiam?

Certè si ab antiquis Ecclesiæ Patribus abcessit Augustinus, maximè à Græcis; qui ut mollius de gratiæ efficacîâ, deque gratuitâ prædestinatione locuti videntur, ita sæpiùs ab Augustini æmulis objiciuntur. At eam à Majoribus suis dissonantiam ne ipsi quidè m Græci deprehenderunt: quipè qui ab Augustini partibus, jam indè ab initio ac deinceps, steterè firmitèr, non modò in Pelagianos, verùm etiam in Massilienses, queis Launoïus patrociniū impendit. Non hanc utique deprehenderant

Scythæ

Scythæ Monachi, qui Maxentio duce, Fausto ejusque gregalibus, totâ virium contentione, restiterunt. Non deprehenderant secundæ Constantinopolitanæ Synodi Patres, qui ea omnia se suscipere declararunt, quæ Augustinus *de rectâ fide & condemnatione hæreticorum exposuit*. Non deprehenderat Photius, qui Romanæ Ecclesiæ licet infensus, nobile tamén Cœlestini Rescriptum, quo Augustinus miris laudibus fertur, exscribit ac probat; Prosperumque doctrinæ illius, adversus Massiliensium obtrectiones, strenuum defensorem, *Virum planè divinum* appellat, eisdemque triumphatum Semipelagianismum gratulatur. Non deprehenderant, uno verbo dicam, totius Orientis Episcopi, qui unanimi cum Occidentis Præsulibus consensione, Augustini de gratuitâ prædestinatione sententiam receperunt: de quibus Divus Fulgentius Libro 2. de Veritate prædestinationis & gratiæ capite 18. scribit: *Hæc itaque Catholicorum Patrum Apostolicis institutionibus tradita permanet in Ecclesiis, sine aliquâ dubitatione, doctrina; quam Græci Latinique Pontifices, sancti Spiritus infusione firmati, uno atque indissolubili semper tenuere consensu*. Nemo enim in animum inducat, Græcos homines, Ecclesiæ suæ dignitatis atque honoris retinentissimos, in Augustini sententiam facile concessuros, si eam à Majorum suorum placitis exorbitantem judicassent.

At vide criminantium ingenium. Massilienses, qui primi eo inductæ novitatis

probro sanctissimum Præsulem onerarunt, ut ad veteres provocarent, ne ipsis quidem veteribus standum opinabantur; illorumque decreta, non secus ac Augustini, fastidibant. A Prospero siquidem & Hilario appellati, de proferendâ, quam sequi mallerent, veterum opinione, cuncta pari supercilio despiciebant; nihilque à se tandem inventum, quod palato saperet, respondebant. Ita Magistrum per Epistolas monuit doctissimus Aquitanus, qui totam illam scenam oculis bibit: *Ea quæ de Epistolâ Pauli Romanis scribentis, ad manifestationem divinæ gratiæ prævenientis electorum merita, proferuntur, à nullo unquam Ecclesiasticorum ita esse intellecta, ut nunc sentiuntur, affirmant. Cumque ut ipsi ea exponant, secundum quorum velint sensa, deprecemur, nihil se profitentur invenisse quod placeat; & de his taceri exigunt, quorum altitudinem nullus attigerit.* Nulla ergo inconditæ accusationis habenda ratio, quam qui primò conflaverant, tam miserè sustinebant.

Sed & qui Augustini genium noverint, quàm scilicet aversum ab omni novandi prurigne animum gereret, quantâ in priscos Ecclesiæ Patres religione teneretur, quàm arctè veterum decretis, in sacris Litteris exponendis, standum ediceret; satis opinor intelligent, ne veri quidem specie obductam esse futilem illam & inconditam, de violatâ veterum Traditione, criminationem. Pelagianis id vitio dare solitus erat sanctissimus Doctor, quod à Majorum doctrinâ deflecterent: Lib. 2. ultimi Operis

Operis contra Julianum cap. 37. Si in Concilio, cujus videris desiderare iudicium, sederent Cyprianus, Hilarius, Basilus, Joannes Constantinopolitanus, ut alios taceam; nunquid doctiores, prudentiores, veraciores iudices quære-
re auderes? Ipsi contra dogmata vestra claman-
t, ipsi scriptis suis scripta vestra condemnant.
Lib. 2. alterius Operis cap. 8. Itane in corde
vestro dicere audetis, quod cum vos audiunt,
accenduntur homines ad virtutem; cum autem
istos audiunt, tantos ac tales viros, Cypria-
num, Hilarium, Gregorium, Ambrosium,
cæterosque Sacerdotes Domini, desperatione
franguntur; & renunciant studiis perfectionis?
Hæcine monstra cogitationum ascendunt in
cor vestrum, & non elidunt faciem vestram?
Et capite 10. Propter quam catholicam ve-
ritatem, sancti ac beati, & in divinarum
eloquiorum pertractatione clarissimi Sacerdo-
tes, Irenæus, Cyprianus, Reticius, Olym-
pius, Hilarius, Ambrosius, Gregorius, In-
nocentius, Joannes, Basilus; quibus addo
Presbyterum, velis nolis, Hieronymum, ut
omittam eos qui nondum dormierunt, adver-
sus vos proferunt, de omnium hominum peccato
originali obnoxia successionem, sententiam; unde
nemo eruit, nisi quem, sine lege peccati repu-
gnante legi mentis, Virgo concepit. Quæ ita-
que fieri potuit, ut quod aliis vitio verte-
bat, id volens ipse lubensque admitteret,
novis de divinæ gratiæ efficaciam gratuitamque
prædestinationem procufis opinionibus,
veterum Patrum traditione neglecta &
conculcata? Alterum Pelagianis crimini
dabat Hipponensis Antistes, nempe quod
rectam

rectam Scripturarum intelligentiam, non ad Patrum calculos exigerent, sed ex privato sensu metirentur. Libro de Gratia Christi cap. 42. *Quia Scripturas Sanctas secundum suum sensum legunt, profecto in illis nec aperte contuentur. Utinam ergo saltem, in catholicorum virorum scriptis, à quibus eas recte intellectas esse non dubitant, quid sit de adiutorio divinæ gratiæ sentiendum, non negligerent attendere, nec suæ sententiæ amore nimio præterirent.* Quis ergo id eum sibi sumsisse putet, ut in cudendo prædestinationis & gratiæ systemate, sacras Litteras ad arbitrium exponeret, flecteretque in sensus antiquis Ecclesiæ Patribus inauditos?

Aliud certè Augustino in animo erat, qui Patribus non universis tantum, aut numero pluribus, sed singulis etiam assurgendum subscribendumque putabat; unum interdum Ambrosium aut Chrysostomum, ut ineluctabilem obicem Pelagianis opponens. Quod sanè nec tam sæpè nec tam fidentèr attentasset; si & ipse in conjunctissimis gravissimisque quæstionibus, spretâ veterum Traditione, novellas opiniunculas, ignotasque sacrorum Librorum explanationes obtrusisset. Imò eâ religione veterum dictatis hærebat, suorumque præceptorum sententiis stabat, ut hoc illi exprobrarent Pelagiani, quorum convicia non modò æquo ferebat animo, verum etiam lucro vertebat. Libro I. secundi Operis contra Julianum Pelagianum capite 86. [Nobis inesse impietatem veterem conviciaris, quoniam dogmata antiqua,

qua, catholica, quæ docuerunt qui Ec-
 clesiam Christi ante nos, in ejus gratiâ,
 ac verâ pietate rexerunt, contra perversi-
 tatem vestram novitiam, quantulo-
 cumque labore defendimus. In te igitur,
 agnosce stultitiam, in te impudentiam,
 in te impietatem, non veterem, sed
 novam.] Et Libro 6. capite 21. [Ma-
 gnâ te mihi putas invidiam comparare,
 cum dicis, nihil me à meo præceptore
 differre: at ego in laudem meam tua fu-
 mo convicia..... Gaudeo prorsus,
 in hac, quæ inter nos vertitur, quæ-
 stione, me nihil à meo præceptore dif-
 ferre..... Præceptores meos negare
 non debeo, qui me, ad hoc intelligen-
 dum, suo litterario labore juverunt.
 Meus præceptor est Cyprianus.....
 Meus est præceptor Ambrosius, cujus
 non solum libros legi, sed verba etiam
 loquentis audiui, & per eum lavacrum
 regenerationis accepi. Longè sum qui-
 dem impar meritis ejus; sed confiteor &
 profiteor, me in hac causâ nihil ab hoc
 meo præceptore differre..... Ego ita
 adversus te, & meam defendo, & illo-
 rum fidem, quos palàm times habere
 inimicos, & invitus pateris iudices.] Haud
 itaque verosimile est, sanctissimum Præsu-
 lem, hujus suæ professionis immemorem,
 novam in Pelagianis exagitandis viam cal-
 casse, impervios præceptoribus calles ape-
 ruisse, ignotaque Majoribus Paulinarum
 Epistolarum interpretamenta commentum
 esse, ut singulares ingenii partus effunderet.
 Et quidem

Et quidè̃m ut primùm hanc sibi à Massiliensibus structam calumniam, ex binis discipulorum suorum Epistolis, intellexit; nullà interposità morà, omnem à se inductæ novitatis invidiam amovit. Doctrinæ antiquitatem ternis præsertim argumentis asseruit. Primùm, ex mirà cum Apostolo consensione, cujus oracula fermè sexcenta, ex variis ejusdem Epistolis, atque ex illà præsertim quæ ad Romanos scripta est, defloravit, Libris de dono perseverantiæ, deque prædestinatione Sanctorum. Hæc porrò Apostoli suffragatione haud temerè gloriatum Augustinum, pronuntiavit Hormisdas Romanus Pontifex, datà ad Possessorem Epistolà: *De libero arbitrio*, inquit, & gratià Dei, quid Romana, hoc est, catholica sequatur & asseveret Ecclesia, licèt ex variis libris Beati Augustini, & maxime ad Hilarium & Prosperum, possit cognosci; tamen in Ecclesiasticis scriniis expressa Capitula continentur, quæ si tibi desunt, & necessaria creditis, destinabimus. Quamquàm qui diligentèr Apostoli dicta considerat, quid sequi debeat, evidentèr cognoscat: Eo brevi verbo satis innuens, Augustinianæ hoc de argumento doctrinæ summam, Paulinis Epistolis contineri.

Secundò, ex fusis omni retrò ætate Ecclesiæ precibus, de quibus hæc habet capite 23. Libri de dono perseverantiæ: [Uti-
 „ nàm tardi corde & infirmi, qui non
 „ possunt, vel nondùm possunt Scripturas,
 „ vel earum expositiones intelligere, sic
 „ audirent, vel non audirent in hac quæ-
 „ stione

stione disputationes nostras , ut magis ,
 intuerentur orationes suas , quas semper ,
 habuit , & habebit Ecclesia , ab exordiis ,
 suis , donec finiatur hoc sæculum. De hac ,
 enim re , quam nunc adversus novos ,
 hæreticos , non commemorare tantum ,
 sed planè tueri & defensare compelli-
 mur , nunquam tacuit in precibus suis ;
 etsi aliquandò in sermonibus exerendam ,
 nullo urgente adversario , non putavit .
 Quandò enim non oratum est in Ecclesiâ ,
 pro infidelibus atque inimicis ejus , ut
 crederent ? Quandò fidelis quisquam ami-
 cum , proximum , conjugem habuit in-
 fidelem , & non ei petivit à Domino
 mentem obedientem in Christianam fi-
 dem ? Quis autem sibi unquam non ora-
 vit , ut in Domino permaneret ? Aut
 quis Sacerdotem super fideles Dominum ,
 invocantem , si quando dixit , *Da illis ,
 Domine , in te perseverare usque in finem* ,
 non solum voce ausus est , sed saltè
 cogitatione reprehendere ; ac non potiùs
 super ejus talem benedictionem , & cor-
 de credente & ore confitente respondit ,
 amen : cùm aliud in ipsâ oratione domi-
 nicâ non orant fideles , dicentes maximè
 illud , *ne nos inferas in tentationem* , nisi
 ut in sanctâ obedientiâ perseverent ? Sicut
 ergo in his orationibus , ita & in hac
 fide nata est , & crescit & crevit Eccle-
 sia ; qua fide creditur , gratiam Dei
 non secundum merita accipientibus dari .
 Quandoquidè non oraret Ecclesia , ut
 daretur infidelibus fides , nisi Deum cre-
 deret ,

„deret, & averſas & adverſas hominum
 „ad ſe convertere voluntates : nec oraret
 „Eccleſia, ut perſeveraret in fide Chri-
 „ſti, non decepta vel victa tentationibus
 „mundi; niſi crederet, Dominum ſic in
 „potestate habere cor noſtrum, ut bonum
 „quod non tenemus niſi propriâ volun-
 „tate, non tamen teneamus, niſi ipſe in
 „nobis operetur & velle..... Ille itaque
 „dicat, Eccleſiam aliquandò in fide ſuâ
 „non habuiſſe veritatem prædeſtinationis
 „hujus & gratiæ, quæ nunc contra no-
 „vos hæreticos, curâ diligentiori defen-
 „ditur : ille, inquam, hoc dicat, qui
 „dicere audent, aliquando eam non oraſſe,
 „vel non veraciter oraſſe, ſive ut crede-
 „rent infideles, ſive ut perſeverarent fi-
 „deles. Quæ bona ſi ſemper oravit, ſem-
 „per ea Dei dona eſſe utique credidit; nec
 „ab illo eſſe præcognita, unquam ei ne-
 „gare fas fuit. Ac per hoc prædeſtinatio-
 „nis hujus fidem, quæ contra novos hære-
 „ticos, novâ ſollicitudine nunc defendi-
 „tur, nunquam Eccleſia Chriſti non ha-
 „buit.]

Hujus argumenti vim, quam, produ-
 ctis Eccleſiæ Latinæ documentis, à Lannoii
 technis defendimus capite ſeptimo, explo-
 ratam perindè habuit Eccleſia Græca; quæ
 profligatos dudum Semipelagianos errores,
 ex hac Divi Baſilii precatatione demonſtra-
 vit, quam in altaris ſacrificio univerſus
 penè Oriens frequentabat : *Dona Domine
 virtutem ac tutamentum; malos, quaſu-
 mus, bonos facito; bonos in bonitate conſer-
 va; omnia*

va: omnia enim potes, & non est qui contradicat tibi: cum enim volueris, salvas, & nullus resistit voluntati tuæ. Quâ recensitâ supplicatione, ita colligit Petrus Diaconus, Orientalium Legatorum unus Libro de Incarnatione & gratiâ Christi capite 8. Ecce quàm breviter, quàmque succinctè Doctor egregius olim huic controversiæ (à Massiliensibus motæ, & à Launoio denudò excitatæ) finem posuit; docens per hanc precem, non à se ipsis, sed à Deo malos homines bonos fieri; non suâ virtute, sed divinæ gratiæ adjutorio in ipsâ bonitate perseverare.

Tertiò doctrinæ antiquitatem, veterum testimoniis confirmavit, quos in ea tradendâ præceptores atque magistros habuisse gloriatur, capite 19. laudati Libri de dono perseverantiæ: Hoc scio, inquit, neminem contra istam prædestinationem, quam secundum Scripturas Sanctas defendimus, nisi errando disputare potuisse. Puto tamen eis, qui de hac re sententias Tractatorum requirunt, sanctos & in fide atque doctrinâ christianâ laudabiliter usquequaque diffamatos viros, Cyprianum & Ambrosium, quorum tam clara testimonia posuimus, debere sufficere. Tum recitatis eorum testimoniis, quæ nos subjectis capitibus ex ordine temporum repræsentabimus, ita subiungit: sed bis, qui sufficere debuerunt, sanctum Gregorium addamus & tertium; nimirum Nazianzenum, cuius perinde fragmentum oculis subjicit, ex Oratione in Pentecosten.

Bina

Bina tandè[m] responsa subjunxit sanctissimus Præsul, queis repugnantes in speciem Ecclesiæ Patres facile conciliantur: ii nempe qui aut vocationem non immoto Dei decreto, sed præscientiæ duntaxat innixam posuisse ferebantur; aut mollius æquo minùsque limatè, ante subortam hæresim Pelagianam de divinâ gratiâ pronunciant: *Prædestinasse*, inquit capite 18. & 19. Libri laudati, est hoc præsciisse quod fuerat ipse factururus. Quid ergo nos prohibet, quando apud aliquos verbi Dei Tractatores legimus Dei præscientiam, & agitur de vocatione electorum, eandem prædestinationem intelligere? Magis autem fortasse voluerunt hoc verbo in ea re uti, quod & facilius intelligitur, & non repugnat, imò & congruit veritati, quæ de prædestinatione gratiæ prædicatur. Hoc primum, cujus veritatem probabimus capite ultimo. Et Libro de prædestinatione Sanctorum capite 14. Quid igitur opus est, ut eorum scrutemur Opuscula, qui priusquàm ista hæresis oriretur, non habuerunt necessitatem, in hac difficili ad solvendum questione versari: quod procul dubio facerent, si respondere talibus cogerentur? Unde factum est, ut de gratiâ Dei quid sentirent, breviter quibusdam Scriptorum suorum locis, & transeuntèr attingerent; immorarentur verò eis, quæ adversus alios inimicos Ecclesia disputabant; & in exhortationibus ad quasque virtutes, quibus Deo vivo & vero, pro adipiscendâ vitâ æternâ & verâ felicitate servitur: frequentationibus autem orationum simpliciter apparebat

Dei

Dei gratia quid valeret: non enim poscerentur à Deo quæ præcepit fieri, nisi ab illo donarentur ut fierent. Hoc alterum Augustini ad objecta responsum.

Verùm quia Patres ab Augustino perperam temerèque laudatos contendit novissimus Criminator, contrariamque superioris ævi Traditionem, tumultuariâ veterum Scriptorum recensione, fabricatur, quæ libet lubetque verba illis affingens, nullumque distinctè locum appellans: operæ pretium erit, in has veterum Patrum sententias inquirere; quò sua Doctori maximo stet fides integra; spuriaque Traditio ab Launoio confarcinata, plena levitatis atque invidiæ demonstretur. Hoc unum in antecessum admoneo, si Launoio libuisset de originalis peccati dogmate litem intendere; illudque & priscis Ecclesiæ Patribus ignoratum, & primùm ab Augustino in Ecclesiam inductum fabulari; perinde illi videri potuisse, laudata ab Sancto Doctore, ad illud constabiliendum, veterum testimonia minùs explicata esse; eisdemque multa alia illorum oracula repugnare. Haud enim clariori luce resplendet, eorum in scriptis, originalis peccati confessio, quàm gratitiæ prædestinationis & efficacis gratiæ prædicatio. Procùl igitur hinc audax illa tricandi libido, quæ de rebus omnium compertissimis contentio- nis funem ducere gestit. Huic si liber datur aditus, universa Patrum Theologia labefactabitur, & protervæ ingeniorum licentiæ committetur.

CAPUT XX.

*Augustiniana doctrina capita à Lau-
noio erroris insimulata, priorum
seculorum Traditioni consenta-
nea probantur. Primi alte-
riusque seculi Patres ex-
penduntur.*

Superiorum Augustino seculorum Tra-
ditionem adornaturo, non id est animo
constitutum, ut superioris ævi Patres,
pari omnino verborum vi, accuratisque
ex æquo & exquisitis dicendi rationibus,
divinæ vocationis liberalitatem gratiæque
potestatem docuisse ostendam; quales post-
modum Augustinus, quique illi in confu-
tandis Pelagianis ac Massiliensibus aderant,
usurparunt. Ecquis enim id expectet à
me, cum ne quidem in primis fidei capiti-
bus, queis stat Christiana Religio, lima-
tas perindè & castigatas priorum Ecclesiæ
Patrum sententias habeamus, quales su-
bindè, emergentium hæresum occasione,
cautiores posterius tradiderunt? Hoc igitur
unum in animo est palàm facere, pri-
scos Ecclesiæ Patres hæc ipsa gratuita vo-
cationis, gratiæque suaptè vi efficacis
principia posuisse, eandemque iis in capiti-
bus doctrinæ summam ac formam ex sacris
Litte-

Litteris delibasse, tradidisse, propugnasse, quam exortis postmodum Pelagianis eorumque reliquiis, distinctius, accuratius, luculentiùs exposuit Augustinus.

Accedit alterum observatione dignissimum : tribus prioribus Ecclesiæ sæculis, perpaucos libris conscribendis operam dedisse; ac neque ea ipsa, quæ tùm edidere Christiani, tametsi pauca, ad nos pervenisse : sed partem illorum maximam intercidisse, vel injuriâ temporum, vel hominum in abolendis quæ ad palatum non sapiebant audacium, fraude atque nequitia : quod ex tam multis illorum monumentis perspectum est, quorum nuda nomina, aut levia interdum apud Eusebium & Hieronymum fragmenta supersunt. Insuper quæ è tribus prioribus sæculis ad nos usque scripta pervenere, ab hodiernis de gratiâ & prædestinatione quæstionibus, pleraque remotissima sunt. Illorum etenim temporum Tractatores, pro ævi sui ratione, vel Christianam Religionem criminationibus, quibus per calumniam gravabatur, suis lucubrationibus purgant; vel insulsa & impia ethnicorum sacra exagitant, vel obduratam Judæorum perviciam coarguunt, vel portentosa hæreticorum illius ætatis deliria confutant, vel fideles ad patientiam & Christi fidem fortiter profitendam hortantur, vel quosdam ex occasione Scripturæ locos interpretantur : adeoque de gratiâ & prædestinatione, nonnisi obiter atque aliud agendo, differuisse perhibentur. Maxime cùm nulli

eâ ætate temporum hæretici fuerint, qui gratiæ necessitati ac potestati bellum intulerint; non pauci verò, Simoniani, Marcionitæ, Manichæi liberum arbitrium extinctum irent: quæ res priscos Ecclesiæ Magistros, queis tuendæ fidei cura erat, ad libertatis commendationem compulit potius, quàm ad celebrandam divinæ gratiæ potestatem. Quæ omnia non eâ mente eoque consilio notantur à me, quo sunt à Dallæo, cæterisque Traditionis oppugnatoribus observata; ut nihil ex trium priorum sæculorum Patribus exculpi posse significem, quo illorum hoc de argumento sententia dignoscatur: sed ut intelligat spuria Traditionis confarcinator, aut certè illius Editor, nec tam multa, nec tam diserta illorum expectari oportere testimonia, quæ omnem prorsus emergentium hodie quæstionum difficultatem amoveant; nisi cum reliquis posteriorum, à natâ Pelagianâ hæresi, temporum documentis, maxime Romanorum Pontificum Conciliorumque definitionibus conferantur.

Porro dum priscos illos doctrinæ Magistros, gratiæ prædestinationi gratiæque suapte naturâ victrici adstipulatos contendo, Launoium, cum quo mihi res est, præsertim in oculis habeo. Idcirco gratiam prædestinationem in primis intelligo, qualem is intellexit, & ab antiquis Patribus negatam obtendit; electorum scilicet vocationem ad gratiam simul & gloriam, ex uno Dei proposito derivatam, nullis in antecessum humanæ voluntatis meritis, conati-

conatibus, dispositionibus exploratis; ac ne ipsius quidem boni gratiæ usus, è naturæ penu profecturi, habitâ ratione. Cum enim Semipelagianæ sectæ systema vindicandum sibi sumat, ipsumque etiam Augustinum, qui fidem præviis conatibus dari, ante adeptum Episcopatum existimaverat, ab antiquâ demùm Traditione aberrasse dicat, dum eâ exutâ opinatione, fidem quoque ex Dei dono esse subindè professus est; liquet planè, Launoium vocationem etiam ad primam gratiam seu fidem, minimè gratuitam posuisse; eamque Semipelagianæ sectæ sententiam priscis Ecclesiæ Patribus tribuisse: quod hîc erit peculiari studio refellendum. Quamquàm & hoc alterum haud levibus momentis indidè ostensuri sumus, ipsam quoque destinationem ad gloriam, gratiæ conferendæ consilium antevertere; ut idcirco Deus electis sit merita collaturus, quia illos destinavit ad gloriam; non contrà destinet illos ad gloriam, quòd sit illis merita collaturus. Gratiam paritèr se ipsâ victricem intelligo, qualem Launoius intelligendam existimavit; vim scilicet suam omnem, ex Dei in hominum voluntates imperio repetentem; veris illis legitimisque consecrariis & appendicibus stipatam, de quibus capite 2. sermo fuit, quæque ille erroris in Augustino audactèr insimulavit. Quæ omnia superiorum sæculorum Patribus, non secùs ac Augustino, explorata probataque fuisse, sequenti recensione demonstramus; quâ veram atque germanam

priorum sæculorum Traditionem, Launoianæ, hoc est, spuria & commentitiæ directò oppositam damus; omnesque loquendi formulas, queis divinæ vocationis & gratiæ liberalitatem, efficaciam, potestatem expressit sanctissimus Doctor, à priscis Ecclesiæ Magistris delibatas ostendimus.

A Patribus exordium ducere convenit, Divi Pauli cæterorumque novi Instrumenti Scriptorum sententiis prætermisissis: quippe qui eas capite 2. ad singulas fermè propositiones Augustinianas, ab Launoio iniquè traductas, ex sacris Litteris confirmandas, aut etiam exponendas, repræsentavimus.

Et primò quidè̃m Clementem Romanum producimus, Petri, post Linum & Cletum, in Sede Apostolicâ successorē, Pauli discipulum & Evangelicæ prædicationis socium, de quo ipse ad Philippenses capite 4. v. 3. *Rogo etiam & te, Germane compar, adjuva illas, quæ mecum laboraverunt in Evangelio, cum Clemente & cæteris adiutoribus meis; quorum nomina sunt in libro vitæ.* Is enim gratiæ doctrinam, Romanis ab Apostolo maximè commendatam (ut inde se prædicatione ejus, velut à capite toto Orbe diffunderet, uti loquitur Augustinus) propalavit, datâ ad Corinthiorum Ecclesiam Epistolâ; cujus authenticam evincunt Irenæi, Origenis, Clementis Alexandrini, Eusebii, Epiphaniï, Hieronymi disertissima testimonia: *Labor omnis, inquit ille, & contentio vestra diu noctu-*

Epist.
106.

nocturne pro universâ fraternitate erat, ut numerus electorum ejus, cum commiseratione & conscientia salvaretur. En jam certum electorum numerum præfinitum, ad vitam ex Dei misericordia obtinendam, peculiari quadam ratione destinatum. Pergit autem: *Volens igitur omnes dilectos suos pœnitentiæ participes fieri, omnipotente suâ voluntate stabilivit. Quare magnificæ ejus, & gloriosæ voluntati obsequamur, & suppliciter misericordiam & benignitatem ejus implorantes, relictis vanis operibus, contentione & emulatione, quæ ad mortem ducit, ad miserationes ejus advolvamur, & convertamur.* En gratiam pœnitentiæ, stabilitatem suam ac firmitatem, ex omnipotenti Dei voluntate repetentem; veramque conversionem, ex divinæ misericordiæ atque benignitatis fonte promanantem. Subjungit verò, multis interjectis: *Castas ac puras manus elevantes, & benignum & misericordem patrem nostrum diligentes, in sanctitate cordis accedamus ad ipsum, qui nos sibi electionis sortem fecit.* En planè electionem sortitione, benignitate, misericordia factam: ut quemadmodum quæ forte nobis obveniunt, nullâ meritum ratione habitâ, nobis dicuntur obtinere; ita felicitatem æternam, nondum exploratis meritis, nobis à Deo destinari intelligamus. Tum demùm ad gratiæ merita omnia, conatus, & opera prævenientis commendationem converso sermone, gratuitam justificationem ex gratuita vocatione derivat: *Omnes igitur, inquit, glorificati &*

magnificati, non per se ipsos, aut eorum opera, aut iustas actiones quas patrauerunt, sed per voluntatem ejus. Sic & nos ex voluntate ejus in Christo vocati, non per nos ipsos justificamur, neque per sapientiam nostram, intelligentiam, pietatem, vel opera, quæ in puritate cordis & sanctimoniâ operati sumus, sed per fidem per quam omnipotens Deus omnes ab initio justificavit.....

Consideremus igitur, fratres, ex qua materiâ facti simus; qui & quales mundum, tamquam in sepulchro & tenebris ingressi simus: qui nos fecit & condidit, præparatis prius benefactis suis, antequam nasceremur, in mundum suum introduxit. Annon, quæso, iis principiis tota nititur Augustini doctrina? Annon iis fundamentis incumbit tota de gratiâ præveniente atque victrici, deque gratuitâ vocatione, superstructa moles?

Id ne Launoium quidem negaturum existimassem; quippè qui iis ipsis Clementis assertionibus, ab Augustino postmodum usurpatis, nigrum theta præfixit sæpè numero, quasi errorem patentissimum præse ferrent. At contrà res habet: Clementem objicit Augustino; eumque, unà cum pseudo-Dionysio Areopagitâ, primi Ecclesiæ sæculi testem conducit, qui contrariæ Augustino Traditioni suffragentur. Hunc ex illo centonem ambiciosius ostentat, nullo, pro more, loco indigitato, ac ne verbis quidem distinctè notatis, sed summatim duntaxat excerptis, ut nostram in evolvendis veterum monumentis diligentiam

tiam exerceat: *Ab initio duo regna statuit Deus, & potestatem dedit unicuique hominum, ut illius regni fiat portio, cui se ad obediendum ipse subjecerit.* Et paulò antè: *Hæc via est vitam volentibus ingredi, & summum iter bonorum operum, pergentibus ad civitatem salutis. Si quis sanè audiens sermonem veri Prophetæ, velit recipere aut nolit, & amplecti onus ejus, id est, mandata vitæ, habet in sua potestate; liberi enim sumus. Quid eâ lasciniâ sibi velit spuria Traditionis confarcinator, haud satis capio. Aut enim id unum extundere vult, stare penès unumquemque liberum arbitrium, ut salutem, opitulante gratiâ, adipisci queat; à quo tantum abest ut abhorreat Augustinus, ut potius deditâ operâ propugnarit. Aut hoc alterum eruere sibi putat, ad implenda mandata, viamque salutis ineundam, liberum arbitrium satis esse: quod ne Pelagiani quidè, ultimâ saltem erroris sui periodo, delirarunt. Tametsi nil juvat in reconditiorem objectæ lasciniæ sensum inquirere; quæ ex apocryphorum somniis, ex tertiâ nimirum pseudepigraphâ ad Joannem Christi Domini fratrem Epistolâ, excerpta est; quam nemo non obæfæ omninò naris, primo oculorum conjectu, spuriam esse non videt.*

*Vide
supra
Cap. I 5.*

Sed neque feliciori cynosurâ istud Ecclesiasticæ Traditionis mare enavigandum ingreditur, dum suum illum Dionysium Areopagitam Clementi Romano, cæterisque Patribus in Augustinum, ut ipse quidem

dem autumat, pronunciantibus, antesignanum præmittit; quòd Deum, omni delectu posthabito, suam in omnes homines benignitatem exercere dixerit; eo planè modo quo suam sol in omnes lucem diffundit, omni semoto discrimine. In caput 4. Libri de divinis nominibus intendisse Lautoium, haud dubium est, cujus sunt hæc ipsa verba, juxtà Joachimi Perionii versionem: *Lucis nomine ipsum bonum celebratur, quasi in imagine exemplar expressum. Ut enim divinitatis omnia superantis bonitas, à summis antiquissimisque naturis ad ultimas pertinet, atque etiam omnibus præstat; ita ut nec superiores ad ejus præstantiam perveniant, nec inferiores complexum transeant; sed & omnia quæ possunt illustrat, & efficit, & vivificat, & continet, & perficit; estque eorum quæ sunt, & mensura, & æternitas, & numerus, & ordo, & complexus, & causa, & finis: sic etiam qui clara expressaque divinæ bonitatis imago est magnus hic sol, totus lucens ac semper splendidus, pro minimâ ipsius boni similitudine, omnibus etiam, qui ejus lucem capere possunt, collucet, habetque lumen per omnia diffusum, in omnem hunc mundum, quem cernimus, radiorum suorum splendorem explicans, & sursùm & deorsùm: ac si quid est, quod eo non participet, id ejus luminis diffusi tenuitati aut parvitati non est tribuendum, sed iis quæ, quia apta non sunt ad capiendum lumen, ad illud capiendum non explicantur. Verùm quî, quæso, isthæc in Augustinum regeruntur, qui eadem prorsus habet,*
cum

cum alibi sæpè , tum maximè Tractatu 2. in Joannem ? *Non ideo cogitent , inquit , quasi absentem esse lucem , quia eam videre non possunt : ipsi enim propter peccata tenebræ sunt ; & lux in tenebris lucet , & tenebræ eam non comprehendunt. Ergo , fratres , quomodo homo positus in sole cæcus , præsens est illi sol , sed ipse soli absens est : sic omnis stultus , omnis iniquus , omnis impius cæcus est corde. Præsens est sapientia ; sed cum cæco præsens est , oculis ejus absens est : non quia ipsa illi absens est , sed quia ipse ab illa absens est. Quem ergo sensum præ se ferant familiares illæ Augustino cæterisque Patribus assertiones , quove pacto vindicatis hætenùs dogmatibus nihil officiant , postremo capite planum fiet. Intereà notare hìc satis fuerit , Librum de divinis nominibus , cæterosque de Cœlesti & Ecclesiasticâ Hierarchyâ , deque mysticâ Theologiâ , Dionysii Areopagitæ nomen præferentes , recentioris Augustino Græculi fœtum esse ; quem in texendâ priorum sæculorum Traditione laudare , eò minùs Launoio fas erat , quòd is Libros illos pseudepigraphos , & magno Areopagitæ falsò suppositos , prolixâ commentatione demonstraverit. Neque tamèn , si ita Launoio decretum est , ab illius scriptoris judicio resiliamus , sed stamus maximè , qui Augustinianæ doctrinæ summam , Platonica scholæ , ut illi moris est , loquendi formulis expressit , hoc ipso laudato Libro de divinis nominibus capite 5. Exemplaria autem esse dicimus , inquit , in Deo existentium rationes substanti-*

substantificas & singulariter præexistentes, quas Theologia prædefinitiones vocat, & divinas & bonas voluntates existentium prædeterminativas & effectivas, secundum quas substantialis essentia omnia prædefiniuit atque produxit. Quo loco non nudas divinæ mentis ideas intelligit Platonius Scriptor in merâ contemplatione positas, queis nimirum rerum merè possibilium informationes animo inferuntur; sed practicas, ut schola loquitur, quibus rerum futurarum & existentium formæ mente signantur, divinum propositum decretumque efficax præferentes, quo solo res prædeterminantur, prædefiniuntur & fiunt. Et capite II. Cum Angelis divina secundum virtutem operabimur, secundum providentiam Jesu, omnia in nobis cooperantis, sed & facientis pacem ineffabilem, & ex sæculo prædefinitam, & reconciliantis nos sibi ipsi in spiritu, & per ipsum, & in ipso, Patri. Sed redeamus in viam, & Traditionis seriem resumamus.

Clementi Romano in confitendâ Christi gratiâ, succedit sanctus Ignatius in Epistolâ ad Smyrnæos, non illâ quidem interpolatâ, ut aliàs circumferebatur, sed genuinâ prorsus & integrâ, quam cum sex aliis Usserius Armacanus ex codicibus Anglicanis, & Isaacus Vossius ex Bibliothecæ Medicæ codice, publici juris fecerunt: *Oratio vestra, inquit sanctissimus Martyr, pervenit ad Ecclesiam quæ est in Antiochiâ Syriæ. Unde ligatus Deo decentissimis vinculis omnes saluto, non existens dignus esse extremus*

tremus ipsorum: secundum autem voluntatem Dei, dignus factus sum, non ex conscientia, sed ex gratia Dei: quam oro perfectam mihi dari, ut in oratione vestra Deo potiar. Viden ut indignum se reputet, qui fidelium numero censeatur; sed eam se dignitatem adeptum fateatur, ex Dei gratia & libera voluntate, non ex conscientia bonorum operum?

Iis robur addit Justinus Martyr in Dialogo cum Tryphone Judæo, illud Psalmi 21. recolens, *Deus meus est tu, ne discefferis à me*; quod hac brevi commentatione illustrat: [Docet omnem hominem debere, spem suam in solo Deo ponere, & ab eo, salutem auxiliumque petere; non, ut, solent cæteri, fiducia generis, aut opum, aut virium, aut sapientiæ sibi polliceri; quemadmodum & vos semper fecistis. Nam si videmus, nec Filium Dei viribus suis aut sapientiæ ferre acceptam salutem, cum sit innocentissimus, ac ne verbo quidem peccarit; nec putare, se posse sine Deo saluum evadere: quâ fieri potest, ut nos & alii quicumque sine hac spe salutem expectant, non se ipsos decipiant?] Qui præviis libertatis humanæ conatibus vocationem ad fidem adscribunt, in se spem suam omnem in Deo collocant; ac non veriùs salutem suam viribus suis ac sapientiæ, ex parte saltè, acceptam ferunt?

Et hìc rursus ex adverso obstrepat commentitiæ Traditionis fabricator, Justinum Martyrem suum inclamans, quòd scripserit:

Quæst.
82. 86.
127.

scripserit: Non Deus, ut boni vel mali simus, sed arbitrium nostrum causa est. Et iterum: In nobis est ut casti simus aut fornicatores. Itaque coronamur aut punimur de eo quod in nobis est. Nam ad quæ nos arbitrium perducit, propterea vel coronamur vel punimur. Et nobis Deus vires dedit ad faciendum, verum eas potestati subjecit arbitrii. Tam disertæ in speciem Justinii Martyris testimonia, in germanis legitimisque, ut par erat, ejusdem lucubrationibus quæsitæ diu, in spuris tandem ac nothis invenimus; in Quæstionibus, inquam, & Responsionibus ad Orthodoxos, quarum suppositio vel mediocriter tinctis illico subolet: cum & in iis Irenæus & Origenes, Justinii ætate posteriores, persæpè laudentur; & Manichæa hæresis, elapso subindè sæculo excitata, deditâ operâ confutetur. Quis non hic animo pendeat, dum spuria veterum monumenta, ab Lauto in Patrum lectione exercitatissimo, indefinenter obtrudi videt? Nos nihil ista miramur, quibus latè perspectum est, spuriam Traditionem, qualem profectò texere instituit, ex spuris præsertim veterum monumentis erui debuisse.

Laudatorum Patrum sententiæ adstipulatur Irenæus, gratiæque triumphis applaudit multò luculentius, Libris adversus hæreses adornatis. Et certè capite 4. Libri primi, quorumdam præ cæteris electionem ita in Dei beneplacitum refundit, ut ab hominum intelligentiâ sensuque disjunctam quæstionem fateatur, cur alii præ cæte-

cæteris eligantur : Quare desperatas gentes, inquit, coheredes, & concorporatas, & participes sanctorum fecerit Deus..... Cur factus sit qui non erat populus, populus; & non dilecta, dilecta. In talibus & similibus his, exclamavit Apostolus: O altitudo divitiarum sapientiæ & agnitionis Dei! quam incomprehensibilia sunt judicia ejus, & investigabiles viæ ejus! Annon hæc gratuitæ prædestinationis & vocationis aperta testificatio? Idem Libro 3. capite 18. Pueros Innocentes sortitione quâdam, hoc est, delectu Dei merè gratuito, Martyrii palmam æternamque felicitatem adeptos scribit: Propter quod, inquit, & pueros eripiebat, qui erant in domo David. Bene sortiti illo tempore nasci, ut eos præmitteret in regnum suum, ipse infans cum esset, infantes hominum Martyres parans, propter Christum. Disertiùs verò capite 33. non modò gratuitam & ex merâ Dei voluntate profectam vocationem inculcat, verùm etiam usurpatam totiès àb Augustino rationem ingerit, ex omnipotentiâ Dei petitam, quâ hominum voluntates, quas voluerit, ubi voluerit, quandò voluerit, pro nutu flectit, adeo ut nullâ humani cordis duritie atque proterviâ superetur: Omnis dispositio salutis, sanctissimi Martyris verba sunt, quæ circa hominem fuit, secundum placitum Patris fiebat, uti non vinceretur Deus, neque infirmaretur ars ejus. Si enim qui factus fuerat homo à Deo, ut viveret, hic amitteret vitam laesus à serpente, qui depravaverat, jam non reverteretur

retur ad vitam, sed in totum projectus esset morti; victus esset Deus, & superasset serpentis nequitia voluntatem Dei. Sed quoniam Deus invictus & magnanimus est, magnanimum quidem se exhibet ad correctionem hominis, & correctionem omnium, quemadmodum prædiximus. Per secundum autem hominem alligavit fortem, & diripuit vasa ejus, & evacuavit mortem, vivificans eum hominem, qui fuerat mortificatus. Quid plura? Traditum non semel ab Augustino, misericordiam inter & judicium, discrimen ingens, quo tota de prædestinatione atque reprobatione doctrina nititur, paucis quidem, sed disertissimis verbis instituit capite 70. Libri 4. Est autem hic Pater Domini nostri, cujus providentiâ constant omnia: & gratuito quidem donat in quos oportet; secundum autem meritum dignissime distribuit adversus ingratos, & non sentientes benignitatem ejus, justissimus distributor.

Nihil ista moratus Launoïus, latam ab Irenæo in Augustinum sententiam obtendit, nullum distinctè locum appellans, sed sparsa ejusdem verba congerens. Extant illa partim capite 37. Libri 4. partim capite 74. Priori loco sic legimus: *Vis à Deo non fit, sed bona sententia adest illi semper. Et propter hoc consilium quidem bonum dat omnibus: posuit autem in homine potestatem electionis, quemadmodum & in Angelis..... Qui autem non obediunt, justè non inveniuntur cum bonis, & meritam pœnam percipient..... Dedit ergo Deus bonum, quemadmodum & Apostolus testificatur in eadem Epistolâ,*

Epistolâ , & qui operantur quidem illud , gloriam & bonorem percipient , quoniam operati sunt bonum , cum possint non operari illud : hi autem qui illud non operantur , iudicium iustum recipient Dei , quoniam non sunt operati bonum , cum possint operari illud. Altero verò hæc habentur : Secundum benignitatem suam bene dedit bonum , & similes sibi suæ potestatis homines fecit : secundum autem providentiam scivit hominum infirmitatem , & quæ ventura essent ex eâ ; secundum autem dilectionem & virtutem vincet factæ naturæ substantiam. Quo titulo isthæc in Augustinum detorqueat ineptissimus osor , minùs capio ; nisi quòd structæ toto Libello in Augustinum calumniæ immotus hæreat , quâ negatum ab eo liberum arbitrium comminiscitur , ac sublatam penitus eligendi ac dissentiendi facultatem effutit. In hanc enim Manichæorum hæresim unicè disputat Irenæus , à quâ procùl abiit Hipponensis Antistes. Cætera ex eodem sanctissimo Martyre ab tetrico Censore laudata , de variâ Jacob & Esau forte , secundum Dei præscientiam definitâ , in Augustinum detorqueri utcumquè possent , modò facti veritate niterentur. At fidem in Censore desidero : huiusmodi quippè nihil Irenæum lætificantem occurrit. Utcumquè tamèn se res habeat , huiusmodi loquendi formulæ priscis Ecclesiæ Patribus familiaris , à quâ nec prorsùs abhorruit Augustinus , rectam intelligentiam dabimus loco suo , & cum statutis hætenùs dogmatibus conciliabimus.

CAPUT XXI.

Tertii sæculi Patres ad crisim vocantur, & Augustiniano dogmati asseruntur.

NON unius alteriusve Ecclesiastici superiorum temporum Tractatoris, de gratiâ victrici deque gratuitâ vocatione, sententiam, sed communem Ecclesiæ Catholicæ sensum prodit, vetus illa Paganorum de nostris expositulatio, apud Minutium Felicem in Octavio; quâ nimirum fatalem necessitatem, sacro gratiæ titulo cohonestatam, à priscis olim Christianis propugnari solitam dictitabant: quasi una prorsus eademque Christianis atque Gentilibus, de æternâ hominum sorte, infideret opinio, solâ vocabulorum distinctione diversa. *Culpam vel innocentiam* (Criminatorum verba erant) *fato tribui, sententiis plurimorum, etiam vestra consensio est.* Nam quidquid agimus, ut alii fato, ita vos Deo addicitis: sic sectæ vestræ non spontaneos cupere, sed electos. Igitur iniquum iudicem fingitis, qui sortem in hominibus puniat, non voluntatem. Cui enim venisset in mentem, culpam vel innocentiam fatali necessitati, ex sententiâ Christianorum, adscribi; Deumque in decernendâ hominum sorte iniquitatis accusari; si gratiam versatilem ex assensu

ex assensu pendulam posuissent, æternamque felicitatem, ex bonorum operum prævisione, destinatam existimassent? Certè eo probro non semel oneratum vidimus Augustinum: ac ne criminatores eminùs accersamus, eà illum accusatione petit quavis pagellâ tetricus Censor. At quis unquam, vel per somnium, in Massilienses illorumque suffragatores, crimen istud molitus est? Quid-ni ergo Augustini dogmatibus prælusisse dicamus priscos illos Ecclesiæ Magistros; ac procùl à Massiliensibus illorumque gregalibus abiisse?

At ecce Minutium Felicem, veterem illam Paganorum de nostris expostulationem eluentem, in Semipelagianas partes transisse contendit Traditionis investigator. Hæc ejus, tacito de more loco, verba ingerit: *Cùm possit Deus præscire materiam, pro meritis & qualitatibus singulorum, etiam facta determinat.* Verùm hæc aut Semipelagianis propitia, aut Augustino contraria non dicet, nisi qui Semipelagianorum simul & Augustini hypothesim nesciat. Deum & prænosse futura, & singulorum qualitates ac merita prævidere, nusquam inficiatus est gratiæ Doctor; nusquam Massilienses, quòd id adstruerent, impugnavit. Tota de medio, quo isthæc præscirentur, quæstio vertebatur. In ipso divinæ voluntatis decreto, futura merita bonasque qualitates operante, pervideri, contendebat gratiæ Vindex, difsitebantur Massilienses: quâ de re, altum in Minutio Felice silentium est. Ad hæc,

de pœnarum suppliciorumque destinatione unicè loquitur eruditus christiana contra Paganos causæ Defensor, cuius suffragium Launoïus ostentat : Nec de fato, inquit, *quisquam aut solatium capiet, aut excuset. Eventum sit sortis fortuna, mens tamen libera est : & ideo actus hominis, non dignitas judicatur. Quid enim aliud est fatum, quàm quod de unoquoque nostrum Deus fatus est? Qui cum possit præscire materiam, pro meritis & qualitatibus singulorum, etiam facta determinat. Ita in nobis non genitura plectitur, sed ingenii natura punitur. Porro reproborum damnationem, nonnisi ex notitiâ malorum operum, à Deo sanciri liquet, quia iustus est: tametsi bonorum electio, nondum exploratis pietatis operibus, intendatur, quia bonus est: juxtà Synodi Valentinae, ex tribus Galliarum Provinciis conflatae, celebre pronunciatum capite 3. Fidenter fate-mur prædestinationem electorum ad vitam, & prædestinationem impiorum ad mortem: in electione tamèn salvandorum, misericordiam Dei præcedere meritum bonum: in damnatione autèm periturorum, meritum malum præcedere iustum Dei iudicium.*

Prodeat jam ex Africâ Tertullianus, Minutio ætate suppar, eruditionis gloriâ major; & quid nostri de geminis illis Augustiniana doctrinæ capitibus, in ore ferrent, non ex æmulorum criminationibus prodât, sed ex certâ sententiâ definiat. Hic Libro de Patientiâ, statim ab initio: *Bonorum quorundam, inquit, sicut & malorum*

lorum intolerabilis magnitudo est, ut ad capi-
 enda & præstanda ea, sola gratia divinæ
 operationis operetur. Nam quod maximè
 bonum, id maximè penes Deum; nec alius
 id, quàm qui possidet, dispensat, ut cuique
 dignatur. Et Libro de Animâ capite 10.
 Lapides filii Abraham fient, si in fidem
 Abrabæ formentur; & genimina viperarum
 fructum patientiæ ferent, si venena maligni-
 tatis expuerint. Hæc erit vis divinæ gratiæ,
 potentior utique quàm natura, habens in
 nobis subjacentem sibi liberam arbitrii pote-
 statem; (quod aut exusion dicitur) quæ cum
 sit & ipsa naturalis atque mutabilis, quoquò
 vertitur natura, convertitur. Quot apices,
 tot sententiæ; quot verba, tot oracula.
 Gratia, auctore Tertulliano, ex Dei
 nutu ac dignatione liberè dispensatur; hu-
 jus unius operatione atque virtute, bona
 exeruntur à nobis, humanæ voluntatis ar-
 bitrium imperio suo subdit; naturâ ipsâ
 potentior est, eamque, quocumquè verti-
 tur, sui pedisequam facit. Hæc verò quid,
 nisi se ipsâ victrix, se ipsâ efficax, qua-
 lem tradidit Augustinus? Sed & hujus
 summam ad quoslibet actus necessitatem &
 efficaciam colligit, ex septem Orationis
 dominicæ petitionibus, quarum explica-
 tionem singulari Libello, *de Oratione* nun-
 cupato, adornavit, Augustinianæ doctri-
 næ principiis, ab Launoio distinctè sugil-
 latis, per omnia consentientem: [Cum,,
 dicimus, inquit, *sanctificetur nomen tuum*,,
 id petimus, ut sanctificetur in nobis,,
 qui in illo sumus; simul & in cæteris,,

„ quos adhuc gratia Dei expectat, ut &
 „ huic praecepto pareamus, orando pro
 „ omnibus, etiam pro inimicis nostris.....
 „ Secundum hanc formam subjungimus:
 „ *fiat voluntas tua in caelo & in terra*: non
 „ quod aliquis obstat, quominus volun-
 „ tas Dei fiat, & ei successum voluntatis
 „ suae oremus; sed in omnibus petimus fie-
 „ ri voluntatem ejus..... Petimus
 „ ergo ut substantiam & facultatem volun-
 „ tatis suae subministret nobis, ut salvi
 „ simus & in caelis & in terris; quia sum-
 „ ma est voluntatis ejus, salus eorum quos
 „ adoptavit..... *Veniat quoque regnum*
 „ *tuum*: Ad id pertinet, quod & *fiat vo-*
 „ *luntas tua*, in nobis scilicet. Nam Deus
 „ quando non regnat, in cujus manu cor
 „ omnium Regum est? Sed quidquid nobis
 „ optamus, in illum auguramur, & illi
 „ deputamus quod ab illo expectamus.....
 „ *Petendo panem nostrum quotidianum*,
 „ perpetuitatem postulamus in Christo, &
 „ individuitatem à corpore ejus.....
 „ *Docet petamus dimitti nobis debita nostra*.
 „ Exomologesis est petitio veniae, quia qui
 „ petit veniam delictum confitetur.....
 „ Non de remittendis tantum, sed etiam
 „ de avertendis in totum delictis supplica-
 „ mus: *ne nos inducas in tentationem*: id
 „ est, ne nos patiaris induci, ab eo utique
 „ qui tentat. Caeterum absit, ut Domi-
 „ nus tentare videatur; quasi aut ignoret
 „ fidem cujusque, aut deicere sit consen-
 „ tiens. Diaboli est & infirmitas & mali-
 „ tia.] Quis haec ex Augustini calamo flu-
 xisse

xisse non putet, gravissima, ex hac ipsa Oratione dominicâ, argumenta identidem exerentis, ut bona quæque ex Dei misericordiâ manare probet, à quo cuncta petuntur?

Reclamat spuria Traditionis confarcinator; à Tertulliano quidem scriptum inquit, gratiam naturâ potentiorē liberum arbitrium, corruptum licet ac depravatum, ad bonum inflectere; non omnia tamen divinæ voluntati ac potestati tribuenda, quæ libero arbitrio committuntur. Fallis, Launoï; at non ii sumus, quibus ex facili ora sublinias. Primum ex Tertulliano abs te laudatum veritatem quidem habet, legiturque loco paulò antè laudato, Libro de Anima capite 10. Alterum à te ingenti temeritate confictum est; nihil enim ejusmodi legere contigit. Demus tamē id esse, nihil indē in Augustinum; qui licet totum Deo tribuendum definiat, non ita tamē ut sua libero arbitrio jura præripiat, sed gratiæ victrici subjiciat: qui unus objectæ lasciniæ sensus est, sicubi fortē apud Septimium occurrit; aliàs secum ipse pugnabit, qui liberum arbitrium gratiæ potestati subjici, tam apertē tam dictintē contendit. At de his plenius capite ultimo.

Alterum dabit Africa victricis gratiæ defensores, quo dignius nemo; ante ortam hæresim Pelagianam, virtutem illius extulit, nemo felicius necessitatem commendavit: Cyprianum Martyrem dico, cujus idcirco disertissima testimonia Pelagianis

ac Massiliensibus toties opposuit Augustinus. Extant illa in summam collecta, ab sancto Doctore Libro 4. ad Bonifacium capite 9. sparsim verò & obiter insinuata, Libro de Prædestinatione Sanctorum capite 3. Libro de dono perseverantiæ capitibus 17. & 19. Libro 2. Retractationum capite 1. & Epistolâ 47. ad Valentinum Adrumeti Cœnobiarcham: è quibus illustriora subicimus, Semipelagianis erroribus ab Launoio recusis planè contraria, & Augustinianis dogmatibus, ab eodem tamerè sugillatis, penitus indivulsa, ut ineptissimi Censoris audaciam detesteris, quâ
 Pag. 50 Cyprianum ab Augustino in sui defensionem temerè laudatum, ac perperam Semipelagianis objectum criminatur.

Hæc igitur Cypriani sententia est, Libro de Oratione dominicâ: *Dicimus, sanctificetur nomen tuum: non quod optemus Deo, ut sanctificetur orationibus nostris; sed quod petamus Deo, ut nomen ejus sanctificetur in nobis. Caterum à quo Deus sanctificatur, qui ipse omnes sanctificat? Sed quia ipse dixit, sancti estote quoniam ego sanctus sum; id petimus & oramus, ut qui in Baptismo sanctificati sumus, in eo quod esse cœpimus perseveremus.* Hinc consequens esse voluit Augustinus, ut perseverantia singulare Dei donum censeatur; quippè quæ à regeneratis & iustis, quotidianâ oratione, ex Cypriani sententiâ & interpretatione, postulatur. Annon quæso legitima est illa, ac tanto Doctore digna consecutio? *Quid enim stultius, quàm orare ut facias,*

facias , quod in tuâ positum est potestate ?

Annon potius gravi censurâ percellendus Launoïus , qui istud catholicæ fidei caput , in errorum numerum referre nil veritus est ? Pergit clarissimus Martyr : [Addi- Pag.30
mus quoque & dicimus : *fiat voluntas , tua , sicut in cælo & in terrâ* : non ut , Deus faciat quod vult , sed ut nos facere , possimus quod Deus vult. Nam Deo , quis obsistit , quo minùs quod velit faciat ? Sed quia nobis à Diabolo obsistitur , quo minùs per omnia noster animus atque actus Deo obsequatur , oramus & petimus , ut fiat in nobis voluntas Dei. Quæ ut fiat in nobis , opus est , Dei voluntate , id est , ope ejus & protectione ; quia nemo suis viribus fortis est , sed Dei indulgentiâ & misericordiâ , tutus est.] Quo ex loco divinæ gratiæ opem , ad omnes pietatis actus necessariam colligebat gratiæ Vindex. Ecquis quæso aliud indè colligat , cùm Dei ope , misericordiâ , protectione egere nos , statuât Cyprianus , ob fractas nimirum humanæ voluntatis vires , & ingruentes dæmonum tentationes ? Subjungit Carthaginensis Antistes : [Fieri autem petimus voluntatem Dei , in cælo & in terrâ , quod , utrumque ad consummationem nostræ , incolumitatis pertinet & salutis.....] Potest & sic intelligi , ut quoniam mandat & docet Dominus , etiam inimicos , diligere , & pro his quoque qui nos persequuntur , orare , precemur & pro illis qui adhuc terra sunt , & necdum cælestes

„lestes esse cœperunt, ut & circa illos vo-
 „luntas Dei fiat, quam Christus homi-
 „nem conservando & redintegrando,
 perfecit.] Ex quâ Cypriani sententiâ,
 gratiam omnia hominum merita, cona-
 tus, dispositiones, ac nîsus anteverten-
 tem, omnesque rebellis & obluētantis vo-
 luntatis obices superantem, hâc præclarâ
 ratiocinatione colligit Augustinus: Res-
 pondeant hæretici novi, quid bonorum meri-
 torum præcedat, in hominibus inimicis no-
 mini Christiano? Non solum enim non ha-
 bent bonum, sed habent etiam pessimum
 meritum. Et tamē etiam sic Cyprianus in-
 telligit, quod in oratione dicimus: fiat vo-
 luntas tua sicut in cœlo & in terrâ; ut &
 pro ipsis, qui propter hoc terra intelliguntur,
 oremus. Oramus ergo non solum pro nolen-
 tibus, verum etiam pro repugnantibus &
 oppugnantibus. Quid ergo petimus, nisi ut
 fiant ex nolentibus volentes, ex repugnantibus
 consentientes, ex oppugnantibus aman-
 tes? A quo, nisi ab illo de quo scriptum
 est, preparatur voluntas à Domino? Cui
 hæc ratiocinatio non probatur, proferat
 meliorem.

Luculentiùs longe multò idem sanctissi-
 mus Martyr, haud longè à fine institutæ
 expositionis: [Quando autem rogamus,
 „ne in tentationem veniamus, admone-
 „mur infirmitatis & imbecillitatis nostræ,
 „dum sic rogamus, ne quis se insolentèr
 „extollat, ne quis sibi superbè atque ar-
 „rogantèr aliquid assumat, ne quis con-
 „fessionis aut passionis gloriam, suam du-
 cat,

cat, cùm Dominus ipse humilitatem docens dixerit : *Vigilate & orate, ne veniatis in tentationem : Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma* : ut dum præcedit humilis & submissa confessio, & datur totum Deo, quidquid suppliciter, cum timore & honore Dei petitur, ipsius pietate præstetur.] Quibus planè concinnunt, quæ habet Libro 3. Testimoniorum ad Quirinum capite 4. *In nullo gloriandum, quando nostrum nihil sit* : quod illo pervulgato Apostoli loco confirmat 1. ad Corinthios cap. 2. *Quid habes quod non accepisti? Si autem accepisti, quid gloriaris quasi non acceperis?* Et Libro de patientiâ : *Est nobis cum Deo virtus ista communis. Inde patientia incipit, inde dignitas & claritas caput sumit : origo & magnitudo patientiæ Deo auctore procedit.* Viden quàm constanter totum Deo dandum statuat Cyprianus? Quo tamèn verbo, ab Augustino non semel in eundem sensum pronunciato, Launoïus offenditur. Quare his recensitis, tetricum Censorem velut in oculis habens gratiæ Vindex, insanam criminationem hisce compescit : [Nunquid iste sanctus, tam memorabilis Ecclesiarum in verbo, veritatis instructor, liberum arbitrium, negat esse in hominibus, quia Deo totum tribuit, quod rectè vivimus? Nunquid legem Dei culpatur, quando non ex ipsâ justificari hominem significat; quandoquidem quod illa jubet, à Domino Deo precibus impetrandum esse declarat? Nunquid sub nomine gratiæ fatum asserit,

„rit, quomv̄s dicat *in nullo glorandum*,
 „quando nostrum nihil sit? Nunquid, si-
 „cut isti, Spiritum sanctum adiutorium
 „ita credit esse virtutis, tanquàm ipsa
 „virtus, quæ ad hoc adjuvatur, oriatur
 „ex nobis, quando nostrum nihil esse as-
 „ferens, propter hoc Apostolum dixisse
 „commemorat, *quid enim habes quod non*
 „*accepisti?* virtutemque excellentissimam,
 „hoc est, patientiam, non à nobis dicit
 „incipere, ac deindè adjuvari spiritu Dei;
 „sed ab ipso caput, ab ipso originem fu-
 „mere? Postremò nec propositum bonum,
 „nec studium virtutis, nec mentes bonas
 „sine gratia Dei incipere & esse in homini-
 „bus confitetur, cum dicit, *in nullo glo-*
 „*riandum, quando nostrum nihil sit.*]

Cyprianum nihilofeciùs totum à suis
 partibùs jactat Launoius; hujusque spar-
 sas hàc illàc sententias colligit, Augusti-
 no, ut putat, oppositas; quarum si vel
 distincta verba posuisset, vel loca saltèm
 unde petuntur indigitaſſet, nos haud me-
 diocri levassèt onere. Occurrunt illarum
 aliquæ Libro 7. Epistolarum Epistolâ 7.
 cujus sunt hæc ipsa verba: *Si dies omnibus*
equalitèr nascitur, & si sol super omnes pa-
ri & equali luce diffunditur; quanto magis
Christus sol & dies verus in Ecclesiâ sua lu-
men vitæ æternæ pari equalitate largitur?
 Aliæ Libro 1. Epistolâ 3. ad Cornelium, ubi
 hæc habet: *Dominus non increpuit aut gra-*
viter comminatus est, sed magis conversus
ad Apostolos suos dixit: nunquid & vos
vultis abire? Servans scilicet legem, quâ homo
libertati

libertati suæ relictus, & in arbitrio proprio constitutus, sibi met ipse vel mortem appetit vel salutem.

Quis geminæ Epistolæ sensus sit, ne novitium quidem Theologum auxium habebit. Prior de ea æqualitate apertè differit, quâ Deus generatim, quovis ætatis, sexus & conditionis semoto discrimine, omnes perindè in Ecclesiâ recipi vult, & ad Evangelicam gratiam Sacramentorumque communionem invitat: non de æquâ gratiarum charismatumque mensurâ, quâ privatim singulos donet: quasi electos suos nullâ præ reprobis peculiari benevolentia prosequatur, nullisque specialibus gratiis cumulet. Audi Cyprianum, non mutilum, qualem Launojus obtrudit, ut faciliùs illudat, sed integrum: [Spiritus „ sanctus non de mensurâ datur, sed super „ credentem totus infunditur. Nam si di- „ es omnibus æqualitèr nascitur, & si sol „ super omnes pari & æquali luce diffundi- „ tur: quantò magis Christus sol & dies „ verus, in Ecclesiâ suâ lumen vitæ æter- „ næ pari æqualitate largitur? Cujus „ æqualitatis sacramentum videmus in „ Exodo esse celebratum, cum de cœlo „ manna deflueret, & futurorum prefigu- „ ratione, alimentum panis cœlestis, & ci- „ bum Christi venientis ostenderent. Illic „ enim sine discrimine vel sexus vel ætatis, „ gomor à singulis æqualitèr colligebatur. „ Unde apparet, Christi indulgentiam & „ cœlestem gratiam postmodum secuturam „ æqualitèr omnibus dividi, sine sexus va- „ rietate.

„rietate, sine annorum discrimine, sine
 „acceptione personarum, super omnem
 „Dei populum, spiritualis gratiae munus
 infundi.] Qua de re plura dabimus capite
 ultimo. Altera Cypriani Epistola versati-
 lem duntaxat liberi arbitrii ad utrumlibet
 facultatem adstruit, quam nuspiam infi-
 ciatus est Augustinus, tametsi hominis li-
 bertatem, cum gratiae necessitate concilia-
 rit, & utrique ex æquo consultum volue-
 rin: *In potestate hominis est*, inquit ille Li-
 bro 1. Retractationum capite 22. *mutare in
 melius voluntatem: sed ea potestas nulla est,
 nisi à Deo detur, de quo dictum est, dedit eis
 potestatem filios Dei fieri. Cum enim hoc
 sit in potestate, quod cum volumus, faci-
 mus; nihil tam in potestate quam ipsa vo-
 luntas est; sed preparatur voluntas à Do-
 mino.*

Cæterum quod addit ex Cypriano Lau-
 noiis, *Joannis nimirum oraculum*, si fuif-
 sent ex nobis, mansissent utique, quo bo-
 na omnia à Deo esse significatur, *heresum oc-
 casionem dedisse*, ac etiam in dies dare, quod
perperam acciperetur; ingenti & inauditâ
 audaciâ vitiatum est, & iniquè detortum.
 Do integrum Martyris locum, ex Libro
 de Unitate Ecclesiæ, in quem dubio pro-
 cul interpolator intendit, ut vitianti stu-
 dium detesteris: [Nemo existimet, bo-
 „nos de Ecclesiâ posse discedere. Triti-
 „cum non rapit ventus, nec arborem fo-
 „lidâ radice fundatam procella subvertit:
 „inanes paleæ tempestate jactantur, inva-
 „lidæ arbores turbinis incurfione ever-
 tuntur.

tuntur. Hos execratur & percutit Jo-
 annes Apostolus dicens: *Ex nobis exierunt,*
sed non fuerunt ex nobis; si enim fuissent,
ex nobis, mansissent utique nobiscum.
 Hinc hæreses & factæ sunt frequentèr
 & fiunt, dum perversa mens non habet
 pacem, sed perfidia discordans non tenet
 unitatem. Fieri verò hæc Dominus per-
 mittit & patitur, manente propriæ li-
 bertatis arbitrio, ut dum corda & men-
 tes nostras veritatis discrimen examinat,
 probatorum fides integra, manifestâ luce
 clarescat.] Viden ut aliam Cyprianus,
 totoque cœlo diversam hypothesim spe-
 ctat? Ex violatâ siquidè Ecclesiæ unita-
 te factas hæreses notat, hæreticisque ab
 ejus gremio avulsis Joannis oraculum ac-
 commodat: Launoïus utrumque perver-
 tit, mutansque quadrata rotundis, natas
 ex sinistrâ oraculi intelligentiâ hæreses
 comminiscitur, crudumque figmentum,
 Cypriani nomine, litteris mandat. Et hos
 homines scribere? hos, inquam, veterum
 Patrum Traditionem concinnare?

Ad Clementem Alexandrinum accedo,
 Cypriano ut ætate aliquantò superiorem,
 ita in commendandâ divinæ gratiæ poten-
 tiâ, non inferiorem omninò. Sic ille Li-
 bro 4. Stromatum scribit: [Si quis alter-
 cans dicat, & quomodò fieri potest, ut
 caro imbecilla resistat potestatibus & spi-
 ritibus dominationum? Illud sciat, quod
 omnipotenti Domino freti, in eoque
 habentes fiduciam, adversamur potestati-
 bus tenebrarum & morti. Adhuc te lo-
 quente

„quente, dicet, ecce adsum. Vides ad-
 „jutorem invictum qui nos defendit.] Ut
 „quid porro adjutori invicto & omnipoten-
 „ti nostram de hostibus victoriam adscribe-
 „ret, nisi nobis invicto & omnipotenti ad-
 „jutorio præstò esset? Nihil quippè ad vi-
 „ctoriam referret adjutoris omnipotentia
 „virtusque vinci nescia, nisi eam adjuvan-
 „do commodaret. Et Libro 4. non longè à
 „principio: [Quoniam autem partim qui-
 „dè infideles, partim verò contentiosi,
 „non omnes assequuntur boni perfectio-
 „nem. Nam neque fieri potest, ut sine
 „libero animi nostri arbitrio & instituto
 „consequamur: neque universum positum
 „est in nostra voluntate, quale sit quod
 „est eventurum: gratiâ enim salvamur,
 „sed non absque bonis operibus: sed oportet
 „quidem cum naturâ aptissimus ad bo-
 „num ad id aliquod adhibere studium.
 „Oportet autem mentem quoque habere
 „sanam, & quæ nullâ retardetur pœni-
 „tentiâ à boni venatione, ad quod quidè
 „maximè divinâ opus habemus gratiâ, re-
 „ctâque doctrinâ, castâque & mundâ ani-
 „mi affectione, & Patris ad ipsum attra-
 „ctione.]

Hinc facile percipis, quem in Clemente
 Alexandrino sensum habeant phrasæ illæ,
 „quas, nullis pro more notatis Libris, un-
 „decumquè corradit audacissimus Crimina-
 „tor, ex Libro 2. Stromatum: *In nostrâ
 „quidem est potestate, ad nostram reduci di-
 „sciplinam, & parere præceptis: quoniam si
 „voluerimus, erimus participes iræ, & vo-
 „luptati*

captati nos ipsos dedentes peccabimus. Ex Libro 4. Id est in nostra potestate, cujus ex æquo sumus Domini, & ejus quod ei adversatur, ut philosophari vel non, credere vel non credere. Per hoc ergo quod sumus æquæ participes utriusque eorum quæ inter se adversantur, invenitur fieri posse id quod est in nostra potestate. Quin etiam præcepta sunt ejusmodi, ut à nobis possint fieri & non fieri. Ex Libro 7. Omnes quidem ex æquo vocavit, iis autem qui eximie crediderunt honores tribuit eximios. Nisi enim Clementem Clementi contrarium velis, horum explanationem ex laudatâ sententiâ repetes: ita nimirum ut fidem divinorumque mandatorum observantiam, in nostrum omnium potestate positam dixerit, divinâ maximè opitulante gratiâ; omnesque ex æquo vocatos innuerit generali vocatione, peculiari tamen Patris attractione fidelibus reservatâ.

Jam quid Origenes Adamantius, de divinæ gratiæ efficacîâ, gratuitâque prædestinatione statuerit, neminem puto rerum istarum intelligentem æstimatorem sollicitum habet. Ut enim de cæteris hæresibus taceam, quis nesciat Adamantium Pelagianorum *Amasium*, errorisque principem; ab Hieronymo nuncupatum in Dialogis, & in celebri ad Ctesiphontem Epistolâ? Imò quis nesciat turpius illum Pelagio ac Cœlestio delirasse? Iis quippè, gratiam puris hominibus, secundum præsentis vitæ merita, dari statuentibus; vitam alteram commentus est Adamantius, quâ non-

dum infertæ corporibus animæ merita compararint, quæis gratiam obtinerent: gratiamque omnium maximam, unionem scilicet hypostaticam, ex præcedentibus assumpti hominis meritis datam effutiit. Hunc ergo Launoio, quandoquidem optat, suæ de gratiâ & prædestinatione sententiæ Magistrum damus, nec invidemus.

Dicam nihilominus quod res est: tam elegans interdum efficacis atque victricis gratiæ commendatio occurrit apud Origenem, ut Augustino prælusisse videri posset, si cætera convenirent. Annon gratiæ Vindicis stylo ductum credideris, quod legitur Homiliâ 12. in Numeros? [De
 „ victoriâ nemo se jactat; nemo suæ virtuti,
 „ quia superavit, adscribit: sed scientes quia Jesus est, qui victoriam tribuit,
 „ ipsi in linguâ sua non mutiunt. Quod
 „ benè intelligens Paulus Apostolus dicit:
 „ *non ego autem, sed gratia Dei quæ in me est.*] Annon eodem fluxisse calamo putes istud alterum, ex Homiliâ 20. in Numeros
 „ delibatum? [Audi quomodò ipse dicit;
 „ *ecce ego vobiscum sum omnibus diebus, usque*
 „ *que ad consummationem sæculi.* Sed nec
 „ sufficit, eum esse nobiscum, sed quod-
 „ ammodò vim nobis facit, ut nos pertrahat ad salutem. Ait enim in alio loco:
 „ *cum exaltatus fuero, omnia traham.* Vide
 „ quomodò non solùm invitat volentes,
 „ sed & cunctantes trahit. Vis audire
 „ quomodò trahat etiam cunctantes?
 „ Non concessit illi qui volebat ire, & se-
 „ pelire patrem suum, nec spatium tem-
 poris

poris dedit, sed ait illi : *sine mortuos se-
pelire mortuos suos, tu autem sequere me.*
Quod si amplius vis de hoc cognoscere,
sacramento, ostendam tibi de Scriptu-
ris, quod etiam ipse Dominus Pater di-
spensationem salutis nostræ non negligit;
sed & ipse nos ad salutem non solum vo-
cat, sed & pertrahit. Sic enim Domi-
nus dicit in Evangelio : *nemo venit ad
me, nisi quem Pater meus cælestis attra-
xerit.* Sed & Pater-familias, qui mittit,
servos suos invitare amicos ad nuptias,
filii sui, posteaquam excusaverunt illi,
qui priores fuerant invitati, dixit servis:
*exite ad vias & angiportus, & quoscum-
que inveneritis cogite intrare.* Sic ergo,
non solum invitamur à Deo, sed & tra-
himur & cogimur ad salutem.] Quod ul-
timum nisi humanius accipiatur, vereor
ne in prædicandâ gratiæ efficacîâ, modum
exceſſerit Adamantius : sed habet & istud
rectam intelligentiam, quemadmodum &
illa Ecclesiæ precatio, inter media sacra,
quotannis fundi solita : *Nostras etiam re-
belles compelle propitius voluntates.* Annon
demum Augustini sententiam putes, si quis
tacito auctoris nomine, hoc tibi Origenis
fragmentum recitaret, ex 9. Homili in Eze-
chielem excerptum ? *Quia David conscius
sibi vitæ immaculatæ, dixerat quod non de-
buerat : probasti cor meum, & non est in-
venta in me iniquitas ; tentatus est, &
nudatus auxilio, ut videret quid humana
possit infirmitas. Recedente quippè præsidio
Dei, ille castissimus, ille mirabilis in pu-*
diciâ,

dicitiâ, qui audierat, si mundi sunt pueri, maximè à muliere; & acceperat eucharistiam quasi mundus, non potuit perseverare, sed in eo repertus est crimine, in quo sibi quasi continens applaudebat. Si quis ergo conscius puritatis suæ se ipsum glorificaverit, non habens memoriam illius dicti: quid habes quod non accepisti? si autem accepisti quid gloriaris quasi non acceperis? relinquitur, & derelictus discit experimento, quia in his bonis, quorum sibi conscius erat, non tam ipse sui extitit causa, quàm Deus, qui virtutum omnium fons est.

Neque rectæ Origenis de prædestinatione sententiæ officeret, quod ex illo Lanoius opponit, habeturque Libro 1. *Explanationum in Epistolam ad Romanos: Quos præscivit Deus tales futuros, ut Christo se in passionibus conformarent, ipsos etiam conformes ac similes imaginis ejus prædestinavit & gloria.* Eam quippè sermonis formam, non paucis Ecclesiæ Patribus familiarem, à quâ etiam non prorsus abstinuit Augustinus, cum gratuitæ prædestinationis dogmate conciliabimus loco suo.

* * * *

* * *

* *

CAPUT XXII.

Quarti ineuntis sæculi Patres Augustino conciliantur.

Horum agmen non immeritò ducet sanctus Basilius, cognomento Magnus, cujus iam celebrem orationem, toto penè Oriente in altaris sacrificio frequentatam, capite 7. recitavimus. Augustinianæ doctrinæ capita, de gratiâ conatus omnes ac merita præveniente, ejusdemque ad singulos pietatis actus necessitate, queis erroris dicam audacissimus Aristarchus affricuit, iisdem, ac gratiæ Vindex, & verbis expessit, & rationibus stabilivit, & Scripturarum testimoniis confirmavit, Homiliâ 22. de Humilitate: [Nihil tibi relictum est ô homo, de quo,, gloriari possis; cùm gloriatio & spes in,, eo sita sit, ut tuas omnes voluntates,, mortifices, & futuram in Christo vitam,, quæras, cujus primitias habentes in his,, nunc sumus per universum in gratiâ &,, dono Dei viventes. *Et Deus est qui operatur in nobis velle & perficere pro bona,, voluntate.....* Quid igitur te ipsum,, extollis, quasi propria habeas bona, cùm,, gratias pro donis agere debeas largitori?,, *Quid enim habes quod non acceperis? Si,, vero acceperis, quid gloriaris quasi non,,*

X 3 acceperis?

„acceperis? Tibi non innotuit Deus per
 „tuam iustitiam, sed tu Deo per ejus bo-
 „nitatem: *Cognoscentes*, inquit, *Deum*,
 „imò magis cogniti à Deo. Tu Christum
 „non per tuam apprehendisti virtutem,
 „sed te Christus per suum adventum.
 „Insequar, inquit, si quo pacto apprehen-
 „dam, quatenus & apprehensus sum à
 „Christo. Non vos me elegistis, inquit,
 „sed ego vos elegi. An ideo superbis, quod
 „honore affectus es, & acceptam miseri-
 „cordiam ad occasionem arrogantiae ra-
 „pis?]

Nec minùs eliquatè in explanatione
 Psalmi 29. ad illa Davidis verba initio po-
 sita: *Exaltabo te Domine, quoniam suscepisti*
 „me? [Et unde, inquit, facultas mihi
 „suppetet te exaltandi? Quoniam tu me
 „præveniens suscepisti. Signatè dixit, *su-*
 „cepisti me, & exaltasti, superioremque
 „me reddidisti his, qui in me cooriuntur
 „& insurgunt. Veluti si quis puerum
 „quemdam imperitum natandi, manu su-
 „blimem super aquas ducat. Qui igitur
 „Dei auxilio in sublime tollit oculos à rui-
 „nâ, is demùm per animi gratitudinem,
 „Deum se pollicetur exaltaturum bonis
 „actionibus. Ut decor animæ ac-
 „cedat, & efficacitèr perfectiva eorum
 „quæ necessaria sunt potentia, divinâ
 „opus est gratiâ. Ut igitur supra dixit,
 „quoniam vita in voluntate ejus; sic nunc
 „Deum in reddendis gratiis exaltat dicens:
 „in voluntate tua præstitisti decori meo vir-
 „tutem. Pulcher quidem eram secundum
 natu-

naturam, debilis autem factus per peccatum, per insidias serpentis admissum, perii. Pulchritudini ergo meæ, quam à te in prima creatione accepi, addidisti, virtutem, eorum quæ me addecent esse, ætiam.] Hæc Basilius magnus. A quo autem efficaciam sortitur gratia illa, quam & prævenientem, & effectricem, & ad singulos actus tantoperè necessariam prædicavit, paucis, sed decretoriis planè verbis, expedit Libro de Spiritu sancto capite 8. *Auxilium*, inquit, *quod per imperium suæ potentiae operatur in nobis.* Quo elegantissimi epiphonemate, disertissimas quasque loquendi formulas, queis supremam gratiæ vim elocutus est Augustinus, compendio digessit.

Cætera quid memorem hujus dogmatis confectaria, in Augustino ab Launoio censuris iniusta, & à Basilio magno diu antea propugnata? Totum Deo tributum ab Augustino, queritur tetricus Censor? Totum quoque Basilius tribuit, in Regulis brevioribus, Interrogatione 247. *Omnia, inquit, rectè facta Deo sunt adscribenda, non sibi.* Deum vitam æternam electis impartientem, sua munera coronare, professus est Augustinus, eaque de causâ Censoris ferulam subiit? Id ipsum Basilius profiteatur in Psalmum 114. *Manet requies sempiterna illos, qui in hac vitâ legitimè certaverint; non tanquàm debitum operibus reddendum, sed ob munificentissimi Dei gratiam in quem speraverunt, exhibita.* Indeclinabili & insuperabili gratiâ hominem agi do-

cuit Augustinus, idque Launoium nostrum malè habet? Docuit & Basilius, ac parè etiam verborum formâ, Sermone de libero arbitrio: *Impossibile est propriis viribus offendicula versuti hostis vincere, nisi insuperabilis potentia Dei occurrat.* Communi itaque virgâ utrumque feriat, qui gratiæ Vindicem violatæ Majorum Traditionis incusat.

Basilio ut sanguinis vinculo, ita doctrinæ consensione jungitur Gregorius Nyssenus Episcopus. De gratiâ, meritis omnibus, conatibus, dispositionibus præviâ, ejus illa vox est, ære digna, in primum versum Psalmi 135. *Quidquid boni & salutaris à Deo hominibus venit, id universum venit gratiâ & bonitate illius; cum in nobis nulla ejus accipiendi causa inesset.* E contrario cum nos omni improbitatis genere obruti fuerimus, ipse è naturâ suâ nequaquam descivit, sed id quod est egit. Neque enim decet eum, qui naturâ bonus est, aliud quàm quod ex naturâ suâ est, agere. Mirum dictu! Non modò hominem, nihil de suo adnitentem, vitiorumque cœno demersum prior Deus occupat, ut adnitatur & surgat; verùm etiam, ut ita se in hominem gerat Deus, ex naturæ conditione ducitur; minùsque bonitati suæ ac majestati consultum iret, si secùs ageret. Quàm efficaci autem, quàm valenti auxilio jacentem hominem erigat, exponit idem Gregorius Homiliâ 5. in Cantica, hanc Sponsi vocem expendens, *surge & veni:* [O vim mandati hujus! exclamat. Re-
apse

apsè Dei vox est, vox potestatis, quem-
admodum in Psalmorum Libro dicitur: „
Ecce dabit vocem suam, quæ vox est po-
testatis: ipse dixit, & facta sunt; ipse
mandavit, & creata sunt. En etiam mo-
dò, prolatis ad jacentem verbis hisce, „
surge & veni, mox fit opus ipsum: simul „
enim atque vim potestatemque sermonis „
illa recipit, exurgit & adfistit ei, jam- „
que propius ad lumen accedit, quemad- „
modum is ipse testatur qui vocat.] Et „
Libro de differentiâ essentia & hyposta-
seos, (qui nihil ab Epistolâ 43. sancti Ba-
filii ad Gregorium ipsum fratrem suum, „
diversum habet) efficacem divinæ gratiæ „
operationem, intimamque agendi vim „
enarrat, verbis omnium disertissimis: „
[Quodcumquè ad nos à divinâ potentiâ „
atque virtute bonum provenerit, hæc „
omnia efficientis gratiæ actionem & opus „
esse dicimus, ut inquit Apostolus: *hæc* „
omnia operatur unus & idem Spiritus, „
distribuens singulatim unicuique prout vult. „
Si inquiramus autem an à solo sancto „
Spiritu bonorum ministratio, accepto ini- „
tio, ita perveniat ad eos, qui digni sunt „
iis bonis; rursus à Scripturâ deducimur „
ad id, ut subministratio bonorum, quæ „
per Spiritum nobis suppeditantur, præci- „
puum auctorem & causam Unigenitum „
Deum esse credamus.] Unde verò tam „
potentis gratiæ necessitas orta sit, ratio- „
nem assignat Libro de Oratione, illam ip- „
sam, quam ab Augustino traditam carpit „
audacissimus Criminator: *Quare precamur* Pag. 52
ut à

ut à Deo bonum nobis animi propositum contingat? Quia infirma ad bonum est humana natura, posteaquam semel per vitiositatem enervata est.

Sequitur Hilarius Pictaviensis Episcopus, inter gratiæ defensores ab Augustino ipso laudatus. Sic ille ad ea Psalmi 118. verba, *Inclina cor meum Deus in testimonia tua*, gratiæ triumphis complaudit, omnia illi accepta ferens: *Omnia Propheeta ad munus Dei retulit*, sive ut lex justificationum sibi statuatur à Domino, ut sibi intelligentia præstetur, sive ut deducatur in semitâ, sive ut cor in testimonia inclinetur. Quibus recensitis, hanc sibi in oppositum factam objectionem exsufflat: si omnia à Deo sunt, humana ergo ignorantia caret culpâ, cum nihil obsistere possit, nisi quod donatum à Deo sumserit. Sic sanè Patres omnia jam tunc à Deo esse prædicabant, ut iis ipsis calumniis objicerentur, quas secutis inde temporibus Pelagiani ac Massilienses grandioribus tibiis cecinere. Quo ex uno colligere pronum est, eandem illis, ac Augustino, stetisse sententiam, quæ latus iisdem calumniis aperiret. Pergit cœpto Hilarius, & prævenientis gratiæ necessitatem exponit, ad eum ejusdem Psalmi versum: *Et veniat super me misericordia tua Domine*: quod à Regio Vate idcirco dictum observat, quia omnia vult à bonitate Dei in se inchoari. Quibus paria habet in primum versum Psalmi 123. *Ad Deum*, inquit, *habitantem in nobis gaudia nostra referamus*: huic, si quid in nobis est, debeamus; à beato Paulo edocti

lo cdocti nihil nostrum existimandum, dicente, quid habes quod non accepisti? Si autem accepisti, quid gloriaris, quasi non acceperis?

Quid ergo altera illa Hilarii sententia sonet, quæ Launoii oculos feriit, ex Canone 6. in Matthæum excerpta, satis ex dictis intelliges: *De nostro*, inquit *eo loci eloquentiæ Rhodanus, beata illa æternitas promerenda est, præstandumque est aliquid ex proprio, ut bonum velimus, malum omne vitemus.* An enim contrarium sibi met ipsi Hilarium reputabimus, qui cum omnia Dei esse, nihil nostri, tam discretè antea pronuntiaverit, nostra modò & propria merita ambitiosius extollit? Minime gentium. Quia & hoc divini muneris est, ut Dei dona fierent merita nostra. Hinc Augustinus Libro 1. ad Simplicianum quæstione 2. *Ut velimus, suum esse voluit, & nostrum; suum vocando, nostrum sequendo.* Sed de his aliàs.

Nunc quo te, Athanasi, piaculo taceam, qui ut æternum Dei Verbum, prædestinationis & gratiæ fontem, toto pectore ebibisti, ita secretiora gratiæ & prædestinationis arcana posteris reserasti? Sanè Augustinus gratiæ prædestinationis exemplum à Christo petiit, atque inde luculentissimam rationem derivavit, ut hanc in solam Dei misericordiam refundendam ostenderet: [Est etiam, inquit Libro „ de Prædestinatione Sanctorum capite 15. „ præclarissimum lumen prædestinationis, & gratiæ, ipse Salvator, ipse Mediator „
Dei

„Dei & hominum homo Christus Jesus:
 „qui ut hoc esset, quibus tandem suis vel
 „operum vel fidei præcedentibus meritis,
 „natura humana, quæ in illo est, compa-
 „ravit? Respondeatur quæso: ille homo,
 „ut à Verbo Patri coæterno in unitatem
 „personæ assumptus, filius Dei unigenitus
 „esset, unde hoc mervit? Quod ejus bo-
 „num qualecumque præcessit? Quid egit
 „ante, quid credidit, quid petivit, ut ad
 „hanc ineffabilem excellentiam perveni-
 „ret? Sicut ergo prædestinatus
 „est ille unus, ut caput nostrum esset; ita
 „multi prædestinati sumus, ut membra
 „ejus essemus. Humana hinc merita con-
 „ticescant, quæ perierunt per Adam; &
 „regnet quæ regnat Dei gratia, per Jesum
 „Christum Dominum nostrum, unicum
 „Dei Filium, unum Dominum. Quis-
 „quis in Capite nostro præcedentia meri-
 „ta singularis illius generationis invenerit,
 „ipse in nobis membris ejus præcedentia
 „merita multiplicatæ generationis inqui-
 „rat.] Totum id ex Athanasio delibatum
 dixeris, primâ alterâque adversus Aria-
 nos Oratione, ubi hanc illorum blasphemiam multis exagitat: *Cum Deus præcogno-
 sceret, Christum bonum fore, maturavit ut
 illi hanc gloriam daret, quam postea ex vir-
 tute meriturus esset; ut qui de opere suo,
 quale futurum esset, præscientiam haberet.*
 Imo, si benè coniicio, Semipelagianorum
 cavillationes, ex Arianæ blasphemiae con-
 futatione distinctiùs occupavit Athanasius:
 si quippè ad futuram meritorum præ-
 scien-

scientiam, tanquam ad extremum vallum, cæteris depulsi munimentis, confugiebant.

Neque satis Athanasio fuit, gratuitam per omnia Christi Domini prædestinationem stabilire, omni meritorum, ex unionis gratiâ germinantium prænotione, Incarnationis consilium antevertente, penitus ablegatâ : nos ipsos pari omnino sorte ex æternitate in eo prædestinatos ostendit, nullo operum nostrorum intuitu, sed hujus unius meritorum habitâ ratione; nosque idcirco electos, ut sancti essemus, quia iam ex animi benevolentia destinarat, ut cum Christo nostrum omnium Capite regnaremus. Locum integrum exscribere non pigebit, ex tertiâ adversus Arianos Oratione, haud longè à fine. [Cre-
ans igitur nos per Verbum suum omnium,
rerum Deus, cognita habens nostra me-
lius quam nosmet ipsi, prospiciens nos,
bonos quidem creatos, sed postea tamen,
prævaricatores futuros præcepti sui, eji-
ciendosque ex paradiso ob contumaciam;
ipse ut humanus & bonus, iam antea in-
stituit in Verbo suo nostræ salutis procu-
rationem: ut quamvis decepti à serpente,
excideremus, non tamen penitus extin-
cti maneremus; sed habentes in nobis per
Verbum jam antè præparatam redem-
ptionem & salutem, iterum resurgentes,
immortales perseveraremus; cum Filius,
pro nobis initium viarum creatus fuisset;
& qui primogenitus est creaturæ, primo-
genitum se fratrum reddidisset; & qui
primitiæ

„primitiæ est mortuorum resurrexisset.
 „Id divus Apostolus ille Paulus scribendo
 „ita esse docet, dum illa Proverbii dicta,
 „ante ævum, & priusquam terra fieret,
 „exponit in suâ ad Timotheum Epistolâ:
 „Collabora Evangelio secundum virtutem
 „Dei, qui nos liberavit & vocavit voca-
 „tione sua sanctâ, non secundum opera no-
 „stra, sed secundum propositum suum &
 „gratiam, quæ data est nobis, in Christo
 „Jesu, ante tempora æterna: manifestata
 „est autem nunc per illuminationem Salva-
 „toris nostri Jesu Christi, qui destruxit qui-
 „dem mortem, illuminavit autem vitam.
 „Ad Ephesios item: Benedictus Deus &
 „Pater Domini nostri Jesu Christi, qui be-
 „nedixit nos in omni benedictione spiritali,
 „in cœlestibus in Christo: quemadmodum
 „elegit nos in se, ante jacta fundamenta
 „mundi, ut sancti essemus, & incontami-
 „nati coram ipso; quum jam animi bene-
 „volentiam prædestinasset, ut nos sibi in
 „filios adoptaret, per Jesum Christum.
 „Quomodò igitur elegisset nos antequam
 „fieremus, nisi, ut ipse dixit, in ejus ani-
 „mo jam antea præfigurati delineatique
 „fuissemus?] Ex Athanasii itaque Theolo-
 „giâ, nullius nisi Christi Domini meritorum
 „prænotio, æternum prædestinationis nostri æ
 „consilium antevertit.

Porro quo jure prædestinationis nostræ
 liberalitatem, ex Christi prædestinationis
 liberalitate, non secus ac Augustinus, re-
 petit Athanasius; ita efficacis gratiæ firmi-
 tatem, ex Christi gratiæ firmitate derivat.

Quare

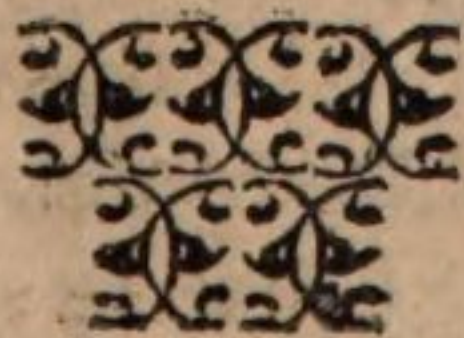
Quare illum idcirco gratiâ donatum existimat, non modò ut eam in membra transfunderet; verùm etiàm, ut quam in ipso obtinet firmitatem, eandem obtineret in nobis. Quam verò *indeclinabilem & insuperabilem* Augustinus appellat; hanc ille *inademptibilem* dictitat, pari omninò sensu atque sententiâ. *Ipsè sibi*, Athanasii verba sunt Oratione 4. adversùs Arianos, *quasi data confitetur Deus Verbum, quæ humanitùs acceperat, ut eo, qui Dominus erat, accipiente, & donatione istarum rerum residente in ipso, gratia ipsa firma permaneret.* Nam quod merus homo accipit, id ei eripi potest, cujus rei specimen in Adam vidimus; quippè qui illud quod acceperat, perdidit. Ut autem gratia inademptibilis esset, firmaque hominibus custodiretur, eâ de causâ banc donationem ut propriam sibi arrogat, dicitque se potestatem accepisse ut hominem, quam semper habet ut Deus.

Veniat ex intimâ Syriâ sanctus Ephrem, à summis Ecclesiæ Patribus, Gregorio Nysseno, Amphiloquio, Chrysostomo celebratus; & quam mente gereret de gratiâ & prædestinatione sententiam nobis aperiat. In Augustiniano dogmate statuendo totus est piissimus Pater, Opusculo de Timore Dei; ubi Gentiles præ Judæis electos docet, nullâ meritorum ratione habitâ, sed ex uno Dei vocantis imperio, nutu, ac liberâ voluntate; utque supremam auctoritatem ostenderet, nulli prorsùs reprehensioni obnoxiam: quod petitâ ex sacris litteris eleganti figurâ confirmat. Luculentiora

lentiora verba sunt, quàm ut argutiis aut
 finistris interpretamentis eludi queant:
 „[Dic mihi, inquit, cur Jacob primoge-
 „nituram à Manasse ablatam transtulerit
 „in Ephraim? Hanc pretio Jacob merca-
 „tus erat, & gratis eam Ephraim tribuit.
 „Et in hoc neque Manasses culpandus est,
 „nec Ephraim in admiratione habendus;
 „sed potiùs donantis autoritas, in quam
 „non cadit reprehensio, suspicienda est.
 „Quis igitur Gentium primogenituram
 „reprehendere tentat? Quod si Judæi id fa-
 „cere voluerint, reprehendant primùm
 „quod Manasse adempta sit. Qui enim
 „eam ab eo abstulit non peccavit, ut suam
 „in eo autoritatem ostenderet. Ademit
 „autem illam ipsis, quia peccaverant, ut
 „justum suum judicium in eo declararet.
 „Quod si à nemine coargui possit Jacob,
 „quamvis à Manasse, qui non peccaverat,
 „primogenituram abstulerit; quomodò
 „ipsum quisquam reprehendere audebit,
 „qui ut justus iudex primogenituram à Ju-
 „dæis, qui Dominum occiderant, abstu-
 „lit?] Jam si gentem integram, pro nutu
 „atque imperio feligit, *ut donantis autoritas*
ostendatur, nec tamen illatam sibi injuriam
 „causatur altera: quidni privatum, quem-
 „cumque libuerit, feliget pro arbitrio; nec
 „tamen contrà hiscere atque mutire cæteri
 „audebunt? Æquè enim conferendorum
 „donorum Dominus est, seu privatis homi-
 „nibus, seu integris gentibus conferantur;
 „æque illi in singulos summa potestas, sum-
 „mum imperium.

Eandem

Eandem animo Theologiam imbiberat Ecclesiæ Græcæ Theologus Gregorius Nazianzenus; ac tamquàm Apostolicæ doctrinæ caput, sacris ad populum declamationibus explicabat; ut hominum sibi plus æquo tribuentium elationem retunderet. Extat ea de re egregium fragmentum Oratione 31. ubi Apostoli oraculum versans, ad Romanos 9. *non volentis neque currentis*, ita suos alloquitur: *Quoniam nonnulli sunt qui ob rectè facta ita animis efferuntur, ut id totum sibi adscribant, nec quidquam Creatori, & sapientiæ eorum auctori, & bonorum omnium suppeditatori acceptum ferant; bis verbis eos docet Apostolus, quod ipsum etiam rectè velle divino auxilio indigeat: imò ut rectius loquar, voluntas quoque ipsa & electio eorum, quæ recta & cum officio conjuncta sunt, divinum quoddam beneficium est, atque à Dei benignitate manans. Idcirco ait, non solum volentis, nec currentis solum, sed etiam miserentis Dei. Ita quoniam velle quoque ipsum à Deo est, optimo jure totum Deo assignavit. Quidni igitur in Gregorium censuram Launoius exercet, à quo nedùm doctrinæ summam, verùm etiam sermonis formam mutuatus est Augustinus?*

CAPUT XXIII.

Quarti cadentis sæculi Patres, & quinti ineuntis, Augustino suffragati ostenduntur.

Vetus est illa, ac diu ante Launoium à nonnullis structa calumnia, Joannem Chrysostomum procùl ab Augustini de divinâ gratiâ placitis abiisse, imò puris putisque Semipelagianorum erroribus prælusisse. Mihi verò Doctoris eximii codices diligentius evolventi longè aliter visum est; tantamque eos inter doctrinæ consensionem reperire contigit; ut quo jure Augustinum, eloquentiæ majestate, Ecclesiæ Latinæ Chrysostomum voco, eodem planè Chrysostomum, incorruptæ de divinis Auxiliis doctrinæ professione, Ecclesiæ Græcæ Augustinum nil dubitem appellare.

Incorruptam ejus castamque, de initio vocationis & fidei, sententiam produnt, pauca hæc ex multis selecta testimonia, queis gratiam humanis quibusque conatibus præviam, qualem ab eo negatam nonnulli putant, disertissimè profitetur.

Homiliâ 1. in Epistolam 1. ad Corinthios, ita Apostolum loquentem inducit: *Cùm Ecclesiam persequerer & depopularer, vocatus sum. Hic ejus qui vocat est unversum;*

sum; ejus autem qui vocatus fuit, nihil est, ut semel dicam, nisi quod obedierit. Per voluntatem Dei: Deus enim hoc voluit, ut sic vos salvi essetis. Nos enim nihil rectè egimus, sed per voluntatem Dei salutem invenimus: & quoniam ei visum est, vocati fuimus, non quoniam digni eramus. Ecquis, quæso, Apostoli vocationem præviis ejuldem conatibus tribuat, cum non modò nihil ad fidem conaretur, sed contra fidem adniteretur?

Homiliâ 3. in 2. ad Corinthios, Deum augmenta gratiarum idcirco collaturum ostendit, quòd initia contulerit: Qui confirmat nos vobiscum, inquit, quique unxit nos ac signavit, deditque arrhabonem Spiritus, in cordibus nostris; si initia & fundamenta dedit, si radicem & fontem, veluti veram de ipso cognitionem, Spiritus communionem; qui convenit ut quæ ex his nascuntur daturus non sit?

Homiliâ 1. in Epistolam ad Romanos, gratiam prævenientem conceptissimis verbis adstruit: Non igitur Apostoli fuere, qui egregia illa facinora præstiterunt, sed gratia illos præveniens. Et Homiliâ 13. in Joannem: Gratia Dei semper in beneficiis priores sibi partes vendicat. Non enim nostris præcedentibus meritis banc accepimus remunerationem, non solum quod facti sumus ex nihilo, sed quod facti, & facienda didicerimus. Et Homiliâ 71. in idem Joannis Evangelium, ad illa Christi Domini verba, Sicut ego dilexi vos, inquit: Non enim vestris præcedentibus meritis debitum persolvi, sed

ego incæpi. In eundem planè sensum Homiliâ 38. in Genesim, de Chananæâ ex occasione sermonem habens: *Neque responso, inquit, dignatur eam misericors & clementissimus Dominus, alioqui preces nostras semper præveniens.* Cur porrò Deus ita se in hominem gerat; cur conatus, preces, ac merita antevertat, rationem elegantem indigitat, Homiliâ 7. in Epistolam 1. ad Timotheum, ex divinæ bonitatis conditione petitam, quæ priorem se à nobis occupari non patitur: *Tanta est, inquit, divina bonitas, ut ipsa sola sufficiat, ad rationem & causam amandi, non expectatâ nec requisitâ causâ, ex parte eorum qui amantur.*

Erit fortassè qui dicat, Chrysostomum in cæteris quibusque bonis operibus, gratiæ prævenientis necessitatem agnovisse, exceptâ nihilominus fide, quam à communi bonorum operum sorte exceptam voluerit. Verùm solitum illud Massiliensium effugium præcludit sanctissimus Pater, de fide haud aliter, quàm de reliquis statuens. Præsto est locus insignis Homiliæ 12. in caput 4. Epistolæ 1. ad Corinthios, cujus hæc ipsa verba sunt: [Igitur quod accepisti, habes; neque hoc tantum, aut illud, sed quidquid habes. Non enim merita tua hæc sunt, sed Dei gratia. Quamvis fidem adducas, à vocatione eam accepisti; quamvis peccatorum veniam adducas, quamvis dona, quamvis doctrinæ sermonem, quamvis virtutes, omnia inde tibi provenerunt. *Quid igitur*

tur

tur habes, quæso, quod non acceptum, habebas? Num ipse per te rectè operatus, es? non sanè, sed accepisti. Et idcirco, magni te facis? Propterea cohibearis, oportet: non enim tuum id munus est, sed largientis. Nam si accepisti, ab illo, accepisti: si ab illo, non tuum accepisti: si non tuum, quid insolescis, ac si tuum habebas?] Luculentiùs multò, Libro de Virginitate cap. 42. id ipsum expedit Chrysostomus, ex Apostoli Pauli sententiâ: [Non ait Paulus, consilium do, ut fidelis effectus, sed ut cui Domini clementiâ fidei esse datum est. Ne Apostolatium solum, præconium & magisterium, Dei munificentiae putate: nam ipsum etiam credere, mihi ejus clementiâ quæsitum est. Non enim, inquit, quidignus essem fidem accepi, sed cui misericordiâ Domini contigisset. Misericordia autem gratiæ est, non ex merito. Itaque nisi permisericors Deus fuisset, non tantum Apostolus, sed ne fidelis quidem effici potuissem. Viden servi gratitudinem, animumque contritum, ut nihil sibi plus cæteris arroget; quia id etiam quod sibi cum cæteris commune est, fidem, suum esse negat, sed Dei clementiæ & benignitatis.]

Quæ cum ita sint, quotiès apud Chrysostomum legis, expectare Deus bonas hominum affectiones, conatus, initia, ut gratiam merentibus largiatur; de gratiâ utique subsequente dictum accipe; quam videlicet pulsantibus, petentibus, adni-

tentibus largitur Deus ; tametsi nonnisi opitulante gratiâ præveniente , & adnitantur & petant. Aliàs Chrysostrum Chrysostrum repugnantem habebis , qui nulla in homine bonæ voluntatis initia novit , ope gratiæ non elicitæ. Sicubi autem in voluntatis arbitrio positum innuit , ut bonum aliquod exerat ; salvis gratiæ iuribus dictum puta : nec enim alio sensu id humanis viribus relictum existimat , quàm positâ gratiâ. Mentem in aperto ponit sanctissimus Pater Homiliâ 22. in Genesim : *Nonne manifestum est , inquit , suâ quemvis voluntate vel malitiam vel virtutem eligere ? Nam nisi ita esset , & naturæ nostræ potestas insita esset ; neque illos puniri , neque istos virtutum retributiones accipere oportebat. Verum quia in nostrâ voluntate totum , POST GRATIAM DEI , relictum est , ideo & peccantibus supplicia posita sunt , & bene operantibus retributiones.* Priores itaque partes gratiæ esse voluit ; nec nisi iis positis , cætera voluntatis arbitrio permisit.

Haud minùs probata Chrysostrum gratia suapte naturâ victrix , qui disertissimos quosque loquendi modos, Augustino familiares usurpavit , ut vim ejus intimam , efficaciam , potestatem superari ac vinci nesciam , enarraret. Decretorium plane est quod habet Homiliâ 9. de laudibus divi Pauli : *Videmus , inquit , plures ad defensionem suæ ignaviæ prætextu tali uti ; & quando eos adhortamur , ut illuminentur , & ad meliorem vitam convertantur , atque*
ad alia

ad alia id genus bona opera , respondere quasi cunctabundos & resiliētes : si Deus volet , persuadebit mihi , & convertar. Annon ita subindē argumentatos vidimus Adrumeti Monachos , lectā Augustini ad Sixtum Epistolā , quā intima illa gratiæ vis commendatur ? Annon ita in Augustini discipulos , secutis indē temporibus , disputatum ? Eandem igitur Chrysostomi ac Augustini hypothēsīm fuisse necesse est , quæ iisdem planē calumniis atque argutiis petebatur. Neque enim quisquam , efficaciam ex voluntatis assensu pendulæ defensores iis incommodis laceffivit. Quid verò Chrysostomus importunis argutatoribus ? Hos , inquit , non arguo , sed valde probo , quod ad voluntatem Dei confugiunt. Vellem autem nos etiam nostra asserre , & tunc dicere , si Deus voluerit. Eorum itaque sententiam probat , qui conversionem , & persuasionis efficaciam , in divinam ita revocant voluntatem , ut ad ejus imperium certissimē consequatur ; modò tamen nullam indē pravi homines , torporis atque desidiam ansam arripiant ?

Iis gemina sunt quæ leguntur Homiliā 2. in Psalmum 50. Si Deus , inquit , dixerit adultero : jam nolo ut adulter sis , verba statim vertuntur in opera. Si dixerit fornicatori ; cessa ab immunditiā tua , illicò mens ejus in melius mutatur. Ut tu scias , quia ita est , dixit , fiat cælum , & factum est cælum. Præcepit fieri terram , & verbum ejus in opere cessit. Volo fieri luminaria , & statim facta sunt , & astris completum est

cælum. Sol & Luna præcepto ejus consummant cursum suum. Volo fieri Angelos, & in puncto horæ millia facta sunt. Et qui ex nihilo hæc omnia fecit, si vult, sermone suo tua peccata non valet solvere, & pœnitentiâ in Angelicum constituere gradum? Si Deus voluerit, nullus impediet. Et Ser-mone 8. in caput 2. Epistolæ ad Philippen-tes, ad ea Apostoli verba: Deus est qui ope-ratur in nobis velle & perficere, rem totam paucis constringit: Et propensionem, in-quit, voluntatis ipse nobis præbet, & ope-rationem. Deus vult nos secundum voluntatem suam vivere. Si verò vult, agit nos ad hoc: ipse istud omnino operabitur. Illa scilicet ipsa sunt, quæ iisdem fermè verbis apud Augustinum habentur: Deo volenti saluum facere, nullum humanum arbitrium resistere; operari Deum in cordibus ho-minum non solum veras revelationes, sed etiam bonas voluntates; homines non agere modò, sed agi; aliaque id genus, quibus intima gratiæ efficacia commen-datur.

Jàm totum, in salutis negotio, Deo tri-buendum, quod ægris auribus excipit te-tricus Censor, ubiquè passim inculcat Chrysostomus, non secus ac Augustinus: Libro de Virginitate cap. 36. Quid ergo dicit Paulus? plus illis omnibus laboravi: vel potius, non ego, sed gratia Dei mecum. Non partim suum, non partim Dei censet, sed totum Dei. Hoc grati servi est, nihil proprium dicere, sed omnia verilia; nihil suum putare, sed omnia Dei. Homiliâ 2. in Ep-

in Epistolam 2. ad Thessalonicenses : *Vide quomodo nihil dicit esse eorum, sed totum Dei.* Homiliâ 20. in 2. Epistolam ad Corinthios : *Vidisti Pauli sapientiam, quomodo laudatis illis, totum acceptum tulerit Deo.* Homiliâ 15. in Acta : *Hoc solum nobis curæ sit, quomodo vincamus diabolum. Imò non nostri studii opus est, sed divinæ gratiæ totum est.* Homiliâ 2. in Epistolam ad Colossenses : *Nemo talem vitæ conversationem ostendit, ut regno dignus esse possit, sed totum donum est ipsius Dei.* Eccur, quæso, totum adscribitur Deo, cum & nostrum sit aliquid, consensio nimirum operæque collatio? Nisi quòd & consensionem & operæ collationem Dei gratia operatur in nobis, juxta illud Augustini estatum : *certum est nos facere cum facimus, sed ille facit ut faciamus, præbendo vires efficacissimas voluntati?* Quod alterum gratiæ se ipsâ victricis ab Chrysostomo propugnatae argumentum est. Qui enim gratiæ efficaciam ex assensu suspendunt, totum profectò Deo non tribuunt, sed partem plurimam voluntati; quæ gratiam suapte naturâ versatilem reddidit efficacem.

Quid gratuitam prædestinationem ad gloriam loquar, quæ ut statuti, de gratiâ se ipsâ victrici, dogmatis consecrarium est, non potuit Chrysostomo non probari? Et quidem efficacem vocationem ad gratiam meritorumque collationem, ex efficaci, quæ secundum propositum est, ad gloriam prædestinatione colligit; tanquam Deus electis merita largiatur, quia illos destinavit

vit ad gloriam; non contrà destinet illos
ad gloriam, quòd sit illis merita largiturus.
Egregius in eam rem locus est Homiliâ 3.
in 2. Epistolam ad Thessalonicenses, ubi il-
lud Apostoli versat: *Semper pro vobis ora-*
mus, ut Deus noster istâ vocatione dignos
vos habeat & omne propositum bonitatis
sue, & opus fidei cum potentiâ compleat:
quod ille hâc præclarâ commentatione illu-
strat: [*Ut dignos, inquit, vos habeat*
ista vocatione: nondùm enim eâ vocati
erant: quaproptèr subjunxit, & omne
propositum bonitatis sue compleat. Nam
& qui sordidis erat indutus, vocatus
fuerat, sed in vocatione non manserat;
sed ob hoc ipsum magis dignus factuserat,
qui vocationem hanc ad nuptias amitte-
ret. Etenim & quinque Virgines voca-
tæ fuerant: exurgite, inquit, sponsus
venit: & parabant etiam se, sed non
sunt ingressæ. Declarans igitur de qua
vocatione dicat, subdit: & omne pro-
positum bonitatis sue, & opus fidei cum
potentiâ compleat. Istam, inquit, vo-
cationem inquirimus..... Omne in-
quit, propositum, hoc est, beneplaci-
tum, firmam destinationem, & plero-
phoriam: ut fiat, inquit, firma destinatio
& propositum Dei; ne quid vobis desit,
ut sitis quemadmodùm vos esse vult:
& opus, inquit, fidei cum potentiâ
compleat.]

Huic proximè conferendus locus alter,
ex Homiliâ 2. in Epistolam ad Colossenses,
ubi hoc idem exequitur, alteramque insu-
per

per Augustini discipulis familiarem rationem exequitur; quâ Deus, nondum exploratis hominum meritis, eosdem destinare gloriæ dicitur; quod in ejus positum sit potestate, ut illos meritis exornet, ac destinatâ gloriâ dignos efficiat: cum contra viri principes, honores ac publica ministeria subditis collaturi, merita in antecessum explorent, quod illorum conferendorum non habeant potestatem. Chrysostomi, dictum Apostolicum exponentis, *idoneos nos fecit in partem sortis Sanctorum in lumine*, verba sunt: [Magnum est quod, dixit: talia sunt, inquit, quæ data, sunt, ut non solum dederit, sed & potentes fecerit ad accipiendum. Quod ergo dicit, *qui idoneos fecit*, multum esse dono huic ponderis, ostendit. Ut pote si, tenuis quisquam fuerit Rex factus, poterit præfecturam dare cuicumque voluerit, & tantum poterit duntaxat, nempe dignitatem donare; idoneum verò ad principatum gerendum facere non poterit: quin plerumque talem collatus honor ridiculum facit. Si ergo cum ipsâ dignitate, idoneum etiam ad honorem faceret, & accommodum ad gubernandum, tum res ista honoris esset. Hoc igitur & hic dicit, nempe quod non solum honorem nobis, sed & vires ad adimplendum eum, dederit. Duplicatur enim honor, per id quod & idoneos ad collatum donum facit. Non dicit simpliciter, qui dedit; sed qui idoneos fecit, ad partem sortis Sanctorum in lumine,

„ne..... Qua ratione fortem vocat?
 „Ut ostendat neminem ex propriis suis
 „virtutibus acquirere regnum: sed quem-
 „admodum fors magis ex eventu est & ca-
 „su, ita & hic. Nemo enim talem vitæ
 „conversacionem ostendit, ut regno di-
 „gnus esse possit, sed totum donum est
 „ipsius Dei. Quapropter dicit: *si quan-*
 „*do feceritis omnia, dicite, quoniam inutiles*
 „*servi sumus; quæ namque facere debui-*
 „*mus, fecimus.* Ad partem sortis Sancto-
 „rum in lumine: & futuro inquit, & præ-
 „senti: hoc est, in scientiâ. Videtur au-
 „tem mihi, & de præsentibus, & de futu-
 „ris bonis pariter dicere. Deindè decla-
 „rat, quibus nos dignatus sit Deus. Non
 „enim hoc solum admirandum est, quod
 „regno nos dignatur, sed & appendendum
 „est, quales existentes illo dignetur: ne-
 „que enim idem est, sed plus aliquid indè
 accedit.]

Nec omittendum quod habet idem Chry-
 sostomus Homiliâ 2. in caput 1. Epistolæ
 2. ad Timotheum, illud Apostoli versans:
vocavit nos vocatione suâ sanctâ, non secun-
dum opera nostra, sed secundum propositum
suum & gratiam; cui præclaram hanc
 commentationem appingit: [Quomodo
 „vocatus es vocatione sanctâ, hoc est,
 „sanctos effecit, qui peccatores & inimici
 „eramus; & hoc non ex nobis, sed ex
 „divino munere est. Si igitur ille & po-
 „tens est vocando, & bonus; idque per
 „gratiam, non ex debito faciendo; nihil
 „est cur metuamus. Qui enim nos, cum
 perdit

perditi inimicique essemus, salvos per gratiam fecit; multò magis cùm operantes viderit, cooperator accedet. *Non secundum opera nostra, inquit, sed secundum propositum suum; nemine cogente, nemineque consulente, sed ex proposito suo, solâ vi suæ bonitatis impulsus, salvos nos fecit, secundum propositum suum & gratiam.*]

Chrysostomum tamen totum in ære suo jactat Launoïus, cujus unam alteramque periodum arrodit, ex Homiliâ 16. in Epistolam ad Romanos, etsi nullum de more locum indigitet. Prior sic habet: *Unde igitur illi vasa sunt iræ, isti verò misericordiae? ex propriâ voluntate. Deus verò quoniam vehementer bonus, erga utrosque bonitatem suam declarat. Quod adversus gratiam efficacem, bonis & obsequentibus peculiarem, pronunciatum opinatur.* Altera his verbis effertur: *Necdum natis, cum neque boni quidquam fecissent, neque mali, ut secundum electionem propositum Dei maneret, dictum est illi, quoniam major serviet minori. Præscientiæ siquidem istud erat, quod ex eodem partu sibi delegit, ut apparet manifesta fieret electio Dei, juxta præscientiam facta.* Quo dicto gratuitam prædestinationem explosam existimat. At perperam & in cassum. Ecquis enim nesciat, ex voluntate proximè nasci, quòd bonus malusve sit homo; quòd vas misericordiæ vel iræ? Verùm alia subindè quaestio nascitur, undè demùm voluntas id habeat, ut flectatur ad bonum, cùm ex quo

quo tempore originis vitio fauciata est, ad malum suaptè naturâ propendeat? quam eo loci solvendam sibi non sumsit divus Chrysostomus, sed laudatis paulò antè locis tractandam reliquit. Utrumque igitur, juxtà Augustini hypothefim, æquè constat: & trahi hominem à Deo Patre auxiliis efficacibus, & propriâ interim voluntate duci. *Si tibi proponam quæstionem*, inquit ille, Libro 2. contra Litteras Petilianæ capite 84. *quomodo Deus Pater attrahat ad filium homines, quos in libero dimisit arbitrio? Fortassis eam difficile soluturus es. Quomodo enim attrahit, si dimittit ut quis quod voluerit eligat? Et tamen utrumque verum est, sed intellectu hoc penetrare pauci valent.* Ecquis etiam ignoret, Deum ex æternitate prænosse, qui boni quive mali futuri sint, illos diligere ante tempora, istos odio prosequi; præmia illis, istis supplicia destinare? Annon id milliès, cum Chrysostomo aliisque Patribus, Augustinus inculcat? At aliud prætereà quæritur: cur nempe, cum omnes æternæ damnationi nascantur obnoxii, alii quidè ipforum improbitati permittendi præsciantur; alii, ut inde emergant, immensis gratiæ beneficiis cumulandi? En abstrusum gratuita prædestinationis arcanum, in unum Dei beneplacitum refundendum, ipso Chrysostomo iudice, atque hac ipsâ in Homiliâ, quam latentèr tetricus Cenfor arrodit: [Quemadmodum enim figulus, ex eadem massâ, quæ vult facit, idque nemine contradicente, ita & Deum

& Deum ex eodem hominum genere pu-
nientem quidem illos, istos verò hono-
rantem neque temerè neque curiosè in-
quiras, sed adores solùm, lutumque il-
lud figulinum imiteris : & quemadmo-
dùm ille fingentis se manibus obsequitur,
ita & tu voluntati illius, qui ista omnia
dispensat. Nihil enim simpliciter, aut
velut fortuitù facit, etiamsi sapientiæ
ipsius arcanum ignores. Figulo quidem
concedis, ut ex eadem luti massâ diffe-
rentia faciat, nihilque illum hìc repre-
hendis : à Deo autem & suppliciorum &
honorum causas exigis? Non concedis
illi, ut quis dignus sit aut indignus, agno-
scat? Sed quoniam eadem massa ejusdem
est essentia, putas & hìc easdem simul
dignas esse voluntates : quod quantæ
quæso est insania? Et tamèn quod inglo-
rium est, apud figuli opus, non est ex
massâ, sed ex tractantium usu, quemad-
modùm & hìc ex ipsa voluntate. Ve-
runtamèn, ut dixi, ad unum aliquod
hoc est capiendum exemplum, nimirùm
ne Deo contradicamus, sed incompre-
hensibili illius sapientiæ locum demus.]
Ita Chrysostomus. Verùm eâ de re se-
quenti capite sermo recurret.

Ambrosium quod attinet, strenum il-
lum prævenientis & efficacis gratiæ defen-
sorem, compendium nobis laboris & ope-
ræ fecit Augustinus ipse; qui ut se illius
discipulum profitetur, ita multa ex illo
loca decerpfit, queis Pelagianos ac Massi-
lienses exagitavit, Libro 4. ad Bonifacium

cap. 11. Libro de Gratiâ Christi capp. 44. 45. 46. 63. & Libro de dono perseverantiæ capp. 8. 13. 19. 23. Iis pauca ista ad-
dicere non pigebit, quæ Launoium directò
feriant. Libro 1. de Cain & Abel capite 7.

„[Disce, inquit, quemadmodum unius-
„quisque moneatur, ne se ipse auctorem
„suorum putet bonorum. *Ne dicas, in-*
„quit, *in corde tuo virtus mea & potentia*
„*mea fecit mihi virtutem banc magnam; sed*
„*in mente tuâ habebis dominum Deum tu-*
„*um, quoniam ipse dat vires, ut facias*
„*virtutes.* Undè benè Apostolus quasi le-
„gis, interpretes non gloriabatur in virtute
„sua, sed minimum Apostolorum se esse
„dicebat; & quidquid, esset gratiæ divinæ
„esse, non meriti sui; nihilque nos habe-
„re quod non acceperimus. *Quid enim,*
„inquit, *habes quod non accepisti?*] Et
„Libro 2. de Abraham capite 10. [Con-
„clusit Deus omnia in incredulitate, ut
„omnium misereatur; ut non volentis ne-
„que currentis, sed misipientis Dei esset
„gratia: ne te ipsum iustificares, sed om-
„nia tribueres Deo, qui te vocavit.]
Unumquemque, ut vides, monitum ait
Ambrosius, ne se ipse auctorem suorum
putet bonorum: è contrario Launoius in-
stitutæ, de adversâ Augustinianæ Doctrinæ
fortunâ, historicæ narrationi initium de-
dit, hac prægravi viroque Theologo di-

Pag. 23 gnâ sententiâ: *ad Augustinum usque uni-*
versim creditum est, ac citrà dubitationis
aleam positum, nosmetipsos nostræ præde-
stinationis auctores esse. Totum divini mu-
neris

neris esse monet ille; hic Augustinum il- Pag. 48
 lud idem statuentem erroris ac novitatis
 inculcat.

Pergit Ambrosius, & vel ipsas boni co-
 gitationes ac desideria, Dei dona esse con-
 tendit, capite ultimo Libri de Cain & Abel:
*Quidquid sanctum cogitaveris, hoc Dei munus
 est, Dei inspiratio, Dei gratia.* Et in Psal-
 mum 118. *Concupiscimus desiderare, quasi
 non sit potestatis nostræ desiderium, sed gratia
 Dei..... Omnis creatura, quaecumque
 bona habet, accepit à Christo, qui totius est
 auctor creaturæ.* Ex adverso Launoius ne Pag. 25
 ipsum quidem velle & agere divini muneris
 esse dictitat, & Augustino aliter statuenti
 erroris notam affricat. Quid tandem? Vo-
 cationis gratiam ex Dei nutu, & inæquali
 mensurâ dispensatam profitetur Ambrosius
 loco antè appellato: *cujus vult, inquit, mi-
 seretur, & quem vult indurat: hunc mise-
 ratus hortatur, illum non revocat exoratus.*
 Et Libro 7. in Lucam: *Deus quos digna-
 tur vocat, & quem vult religiosum facit.*
 Hanc indiscretâ dispensatione, ac pari om-
 nino mensurâ singulis promiscuè collatam
 Launoius effutit, totâ, à capite ad calcem,
 malè natâ scriptiunculâ.

Et tamèn, si superis placet, Ambrosii
 nomen usurpat fervidus Actor, latamque
 ab eo in Augustinum sententiam obtendit,
 quòd scripserit Libro 5. de Fide capite 3.
*Pater non petitionibus deferre solet, sed me-
 ritis; quia Deus personarum acceptor non
 est. Unde & Apostolus ait, quos præsci-
 vit & prædestinavit.* Non enim ante præ-
 Z destina-

destinavit, quam præsçiret; sed quorum merita præsçivit, eorum præmia prædestinavit. Et Libro 2. de Cain & Abel capite 3. Redemptor ideo omnibus opem sanitatis detulit, ut quicumque perierit, mortis suæ causas sibi adscribat, qui curari noluit, cum remedium haberet, quo posset evadere; Christi verò manifesta in omnes prædicetur misericordia; eo quod ii qui pereunt, suâ pereant negligentia; qui autem salvantur, secundum Christi sententiam liberentur, qui omnes vult salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire. Verum nec aliud statuit Augustinus, quam quod illic definit Ambrosius, modò in rectam intelligentiam accipiatur. De Christi morte, ex gratiæ Vindicis mente, pro omnibus appetitâ diximus, cum alibi sæpè, tum maxime capitibus 2. & 7. nec aliud superest quod dicamus. Alterum de gloriâ, iis à Deo Patre destinatâ, quos rectè victuros pervidit, ex dictis paulò antè Augustinianum sensum accipit, majoremque ex dicendis proximo capite lucem accipiet.

Hieronymum mendacem faciat necesse est, qui eum Augustino contrarium dixerit. Mibi decretum est amare te, suspicere, colere, mirari, tuæque dicta quasi mea defendere: Bethleemitici Patris verba sunt, Presulem Hipponensem compellantis Epistolâ 31. Et certè cum orto paulò antè Pelagio stylum moverit, primusque in eundem victricia arma contulerit; nulla illi lucubratio exiit, quâ divinæ gratiæ necessitate,

cessitatem, vires, efficaciam non extulerit. Ex multis pauca delibo, quibus perspicuum fiat, non qualemcumque gratiam ab eo positam esse, sed eam planè, quam ab Augustino propugnata criminatur Traditionis investigator.

Libro 2. Dialogorum contra Pelagianos:
 [Ex quo intelligimus, non nostræ solùm esse potestatis, facere quod velimus, sed & Dei clementiæ, si nostram adjuvet voluntatem.] Et longè infrà: [Ut sciamus Dei esse donum omne quod gerimus, ego, inquit, *plantabo eos, ut nequaquam eradicentur, & ego dabo eis cogitationem & sensum, ut intelligant me.* Si cogitatio & sensus dantur à Deo; & intellectus Domini ex illius qui noscendus est radice pullulat, ubi est liberi arbitrii tam superba iactatio?] Et Libro 3.
 [Salomon loquitur, *devolve super Dominum opera tua, & firmabuntur cogitationes tuæ.* Tunc enim firmatur nostra cogitatio, quando omne quod agimus, quasi super stabilem & solidissimam petram Domini adiutorium devolvimus, eique cuncta deputamus.] Plenius verò nonnullis interjectis: [Dominus dicit, *ego sum vitis, vos palmes; qui manet in me & ego in eo hic fert fructum multum; quia sine me nihil potestis facere.* Sicut rami & flagella vitium illi- cò contabescunt, cum fuerint à matrice concisa; ita omnis hominum multitudo marcescit & deperit, si à Dei auxilio deferatur. Non, inquit, *potest venire*

„ad me, nisi Pater qui misit me traxerit
 „eum. Quando dixit, nemo potest veni-
 „re ad me, frangit superbientem arbitrii
 „libertatem; quòd etiamsi velit, ad Chri-
 „stum pergere, nisi fiat illud quod sequi-
 „tur, nisi Pater meus cœlestis traxerit
 „eum, nequicquàm cupiàt, & frustra ni-
 „tatur. Simul & hoc animadvertendum,
 „quod qui trahitur, non spontè currit, sed
 „aut retrectans, aut tardus, aut invitus
 „adducitur..... Longum est si vo-
 „luero cuncta sacrarum Scripturarum
 „exempla proferre. Totus sermo Sancto-
 „rum ad Deum oratio est: tota oratio &
 „deprecatio extorquet clementiam Salva-
 „toris; ut qui nostro studio salvari non
 „possumus, illius misericordiâ conserve-
 „mur. Ubi autem misericordia & gratia
 „est, liberum ex parte cessat arbitrium,
 „quod in eo tantum est ut velimus atque
 „cupiamus, & placitis tribuamus assen-
 „sum. Jam in Domini potestate est, ut
 „id quod cupimus, quod laboramus, ac-
 „nitimur, illius ope & auxilio implere va-
 „leamus.]

Epistolâ ad Ctesiphontem, adversus na-
 scentem Pelagianam hæresim scriptâ, ca-
 pite 3. hoc idem inculcat sanctissimus Pa-
 „ter: [Velle, inquit, & currere meum
 „est, sed ipsum meum, sine Dei semper
 „auxilio non erit meum. Dicit enim
 „idem Apostolus: Deus est qui operatur in
 „nobis & velle & perficere. Et Salvator
 „in Evangelio: Pater meus usque modò
 „operatur, & ego operor: semper largi-

tor, semperque donator est. Non mihi,,
 sufficit, quòd semel donavit, nisi sem-,,
 pèr donaverit. Peto ut accipiam; &,,
 cùm accepero, rursùs peto. Avarus,,
 sum ad accipienda beneficia Dei: nec ille,,
 deficit in dando, nec ego satior in accipi-,,
 endo. Quantò plus bibero, tantò plus,,
 sitio.] Et Epistolâ 139. ad Cyprianum Pres-
 byterum: [Homo à principio conditio-,,
 nis suæ Deo utitur adiutore: & cum illi-,,
 us sit gratiæ quod creatus est, illiusque,,
 misericordiæ quod subsistit & vivit, ni-,,
 hil boni operis agere potest sine eo: qui,,
 ita concessit liberum arbitrium, ut suam,,
 per singula opera gratiam non negaret;,,
 ne libertas arbitrii redundaret ad injuri-,,
 am creatoris, & ad ejus contumaciam,,
 qui ideo liberè conditus est, ut absque,,
 Deo nihil esse se noverit.] Ac tandem, ut
 cætera mittam, Libro 1. Commentario-
 rum in Epistolam ad Ephesios, ad illum
 versum capitis 1. *In quo sorte vocati sumus,*
prædestinati secundum propositum ejus, sic
 habet: *Nos homines pleraque volumus fa-*
cere consilio, sed nequaquam voluntatem
sequitur effectus: illi autem nullus resistere
potest, quin omnia quæ voluerit faciat. Ha-
 tènùs Hieronymus. Gratia porro, quâ
 & cognitio, & sensus, & intellectus dan-
 tur à Deo; quâ positâ cuncta Deo tribui
 intelliguntur, liberumque ex parte ces-
 sat arbitrium; quæ detrectantem ac eti-
 am invitum trahit & ducit ad Christum,
 humanæque voluntatis contumaciam ac
 superbiam frangit; cui demùm nullus obfi-

stitit, quominus omnia quæ voluerit, operetur in nobis: annon illa ipsa est, quam ubique passim vindicat Augustinus, quam Launoïus erroris insimulat, carpit, vertitque ludibrio?

Imò memoratâ ad Ctesiphontem Epistolâ, divini auxilii necessitatem, ad minimos libertatis actus protendit, intra naturæ ordinem constitutos, atque ex sua ipsorum specie indifferentes: & Pelagianum actorem aliter statuentem durioribus verbis habet, multoque sale defricat. Qua de re haud satis scio, an acrem Pelagianis littem moverit Augustinus: tametsi jugi naturæ Auctoris auxilio, ad hæc ipsa egere hominem non ignoro. *Audite quæso, inquit Hieronymus, audite sacrilegum: si, inquit, voluero curvare digitum, movere manum, sedere, stare, ambulare, discurrere, sputa jacere, duobus digitulis narium purgamenta decutere, relevare alvum, urinam digerere; semper mihi auxilium Dei necessarium erit? Audi, ingrâte imo sacrilege, Apostolum prædicantem: sive manducatis, sive bibitis, sive aliud quid agitis, omnia in nomine Domini agite. Injuriam tibi fieri putas, & destrui arbitrii libertatem si ad Deum semper auctorem recurras, si ex illius pendeas voluntate? &c.* Quibus haud mitiora habet sanctissimus Doctor Libro 1. Dialogorum adversus Pelagianos, non longè ab initio.

De gratuitâ ad gloriam vocatione, ab exploratis in antecessum meritis minimè pendulâ, imò quæ meritorum electis conferendo-

ferendorum causa sit, explicatio Hieronymi sententia est. Sacrarum enim hoc de argumento Scripturarum oracula, non secus ac Augustinus, interpretatur, & in hanc ipsam sententiam flectit. Exemplo sit illud Apostoli ad Romanos 9. *Quid ergo dicemus, nunquid iniquitas apud Deum?* cuius hanc expositionem dat Epistolâ 150. ad Hedibiam quæstione 10. [Si Esau & Jacob necdum nati erant, nec aliquid egent boni aut mali, ut vel promerentur Deum, vel offenderent, & electio eorum atque abjectio non merita singulorum, sed voluntatem eligentis vel abjicientis ostendit: quid ergo dicemus? *Iniquus est Deus?* secundum illud exemplum, duo loquitur ad Moysen: *Miserebor cui misertus fuero, & misericordiam præstabo, cui miserebor.* Si hoc, inquit, recipimus, ut faciat Deus quodcumque voluerit, & absque merito & operibus, vel eligat aliquem, vel condemnet: ergo non est volentis neque currentis, sed miserentis est Dei; maximè cum eadem Scriptura, hoc est, idem Deus loquatur ad Pharaonem: *in hoc ipsum excitavi te, ut ostendam in te virtutem meam, & annuncietur nomen meum in universâ terrâ.* Si hoc ita est, & pro voluntate suâ miseretur Israeli, & indurat Pharaonem: ergo frustra queritur atque causatur, nos vel bona non fecisse, vel fecisse mala; cum in potestate ipsius sit & voluntate, absque bonis & malis operibus vel eligere aliquem vel abjicere: præsertim,

„cū voluntati illius humana fragilitas
 „resistere nequeat. Quam validam quæ-
 „stionem, Scripturarum ratione contex-
 „tam, & penè insolubilem, brevi Apo-
 „stolus sermone dissolvit, dicens: *O homo*
 „*tu quis es qui respondeas Deo?* Et est sensus:
 „Ex eo quod respondes Deo, & calumniam
 „facis, & de Scripturis tanta perquiris, ut
 „loquaris contra Deum, & injustitiam
 „voluntatis ejus incuses, ostendis te liberi
 „esse arbitrii, & facere quod vis, vel ta-
 „cere, vel loqui. Si enim in similitudi-
 „nem vasis fictilis te à Deo creatum putas,
 „& illius non posse resistere voluntati, hoc
 „considera, quia vas fictile non dicit figu-
 „lo, quare me sic fecisti? Figulus enim
 „habet potestatem, de eodem luto, aut
 „eādem malsā, aliud vas in honorem face-
 „re, aliud in contumeliam.]

Exemplo quoque sit illud alterum ejus-
 dem Apostoli ad Ephesios i. *Elegit nos in*
ipso ante mundi constitutionem, ut essemus san-
cti & immaculati coram ipso: quod ita in
 adornatis ad eam Epistolam Commentariis
 interpretatur: Non ait Paulus, *elegit nos*
ante constitutionem mundi, cum essemus
sancti & immaculati, sed *elegit nos ut es-*
semus sancti & immaculati, hoc est, qui
sancti & immaculati ante non fuimus, ut
postea essemus...... Non eliguntur Pau-
 lus & qui ei similes sunt, quia erant sancti
 & immaculati; sed eliguntur & prædesti-
 nantur, ut in consequenti vitā per opera
 atque virtutes, sancti & immaculati fiant.
 Quod etsi adversus Origenis errorem ex
 instituto

instituto scripserit Hieronymus, Semipelagianam tamen hypothefim ex æquo petit. Si enim idcirco Deus electos prædestinat ad regnum, ut sancti sint; non itaque futurae sanctitatis præscientia prædestinationis est causa, sed potius confectarium.

Illud demùm Christi Domini oraculum expendens Hieronymus, quo Tyrios & Sidonios pœnitentiam acturos declaravit, si hæc ipsa apud illa miracula edidisset, quæ patraverat in Judæâ, ita divinorum judiciorum altitudinem demiratur ad caput II. Matthæi: *Quærat prudens lector, & dicat, si Tyrus & Sidon & Sodoma potuerunt agere pœnitentiam, ad prædicationem Salvatoris signorumque miracula, non sunt in culpâ quod non crediderunt; sed vitium silentii in eo est, qui acturis pœnitentiam noluit prædicare. Ad quod facilis & aperta responsio est: ignorare nos judicia Dei, & singularum dispensationum ejus sacramenta nescire.* Non itaque, Hieronymo judice, futurorum meritorum bonarumve dispositionum prænotio, vocationis aut electionis est causa, sed una Dei secreta voluntas, quæ sua pro nutu dona dispensat. Equidèm prædicantibus demùm Apostolis, post Christi in cœlos assensum, Tyrii & Sidonii crediderunt: at interim quot antea morte sublati periere, qui visis Christi miraculis credidissent?

Et hîc rursûs ex adverso obstrepat pseudo-Traditionis fabricator, varia in oppositum Hieronymi dicta ingerens, ac nullum, ut assolet, locum appellans. *Quantum*

tum tamen conijcere licet, hæc ipsa sunt quæ sequuntur. Libro 1. Commentariorum in Epistolam ad Galatas, ad hæc prioris capitis verba: *cum autem placuit ei qui me segregavit*, sic habet de Jacob & Esau: *Ex Dei præscientiâ evenit, ut quem scit justum futurum, prius diligat, quam oriatur ex utero; & quem peccatorem, oderit antequam peccet.* Non quod & in amore & in odio iniquitas Dei sit; sed quod non aliter eos habere debeat, quos scit vel peccatores futuros esse, vel justos. Epistolâ 146. ad Damasum: *Dedit eis liberum arbitrium, dedit mentis propriæ libertatem, & ut viveret unusquisque non ex imperio Dei, sed obsequio suo: id est, non ex necessitate, sed ex voluntate: ut virtus haberet locum, ut à cæteris animantibus distaremus, dum ad exemplum Dei permissum est nobis facere quod velimus.* Unde & in peccatores æquum iudicium, & in sanctos & justos justum præmium retribueretur. Libro 13. Commentariorum in Isaiam ad caput 49. *Dei est vocare, & nostrum credere, nec statim si nos non credimus, impossibilis Deus est: sed potentiam suam nostro arbitrio derelinquit, ut justè voluntas præmium consequatur.*

At nemini cuiquam negotium ista facessent, qui mentem ad laudata superiùs testimonia intentam attulerit. De primo diximus, dum de Chrysostomo ageremus; nemini scilicet dubium esse, quin Deus ex æternitate prænoscat, qui boni quive mali futuri sint; quin illos diligat ante tempora, istos odio prosequatur. En primam
simpli-

simplicemque quæstionem, de qua nemo unquam dubium movit. Verùm alia statim emergit abstrusior, quæ magna in hanc diem ingenia fatigavit: cur, cum omnes æternæ damnationi ex æquo nascantur obnoxii, à qua nemo potest nisi per Dei gratiam liberari, alii quidèm in massâ perditionis relinquendi prævideantur; alii, ut inde caput exerant, gratiæ beneficiis exornandi? Hanc, quæ altioris indaginis est, eo loci non attigit Hieronymus. Quare dato brevi illo responso, subiunxit è vestigio: *Et hæc quidèm simplicius dicta sunt, & absque altiori dissertatione possunt utcumque placere lectori*: satis nimirum intelligens, aliud longè abstrusius, longè altius superesse, ad integram institutionis quæstionis elucidationem, investigandum. Alterum ex Epistolâ 146. petatum, ad liberi arbitrii defensionem unice dictum est, salvis nihilominus tectisque divinæ gratiæ juribus: alioquò cum iis apertè pugnaret, quæ paulò antè ex Dialogis, & ex celebri ad Ctesiphontem Epistolâ recitavimus. Undè & illa ipsa, quæ primâ fronte duriora videri poterant in objectâ sententiâ, unumquemque nimirum vivere, *non ex imperio Dei, sed obsequio suo*, ita statim exposuit, ut de tyrannico imperio liberum arbitrium perimente, dictum ostenderet: *id est, inquit, non ex necessitate, sed ex voluntate*. Ultimum haud aliter accipiendum. Credere quidem nostrum est; at præcedente vocatione, non qualicumque, sed illâ ipsâ, quâ Pater trahit ad

hit ad Christum; de quâ Hieronymus Libro 3. Dialogorum: *Etiam si velit homo ad Christum pergere, nisi Pater traxerit eum, nequicquam cupit, & frustra nititur.* Cæterum quod sequitur, *Deum omnipotentiam suam nostro arbitrio derelinquere*, tametsi minùs fortassè limatum, rectam nihilominùs, ex memoratis sanioris doctrinæ principiis, intelligentiam mutuatur; nihilque, ex Hieronymi mente, sibi vult aliud, quàm ultrà divinæ potentiæ auxilium, nostræ etiam voluntatis arbitrium desiderari. Verùm si in sensum à nonnullis recentioribus excogitatum accipiatur, uti profectò Launojus accepit, ut suam Deus omnipotentiam arbitrio nostro subjiciat, ac veluti donet, ut eâ, seu veriùs donis ejus pro nutu atque imperio utamur, damnata proscripque assertio est. Quod ne quis invidiosè magis, quàm verè adnotatum existimet, latæ censuræ decretum subijcio.

Feria 5. die 23. Novembris 1679.

IN Congregatione generali S. R. & Universalis Inquisitionis, habitâ in Palatio Apostolico Montis Quirinalis, coram Sanctissimo D. N. Innocentio Papa XI. ac Eminentissimis DD. S. R. E. Cardinalibus in universâ Republicâ Christianâ, adversùs hæreticam pravitatem Inquisitionibus generalibus, à sanctâ Sede Apostolicâ specialitèr deputatis. Cùm supradictis Eminentissimis & Reverendissimis Dominis delatæ fuerint duæ propositiones, scilicet: *Deus donat nobis omnipotentiam*

tentiam suam, ut eâ utamur, sicut aliquis,,
donat alteri villam vel librum: Et, Deus,,
subjicit nobis suam omnipotentiam: eorum-,,
dem jussu, per Theologos ad id specia-,,
liter deputatos, diligentèr examinatae,,
fuerunt: quorum votis auditis, & re San-,,
ctissimo Domino nostro relatâ, & coràm,,
suâ Sanctitate propositâ, unâ cum votis,,
ipforum Eminentissimorum & Reveren-,,
tissimorum Dominorum S. R. E. Cardi-,,
nalem, Sanctitas sua decrevit & manda-,,
vit, ut ambæ propositiones omninò pro-,,
hiberentur, sicut eas præsentì Decreto,,
damnat & prohibet, ut temerarias ut,,
minimum & novas; mandatque ne quis,,
deinceps, cujuscumque sit gradus, or-,,
dinis aut conditionis, illas, vel illarum,,
alterutram audeat imprimere, vel im-,,
primi facere, sive scriptis, aut etiam ore-,,
tenus docere, vel asserere, sub pœnis,,
& censuris in Indice Librorum prohibi-,,
torum contentis, aliisque sanctitati tuæ,,
benè visis.

*Franciscus Riccardus Sanctæ Romanæ &
universalis Inquisitionis Notarius.*

Patrum superiorum temporum Tradi-
tionem conflantium claudet agmen San-
ctus Cyrillus Alexandrinus, Augustino
ætate suppar, imò uno alterove anno su-
perstes; eidemque in prædicandâ divinæ
gratiæ liberalitate, efficacîâ, proximè
conferendus. Quid hâc ejus sententiâ di-
sertius, quid luculentius, Libro 4. Com-
mentariorum in Isaiam oratione 2. ? [Ut
Illum nos figulo cedimus, ut quod ipsi,,
visum

visum est operetur. Transfert enim ci-
tra laborem quocumque voluerit quæ
nostra sunt; & à turpioribus ad id quod
honestum est animum transformat, no-
bisque cor novum immittit, extirpato
priori. Nimirum ejusmodi quidpiam
dixit voce Ezechielis: *evellam cor lapi-
deum ex carne ipsorum, & dabo illis cor
carneum*, id est, tenerum & sequax....
Et quid ita mirum, aut incredibile vide-
ri debet, si hominis mentem pro suo ar-
bitratu aliter fingat ac fabricet, qui ma-
nu cælum firmavit?] Hoc scilicet est
quod voluit Augustinus, novoque Censo-
ri stomachum movit; Deo volenti salvum
facere nullum humanum arbitrium obfi-
stere; penesque illum stare humanorum
cordium, quæ voluerit, quò voluerit,
quandò voluerit, inclinandorum, omni-
potentissimam potestatem. Quid hoc al-
terum dicam, ex Libro 5. eorundem
Commentariorum excerptum; quo &
gratuita electio, & intima vocationis effi-
cacia conceptissimis verbis declarantur?
*Providentiâ Dei servatus est quisquis inter
Judæos erat salute per Christum dignus. Ni-
mirum divinus Paulus gratuitâ electione par-
tem aliquam desumptam fuisse dicit, & se-
cretione ac segregatione quadam, tanquam
ex omni Judæorum regione reliquias Israël
irretitas & illaqueatas. Si quid ejusmodi
ex Augustini stylo fluxisset; si gratiam ho-
mines irretire & illaqueare alicubi fortè
significasset sanctissimus Doctor; quàm
subitus icto Censoris capiti fervor acces-
sisset!*

fisset ! At ringatur licet , frontemque feriat , cætera Cyrilli testimonia perpendamus.

Libro de Adoratione in spiritu duplex auxilii genus , perinde ac Augustinus , distinguit ; alterum quidem in merâ suasionem menti immissâ & admonitione positum ; alterum longè fortius & efficax , quo voluntatis pervicacia superatur ac frangitur. Ita quippè illud Genesis 19. *apprehenderunt Angeli manum ejus* , præclare interpretatur : [Indiciū autem tibi sit valdè , manifestum , dum non solis verbis nos , extimulat , & adhortationibus menti immis- , missis , ut discedamus à peccato ; sed tantam dignitatem nobis exhibet universo- , rum Salvator Deus , ut efficaci auxilio , adjuvet , secundum quod scriptum est : , *apprehendisti manum dexteram meam* , & , *in consilio tuo deduxisti me*. Nam quoniam hominis natura non valdè generosa , est , neque satis idonea , ut malum fugere queat ; simul quodammodò nobiscum certat , & duplex concedere beneficium videtur , persuadens admonitionibus , ut subsidium inveniamus ; & fortius illud præstans , quàm ut malum præfens & violentum prævalere possit.]

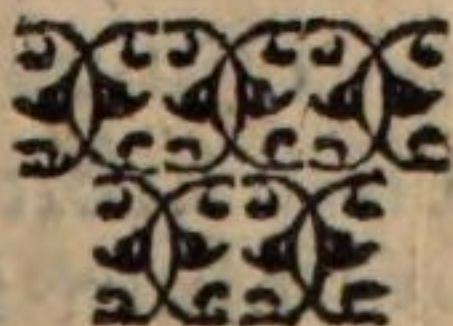
Gravia sunt hæc , sed fient eorum quæ dicturus sum comparatione levissima. Nedum gemina illa Augustiniana doctrinæ capita Cyrillus asseruit ; verum etiam illa ipsa eorundem consuetudina , quæ gravioribus frequentioribusque censuris Lanoius inussit , pari dicendi formâ , pari animi

animi sententiâ propugnavit. Certè quàm invidiosè Augustini interpretationes, de Christi morte pro solis singulorum generibus oppetitâ, deque fusâ pro solis electis oratione, (quarum sensum 2. & 7. capite planum fecimus) traduxerit tetricus Censor, nihil ultrâ attinet percensere. Intercalaris querela illa est, singulo quoque capite recantata. Porro Cyrillus hoc idem Scripturarum oraculis interpretamentum dedit, Libro 11. Commentariorum in Joannis Evangelium; illud ejusdem dilecti Discipuli dictum recolens, ex Epistolâ 1. Canonicâ capite 2. v. 2. *Ipse est propitiatio pro peccatis nostris: non pro nostris autem tantum, sed etiam pro totius mundi.* Quia, inquit, beatus Joannes Judæus erat & ex Judæis, ne qui forsân existimarent, Dominum pro Israëlitis tantum advocatum esse apud Patrem, pro aliis verò gentibus, quæ per universum sparsæ sunt, non item, quamvis fide apud ipsum conspicuæ futuræ essent, & brevî ad agnitionem salutis vocandæ; necessariò dicit, non pro solis Israëlitis propitiatorem fore Dominum, sed pro universo mundo: hoc est, pro iis, qui ex omni gente & genere vocandi erant per fidem, ad justitiam & sanctificationem..... Dominus noster Jesus Christus legitimos à spurriis secernens, & qui divinos ejus sermones audiunt, cordisque cervicem subjiciunt, & se quodammodo Dei servituti mancipiant, ab iis qui contumaci & præfractâ indole offendunt; pro iis solis rogare se, convenientius dixit. Quorum enim mediator & pontifex

tifex est, iis tantum bona mediatoris largienda putabat, quos etiam sibi datos esse ait.

Alterum Augustini dictum, haud minori invidiâ exceptum ab audaci Criminatore, illud profectò est, quo secutam ex originis vitio peccandi necessitatem asseruit, nisi inter præsentis vitæ tentationes divino auxilio muniamur: cuius perindè sensum in aperto posuimus capp. 2. 3. 7. & pervulgato Innocentii I. effato confirmavimus: *Neceesse est, ut quo auxiliante vincimus, eo iterum non adjuvante, vincamur.* Vide jam quid ea de re statuatur Cyrillus Alexandrinus, Libro de Adoratione in spiritu: *Ubi Deus manum quasi contrahit, & auxilium suum suppeditare nobis cessat, necessarium quodammodo est, nos etiam in mala involuntaria incidere, & omni virtute excidere, & subire quasi alterius jugum, & in tanta provenire mala, ut propè necessarium sit, etiam intellectum deperire.*

Num ista cæteraque supra laudata, ex Augustino delibarit Cyrillus Alexandrinus, haud fatès scio: imò minùs verisimile arbitror, Græcum hominem Latini hominis codices deflorasse. Id tamen fatès compertum, digna prorsùs esse, quæ ex summi gratiæ Vindicis calamo fluxerint.

CAPUT ULTIMUM.

*Familiares priscis Ecclesiæ Patribus
loquendi formulæ , ab Launoio
frequentius objectæ , cumula-
tius expenduntur , & cum
Augustini sententia
conciliantur.*

TAmetsi veterum testimonia , à spu-
riæ Traditionis Confarcinatore ,
miserè corrasa , & in præposteros sensus
ignorantèr accepta , singulatim , pro re na-
ta , hætenus exposuerim ; ut suam unicui-
que intelligentiam redderem : facturum
tamèn me operæ pretium existimavi , si
frequentiores eorundem loquendi formu-
las , ab Launoio ambitiosius ostentatas ,
ad incudem revocarem ; & quàm parùm
Augustino repugnent , cumulatiùs osten-
derem.

Sunt illæ admodùm quatuor , non modò
citatis ab eo Patribus , verùm etiam aliis
plerisque superiorum temporum Tracta-
toribus familiares , quibus latam in gratiæ
Vindicem sententiam arbitratur.

Prima eaque omnium frequentissima ,
illa est , quâ Deus illos eligere dicitur ,
quos religiosè victuros præscivit ; imò id-
circo illos eligere , quòd tales aliquandò
futu-

futuri præsciti sint. Quæ verba ut primum Launoio Patrum aliquem lætanti in oculos incurrunt, quasi ridente Minervâ, ac secundo sibi favente Mercurio, in Augustinum confestim illidit, ineluctabili veluti telo conficiendum. Miranda profectò Theologi Parisiensis eruditio! qui has ipsas loquendi formulas Augustino uti contrarias opponit, quas ipsemet identidem usurpavit, etiam quo ex tempore à pristino Massiliensium errore resiliit, novaque, ut ait, luce perfusus gratuitam prædestinationem imbibit animo.

Sic Libro 1. ad Simplicianum quæstione 2. *Nemo eligitur, nisi jam distans ab illo qui rejicitur; unde quod dictum est: quia elegit nos ante mundi constitutionem, non video quomodo sit dictum, nisi præscientiâ.* Licet autem Libri illi ad Simplicianum Episcopum dati, non ita ut posteriores, limati atque purgati videantur; ut potè qui sub Episcopatus initium, & unius liberi arbitrii tuendi studio editi sint: in iis tamèn, repudiato jam errore pristino, veram Christi gratiam triumphasse monet Augustinus ipse; suosque ad illos identidem æmulos misit letho proximus, rectam divinæ prædestinationis & gratiæ intelligentiam percepturos. Quod is minùs æquè, imo imprudentèr egisset, si eas in illis loquendi formulas usurpasset, quæ rectum in sensum, ac defensionis ultimò dogmatibus consonum, flecti non possent. Lege Lib. de Prædestinatione Sanctorum cap. 4. Libro de Dono perseveran-

reverantiæ capp. 20. & 21. Lib. 2. Retra-
stationum cap. 1.

Sic Tractatu 42. in Joannem, diu post
adeptum Episcopatum, exutumque Mas-
filientium errorem adornato, ista sub fi-
nem habet: [Quod ergo ait Dominus:
,, *qui ex Deo est verba Dei audit, propterea*
,, *vos non auditis, quia ex Deo non estis:*
,, non naturarum merita discrevit, aut
,, præter suam animam & carnem, ali-
,, quam naturam in hominibus, quæ pec-
,, cato vitata non esset, invenit: sed quo-
,, niàm præscierat qui futuri erant credi-
,, turi, ipsos dixit ex Deo; quoniàm re-
,, generationis adoptione renascèrentur ex
,, Deo. Ad hos pertinet: *qui ex Deo est*
,, *verba Dei audit.* Quod verò sequitur:
,, *propterea vos non auditis, quia ex Deo*
,, *non estis*, eis dictum est, qui non solum
,, peccato vitiosi erant (nam hoc malum
,, commune est omnibus) sed etiam præ-
,, cogniti, quod non fuerant credituri,
,, eâ fide, quâ solâ possent à peccatorum
,, obligatione liberari. Quapropter præ-
,, sciebat illos quibus talia dicebat, in eo
,, permansuros, quod ex diabolo erant,
,, id est, in suis peccatis atque impietate
,, morituros, in quâ ei similes erant: nec
,, venturos ad regenerationem, in quâ
,, essent filii Dei, hoc est, ex Deo nati, à
,, quo erant homines creati. Secundùm
,, hanc prædestinationem locutus est Do-
,, minus: non quòd aliquem hominum
,, invenerit, qui vel secundùm regene-
,, rationem jam esset ex Deo, vel secun-
dùm

dum naturam iam non esset ex Deo.] „
Quo quid apertius?

Sic Sermone 7. de verbis Domini, illud Apostoli ad Romanos II. recolens: *reliqui mihi septem millia virorum, qui non curvaverunt genua ante Baal, sic Deum loquentem inducit: Ita illos elegi, quia videntes illorum de me presumentes, non de se, non de Baal.*

Quid plura? Cum ea in rem suam verterent Massilienses, quæ scripserat pius Pater Epistolâ 42. secundæ Paganorum quæstioni satisfaciens; *tunc scilicet voluisse hominibus apparere Christum, & apud eos prædicari doctrinam suam, quando sciebat, & ubi sciebat esse, qui in eum fuerant credituri: tantum abest ut à dictis resilierit, ut iisdem steterit multo magis; tametsi nihil hæc gratuitæ prædestinationi officere, demonstraverit Libro de Prædestinatione Sanctorum capite 9. Cernitis me sine præiudicio latentis consilii Dei aliarumque causarum, hoc de præscientiâ Christi dicere voluisse, quod convincendæ Paganorum infidelitati, qui hanc objecerant quæstionem, sufficere videretur? Quid enim est verius, quam præsciisse Christum, qui & quando & quibus locis in eum fuerant credituri? Sed utrum prædicato sibi Christo, à se ipsi habituri essent fidem, an Deo donante sumturi, id est, utrum tantummodo eos præscierit, an etiam prædestinaverit Deus, quærere ac differere tunc necessarium non putavi.*

Hæc Augustinus, quo maximè tempore gratuitam prædestinationem tuebatur.

Parem priscis Ecclesiæ Patribus loquendi rationem usurpat , & à se pridem usurpatam cum hoc ipso dogmate cohærere demonstrat. Quid ni itaque Patres ipsos gratuitæ prædestinationi adstipulatos concedamus , tametsi hanc ipsam sermonis formam tenuerint ? Quid ni hæc ipsa interpretamenta , quæ Augustini voces in rectum sensum accipimus , veterum quoque sententiis commodemus ? Tria porro admodum accommoda dari possunt.

Primum ab Augustino subministratum istud est , ut nimirum Deus eos eligere censeatur , quos in ipsum credituros , ac sanctè pièque victuros præscivit , præscientiâ videlicet effectrice , æterno & efficaci decreto nixâ , quo pietatem , sanctitatem ac fidem se illis collaturum constituit ; quæ nihil idcirco ab ipsamet prædestinatione distinguitur , quâ Deus ea ipsa præsciisse dicitur , quæ fuerat ipse factururus. [Aliquando , inquit Augustinus Libro de „ Dono perseverantiæ capite 18. eadem „ prædestinatio significatur etiam nomine „ præscientiæ , sicut ait Apostolus : *non „ repulit plebem suam quam præscivit*. Hoc „ quod ait , *præscivit* , non rectè intelligitur nisi prædestinavit , quod circumstantia ipsius locutionis ostendit : loquebatur enim de reliquiis Judæorum , quæ „ salvæ factæ sunt , pereuntibus cæteris..... „ In hac ergo electione & in his reliquiis , „ quæ per electionem gratiæ factæ sunt , „ voluit intelligi plebem , quam propterea „ Deus non repulit , quia præscivit. Hæc est illa

est illa electio, quâ eos quos voluit elegit, in Christo, ante mundi constitutionem, ut essent sancti & immaculati in conspectu ejus in charitate, prædestinans eos in adoptionem filiorum. Nullus igitur, qui hæc intelligit, negare vel dubitare permittitur, ubi ait Apostolus, *non repulit plebem suam quam præscivit*, prædestinationem significare voluisse. Præscivit enim reliquias, quas secundum electionem gratiæ fuerat ipse factururus; hoc est ergo, prædestinavit. Sine dubio enim præscivit, si prædestinavit; sed prædestinasse, est hoc præsciisse quod fuerat ipse factururus. Quid ergo nos prohibet, quando apud aliquos verbi Dei Tractatores legimus Dei præscientiam, & agitur de vocatione electorum, eandem prædestinationem intelligere?]

Alterum interpretamentum istud esto: ut nimirum propositiones illæ simpliciter concedantur: Deus illos vocavit, elegit, prædestinavit, quos pios religiosos ac sanctos futuros esse præscivit: modò ne hac unicâ assertione plenam & integram Mysterii prædestinationis enodationem stare concedatur; sed alia præterea quæstio secretior atque sublimior investiganda solvendaque supersit. Negari quippè non potest, Deum ex æternitate prænovisse, qui boni, qui ve mali futuri sint; illis præmia, istis supplicia destinasse. At eo semel constituto, alia longè difficiliora animum pulsan: 1. Quo medio, illorum quidem bonitatem, istorum pravitatem

ex æternitate prænoverit ? Num in ipso voluntatis suæ decreto, quo se & illorum bonitatem operaturum, & istorum malitiam permitturum esse constituit : num potius in ipsâ cujusque indifferenti atque versatili voluntate ? 2. Cur, (cùm omnes ex æquo iræ filii, atque æternæ damnationi nascantur obnoxii) illi quidè in sua ipsorum improbitate relinquendi, isti ab eadem eripiendi prævideantur ac decernantur ? Ab iis quippè investigandis plerique Patrum abstinere. Atque ad hanc normam exigendas puto plerasque veterum sententias, qui missâ implexarum quæstionum tractatione, nudè ac simpliciter pronunciarunt, Deum illos vocasse, elegisse, prædestinasse, quos pios religiosos, ac sanctos futuros esse præsciebat.

Tertium interpretamentum accedit, iis Patribus accommodandum, qui paulò intimiùs prædestinationis arcanum attingere : nec modò Deum illos elegisse atque prædestinasse pronunciarunt, quos pios ac religiosos fore præsciebat ; verùm etiam illos idcirco eaque de causâ prædestinasse, quòd tales illos futuros esse præscierit. Ii quippè non modò præscientiam & prædestinationem agnovere, sed illam insuper istius causam statuerunt.

Par. I.
Quæst.
23.

Quocircà ut in rectum sensum adducantur & ipsi, ex Doctore Angelico scire juvat, in operibus electorum à Deo prævisis, duplicem causæ rationem spectari posse, meriti nimirum & finis. Primum ergo

ergo , si causam , ut schola loquitur , meritoriam inspexerimus , ordo divinæ providentiæ erga electos geminâ graduum varietate distinguitur ; quorum alii gratiæ justificantis susceptionem antecedunt , ut dilectio , vocatio , electio , prædestinatio : alii justificantis gratiæ receptionem consequuntur , ut gratiæ auctio , justitiæ incrementum , æternæ felicitatis adeptio. Si ergo de gradibus justificationis gratiam præeuntibus sermo veniat ; negandum planè operum prævisionem , causam illorum meritoriam à Patribus dici , ne Pelagianis accessisse videantur , Deum merita nostra in suâ præscientiâ elegisse statuentibus. At si de gradibus justificationis gratiam consequentibus ratio ineatur , concedendum ultrò , priscos Ecclesiæ Patres , causam illorum meritoriam in operum prævisione posuisse : ita nempe ut Deus , ex illorum sententiâ , decreverit ante tempora , illis se gratiæ ac justitiæ incrementa daturum , qui primo justificantis gratiæ dono benè usuri prævisi sunt ; ac subindè , ob merita benè servatæ justitiæ , æternæ felicitatis præmia largiturum. Hæc itaque recta , hæc sana verborum illorum intelligentia , sicubi apud Patres occurrunt : *Idcirco Deus quosdam elegit atque prædestinavit , quòd bonos illos futuros esse præsciverit.* Prædestinationis videlicet complementum , in iis gratiam justificantem consequentibus gradibus positum , prædestinationem & electionem appellant ; totum , ut fieri solet , à præcipuâ parte

nun-

nuncupantes. Qui secùs statuatur, non satis catholicæ fidei consulit.

Cæterùm si nos ad causæ finalis contemplationem convertamus, nudam scholæ controversiam ingredimur, tutâ fide hinc indè à Theologis agitatam. Seu enim bonorum operum divinæ gratiæ receptionem consequentium prævisionem, finalem electionis ac prædestinationis causam vocitemus; ut eos idcirco Deus prædestinarit ad gloriam, quia illos ad gratiam bonorum operum effectricem destinavit in antecessum: seu vice versâ, electionem ac prædestinationem, gratiæ bonorumque operum inde fluentium finem appellare liceat; ut propterea quosdam prædestinarit ad gratiam, quòd illos prædestinarit ad gloriam: fides perindè in tuto est. Quandoquidè quocumquè res cadat, omnia demùm in Dei gratiam atque misericordiam referuntur. Si tamen Patres illos (de prædestinationis fine fortassè locutos) Augustinianæ ac Thomisticæ Scholæ, hoc etiam in capite, adjungere lubet, id unum scito: in negotio prædestinationis duo in Deo decreta secerni, sin minùs re ipsâ, at mentis consideratione distincta. Primum, quo finem intendit, mediaque subindè ad eundem conducentia seligit: alterum, quo, semèl præstituto fine, selectisque mediis opportunis, eorundem executionem imperat. Primum intentionis decretum Scholæ proceres vocant, quo finem sibi ante præstituit, quàm media seligat; hoc est, antè conferendæ gloriæ consilium init,

init, quàm auxilia meritaque largiri velit, queis electi gloriam consequantur: illudque per omnia gratuitum statuunt, merita omnia ex gratiâ oritura antevertens. Alterum executionis & imperii decretum appellant, quo ex ipsâ æternitate decrevit, id se operaturum in tempore, ut prædestinati benè agant, & præstitutum finem per pietatis opera fortiantur: hocque meritis ex Dei gratiâ sobolescentibus superstruitur. Patres itaque de hoc ultimo executionis & imperii decreto locutos dicito, ut illos Augustino, in hoc etiam scholarum divortio, concilies. Si quæ tamèn habes iis veterum sententiis exponendis aptiora, iis utere; & hæc nostra, qualiacumque sint, æqui bonique consule.

Altera plerisque Patrum familiaris loquendi formula, quam Augustino exitialem Launoïus existimat, illa est, quâ Deus, nullâ personarum ratione habitâ, omnibus universim atque ex æquo prospicere, favere, consulere dicitur, paremque in omnes beneficentiam exercere. Et hîc quoque fervidi Censoris eruditio commendanda, hæc ipsa Augustino objicientis, quæ illi cum reliquis communia sunt. Enarratione in Psalmum 45. ea Prophetæ verba: *Deus in medio ejus non commovebitur*, hac brevi commentatione illustrat: *Quid ergo est, Deus in medio ejus? Hoc significat, quod æquus est omnibus Deus, & personas non accipit. Quomodo enim illud quod in medio est, paria habet spatia ad omnes fines; ita Deus*
medius

*medius esse dicitur; æqualiter omnibus consulens. Quâ itaque sorte, quâ lege, quæ rectum in Augustino sensum accipiunt, non rectam itidem in cæteris intelligentiam acciperent? Quadruplicis itaque generis beneficia scito, quibus conferendis Deus, omni personarum delectu posthabito, æquam in omnes munificentiam exercet. Primò, quæ ad naturæ ordinem attinent: de quibus Matthæi 5. v. 45. *Ut sitis filii Patris vestri, qui solem suum oriri facit super bonos & malos, & pluit super justos & injustos. Actorum 17. v. 25. Dat omnibus vitam, inspirationem & omnia.....* Definiens statuta tempora, & terminos habitationis eorum. Sapientiæ 6. v. 8. *Non subtrahet personam cujusquam Deus, nec verebitur magnitudinem cujusquam: pusillum & magnum ipse fecit, & æqualiter est illi cura de omnibus.* Secundò, exterior ad fidem & legem Evangelicam vocatio: de quâ Matthæi 28. v. 19. *Euntes docete omnes gentes: & Marci 16. v. 15. Euntes in mundum universum prædicate Evangelium omni creaturæ.* Tertiò, communio Sacramentorum, & in Ecclesiam cooptatio unicuique exhibita, absque sexus, ætatis ac generis discretione. Actorum 10. v. 34. *In veritate comperi, quia non est personarum acceptor Deus; sed in omni gente, qui timet Deum acceptus est illi.* Quartò, præmii retributio, unicuique ex æquo, pro meritorum ratione, facienda, nullo personarum delectu habito: Primæ Petri cap. 1. v. 17. *Sine acceptione personarum iudicat**

dicat, secundum cuiusque opus. Ad Romanos 10. v. 12. Non est distinctio Judæi & Græci: nam idem Dominus omnium, dives in omnes qui invocant illum: omnis enim quicumque invocaverit nomen Domini salvus erit. Iis Scripturarum oraculis, aliisque id genus multis eruditi Ecclesiæ Patres, Deum omnibus universim atque ex æquo prospicere, favere, consulere pronunciarunt, in eundem omnino sensum. Verum illos de gratiarum interiorum æquâ in omnes & indiscretâ distributione locutos nemo dicet, nisi qui eos toto ostio à Dei verbo aberasse velit. Matthæi 11. v. 25. Confiteor tibi Pater, Domine cæli & terræ, quoniam abscondisti hæc à sapientibus & prudentibus, & revelasti ea parvulis. Ad Ephesios 4. v. 7. Unicuique data est gratia secundum mensuram donationis Christi. Primæ ad Corinthios 7. v. 7. de dono continentia: Volo omnes vos esse sicut me ipsum, sed unusquisque donum proprium habet ex Deo, alius quidem sic, alius verò sic. Ibidem capite 12. v. 11. Hæc omnia operatur unus atque idem spiritus, dividens singulis prout vult. Ad Romanos 12. v. 3. Unicuique sicut Deus divisit mensuram fidei. Quibus alia fermè sexcenta adungere pronum esset.

Tertia sequitur propositio Patribus familiaris, quâ nempe felicitatem æternam propriis studiis, laboribus ac meritis obtinendam profitentur. Ecquid aliud, amabo, sibi voluit Augustinus, etiam dum totum ex Deo esse, totumque illi adscribendum asseruit? Sermone 15. de verbis Apo-

Apostoli: *Totum, inquit, ex Deo est, non tamen quasi ut non conemur, non quasi ut non velimus. Sine voluntate tua non erit in te iustitia Dei. Voluntas quidem non est nisi tua; iustitia non est nisi Dei. Esse potest iustitia Dei sine voluntate tuâ, sed in te esse non potest, nisi per voluntatem tuam.* Quæ ergo fecit te sine te, non te iustificat sine te: ergo fecit nescientem, iustificat volentem. Et Libro 2. de Peccatorum meritis & remissione capite 5. Non ideo tamen de hac re solis votis agendum est, ut non subinferatur ad benevivendum nostræ efficacia voluntatis. Adjutor enim noster Deus dicitur: neque adjuvari potest nisi qui aliquid spontè conatur. Quia non sicut in lapidibus insensatis, aut sicut in iis in quorum naturâ rationem voluntatemque non condidit, salutem nostram Deus operatur in nobis. Quare nil vetat totum Dei esse, tametsi studiis ac laboribus enitendum sit; quia & labores, & studia, & quævis hominum merita ex Dei gratiâ sobolescent.

Quarta demùm ab Launoio ad ravim usque inculcata, & Augustino milliès ad invidiam objecta Patrum assertio, illa est, quâ Deus salutem omnium velle dicitur: quasi id pernegasset sanctissimus Doctor, & in contrariam cæteris Patribus sententiam abiisset. At ductâ ad umbilicum operâ, tædet pigetque telam illam retexere, ac novo labore redordiri. Repellendæ calumniæ satis illa sint, quæ capitibus 2. & 7. diximus: ubi Doctorem maximum, catholici huiusce dogmatis

matas assertorem ac vindicem demonstravimus.

Atque hæc de priscis Ecclesiæ Patribus, Augustino per omnia consentientibus, nimis fortasse multa. Cui cum, secutis indè temporibus, Romanos Pontifices, Concilia, Patres pari animi consensione adstipulatos, jam antea probaverimus; id profectò consequens est, consarcinatam ab Joanne Launoio contrariam Traditionem, merum exerrantis ingenii commentum esse, calumniæ & invidiæ plenissimum, Ecclesiæ catholicæ non minùs, quàm Augustino contumeliosum.

* * * * *

* * * *

* * *

* *

*

NON NEGLIGENDUM EST HOC MALUM, QUOD AB OCCULTIS PARVISQUE SEMINIBUS AUGETUR QUOTIDIE, ET AB ORTU SUO LATIUS LONGIUSQUE DISTENDITUR: SED STUDENDUM EST, IN QUANTUM DOMINUS ADJUVAT, UT FALLACIUM CALUMNIATORUM HYPOCRISIS DETEGATUR; QUI EX IPSA INJURIAE MAGNITUDINE, QUAM IN UNO AUGUSTINO, CUNCTIS AC PRÆCIPUE APOSTOLICÆ SEDIS PONTIFICIBUS INTULERUNT, AB INDOCTIS ET PARUM CAUTIS, EXCELLENTIORIS SCIENTIÆ JUDICANTUR; ET MISERO PERVERSOQUE SUCCESSU FACILEM MENDACIO CONSENSUM ELICIUNT, QUIA REVERENTIAM SIBI PRÆSUMPTIONE PEPERERUNT.

Sanctus Prosper in Prolusione Operis contra Collatorem.

DECRETUM

*ILLUSTRISSIMI AC
REVERENDISSIMI D.*

CAROLI MAURITII
LE TELLIER

ARCHIEPISCOPI REMENSIS

Adversus Launoii Traditionem
de Prædestinatione & Gratiâ,
è Gallico in Latinum
translatum.

CAROLUS MAURITIUS LE
TELLIER, gratiâ Dei Ar-
chiepiscopus Dux Remen-
sis, primus Par Franciæ,
Ordinis sancti Spiritus
Commendator, Provisor
Sorbonæ &c. Clero Sæ-
culari & Regulari nostræ Diœcesis, SALU-
TEM ET BENEDICTIONEM. Pro pastoralis
nostro conservandi fidei depositi munere,
die decimâ quintâ Julii, anni millesimi sex-
centesimi nonagesimi septimi, Decretum
promulgavimus, in modum Institutionis
pastoralis de Prædestinatione & Gratiâ, ad

Bb

hujusce

hujusce Urbis Theologicam Facultatem directæ. Nobismet ipsis pollicebamur, fore ut posthac nulla tractandi ejusdem argumenti necessitas esset : at filere non finit Libellus Leodii anno millesimo septingentesimo secundo, sine privilegio & approbatione, typis editus cum hoc titulo : *Vera Ecclesiæ Traditio de Prædestinatione & Gratiâ*. Expedire verbis & eloqui non possumus, quàm justo & acerbo dolore nos affecerit Libellus iste nupèr ubique disseminatus. Doctōris Launoii fato functi illum esse nemo unquàm nobis persuaserit, cùm in eo firmissima pietatis ac religionis principia labefactentur. Verùm an perperam ejus nomine inscriptus prodierit, omittimus inquirere : hoc unum statuimus, tum auctorem libri, quisquis ille sit, tum qui modò eum in lucem edidit, gravissimi delicti maximæque apud fideles offensionis pleni reos esse.

Doctrina gratiæ seipsâ efficacis in hoc Libello tanquàm periculosa, nova, suspecta & erronea traducitur : Auctor Prædestinationem Sanctorum ex gratuito Dei erga electos proposito non veretur intolerabilis erroris insimulare ; Ecclesiæ definitiones vel solennissimas flocci facere ; eisque opinationes apertam novitatis notam præ se ferentes antepōnere. Augustinum, quem Romani Pontifices, ut splendidissimum Ecclesiæ lumen semper habuerunt, indignissimè tractat, eumque appellare audent novatorem, in ea materiâ, quam adeo luculentè explanavit, ut ei solùm contradi-

traducant, qui semper resistunt veritati. En infauti Libelli ideam generalem, cujus scriptori tum veteres Gratiae Christi hostes quinto & sexto saeculo, tum recentiores *Armi-* hacce nostra aetate suo exemplo praeve- *niani.* runt.

Nobis quidem minimè propositum est tenebricosi operis aberrationes fusè prosequi, aut duo supra allata doctrinae capita à temerariis oppugnationibus multiplici argumento vindicare: id quippè jam satis superiori Decreto anni 1697. praestitimus. Praecipuos tantum infelicis Auctoris errores, in quos caeca eum obscurandae veritatis cupido impulit, proponemus; additis quibusdam considerationibus, quibus quod modò summatim dictum est, clariùs ac distinctiùs vobis patefcet.

Primum occurrit ejus impia de Scripturis sacris locutio. Eas non minùs veritati consonas, quam errori contrarias agnoscunt omnes Catholici. Huic Christianae fidei principio contradicens Auctor non veretur asserere, singulas, de quibus ibi agit, opiniones, hoc est, Arianam haereticam, Rebaptisationis, itémque Millenariorum sententiam ita *Scripturae sacrae auctoritate niti, ut verosimillimae esse videantur.* *Pag. 6.* Impium sane dictum, quo veritas & mendacium permiscetur, & Apostoli oraculo fides detrahitur: *Omnis Scriptura divinitus inspirata, utilis est ad docendum, ad arguendum, ad corripiendum, ad erudiendum in justitia.* 2. Tim. c. 3. v. 16. *7.*

Non minùs à vero aberrat, dum contra

Pag. 51 germanum Scripturæ sensum affirmat ;
*Judam , tametsi esset è numero electorum ,
 seu eorum quos Jesu Christo Pater æternus
 dederat , nihilominus periisse. Ut error de-
 prehendatur , sat erit locum Evangelii se-
 cundùm Joannem capite 17. versu 12. quo
 abutitur , cum aliis ejusdem Evangelii lo-
 cis conferre. Hæc est voluntas , inquit ,
 ejus , qui misit me , Patris , ut omne quod
 dedit mihi , non perdam ex eo , sed resuscitem
 illud in novissimo die. Joann. 6. versu 39.
 Quos dedisti mihi , non perdidisti ex eis quem-
 quam. Ibidem cap. 18. v. 9.*

Pag. 10 Ut novæ opinationi suæ fidem conciliet ,
 Scripturam truncare non dubitat. Sic post
 allata divi Pauli verba : *vestram salutem
 operamini* , sequentia verba , ut sibi apertè
 contraria , silentio prætermittit : *cum me-
 tu & tremore* , inquit Apostolus , *vestram
 salutem operamini ; Deus est enim qui ope-
 ratur in vobis & velle & perficere pro bonâ
 voluntate. Philip. 2. versu 12. 15. Neque
 inconsultò hæc omisit , qui erroribus , quos
 deinceps divo Augustino tribuit , hunc
 ipsum annumerat , Deum videlicet esse qui
 operatur in nobis & velle & agere.*

Pag. 25 Non meliùs Traditionem , alterum do-
 ctrinæ catholicæ canalem , quàm ipsam
 Scripturam , tractat. Jam ab ipsa præfa-
 tione duplicem esse de Prædestinatione &
 Gratiâ opinionem supponit , alteram ve-
 ram & orthodoxam ; alteram , quæ est
 Augustini , falsam & erroneam. Obser-
 vandum autem , opinionem , quam ut
 veram & orthodoxam venditat ; illam
 ipsam

ipsam esse quam oppugnat sanctus Augustinus; eam verò quam ut falsam & erroneam notat, illorum esse, quos Ecclesia inter celeberrimos Gratiae Christi defensores numerat. Addit *bas duas opiniones à mille & ducentis amplius annis permanere, nec hucusquè agnitum errorem.* Quis non indignè ferat ab hoc temerario Scriptore auctoritatem Traditionis everti, dum effutit, per mille & ducentos annos cuilibet errorem in hac materiâ sequi licuisse?

Ibidem affirmat, *sancti Papiæ de novo Christi post resurrectionem in terris regno opinionem, in Ecclesia per trecentos fere annos, antequam ejus falsitas deprehenderetur, perseverasse; atque adeo tametsi hæreticam, habuisse auctores & approbatores, sanctissimos quosque & doctissimos Christiani orbis viros.* Hos inter sanctos & eruditos viros facile recensuerit Justinum, qui quidem Dialogo cum Tryphone declarat se, cum aliis pluribus, Millenariorum opinionem sequi: sed non sine mala fide dissimulat sanctum Martyrem eodem loco testari, complures puræ ac religiosæ Christianorum doctrinæ viros in alia esse sententiâ. Dialog. cum Tryphone paginâ 306. Editionis anni 1636.

Pergit eadem temeritate dicere, *innu- meros homines etiam sanctitate ac martyrio insignes, Origenis errores secutos fuisse; ut omittam, inquit, Arii dogma, quod orbis universus imprudens suscepit.* An Traditionem debito honore colit, ejusque regulos callet, qui supponit capitales contra

fidem errores, longo annorum spatio, majori parti sanctorum Patrum atque ecclesiasticorum Scriptorum placuisse?

Antequam conceptum in Augustinum
 Pag. 20 virus evomat, lectoris animum praevenire fatagit, callidè monens, eximium Doctorem à *Prædestinationis & Gratiae doctrinâ pertinacitè defendendâ tam alienum fuisse, ut potius aliorum iudicio se submiserit, expressisque verbis declararit, neminem velle se sequi, si forte in quibusdam eum errasse perspexerit.* Hæc verba sumsit Auctor ex Libro sancti Augustini de dono perseverantiæ capite 21. numer. 55. ubi sic habet: *Quamvis neminem velim sic amplecti omnia mea, ut me sequatur, nisi in iis in quibus me non errasse perspexerit.* Cur verò sequentia statim verba non attulit? Nimirum quia ex iis patebat sanctum Augustinum, dum præclarum opus de dono perseverantiæ elucubraret, libros etiam Retractationum fecisse. Quis enim unquam in mentem inducat, illum ultimo vitæ tempore, superiores Libros retractantem, in hoc posteriore aliqua imprudentè posuisse, quæ corrigi vellet? Laudanda certe sancti Doctoris tam demissè hîc de se loquentis modestia; sed à ratione prorsus alienum est, his eum verbis Prædestinationis doctrinam significare voluisse. Quantum id ab ejus mente abesset, demonstrant hæc ultima ejusdem capituli verba: *Nimiam igitur contentionis est prædestinationi contradicere, vel de prædestinatione dubitare.* Eodem cap. numer. 59. Quibus subjungit
 cap. 23.

capite 23. num. 65. *Ac per hoc prædestinationis hujus fidem, quæ contra novos hæreticos nova sollicitudine nunc defenditur, nunquam Ecclesia Christi non habuit.* Hæc non attendit Libelli scriptor; neque etiam legit quæ eodem Libro Augustinus tam asseverantè ait: *Hoc scio, neminem contra istam prædestinationem, quam secundum Scripturas sacras defendimus, nisi errando disputare potuisse.* cap. 19. num. 48. Hic apertè vel inscitia vel malæ fidei esse convincitur Auctor Libelli.

Idem animadvertens, quàm firma & valida sit ad fidem prædestinationis & gratiæ stabiliendam, probatio quam Augustinus ab orationibus Ecclesiæ desumit, de dono perseverantiæ cap. 23. numer. 65. hanc conatur elidere, opposita ei Traditione. En ejus verba: *Fallitur idem Sanctus, dum ait opinionem suam perpetuam esse fidem Ecclesiæ, eo quòd semper Ecclesia filiis suis fidem aliasque virtutes Christianas à Deo postularit.* Neque enim, inquit, hujusmodi consequentiis fidem Ecclesiæ dijudicare debuit, aut probare eam semper, quod ipse docebat, tenuisse; Sed id ex Traditione demonstrandum erat.

Pag. 53

Itaque apertè negat orationes Ecclesiæ ad demonstrandam ejus fidem quicquam conferre. Alia fuit sententia Sedis Apostolicæ in probatissimis Capitulis Epistolæ sancti Cœlestini ad Episcopos Galliæ de prædestinatione & gratiâ, adjunctis. Operæ pretium est ipsa octavi Capituli verba hic exscribere: [Præter eas autem bea-

„tissimæ & Apostolicæ Sedis inviolabiles
 „sanctiones , quibus nos piissimi Patres ,
 „pestiferæ novitatis elatione dejectâ , &
 „bonæ voluntatis exordia , & incremen-
 „ta probabilium studiorum , & in eis us-
 „que in finem perseverantiam , ad Chri-
 „sti gratiam referre docuerunt ; obsecra-
 „tionum quoque sacerdotalium Sacra-
 „menta respiciamus , quæ ab Apostolis
 „tradita , in toto mundo atque in omni
 „Ecclesiâ Catholicâ uniformitèr celebra-
 „tur ; ut legem credendi lex statuat sup-
 „plicandi.] Tom. II. Conciliorum gene-
 „ralium Editionis novissimæ pag. 1616.

Si Scriptorem audias , consequentiæ ,
 quas Augustinus ab orationibus Ecclesiæ
 ad probandam gratiam infert , procul pe-
 titæ sunt & obscuræ : attamen , si rem at-
 tendas , evidentes ac necessarias esse com-
 peries. Supponendū quippè , Ecclesiam
 sibi consciam esse , semperque fuisse , so-
 lius esse Dei dare quod ab eo postulat ,
 cum alioquin ei preces ad id impetrandum
 nequaquam adhiberet. Quid ergo ab eo
 postulat , & quid nos cum illa postula-
 „mus ? [Nempe , ut infidelibus donetur
 „fides , ut idololatræ ab impietatis suæ li-
 „berentur erroribus , ut Judæis , ablato
 „cordis velamine , lux veritatis appareat ,
 „ut hæretici Catholicæ fidei perceptione
 „resipiscant , ut Schismatici spiritum re-
 „divinæ charitatis accipiant , ut lapsis pœ-
 „nitentiæ remedium conferatur , ut deni-
 „que Catechumenis ad regenerationis Sa-
 „cramenta perductis , cœlestis aula mi-
 „sericor-

sericordiæ referetur.] Eodem Cap. sub finem.

Et hæ quidem supplicationes ad hanc usque diem publicè in totâ Ecclesiâ catholicâ, die sancto Parasceves fiunt. Itaque patet Ecclesiæ persuasum semper fuisse, Deum efficere ut bonum velimus, quandoquidè ut id in nobis efficiat, precatur; eandemque doctrinam toties solemniter profitetur, quotiès in celebrandis divinis mysteriis Deum rogat, *ut nostras etiam rebelles compellat propitius voluntates. Et ut nobis de multitudine miserationum ejus sperantibus, partem aliquam & societatem cum sanctis suis, non estimator meriti, sed misericordiæ largitor donare dignetur.*

Neque verò hæ preces propriæ sunt Ecclesiæ Latinæ: siquidè ante annos plus mille sanctus Basilius magnus Cæsariensis Episcopus ad altare hanc orationem toto pene Oriente usurpatam ad Deum fundebat: *Dona, Domine, virtutem ac tutamentum: malos, quæsumus, bonos facito: bonos in bonitate conserva. Omnia enim potes, & non est qui contradicat tibi: cum enim volueris, salvas, & nullus resistit voluntati tuæ.* Ex Epistolâ Petri Diaconi cap. 8. in Appendice ad tom. X. operum sancti Augustini pag. 148. Multùm itaque hallucinatur, qui ait non bujusmodi consequentiis, id est, ab Ecclesiæ orationibus petitis, *sed Traditione dijudicandam esse fidem*; quasi verò publicæ totius Ecclesiæ preces ad Traditionem non pertineant. Imò verò in his purissima, antiquissima & univer-

universalior Ecclesiæ Traditio constat, quâ fit ut Gratia Christi, quovis tempore, perpetuum ab his quoque sacrorum ministris, qui eidem adversantur ac derogant, testimonium habeat. Patet igitur, preces Ecclesiasticas potiore esse partem Traditionis, atque Augustinum rectè ex his comprobare, suam de gratiâ doctrinam perpetuam esse fidem Ecclesiæ: *Sicut in his orationibus, inquit, ita & in hac fide nata est, crescit & crevit Ecclesia.* Lib. de dono persever. cap. 23. num. 63.

Pag. 24 Non minùs errat Auctor Libelli, cum inter erroneas Augustini, ad novam suam opinionem fulciendam, propositiones, hanc reponit: *Deus vitam dans æternam, propria solum dona sua coronat.*

Si verbis istis significat, Augustini doctrinam esse, quod Deus electis vitam æternam largiendo, nihil ad eorum merita, sed ad sua tantùm dona attendat, illum calumniatur. Id enim sanctus Doctor in suis libris tanquàm fidei contrarium confutavit, & Concilium Tridentinum Sess. 6. Can. 32. damnavit. Non debuit Auctor ignorare, totam Augustini de gratiâ doctrinam huc tendere, ut intelligamus: Deum, *Dum coronat merita nostra, nihil aliud coronare nisi merita sua: quia eadem merita, quibus corona redditur, non à nobis parata sunt per nostram sufficientiam, sed à nobis facta per gratiam.* Epist. ad Sixtum 194. cap. 5. num. 19. Hoc sensu docuit sanctus Augustinus, quod Deus, ubi vitam largitur æternam, propria sua dona coronat; quæ quidem

quidem doctrina passim in ejus libris occurrit, ex quibus in Capitula Epistolæ sancti Cœlestini subjuncta, ac demum in Sessionem sextam Synodi Tridentinæ transfusa est.

Ibidem Augustini erroribus annumerat ejus dictum, quod *Deus vitam donando æternam, reddit solum gratiam pro gratiâ*. Quis credat hominem, qui Theologi sibi nomen assumit, ignorare potuisse, hæc ultima verba, *gratiam pro gratia*, esse ex Evangelio Joannis, atque Augustinum illa citando, ea solum merita, quæ non sint dona Dei, exclusisse? Quæ hac de re in ejus Libro de gratiâ & lib. art. cap. 8. & 9. leguntur, sine ullo dubio Scripturæ, Traditioni ac doctrinæ Concilii Tridentini consentanea sunt.

Postea in eodem Libello hæc verba Augustino affinguntur: *Deus reprobis suas gratias subtrahit, ut obedire cessent*. Legantur Responsiones divi Prosperi ad Excerpta Genuensium; & statim patebit, Auctorem hanc calumniam à Semipelagianis mutuatum esse. Hi autem illius struendæ ansam sumserant ex Libro de dono perseverantiæ, tametsi expressè confutetur eo ipso capite, cujus verba in pravum sensum detorquebant. Cap. 22
Num. 61. *Eo loco agit Augustinus de modo prædicandæ prædestinationis. Observat autem id odiosè fieri posse, cum quis, verbi gratiâ, diceret: Si qui obeditis, si prædestinati estis rejiciendi, subtrahentur obediendi vires, ut obedire cessetis. Hæc sunt verba quæ Semipelagianorum calum-*

calumniæ locum dederunt ; quam Auct^r Libelli nequaquam suam fecisset, si quæ sanctus Augustinus illicò subjungit , attendisset ; Hoc dicere , inquit, quid videtur aliud esse, quàm maledicere, aut mala quodammodo propbetare ? Ibidem.

Eodem Capitulo idem sanctus Doctor proponit, qua ratione de justis non perseverantibus loquendum sit , cum de iis sermo inciderit : *Si qui obediunt*, ait, *sed in regnum ejus & gloriam prædestinati non sunt, temporales sunt, nec usque in finem in eadem obedientiâ permanebunt.* Ibidem. Quàm falsò & perperàm hac in re accusetur Augustinus patet ex iis quæ eodem Libro habet : *Voluntate sua*, inquit, *quisque deserit Deum, ut merito deseratur à Deo. Quis hoc negaverit ? Ac deindè : Voluntate sua cadit qui cadit, & voluntate Dei stat, qui stat.* num. 12. num. 19.

Page 20 Nihil æquè Scriptoris ignorantiam ac malam fidem arguit , quàm quod ait, ut probet ab Augustino in materiâ Prædestinationis novatum esse. Patet, inquit, ex eo quod rotundè ait, *banc sibi opinionem in discutiendo quodam Apostoli loco, revelatam fuisse.*

Priorem Augustini de initio fidei sententiam , in qua errabat, cum perpetuâ ejus & constanti doctrinâ de Gratia ad singulos actus bonos necessitate confundit Auct^r Libelli. Divini auxilii necessitatem ad initium fidei non agnovit ante Episcopatum, ut ipsemet declarat in retractatione.

tionem libri, quem ei opponebant Semipelagiani. Idipsum fatetur in Libro de prædestinatione Sanctorum, ubi post citatum Apostoli locum Primæ ad Corinthios capite 4. versu 7. *Quid habes quod non accepisti? Si autem accepisti, quid gloriaris quasi non acceperis?* Hæc statim addit: *Quo præcipue testimonio etiam ipse convictus sum, cum similiter errarem, putans fidem qua in Deum credimus, non esse donum Dei, sed à nobis esse in nobis quem meum errorem nonnulla opuscula mea satis indicant ante Episcopatum meum scripta, in quibus est illud ubi est Expositio quarundam propositionem ex Epistola quæ est ad Romanos.* Libro de Prædestinatione Sanctorum c. 3. num. 7.

At certè in Libris, quos in Episcopatus sui exordio, ad Simplicianum Episcopum Mediolanensis Ecclesiæ scripsit, nondum natam Pelagianorum hæresim, quam futuram non noverat, quasi præfocavit; prædicando gratiam, *quâ Deus nos liberat à malis erroribus & moribus nostris, non præcedentibus bonis meritis nostris, faciens hoc secundum gratuitam misericordiam suam.* Quæ sunt ejus verba, Libro de dono perseverantiæ capite 20. numer. 52. idque adhuc confirmat sequenti capite 21. ejusdem Libri.

Observandum autem, initio capitis tertii Libri de prædestinatione Sanctorum, de quo supra tanquam ab Auctore perperam citato mentionem fecimus, unicè agi de dono fidei. Et quidem eodem capite habentur

bentur hæc verba : *Nondum diligentius quæsi veram, nec adhuc inveneram qualis sit electio gratiæ.* At non attendit, aut dissimulavit Auctor Libelli, illa ibidem ex Libro primo Retractationum afferri, quo in Libro capite 23. sanctus Augustinus retractat scriptum cui titulus: *Expositio quarundam propositionum ex Epistolâ quæ est ad Romanos*, ante Episcopatum ejus in lucem editum, quando, uti diximus, divinum auxilium ad initium fidei necessarium esse non putabat. Patet itaque hæc verba Augustini; *Nondum diligentius quæsi veram, nec adhuc inveneram qualis sit electio gratiæ*, pertinere ad tempus, quod ejus Episcopatum præcessit; atque adeo Scriptorem ea in alienum prorsus sensum torquere, dum asserit, quod Augustinus, objicientibus eum antea circa prædestinationem & gratiam in aliâ sententiâ fuisse, responderit id accidisse, quia nondum invenerat qualis esset electio gratiæ: cum è contrario certissimum sit sanctum Doctorem in quæstione de gratuitâ electione minimè variasse, postquam semel à Deo plenam gratiæ cognitionem habuit, hoc est, ab exordio sui Episcopatus.

Neque verò ille peculiari quadam revelatione, uti Scriptor contra verum ejus sensum comminiscitur, sed assiduâ Scripturarum sacrarum meditatione, & lumine ipsiusmet gratiæ adjutus, divini auxilii ad initium fidei necessitatem agnovit: sic enim Deus veritatem quærentibus manifestare solet; quo sensu dixit, sibi ad Simplicia-

plicianum de variis circa gratiam quaestio-
nibus scribenti, à Deo revelatum quid de
divino adjutorio ad credendum necessario
sentiendum esset; eamque loquendi for-
mulam non semel adhibuit, ad significan-
dum multa circa mysterium gratiae, scru-
tantibus Scripturas, à Deo revelari, ut
videre est Libro de Gratiâ & libero arbitrio
cap. 1. & 2.

Sic deprehensâ Auctoris Libelli ignoran-
tiâ & malitiâ, ibidem quoque pugnantia
inter se loqui convincitur. Nam ubi sup-
posuit sanctum Augustinum dixisse, sibi à
Deo revelatum, quid de gratuitâ præde-
stinatione sentiendum sit, statim subjungit,
fassum esse, primum se hujus opinionis in-
ventorem fuisse, atque propriâ eam industriâ
excogitasse. Pag. 21

Nusquam Concilium Arausicanum se-
cundum, neque Epistolam Hormisdæ ad
Possessorem memorat: sensit quippè hujus
sanctæ Synodi Decretis, & responsione
Hormisdæ ad consultationem dicti Episco-
pi, funditus everti systema suum, & quas
Augustini partes in hac quaestione audet
appellare, reipsa Ecclesiæ Catholicæ par-
tes declarari. Quid verò ab eo expectes,
qui veram Ecclesiæ Traditionem de Præ-
destinatione & Gratiâ, ut præfert titulus
Libelli, expositurus, præcipua maximique
momenti monumenta, quæ contra ipsum
Augustino causam adjudicant, suppri-
mit?

Arausicani Concilii Canones tota vene-
ratur Ecclesia: in iis præcipua doctrinæ ca-
tholicæ

tholicæ circa gratiam & prædestinationem capita exhibentur : ad illos condendos Patres Arauficani omnia penè verba ex variis Augustini Libris, præsertim quos adversus Pelagianos fecit, mutuati sunt. Quis ergo non stomachetur, hanc ipsam sancti Augustini doctrinam, dissimulatâ tam solenni approbatione, novitatis accusari?

Non veretur tamen Auctor Libelli scribere, Augustinum, statim atque opinionem suam protulit, malè tanquam novatorem audiisse; eique palàm objectum, quod à Veterum sensu & fide Ecclesiæ recederet: multa passim adversariorum maledicta in eum conjecta refert, nec improbat: quin etiam asserere ausus est, ejus doctrinæ à Catholicis contradictum; at non alios citat, quam Monachos Adrumetinos & Vitalem Presbyterum Carthaginensem. Contendit autem istos Monachos minimè suspectos esse; quod quid est aliud quàm eos ab errore absolvere?

Scripserat Abbas Valentinus sancto Augustino, quinque vel ampliùs fratres, ex datâ ad Sixtum Epistolâ offensionem passos esse. In Responso autem ad Valentinum expressè ait Augustinus, se idcirco tres Monachos, qui ipsum sententiam rogaturi convenerant, aliquantò diutiùs tenuisse, *ut instructiores redirent, adversus novos hæreticos Pelagianos, in quorum errorem cecidit, qui putat aliquo merito humano gratiam Dei dari, quæ sola hominem liberat per Dominum nostrum Jesum Christum.* De iisdem Monachis.

Monachis non alio sensu loquitur Libro 2.
Retractationum cap. 66.

Subjungit Auctor, *Vitalem familiarem Augustino amicum, ita ejus doctrinâ turbatum fuisse, ut ad eum litteras dederit, quibus se non parùm eâ commotum esse significaret.* Id tam inscitè non effutiret, si initium Epistolæ sancti Augustini ad Vitalem legisset, ubi expressè notat, se publico rumore didicisse quod eo loco refert: *Quod te audio dicere, inquit. Quæ si dicis &c.* Vidisset quoque ibidem Augustinum à Vitale quærere, quomodò diceret, *ut rectè credamus in Deum & Evangelio consentiamus, non esse donum Dei, sed hoc nobis esse à nobis, id est, ex propria voluntate, quam nobis in nostro corde non operatus est ipse? Et ad hoc cum audieris, quid est ergo quod ait Apostolus: Deus in nobis operatur & velle & perficere? Respondes per legem suam, per Scripturas suas Deum operari ut velimus, quas vel legimus, vel audimus, si eis consentire vel non consentire ita nostrum est, ut si velimus fiat, si autem nolimus, nihil in nobis operationem Dei valere faciamus.* En quales catholicos Augustino opponit Libelli Scriptor, quos constat esse puros putos Semipelagianos.

Post tot tantaque errata, turpiter adhuc labitur, dum toto opere non alios sancto Doctori adversarios opponit, quàm Semipelagianos, quos tamen eo nomine minimè designat. Primum in scenam producit Faustum Rejensem, Semipelagianorum antesignanum, cujus Opera à Gelasio Pri-

mo Summo Pontifice proscripta sunt; deindè Gennadium Fausti ejusque asseclarum laudatorem; postea Cassianum Presbyterorum Massiliensium ducem, Semipelagianæ hæreseos à sancto Prospero convictum; postremò quemdam Prosperum Tyronem, qui Augustinum hæresis Prædestinianæ auctorem appellat. Nonne qui tales contra Augustinum testes producit, jure merito errorum suspectus habetur, quos sanctus Doctor suis scriptis confutavit, & suis Ecclesia decretis condemnavit?

Quidni consulebat sanctum Hieronymum? Audisset doctissimum Patrem his verbis scribentem Augustino, quem jam cum fidei hostibus manus conferentem, ad plenam de eis victoriam reportandam hortabatur: *maître virtute, in orbe celebraris; Catholici te conditorem antiquæ rursus fidei venerantur atque suspiciunt, & quod signum majoris gloriæ est, omnes hæretici detestantur, & me pariter prosequuntur odio: quos gladiis nequeunt, voto interficiunt.*

In has Hieronymi laudes suspicio adulationis cadere non potest. Si Scriptor hanc ejus legit Epistolam, vel ex unâ illâ agnoscere debuit castam omnique labe puram esse doctrinam, quam ipse tam injuriosè tractat.

Concedamus ei, etsi non sine aliquâ ejus ignominiâ, Epistolam sancti Hormisdæ Pontificis, de quâ, ut diximus, ne unum quidem verbum in Libello, illi notam

tam non fuisse: at sancti Cœlestini publicum atque honorificentissimum de Augustino jam terris erepto testimonium haud ignoravit, quo ejus doctrina ab omni prorsus erroris suspicione libera declaratur: *Nec unquam hunc, inquit, sinistrae suspicionis saltem rumor aspersit.*

Siquidem sanctus Doctor gratiæ Christi adversarios, *non in persuasibilibus humanæ sapientiæ verbis*, ut ait Apostolus, sed *armis spiritualibus, omnem altitudinem extolentem se adversus scientiam Dei destruere potentibus*, oppugnavit. Scripturæ & Traditioni semper innixus, ut omnipotentis Dei jus atque imperium in cor hominis tuitus est, ita libertatem humani arbitrii intactam reliquit: hanc per peccatum debilitatam potentiori adjutorio indigere ostendit, non quod naturam destruat, sed fulciat ac roboret: ex Scripturarum oraculis ita Dei peculiarem erga electos gratiam ac benevolentiam statuit, ut erga alios, qui ejus beneficiis abutuntur, bonitatem, intra angustiores limites non coarctet. Hæc summa & præcipua Christianæ doctrinæ capita passim in ejus libris leguntur; unde minimè audiendus temerarius Scriptor, qui eum in quæstionibus de gratiâ adversus hæreticos modum excessisse contendit: & nisi quis ea quæ Adrianus Primus Summus Pontifex circa prædestinationem declaravit, apertè rejiciat, ceddendum omnino Ecclesiæ judiciis, & Libri Augustini ab eâ summis sæpè laudibus commendati, debito honore recipiendi.

1. Cor. 2

v. 4.

2. Cor.

10. v. 4.

et 5.

Num semper ejus hostibus in memoriam revocanda summorum Pontificum, tum veterum, tum recentiorum encomia, quibus doctrinam ejus extulerunt?

Extat Adriani Primi definitio in Decreto à nobis anno 1697. edito, unà cum aliorum summorum Pontificum excerptis, quibus patet Apostolicam Sedem, quæ de gratiâ & prædestinatione docuit Augustinus, solenniter approbasse.

Pag. 3. Certè Scriptorem Libelli non fugit Cœlestini Epistola: ejus quippè non uno loco meminit; at pravo & maligno prorsus consilio, ut ei scilicèt, quantum potis est, auctoritatem detrahat. Jam enim ab ipsa præfatione falsum ait, quod *sanctus Pontifex Augustinum culpâ liberavit*; & in ipso opere, illum hac celebri ad Episcopos Gal-
Pag. 94 liæ epistolâ *damnassee potius quàm absolvisse* contendit; quæ si tamen attentè legatur, nihil magis à mente ac verbis Cœlestini alienum dici posse, statim patebit.

Pag. 76 Falsò supponit, eundem sanctum Pontificem *de novis questionibus ab Augustino super gratiâ & prædestinatione agitatæ nihil sibi decernendum judicasse*; illas non decisas reliquisse, atque etiam declarasse eas se neque probare velle, neque improbare: quare, inquit, *de iis huc usque in utramque partem disputare licet*. Mirum sanè, Auctorem in iis verbis, quæ Cœlestino tribuit, & quæ malâ fide excribit, propriæ temeritatis condemnationem non vidisse. Si enim Cœlestini sunt, ut ipse supponit, quæ venit illi in mentem, doctrinam Augustini

stini erroris accusare, de quâ concedit, juxta eundem Pontificem, in utramque partem disputari posse? Propius ad veri normam locutus esset, si profundiores & difficiliore questiones, uti in laudato Capitulo legitur, non esse contemnendas dixisset.

Ex hoc Capitulo malè intellecto perperam concludit, Cœlestinum Papam sententiam divi Augustini non damnando, copiam fecisse viris eruditiss illam sustinendi, atque etiam de ea inter se, sine ulla culpâ, disputandi. Si hæc ita essent, verum & falsum pari loco in Ecclesia haberetur. En ultima Capituli verba attentè ponderanda: *Ad confitendum gratiam Dei, cujus operi ac dignationi nihil penitus subtrahendum est, satis sufficere credimus quidquid, secundum prædictas regulas, Apostolicæ Sedis nos scripta docuerunt; ut prorsus non opinemur catholicum, quod apparuit præfixis sententiis esse contrarium.* En quomodo Capitulorum Auctor gratiæ efficaciam simul & dignationem commendat, non solum asserens tenendum esse quidquid ex Romanorum Pontificum Epistolis & Africanis Conciliis in unum collegit, sed catholicum non esse quod præfixis regulis contrarium deprehenditur: quodque notandum, his verbis collectionem absolvit, ut altius Lectorum mentibus impressa remanerent, ac velut summa doctrinæ præmissis decem Capitulis traditæ haberentur.

Sanè Capitula illa nihil aliud sunt, quàm excerpta Epistolarum Innocentii Primi &

Zozimi, necnon Africanorum Conciliorum ab iisdem Pontificibus approbatorum. Id patet vel ex ipsa Præfatione, ubi expressè dicitur, quod cum nonnulli, de quibus ibi agitur, in damnatis hæreticorum sensibus, seu pravitate seu imperitiâ demorantes, nihilominus profiterentur tantummodò ea sequi & probare, quæ Apostolica Sedes contra inimicos gratiæ, per ministerium Præsulum suorum, sanxerat & docuerat; necessarium idcirco fuerit diligentèr inquirere, quid Rectores Romanæ Ecclesiæ de hæresi, quæ eorum temporibus exorta fuerat, iudicassent, & contra nocentissimos liberi arbitrii defensores, quid de gratiâ Dei sentiendum esset, censuissent. Quantò quis diligentius prædicta Capitula legerit, eò plus stupebit, esse aliquem, qui ex iis probare contendat, sententiam divi Augustini de prædestinatione & gratiâ, inter opiniones non decisas reponendam. Certè consentanea omninò sunt doctrinæ ab eo contra Pelagianos traditæ: unde Hormisdas Possessorem monens, ut Libros sancti Doctoris consulat, si discere velit quid Romana, hoc est, Catholica Ecclesia de gratiâ & libero arbitrio sequatur & asseveret, statim certa Capitula in scriniis ecclesiasticis asservata memorat: quæ quidem non alia esse videntur, quàm hæc ipsa Epistolæ sancti Cœlestini ad Episcopos Galliæ, subiuncta.

Non debemus hîc omittere, quàm impudentèr Auctor Libelli de locis Scripturæ sancto Augustino objectis loquens, ausus

ius sit dicere, eos optimè intellectos esse : eo Pag. 62
quippe sensu, inquit, accipiebantur, quo
accepti fuerant ab omnibus antiquis Patri-
bus, id quod contra ipsum urgebant adver-
sarii; & è contrario Augustinum eos in alie-
num sensum detorsisse; idque etiam dicendum
de locis Scripturæ, quos pro se afferebat; atque
ita eum utrosque, sensu antiquæ Traditioni ac
perpetuæ fidei Ecclesiæ contrario, intellexisse.

Qua fronte hæc garrit, cum è contra
Hormisdas Pontifex Possessori scripserit,
necessaria non videri Capitula, de quibus
supra, & quæ illi offerebat, quandoqui-
dè, inquit, qui diligenter Apostoli dicta
considerat, quid sequi debeat, evidentè co-
gnoscat?

Postremum Capitulorum Epistolæ Cœ-
lestini adjunctorum, in quo profundiores
ac difficiliore partes incurrentium quæ-
stionum memorantur, Africanis Episco-
pis in Sardiniam à Trasimundo Vandalor-
um Rege Ariano relegatis, non erat igno-
tum; & tamen disertè ajunt, contra præ-
destinationem Sanctorum magnæ pervicaciæ
esse, aliquem vel parare vel habere conflictum,
cùm Apostolicæ prædicationi nullus audeat
refragari. In Appendice ad Tom. X. ope-
rum sancti Augustini pag. 155.

Præclari Antistites & fidei confessores,
post præcipua prædestinationis & gratiæ
capita Synodali Epistolâ explicata, hæc sta-
tîm adjungunt: Quæstionem verò anima-
rum aut tacitam debemus relinquere, aut
sine contentione tractare: quia sive ex pro-
pagine veniant, sive novæ singulis corpori-

bus fiant, quod sanctarum Scripturarum
 auctoritas non manifestè pronunciat, cum
 cautela debet inquiri; maxime quod sine fidei
 detrimento potest à fidelibus ignorari. Qui-
 bus verbis videntur significare, profundio-
 res ac difficiliore quæstiones in dicto Ca-
 pitulo notatas, ad quæstionem de origine
 animæ esse referendas.

Hi pro fide fortiter exilium tolerando,
 in seipsis, quid in cor hominis valeat divina
 gratia, ostendebant, cujus victricem po-
 tentiam in Epistolâ tam luculentè expli-
 carunt. At nihilofeciùs illos despiciatui
 habet petulans Scriptor, putidamque in
 Confessores Christi, quos inter erat divus
 Fulgentius, calumniam procudit. Ait
 quippè, Augustini discipulos, quos non
 veretur factionis insimulare, doctrinæ Ma-
 gistri nimium addictos, quosdam Antistites
 in insulâ Sardinia exules ad partes suas tra-
 xisse, eisque suasisse, ut Epistolâ Synodali
 declararent, de fide esse, Deum non nisi electos
 velle salvare.

Post tam indignè acceptos fidei genero-
 sos defensores, sanctum Cæsarium Ar-
 chiepiscopum Arelatensem adoritur, non
 aliâ de causâ, quàm quod ardentissimum
 se sancti Augustini patronum præstitit,
 atque ejus doctrinam in Concilio Arausi-
 cano Secundo, cui præfedit, conditis Ca-
 pag. nonibus confirmavit. Ait itaque Cæsarii
 105. doctrinâ adeo turbatam fuisse Arelatensem
 Diœcesim, ut contra eum Valentia Syn-
 nodus coacta sit, in qua sine dubio dam-
 natus fuisset, nisi Cypranus Episcopus
 Tolo-

Tolonensis aliique Antistes amici, sententiam ejus benignè explicassent. Ut fabulæ vanitas appareat, fat erit vitam sancti Cæsarii ab ejus discipulis scriptam consulere. Ibi narratur, quod nonnulli invidi doctrinam hominis Dei circa gratiam arrodere, atque erroris suspectam reddere in cassum tentarunt: Quocircà plures Episcopi Valentiam convenerunt; cumque sanctus Archiepiscopus ob valetudinem adesse non posset, multos illuc singulari virtute præditos Antistites misit, quos inter sanctus Cyprianus Tolonensis Episcopus eminebat, qui prolatis Scripturæ sacre & sanctorum Patrum testimoniis ostendit, neminem nisi præveniente gratiâ excitatum viam salutis ingredi posse. Addunt iidem Historici, Bonifacium Summum Pontificem turbas illas, approbatâ Cæsarii doctrinâ, sedasse. Nam, inquiunt, & beatæ memoriæ Bonifacius Romanæ Ecclesiæ Papa, eadem colluctatione compertâ, calcatâ intentione jurgantium, prosecutionem sancti Cæsarii Apostolicâ auctoritate firmavit.

*In sup.**citata**Appen**dice**Pag.**262,**Ibidem*

Sanè, missâ Sedi Apostolicæ à sancto Cæsario hujus controversiæ relatione, Bonifacius Papa suo Rescripto, ejus sententiam, tanquam sanctorum Patrum, præsertimque sancti Augustini doctrinæ consonam, sua auctoritate firmavit. Cum de hac re, inquit Pontifex, multi Patres, & præ cæteris beatæ recordationis Augustinus Episcopus, sed & Majores nostri Apostolicæ Sedis Antistites ita ratione probentur disservisse latissimâ,

*In eadē**Appen**dice**Pag.**161,*

tiſſimâ , ut nulli ulterius deberet eſſe ambiguum , fidem quoque ipſam nobis venire ex gratiâ. Quopropter affectu congruo ſalutantes , ſupraſcriptam confeſſionem veſtram conſentaneam catholicis Patrum regulis approbamus.

Simili audaciâ ſanctum Proſperum calumniatur Scriptor Libelli , effutiens illum in ſua ad Presbyteros Maſſilienſes reſponſione, *doctrinam Magiſtri non defendiſſe , ſed deſerviſſe ; non vindicaſſe , ſed potius condemnariſſe* : quo quid falſius, & gratiæ ſtudioſiſſimo defenſori , qui præclari Magiſtri veſtigia ſemper ſecutus eſt , injurioſius dici potuit?

Pag.
115.

Pag.
114.

Unum reſtabat ad ſummam in Auguſtinum injuriam , errores ſcilicet V vitcleſſi e tribuere. Auctor Libelli , poſt expoſitam Hæreſiarchæ iſtius doctrinam , quam ait *borrendam ac fidei Catholicæ contrariam apparuiſſe* , perfrictâ fronte addit , *Auguſtini doctrinæ* , in iis capitibus quæ modo retulerat , *planè conſonam fuiſſe*. Atqui his V vitcleſſi capitibus ab eo relatis perſundatur libertas arbitrii , veteresque omnes in ſanctum Doctorem calumniæ renovantur. Et quidem V vitcleſſus tam venerandum nomen ſibi arrogare honori ducebat : at quis neſciat , illum cæterosque poſterioris ævi hæreticos , ſuis erroribus Pauli nomen ſimilitèr obtendere? Pergit itaque Auctor ſaluberrimam doctrinam à Romanis Pontificibus totâque Eccleſiâ approbatam impiis & damnatis dogmatibus mutare.

Zuin-

Zuinglium unà cum Luthero & Calvino, Pag.
doctrinam Augustini ultrà justos limites 116.
extendisse ait ; quâ in re suam magis ac
magis imperitiam prodit. Constat enim
Zuinglium fuisse purum putum Pelagia-
num. Itaque per errorem magistrum ha-
bet pro discipulis, qui, mortuo Zuinglio,
in controversiis de gratiâ Calvinum secuti
sunt.

Illud verò valdè indignum atque into-
lerandum existimamus, quod eo consilio
editus in lucem videatur Libellus, ut mo-
tæ jam pridem in Ecclesiâ turbæ, iterùm
excitentur & in longum perennent. Id
certè Auctori propositum fuit, cum au-
sus est scribere : *Etsi Jansenius Iprensis Epi-* Pag.
scopus nomen divi Augustini prætenderet, 126.
& quam ei tribuebat doctrinam sexcentis
ejus Librorum locis clavis & apertis proba-
ret, præcipua ejus theoremata, tam in
Galliis & Hispaniis, quàm in Italiâ condem-
nata sunt, nullâ inquisitione factâ an re verâ
Augustini essent, necne.

Quas vidimus solennitèr datas doctrinæ
sancti Doctoris ab Ecclesiâ universâ sum-
misque Pontificibus approbationes, tan-
quàm normam præ oculis habuit Clerus
Gallicanus in exortâ de Libro Jansenii
controversiâ. Comitiorum nostrorum
acta legantur, ex quibus patet, Episcopos,
acceptis Innocentii X. & Alexandri VII.
constitutionibus, eorum judicio acceden-
tes, expressis verbis Augustinianam do-
ctrinam omni labe puram declarasse. Id
constat ex deliberationum Cleri Gallicani,
circa

circa Constitutionem ac Breve Innocentii Decimi, relatione, jussu generalium Comitiorum anni 1655. in lucem editâ. Ut enim Clerus vanos prætextus, quibus nonnulli debitam Innocentianæ Constitutioni, per Breve die 29. Septembris 1654. datum explicatæ, obedientiam detrectabant, penitus amputaret; hanc suam mentem tam clarè tamque luculentè aperuit, ut nullus de ejus erga sancti Augustini doctrinam studio ac reverentiâ dubitandi locus superfit. Ipsamet actorum verba hîc referre lubet: [In præsentî rerum statu Comitîis placuit, hocce caput, ad solatium fidelium, qui doctrinam sancti Augustini meritò venerantur, clariùs explicandum esse. Hi scilicet verentur, ne doctrina illa ex Constitutione Pontificiâ aliquod detrimentum patiatur, quem metum nonnulli eis incutere conantur; at sperandum, subtimidos illos fideles, qui de hac re non ex se ipsis, sed tantùm ex aliorum, quibus fidem adhibent, testimonio judicant, potiùs Cleri Gallicani, quàm privatorum quorundam auctoritati concessuros; quorum privatorum eruditionis atque ingenii laus, totius Gallicanæ, imo universalis Ecclesiæ, Jansenii doctrinam aliam esse à doctrinâ Augustini declarantis, testimonio, nequaquàm præferri debet.]

Ad conservandam in ævum tam luculenti testimonii memoriam, & magis ac magis inculcandum Cleri Gallicani ea de re judi-

re iudicium, prior Formula ad Innocentianæ Constitutionis receptionem & subscriptionem condita fuit; cui deinde secunda adjuncta est, ad ejusdem Constitutionis, alteriusque Alexandri VII. subscriptionem procurandam. In binâ autem illâ Formulâ expressè habetur, damnatam *Jansenii doctrinam*, ab *Augustino* longè distare, quem ille perperam interpretatus est, & contra ejusdem Doctores sensum.

Iisdem vestigiis Clerus insistens in Comitibus anni 1660. doctrinam Jansenii à doctrinâ sancti Augustini necessario distinguendam judicavit. Itaque memoratam utriusque Formulæ clausulam perpendens, declaravit, post decreta fidei adjunctam fuisse, in modum pastoralis instructionis, quâ, juxta communem totius Ecclesiæ sensum, doctrinam Jansenii circa quinque propositiones, hæreseos damnari, Augustini verò approbari intelligeretur.

Comitia generalia anno 1700. habita celebris suæ Censuræ initium duxerunt à condemnatione quatuor propositionum, quibus nonnulli inquieti homines geminam Innocentii & Alexandri Constitutionem minùs honorificè tractabant: at in ipso Censuræ prologo monuerunt: nec interim oblivisci par esse, doctrinæ adversus Semipelagianos à sancto Augustino traditæ, quam & Ecclesia Romana suam fecit, & Ecclesiæ Gallicanæ jam inde ab initio commendavit.

Patet itaque, Clerum Gallicanum errores Jansenii in materiâ quinque propositionum

tionum damnando, antiquam de gratiâ doctrinam, in Augustini libris rectè explicatam, fartam tectam voluisse. Libelli Confarcinator, & qui nuper illum in lucem edidit, tam publica tamque illustria Ecclesiæ Clerique Gallicani in sanctum Augustinum, quem semper ut Doctorem gratiæ coluit, reverentiæ atque honoris monumenta, ignorare aut dissimulare non debebant.

Nemo non videt, temerariis hominibus pacis ac veritatis inimicis propositum esse, in defensores doctrinæ sancti Augustini suspicionem Jansenismi commovere. Nos eam doctrinam ut omnes sequantur eò sollicitiùs advigilabimus, quò à pluribus oppugnari hostibus animadvertemus; idque juxta antiquum Cœlestini monitum ad Episcopos Gallix: *Resistatur talibus, quos malè crescere videmus.* Hanc doctrinam constat aliam omnino esse à doctrinâ famosarum quinque propositionum. Ut autem qui res adeo diversas permiscent, pudore suffundantur, ex unâ parte quæ sanctus Ecclesiæ Doctor Augustinus de gratiâ docuit, sanctè retineri oportet; ex alterâ verò sincerè ac simpliciter obediendum Constitutionibus Innocentii X. & Alexandri VII. in universâ Ecclesiâ, præsertim Gallicanâ, concurrente Regiâ potestate, acceptis.

In nostrâ speciatim Diœcesi, prout in cæteris hujus Regni, cum debitâ reverentiâ & submissione acceptæ fuerunt. Jam à primis annis Episcopatus nostri, duos perniciosos

niciosos Libellos ; alterum inscriptum : *Pietatis christiana speculum* ; alterum : *Continuatio ejusdem speculi* , errores quinque propositionum Jansenianarum renovantes , debitâ censurâ notavimus : ex quo tempore non parvum nobis fuit solatium , pristinas contentionum turbas in nostrâ Diœcesi conticuisse. Conservandæ huic paci , quâ feliciter , laus sit Deo , nostra Diœcesis gaudet , magis ac magis , pro viribus nostris , advigilabimus ; quâ in re , pro debito nostro , Regiæ etiam voluntati duobus Edictis in Consilio status die 23. Octobris 1668. & quintâ Martii proximè elapsi latis notificatæ , morem geremus ; atque ad tam optatum finem consequendum , *nequaquam tolerabimus importunos ac malevolos homines , qui viris bonis doctisque & Ecclesiasticæ rei studiosis vagam & invidiosam Jansenismi accusationem inferunt , eo quoque nomine , quod morum corruptelas acriter insectentur ; cum nos pro candore & æquitate Episcopalis Ordinis neminem pro suspecto habituri simus , nisi eum qui aut Constitutionibus Apostolicis detrahat , aut aliquam ex damnatis propositionibus tueatur* : verba sunt Comitiorum generalium anni 1700. hanc conservandæ pacis Ecclesiasticæ normam nobis præscribentium.

Qui infaustum hunc Libellum tot erroribus plenum in lucem emisit , fortè existimavit neminem fore , qui ei apertè obfisteret ; atque ita simplices ac minùs harum quæstionum peritos fideles in fraudem inductos , constantem atque immutabilem
Eccle-

Ecclesiæ de gratiâ & prædestinatione fidem, quam sanctus Augustinus contra Pelagium ejusque asseclas egregiè defendit, paulatim in dubium revocaturos : at insolentem ejus audaciam impunè abire non decet.

HIS DE CAUSIS, post invocatum sanctum Dei nomen, damnavimus ac damnamus Libellum inscriptum: *Vera Ecclesiæ Traditio de Prædestinatione & Gratiâ*, tanquam continentem doctrinam falsam, temerariam, scandalosam, divo Augustino aliisque sanctis Gratiæ Defensoribus injuriosam, evertendæ Traditioni aptam; & Vvitcleffi, Lutheri aliorumque similium hæreticorum impiis dogmatibus farentem; in principiis erroneum, & in consequentiis periculosissimum: ejusque lectionem vobis, cæterisque hujusce Diœcesis fidelibus interdiciamus, sub pœnis de jure latis.

Epist.
S. Juda
v. 3.

Antequàm hoc nostrum Decretum absolvamus, nostri muneris esse credimus hortari vos, fidei depositum religiosè servare, *deprecantes vos supercertari semel traditæ sanctis fidei*: cœlestem Scripturarum thesaurum à sacro Traditionis canali nequaquàm separantes, sed sanctos Patres Traditionis testes ac sequestros, debito semper honore prosequentes. Quantò aliqui auctoritatem sancti Augustini minuire conantur, tanto magis adnitendum, ut dignitatis gradus ipsi tot laboribus partus, & quovis tempore ab Ecclesiâ assertus, conservetur. Meminisse oportet, eum tanquam humilem magni Pauli discipulum, à divinis Magistri scriptis ea hausisse,

fisse, quæ in præclaris ejus operibus cum tanto fructu leguntur.

In Decreto nostro anni 1697. monuimus, ab iis omninò cavendum, qui à doctrinâ sancti Augustini aperto Marte oppugnandâ pudore deterriti, obliquè eam adoriuntur, antecessorum Patrum sensibus contrariam asserentes. Qui sic Patribus Patres opponunt, Traditionem atque Ecclesiæ unitatem evertunt. Semipelagiani hoc prætextu errores suos defendebant, quem sanctus Augustinus vanum esse vel hac una ratione ostendit, quòd cum omnes, jam ab ortu christianæ Religionis, unà secum totaque Ecclesiâ catholicâ, easdem ad Deum orationes funderent, eadem quoque de gratiâ ejusque necessitate sentire dicendi essent.

Quamvis multa veterum Patrum scripta interierint, ex iis quæ supersunt evidentè patet, eos necessitatem ac vim divini auxilii agnovisse. Quid de hoc Basilis magnus, imo tota Orientalis Ecclesia senserit, jam supra notavimus. Non minùs clara est sancti Ambrosii sententia ex ejus in Evangelium Lucæ Commentariis, ubi de Samaritanis loquens, qui Christum, quia facies ejus erat euntis in Jerusalem, non receperunt, ait, *quod si voluisset, ex inde votis eos devotos fecisset*: Subjungens postea, quod *Deus, quos dignatur vocat, & quem vult religiosum facit.*

Lib. 7.
in Lucam

Sanctus Augustinus quosdam alios Ambrosii, itemque Cypriani ac Gregorii Nazianzeni locos attulit, hujusce doctrinæ

principia continentes, quæ postea, hære-
 ticos exortæ occasione, fusiùs ac diligentius
 tractata sunt. Quantò illa attentiori me-
 ditatione ruminabitis, eo magis in vobis
 divinæ gratiæ mysterii intelligentia simul &
 amor augefcet. Oramus Auctorem gra-
 tiæ, ut illam in corda vestra diffundat, &
 mentes vestras novo semper lumine illu-
 stret, ut magis ac magis sciatis, *quæ sit*
supereminens magnitudo virtutis ejus in nos
qui credimus, secundum operationem poten-
tiae virtutis ejus.

Ephes.
I v. 18.
19.

Mandamus ut hoc nostrum Decretum,
 statim atque publicatum fuerit, in primo
 Theologicæ Facultatis hujus Urbis con-
 gressu legatur, & in publicas ejus tabulas
 referatur; necnon Promotoris nostri curâ
 per Dioecesim nostram distribuatur. Da-
 tum Remis in Palatio nostro Archiepisco-
 pali, sub sigillo nostræ cameræ, & sub
 nostro, & Amanuensis nostri chirographo,
 die 15. Octobris anno 1703.

CAROLUS MAURITIUS
Archiepiscopus Dux Remensis.

Et infra, Jussu Illustrissimi Domini:
 De Martigni.

419

INDEX CAPITUM.

Caput I. *Launoius iam inde à libelli pro-*
ludio, suam in Augustino erroris insimulan-
do audaciam nequicquam excusat, sed pin-
guioribus erroribus auget. Pag. I

Caput II. *Launoius in proferendo Augu-*
stinianæ, quam oppugnet, doctrinæ specimi-
ne, ignorantia, calumniæ, fallaciæ re-
vincitur. 14

Caput III. *Prima Launoianæ narratio-*
nis calumnia depellitur. Quo cultu Augusti-
ni de gratiâ & prædestinatione doctrina, ab
Innocentio, Zozimo, & Episcopis Africanis,
ut primum vulgari cœpit, excepta sit. 44

Caput IV. *Bonifacii I. Rom. Pont. ma-*
gna de Augustino, ejusque doctrinâ opinio
concepta, adversus Launoi ballucinatio-
nem defenditur. 59

Caput V. *Launoi, de commoto statim in Au-*
gustinum orbe catholico, somnium dissipatur. 70

Caput VI. *Motæ inter Monachos Adu-*
metinos de Augustini doctrinâ controversiæ,
non modo ejusdem auctoritatem non imminu-
unt, uti Launoio visum est, verum etiam
conciliant multo majorem. De Vitali Cartha-
ginensi fabula refellitur. 76

Caput VII. *Gallorum ac potissimè Mas-*
siliensium in Augustinum Censuræ, ab Lau-
noio denuò recusæ, honori & gloriæ cedunt
sanctissimæ gratiæ Vindici. 87

Caput VIII. *Launoiana fabella, de tur-*
bis in Africâ & Italiâ excitatis, Augustinia-
næ doctrinæ occasione, statim à Sancti Do-
ctoris obitu, depellitur, confutatur. 109

Caput IX. *Cælestini I. Rescriptum ad Gallos Episcopos, à Prospero & Hilario ad Augustinianæ doctrinæ commendationem impetratum anno 432. à Launoi technis defenditur.* 119

Caput X. *Prosperi & Hilarii religiosa sollicitudo, in promovendâ Augustini doctrinâ, recenti Apostolicæ Sedis oraculo consecratâ, à Launoi calumniis vindicatur.* 133

Caput XI. *Launoi, de Auctore Librorum de Vocatione gentium, aberrationes, calumniæ, dictæ refelluntur. Vincentii Lirinensis Commonitorium exsufflatur.* 144

Caput XII. *Afficta Augustino ejusque discipulis hæreseos Prædestinarianæ notâ depellitur.* 158

Caput XIII. *Augustiniana doctrinæ de Semipelagianismo triumphus, sæculis sexto, septimo & octavo reportatus, & à Launoi pessimâ fide dissimulatus, distinctè narratur.* 170

Caput XIV. *Gotteschalchi causa, dissidentibus invicem Gallie Præsulibus, agitata sæculo nono, Augustini nomen non modo non atterit, ut celebret potius.* 203

Caput XV. *Augustini doctrina, post iudicatam Gotteschalchi causam, summo in Ecclesiâ cultu excepta est, ad sæculum usque decimum quartum; Vitkleffo aliisque Novatoribus opposita.* 216

Caput XVI. *Augustinus à Lutheri & Calvinii erroribus remotissimus, summâ veneratione à Tridentinæ Synodi Patribus exceptus.* 234

Caput XVII. *Augustini doctrina à Leonardo*

nardo Utinensi ex sacro suggestu tradita, & ab Aquileiensi Patriarchâ probata, Tridentinæ Synodi iudicio confirmatur. Facti narratio à Launoio corrupta ac depravata, ex legitimis documentis restituitur. 244

Caput XVIII. Augustini doctrina non modo nihil, ex Baii Jansenique damnatione, detrimenti cepit, Verum etiam multo maiorem in Ecclesiâ auctoritatem obtinuit. 260

Caput XIX. Launoii, de violatâ ab Augustino priorum sæculorum Traditione, criminatio ex dictis eliditur; eademque ab omni veri specie remotissima demonstratur. 275

Caput XX. Augustinianæ doctrinæ capita à Launoio erroris insimulata, priorum sæculorum Traditioni consentanea probantur. Primi alteriusque sæculi Patres expenduntur. 290

Caput XXI. Tertii sæculi Patres ad crissim vocantur, & Augustiniano dogmati asserruntur. 305

Caput XXII. Quarti ineuntis sæculi Patres Augustino conciliantur. 325

Caput XXIII. Quarti cadentis sæculi Patres, & quinti ineuntis, Augustino suffragati ostenduntur. 338

Caput XXIV. & ultimum. Familiæ priscis Ecclesiæ Patribus loquendi formulæ, ab Launoio frequentius objectæ cumulatius expenduntur, & cum Augustini sententiâ conciliantur. 370

Decretum Illustriss. ac Reverendiss. D. Caroli Mauriti le Tellier Archiepiscopi Remensis, adversus Launoii Traditionem de Prædestinatione & Gratiâ, è gallico in latinum translatum. 385

APPRO-

A P P R O B A T I O

Theologorum Ordinis
Prædicatorum.

DIvum Augustinum, solidam Catho-
licæ columnam veritatis, ab anti-
quis Patribus in sacrâ doctrinâ differre,
horrent aures fidelium diebus nostris audi-
re. Validum illius propugnatorem suæ
providit Ecclesiæ Altissimus, R. P. M.
Hiacintum Serry, in Universitate Patavi-
nâ Theologum primarium, à quo promi-
tur D. AUGUSTINUS A CALUMNIA VINDI-
CATUS. Quidni igitur prælo dignissimum,
Opus tam pium tamque Ecclesiæ profutu-
rum? Ut videlicet toti orbi catholico eni-
teat & Augustini candor, & Propugnato-
ris studium singulare, nulli vel umbræ er-
roris penitus obnoxium. Ita pro veritate
censemus:

*Venetiis in Conventu SS. Joannis & Pauli,
die 15. Maii 1704.*

Fr. Jo. Benedictus Perazzo
S. Theologiæ Magister.

Fr. Jo: Benedictus Zuanelly
S. Theol. Mag. & Regens.

LICEN-

L I C E N T I A

Reverendissimi Patris Generalis
Ordinis Prædicatorum.

Nos FR. ANTONINUS CLOCHE Sacræ
Theologiæ Professor, ac totius Ordinis
FF. Prædicatorum Magister Generalis
& servus.

HArum serie nostrique autoritate offi-
cii, tibi Reverendo admodum Pa-
tri Magistro FR. HIACINTO SERRY facul-
tatem facimus typis edendi Opus à te sub
hoc titulo, DIVUS AUGUSTINUS A CA-
LUMNIA VINDICATUS &c. compositum :
cùm jam à duobus in Theologiâ Ordinis
nostri Professoribus approbantur, nobis-
que commendatum fuerit: servatis semper
de jure servandis. In quorum fidem his
Sigillo nostro munitis manu propriâ sub-
scripsimus. Datum Romæ in Conventu
nostro S. Mariæ super Minervam die 31.
Maii 1704.

FR. ANTONINUS CLOCHE. *Magister Ordinis.*

Registrata Lib. 1. Pag. 438.

F. Norbertus Delbeque.

Mag. Theol. Casan. Pro-socius.

Errata

Errata sic corrige.

Pag. 18. l. 25.	<i>in nobis</i>	nobis
Pag. 28. l. 2.	Verba Synodi Valentinae	
	restituere ut habentur infra pag. 308. l. 21.	
Pag. 42. l. 4. à fine,	<i>aliquo</i>	quolibet
Pag. 194. l. 9.	<i>tuæ</i>	suæ
Pag. 196. l. 21.	<i>simplicitatem</i>	simplicitèr
Pag. 215. l. 6.	<i>ita</i>	&
Pag. 288. l. 31.	<i>Ecclesia</i>	Ecclesiæ
Pag. 318. l. 10.	<i>noluerin</i>	noluerit
Pag. 320. l. 19.	<i>aptissimus</i>	aptissimus
Pag. 351. l. 29.	<i>strenum</i>	strenuum
Pag. 355. l. ult.	<i>non</i>	nemo
Pag. 361. l. 10.	<i>illa</i>	illos
Pag. 368. l. 32.	<i>mancipiant</i>	mancipant

